

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

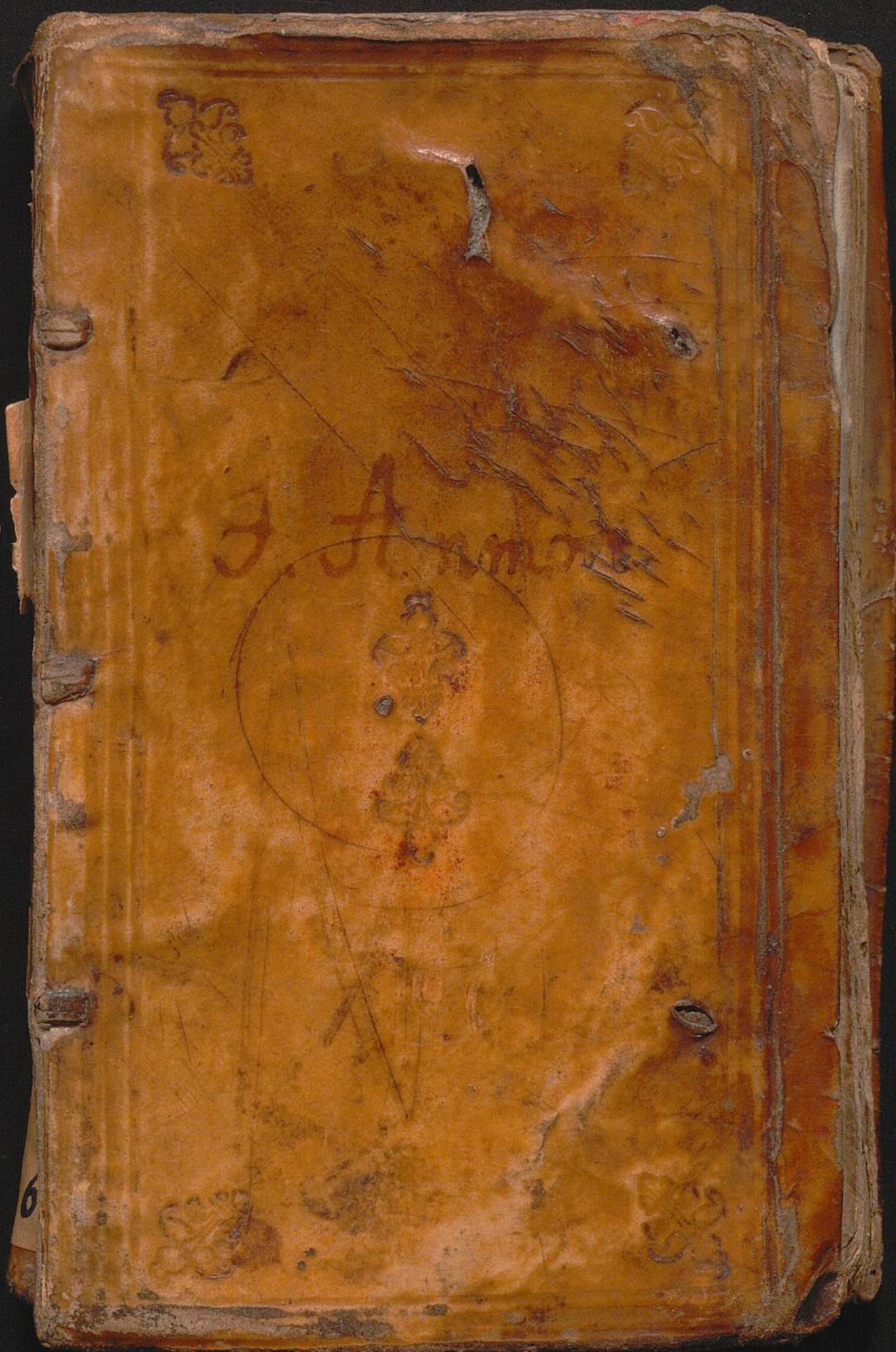
Specvlvm || Vitae aulicae

Schopper, Hartmann

Francof. Ad Moen., 1584

VD16 R 1015

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70432](#)

Th. 6024

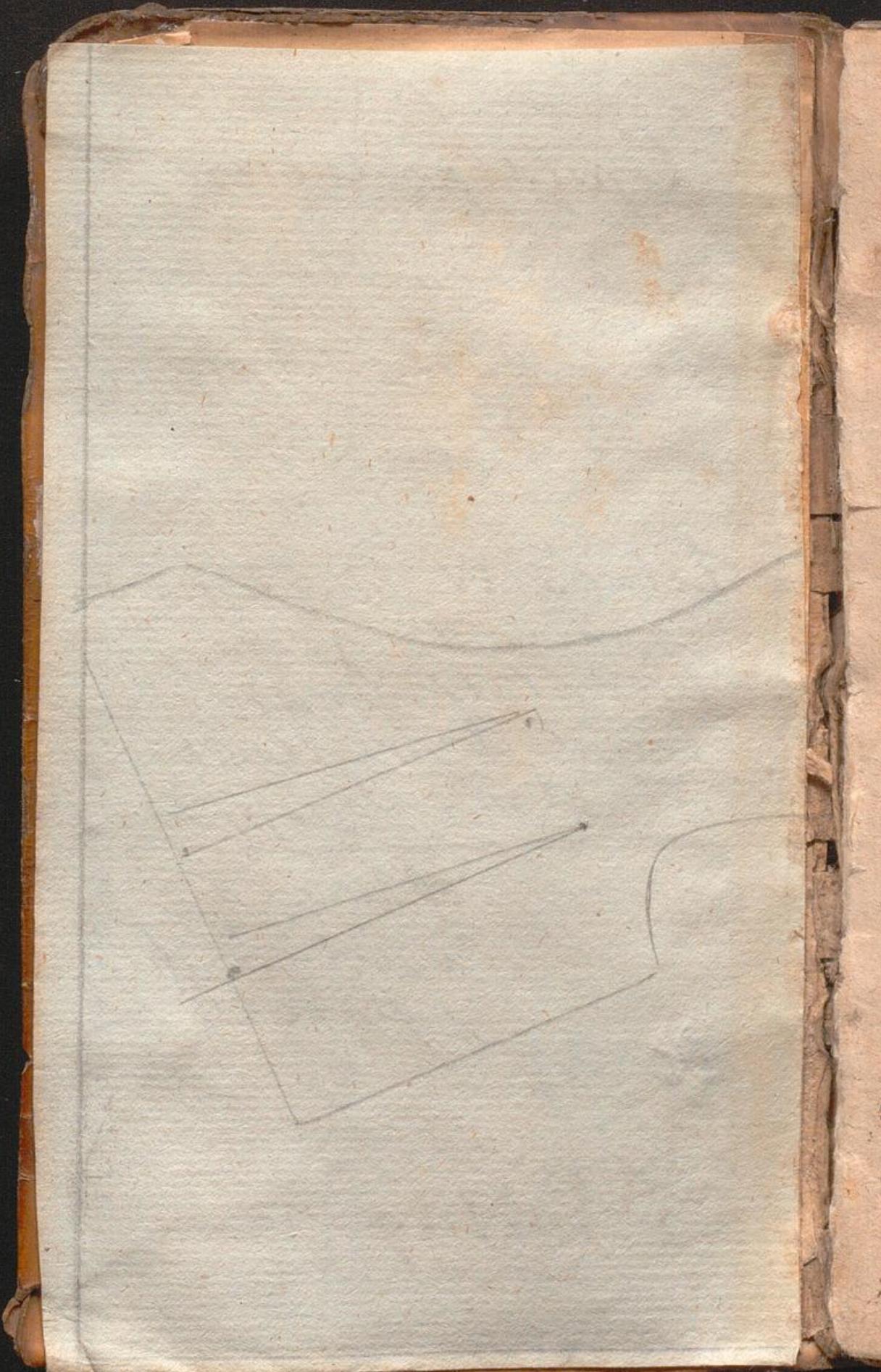
Opus poeticum
de admirabili fallacia
et astutia Vulpecula
Reineke

libros IV nunc prim.
ex editionate germ.
latinitatē donatos
complectend. Auctore
Hartm. Schopper.

Liber rariss
Biblioth. Theod
paderb.

#6 171

98
Francof. exc. Bassanus
1584.

wilhelmū sonictatis jecu

DEDICATORIA.

Anno 1541

Ordior ipse quidē sed dulcia numia Phœbe
Non finem scriptis imposuere leuem.
Sed mea mens qualiter ratione reliquerit artes
Dicere te coram Cæsare longa pudet.
Quippe tibi melius liber olim tertius edet
Ista, tibi vacuo fac modo pauca legi.
Ad te nunc redeo, tu porrige mitior aures
CAESAR adhuc paup' non egologus ero.
Pauca sed adjiciam quibus vtilis iste libellus
Gratus ēg in primis non onerosus erit.
Non ego propterea tibi vilius offero carmen,
Te quasi p̄ceptis eruditissime velim.
Tale mihi nolim venerabile sumere munus,
Iure quod in geny dimitior erit.
Naturali longinqu Sapientia pernoluit orbem,
Insuper Oceani litus strumq; ferit.
Facta nec institui tua tollere laudibus amplius
Nec patris, aut proavis cōmemorabo decus.
Hac mihi Phabius, n. meliores seruit in annos
Forte geram nitida cum non a sertacoma,
Tuq; triumphali curru super astra vheris,
Et spoliis Geticis Cæsar onustus erit.
Nunquam nosteri pro tempore fecimus aii,
Nunc tibi sed Vulpis gloria rura datur.
Qui mihi supremus currentibus ordine fuis.
Victor, ēg immensi Rex Orientis eris.
Tunc Sacra magniloqui perrūpā script. i Ma-
saq; terribili bella tonabo tuba. (ronis,
Nunc dolus astuta, tibi nunc fallacia Vulpis,
Fraus quasi simioli, gaudia multa feras.
Quārogo ne terrici ferus abiçemore Catoris
Carmen ut attenta perlege mente pr̄s.

EPISTOLA

Nam fateor certè bona plurima continet in se
Hac brevibus vulpes ingeniosa modis.
Forte quis obijciet quasi te vulpecula fallax
Ludere figmento liberiore velim.
Ah procul à nostris id moribus absit amicos
Fallere, vel reges ludificare dolis.
Non decet ingenuum fallacia subdola vatem,
Cādidus et numeris, sic quoq; corde micet,
Huius at vtilitas quod sit numerosa libelli,
Carmine conabor nunc aperire meo.
Conditor Historia & quicunq; sit huius, si vnum
Hoc tibi principio significare cūpīt. (cham,
Iure quod in terris aliquem decet esse Monar-
Qui velut acre caput, cetera mēbrare regat:
Qui sit & Herou, Diuīm q; supremā potestas,
Difficiles fatis inueni utq; vias:
Fortunam q; ferat, sit Iuppiter omnibus idem,
Iudicio leges discuti utq; graui:
AEstimer aut factum laudabile sorte potenti,
Quodlibet aut iustis partibus aquet opus.
Talem fulmine depingit forma Leonis,
Qui gerithas inter fortia sceptra feras.
Insuper egregiis Reges incumbere factis
Imperat, & studis in vigilare bonis.
Nemini mos Princeps offendat iniquus hostes,
Mortiferos animo concipi, atque dolos:
Adferat nec quenquā certamina pronocet ira,
Viribus aut fidat, iusque sub enē gerat.
Omnia præterea rerum molinina tractat,
Turpis & euellit criminis omne genus.
Iudice damnetur ne quis delatus iniquo,
Crelat adulantis vel maledicta siri.

Reyeis

DEDICATORIA.

Rejicit argentum spectabile, rejicit aurum.
Eius enim vitiae corda frequenter Amor.
Regibus ostendit quam bella poteribus obsint,
Indicat Ego populi pendeat unde salus.
Inde Magistratus regimē distinguit, Ego aquas
Constituit partes, officiumq; docet.
Omnibus vestrum tribuatur et omnibus aqua.
Subiaceant pœna dines inopsq; pari.
Partis et excutiant causas vtriusq; forenses,
Iudicio dirimant Ego scelus omne graui.
Mādat Ego in medio quod tollere fas sit iniquos,
Et virtute bonos nobilitate viros.
Inde quod in numeri spe decipiuntur iniqui,
Atri aqui Regis celo potentis amant,
Magnificosq; Ducū venatur semper honores,
Quale nec officiis commeruere decus.
Iure sed ex aula grauis ambitionis amantes
Pramia confusidura referre solent.
Vt plerunq; ruant grauius, tolluntur in altum,
Sic animi falsi frāns nocet ipsa sibi.
Præcipit Ego Reges vī sapè Gnathonicus erro
Perdit, inauditis præcipitetq; dolis.
Vnūlūs quare paucos Ego habere fideles
Quam seruis cinctum pluribus esse malis.
Nam sine consilio nil Principis aula valebit,
Nullus vbi sapiens est, ibe nullus honor.
Quod neq; cōueniat dare blādiloquētib aures,
Sermo grauis quorum sanius en se secat.
Quitonat, et verbis male se squiped alibus vīsus
Fulminat, Ego nugis perniciosus hiat.
Sicut Ego hic vulpes animalib omnibus andam,
Tristibus illudit, sed tamen arte, dolis.

EPISTOLA

Damnat, adulatur, nocet, inuidet, oīa fraudat.
Inq; graui scelerum flumine mersataacet.
Et tamē officijs, & honoribus iunct. i supremis
Illa domum Gulpes insidios. si reddit.
Insuper Auguste sit Cancellarius aula,
Complacet & Regi deniq; quicquid agit.
Sic Lupus immēso bona decoquit omnia luxu,
Regis & absumit simplicioris opes.
Cui secomitem Bruno causus addit in omnes,
Ut tendant auidam quo inuacat & q; gulam.
Tales mille lupi nunc inueniuntur in artis,
Vix domus his & risis turpibus & illa vacat,
Unicararum quos sollicitudo fatigat,
Vt famulum subigant in sua vota lucrum.
Namq; voluntatem, nutusq; loquuntur ad oēs.
Dūmodo turpe queant pascere vētris onus.
Acrius esugunt loculos hi Regis apertos,
Et de ieungi more leonis hiant.
Quō magis accipiant, minus exatiātur auari.
Cen lupus impastus, cœufacit & riss edax.
Haec liber iste docet, tu Casar amabilis illum.
Suscite, namq; tibi non graue pondus erit.
Non mihi pugnaci perstringitur & illus lambo,
Volafuit mores carpere cura malos.
At secui Gulpis fallacia displicet huius,
Is merito Gulpes mira vocandus erit,
Nam mea propositū mens sibi cōsciarecti,
Ignatas & tuis sitq; sequata vias.
Huius amaralibri si quem conuicta ledum,
Imputet auctori, qui dedit illa, suo.
Respic enūc vultu mea MAXmiliane benigno.
Carmina, qua & vicio non tibi Casar erunt.

Eft.

DEDICATORIA.

Est, fateor, magnum regalia tangere tecis,
Muis ab illustri Casare posse legi.
Præmia difficulti si consequar ista libore,
Atq; meo studio laus datur ista; sat est.
Sicq; MARIA precor Regina beatius aum
Saluifica tecum plena quietis agit.
Quæ nisi digna fuit te coniuge, nata fuisset
Quæ nisi tu vita calibe dignus eras.
Sic precor eniteant, Et in astris nobile sydus,
Filioliq; tui, filiolæq; tuae.
Sic animos a tuis faveat Victoria castris,
Sæuaq; Turcarum sub pede collateras.
Teq; sacris Getici spoliis Aquilonis onustum
Gloria quadrigis alta reducat equis.
Hactenus Hartmannū te Maxmiliane Poetam
Sufficiat Cythara detinuisse, Vile.

Diua Ma-
ria Hispa-
nia & Vn-
garia Re-
gina, & im-
peratrix
Serenissi-
ma, D. Ma-
ximiliani
Cæsar, &c. Cōiunx
electissi-
ma.

Datum Francofurti ad Mœnum, Anno 1566,
post natum Christum 29 De-
cembris die.

A 7 HART.

HARTMANNI SCHOPPE-
ri vulpes Reinike de se ipsa
loquitur.

Fortunæ varios eludo volubilis ictus,
sumq; vafris Vulpes ingeniosa dolis.
Me licet opprobriis perstringant mille Bruno-
Et lupus insidias, & struat ore lepus: (nes,
Me tamè eximiis Rex semper honorib. auget,
Tutelamq; mei nominis vsg; gerit.
Regalis maneo quoq; Cancellarius aule
Inuideant quamuis Dijq; Deaq; mihi.

LECTO.

LECTORI HARTMAN-
NVS SCHOPPERVS
Noricus S. D.

NVPER ex Austria reuersus,
lector humanissime, cùm o-
mnia calamitoso & exitiabili arde-
rent bello, reliquias scriptorū meo-
rum miserè hinc inde distractas, non
sine acerbo animi perturbatissimi
recollegi dolore. Præsens hic qui-
dem liber à me, antequam studiis
relictis militatum abirē, inceptus,
alteri in absentia mea, qui eum per-
ficeret, traditus est. Quem mihi su-
periori anno Sigismundus Feyra-
bend Typographus & ciuis Fran-
cfurdiensis perficiendum, & ex
vulgari aut materno potius idioma-
te latinitate donandum, commise-
rat. Illum cùm diligentius perlegis-
sem, vtilitatemque eius altius ani-
mo considerasse, facile onus sus-
ceptum, licet propter animi infi-
mitatem, perturbationesq; varias,
quas hic recensere longum & mo-
lestum foret, depositum, sustinui.

Iucun-

Iucūdissimus enim & festiuissimus
lectu hic liber est: & ex illo, quo ani-
mo erga hostes & amicos, & tam
summæ quām infimæ conditionis,
homines affectus esse debeas, vt &
honori & saluti tuæ consulas, breui-
ter & artificiosè discitur. Præterea
etiam omnium flagitorum scelera-
tissima colluuiæ, ob oculos hīc po-
sita ad virtutis studium animos no-
stros incitat, vt planè, bestiarū hæc
exempla quem non moueant eum
mentem habere ferream & in omni
malitia submersam existimem. Nec
affirmare dubitârim, attento lecto-
ri, cuiuscunq; dignitatis aut fortunæ
sit, si varios fortunæ casus ad textum
sedulè accommodarit, librum hunc
ei thesauri instar preciosissimi fore,
& promptuarij instructissimi, quod
aduersus fucatos huius seculi mores
pharmaca exhibeat præsentissima.
Nam varios mūdi huius cursus mul-
tiplicesq; omnium hominum ma-
chinationes graphicè depictedos no-
bis ostendit. Quibus rectè cogniti
innumera pericula & fraudes vita-

re, vi

nus
ani-
cam
nis,
vt &
eui-
erea
era-
po-
no-
hæc
eum
mni
Nec
cto-
runc
tum
nunc
fore,
quod
tores
rima
mul-
rma
s no
gniti
vita
re, vi

T
ke
su
te
sec
ler
ex
ces
ret
Iur
vt p
vt i
lib.
alib
mu
qui
cui
pulu
men
rege
fede
tes d
nibu
accip
mod
uina
ea eni
iustor
uissin

Qu
signifi
mnia

REINIKES, LIB. I.

Thebani, Viri prudentissimi in Græcia, fin. *Thebano-*
cerūt simulachra quædam ante altaria Deo- *rum pro-*
sum sedentia, omnia manibus truncatis, præ- *videntia,*
ter supremum, manibus quidem integrum,
sed oculis captum. Exprimere tali figura vo- *Cur sedeat*
lentes, summæ potestatis atq; boni Senatus *M. iugistra-*
exemplum. Sedent autem velide, quia Iudi- *tus in l. ob-*
ces graues, quietos & constantes esse opor- *seruandū.*
ret, nec facile commoueri: ut habetur apud *ff. de offic.*
Iureconsultos. Vel quia semper obseruatum, *Præst.*
ut potestas seu iudices pro tribunali sederet,
ut iuribus clarè expressum, c. fin. *dere iudic.*
lib. 6.1. qui pro tribunali *ff. eod tit.* Sic etiam
alibi, & in sacris Biblijs videri licet. Vbi legi. *Exod. cap.*
mus: Sedit Moyses, ut iudicaret populum, *18.*
qui ei assistebat à mane usque ad vesperam, *Cur careat*
cui dixit Ietro, cur solus sedes & omnis po- *minibus*
pulus præstolatur, &c. *Quin & nouotesta. M. iugistra-*
mento, Dicente Christo Apostolis suis: In *tus.*
regeneratione cum sederit filius hominis, in *Munera*
sede maiestatis suæ, sedebitis & vos, iudican. *crede mihi*
tes duodecim tribus Israel. Carēt etiam ma- *placant ho-*
nibus, ne videlicet ius dicentes vel Senatores minesque
accipiant munera, aut se promissis quoquo *Deo que*
modo corrumpi patientur. vt & hoc lex di- *Placatur*
mina vetat, Deuteronomio. Non accipies munera, donis iup-
taeniam sapientum excæcant oculos, & verba piter ipse
iustorum mutant. Quod etiā iure ciuili gra- *datis.*
uissimis prohibetur pœnis.

Quod autem horum Princeps cœcus fit, *bis in l. ple-*
significatur illum auribus tantum, absq; o- *ff. de offic.*
mini affectu seu personarum respectu, vel ac- *presid.*

B ceptio.

6 DE ASTVT. VVL P.

Et grauius ceptione constanter, ac iuste Senatus decreta
in Auth. iussaque peragere debere, sine gratia iudicare,
scriptū est sine odio, amore, vel proprio commodo cau-
exemplar. s̄ ex merita cognoscere & discernere. Extat hac
S quapro- de re Alciati emblemā festiuū,
pter, in fi. Effigies manibus truncis ante altaria diuīm
coll. 2 lux- Hic resident, quarum lumine capti prior.
1.3 textum Signa poteſtatis summae, sancti q; senatus
in c. sum- Thebanis fuerant ista reperta viris.
m opere, Cur residet? quia mēte graues decet esse quietas
11.9.3. iuridicos, animo nec variare leui.
Cur sine sunt manibus? capiat ne xenia, nec se
Pollicitis flecti, munera suis finant.
Cacus at est Princeps, quod solis auribus absq;
Affetu, constans iussa Senatus agit.

A quo non longè hoc nostrum dissidet E-
pigramma.
Quatuor imperiū muros habet omne potentes,
Turris at in medio tollit ad astra caput.

1. Primus Iusticiam. sed munia iudicis alter
Iustitia est Denotat, officium qui sapienter agit.
munus ci- E tunc inter pacem seruare laborat,
uitatis. Alter et alterius portat amanger onus.
2. Diligentia Tertius imperio quoq; cōmoda plurimā gignit,
iudicis. Constanti viduas quando tuetur ope.
3. Defensio Quartus is est, pœnis ſibi conuenientib. omnes
pupillorū. Plecluntur factis quas meruere ſuis.
4. Poenarum Quatuor his muris vrbis q; circundata fulget.
a qualitas. Hac bene stat turris fulta timore Dei.
Turris ci- Rex Philippus Alexandri Magni illius pa-
nitatis est cusaret. Respondit vidua. Rex meam niſi au-
dias

REINIKES, LIB. I.

9

præter expectationem circumuenire poterit,
omnem certè mouet lapidem. In conspectu *Adulato-*
Principis officiis & fide omnibus modis o- ~~rum pro-~~
mnes certant, cùm tamen spe sui ipsius com- *prietas,*
modi quisque ducatur: mellitis utuntur ver- *qui è flum-*
bis, quæ Dominum nequaquam ad iracundi- *mo cibum*
am, etiamsi alicui iniuriam fieri videat, irri- *perunt.*
tare possint. In tales autem Gnathones & γλωσσαὶ
γλωσσαῖς ἀπὸ πατέρων aptè hoc nostrum quadra- *gwp.*

bit epigramma, in quo Parasitus id de seipso *Gon ridi-*
fatetur, quod Tetrastichon sequens indicat. *cule ex lib.*
Regis in aspectu didicis foruire, fauorem *guas & gē-*
Vt mihi blanditiis conciliare queam. *trecompo-*
Omne malū Domino clām mēs aliena p̄catur, sita, id est,
Dū facit officium lingua, manusq; suum, qui calo-

Hinc Aristoteles aliquando interrogatus *quitur,*
ab amico, quæ causa esset, quod regem adeò *qua ventri*
propitium haberet, respondit, se raro cum re- *conducit.*
ge, & nihil quod eius auribus absconum foret *Autor Iu-*
loqui. Quod & sequēs nostrum carmen con- *lius Poliux*
firmare nititur. *lib. 2. de vo*
cub. rer.

Candidus ingenua vir Simplicitatis amator,

Aulas ille diu non habitare solet.

Fortunatus is est potius, qui degere vitam

Seruitiis Regum tristibus absq; potest.

In teneris auctum qui dicit amabile sylvis.

Atq; sui fructus mille laboris habet.

Quisquis n. miseros annos cōsumpsit in artis.

Donec adest fragili tarda senecta pede,

Se frustra curas arum nososq; labores

Ille enim serò pertolerat se videt.

B 3 Suna

10
es
et
a-
e-
3-
as

IO DE ASTVT. VVLP.

Fidelis ser Sunt tamen qui fideliter serviant: Sed gra-
uus sem- tiā exiguam vel nullam reportant. Alius li-
per asinus. cert minus fidelis sit, opes honoresque conse-
Bona do- quitur maximos. Bona enim Dominorum
minorū ad non ad benē demerentes, sed eos quibus for-
quos potis- tunafauet, spectare videntur. Domini autem
simum quicquid faciunt, ex mera gratia fit, quae in
pertineat. donum voluntarium non meritum cedit:
 „ hos ubi offenderis, misericordia labore non
 „ debita mercede tibi compensabunt. Quocirca
 „ omnes aulicos hīc admonitos velim, nec cum
Fuor priu se in gratia Principis positos vident, plus a-
cipūm̄ com quo efferantur. Fauor enim iste aut benevo-
mutabilis lentia, qua hereditario iure non conceditur,
 „ facilimē in iram, odium atque crudelitatem
 „ cōverti potest, quod nos dilucide hoc sequen-
 tetetraſticho testamur.

Irus erit Si quis honorificas Circutibus expletus erbēs,
iubite qui Erit & sumus criminis inderetus
modo Cro Tum virtus amissa prior, tum grata languet;
ius erat. Ponderat & modulo crima quisq; pari.

Quare beatus ille censendus; qui extra Regum aulas se sustentare potest. Nullius enim fortuna licet fidelissimum studium, aut amicitiam sūnīmū magnifaciunt illi, amantque neminem, nisi suis bona cuius potentia bonisq; viçissim perfui possint, A- sint, aut in quem eos vagamens insta- gricolas. bilisque animi voluntas tra-
 hit atque incli-
 nat.

CA.

REINIKES, LIB. I. II

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Coram Regelupus misera mendacia Sulpi
Construit, innumeris insimulatq; malis.
Istud adhuc hodie multis scelus extat in aulis,
Trudat Et hic illum de st. gione sua.

Vm ceteri quesierent,
Et facta iam silentia
Per regnus essent atria,
Suam lupus sententiam
Mox explicabat talibus:
Rex obenigne, Rex bone,
Inter feras fortissime,
Te quoq; per potentiam,
Per iura, perq; gratiam:
Questus meos vt nudi as.
Supremate necessitas,
Ettangit infelicitas,
Quame, meosq; pregrauat.

B 4 Per-

I.
Accusatio
Isengrinij.
Captat be-
nevolentiā
à persona
Regis, à mi-
seria suo-
rum.

12 DE ASTVT. VVL.

I. Pernuersus ille Reinike,
Iste omnium nequissimus,
Mihi, meisq; filiis
Iniurias tot intulit
Paritq; tot molestias:
Quot ore non percenseam
Ut conticescam cetera,

III. Is super vxorem meam
In adulterio depre- Perminxit, Et nil amplius
hensum Viroque cernat lumine.
Reiniken Et constituta cum dies
significat. Dignum foret per iudicem,
Ut aetimaret optimo
Hanc iure controuersiam:
Vocatus in ius noluit
Parere. et ram perfidus:
Munita sed Velocius
Castella ac iudens obserat,
Probare possum plurimis
Idomne testimonis.

Nec ora si decem forent,
Complectar hac incommoda,
Quae multa quam breuisimo
Confecit ille tempore.

Quin totius si conferam
Chartas librosq; Gallie,
Patentis & Germaniae,
Tamen nec omnes exequar,
Dolos& scribam Reinikes.
Me probra & vexant coniugis,
Anguniq; dilectissima,
Inulta quae non perferam,
Sic dicit. & finem facit.

Post

Tibicines excellere,
Omnesq; possis bestias.
Et prater ista singula
Si forte concipiueris
Sacros Sacerdos ordines,
De Vesperarum cantis,
Sacroq; myst& symbolo:
Præcepta tradam singula.

Hac pollicetur omnia:
Vulpem tamen non exuens,
Miserrimum lepusculum
Mactare dextranititur.

Tunc ipse velox aduolo,
Nonosq; cantus audio:
Ambo sileb. int oxyus,
Eratq; prima lectio
Vel omnium breuissima.
Sed cum laterem clanculum,
Nec illico interrumperem
Vulpecula negotium:
Vi protinus lepusculum
Aggressus audax Reinike
Mors cruentat impi:
Et dente collum vulnerat.

In hisce calamitatibus
Sinon amico supplici
Opem tulisse m' imam
Misellus hic lepusculus
In frustra mille, Reinikes
Discerptus esset dentibus,
Adhuc in ore saucij,
Lethale vulnus cernit.

Signum
manifestum.

16 DE ASTVT. VVLPA.

Quapropter Augustissime
Rex, Principesq; splendidi,
Concludit Nidumna vindicabitis
cum adhor Insinientis Reinikes:
tatione vltionis. Nihil Valebit amplius
Et vestranil auctoritas
Monet illos subditos.
Post verba demum talia
Dicebat Isenrinius.
Superstes iste Reinike
Si vixerit diutius:
Nolis profecto singulis
Pericula mille construet.
Quae mea sententia,
Nihil foret consultius,
Quam mersus atro funere
Si morte vitam solueret.

QVINQUE EX HOC SE-
cundo capite obseruari
debent.

Primò, quod auari & potentes in aulis
Principum, prout lupus hic facit, qua-
dam inuidia inflammati frequenter causas
excogitent, quibus in proximum, qui inferio-
ris conditionis est, magnū concitent odium,
& ipsi sic digniora, quæ aliis inuident officia,
consequantur. Diuitiae enim Principū non
ad seruientes, aut bene meritos, sed assenta-
tione plurimū valentes videntur pertinere.

Secondò, quod in aulis Principum quam
plurimi

plurimi degant Palatini, qui non modò soli dominari volunt, & omnino primas penes Principem partes obtinere contendunt, sed & multorum debitam mercedem & beneficium impedire, sibiique in bonorum perniciem perfas & nefas omnia vendicare: & propemodum ipsum Principem eiusque Rem-publicam spoliare, exhaustire & expilaresum-mopere student. Præcipue autem eruditione excellentes, & virtutibus illustres persequuntur, timentq; ne tales illis palmam, aut principis fauorem præripiant. Nec ex re & dignitate sua esse putant aliquos in curia illa degere, qui opibus antecellant.

Tertiò, inuidus, maleuolus & contumeliosus homo quo inimico plus noceat & suæ iniuriosæ voluntati satisfaciat, existimationem proprij nominis & honoris amittere nō erubescit, sed quo certiorem iudic fidem faciat, odio incitatus tum quæ sibi, tum quæ suis dedecori sunt, inaniter effutit. Sicut & hoc loco lupus, quò facilius querimoniis in vulpem effusis credatur, certioremque calumniæ fidem mereantur, propriam vxorem coram iudice dchonestare, suamq; infamiam detegere non extimescit.

Quartò, duplex genus assentatorum in aulis inuenitur, quorum alterum infirmius, ut si Parasitus gratia valens, calumniis alium infestatur, & in discrimen vocare studet. Alterum genus est poteriorum, qui cùm aliquem aula extrudere conantur, illicet omnes quasi

*Ingenio ce
lebres non
amat aula
viros.*

*Inuidia Sē
culinō in-
uenere ry-
ranni*

*Maius tor-
mentum.*

*Nec telan.
d.iris, nec
te culpaue
ris ipse.*

*Hoc faciūt
stulti, quos*

*gloria ve-
xat inanis.*

*Duplex a-
dulatorum*

genus.

18 DE ASTVT. VVL P.

facto agmine in eum impetum faciunt. Idem
hic contingit, quod lupi querela regi acceptior
fiat, pariter canis, felis, & lepus in lupi gratia
de vulpecula conqueruntur, eamque afflictam
extinguere conantur.

Quintus, notatur hic etiam adulterium quod
Vulpes cum uxore lupi commiserat. Id inter
magnates iam adeo vulgare est, ut omnes ferè
cum honestam aliquam in atronam cōfesse-
runt, aut virginem vitiārunt id laudis ibi du-
cendum existiment: sic circō lenociniis amo-
rum illicitorum turpissimis liberrimè exagi-
tantur. Vnde quidam non ineleganter inquit,

*Hic sūnitus est & despīt,
Quicunq; credit coniugi,
Ut osculetur alterum,
Et casta noctem dormiat
In proximi cubilibus.
Talis fides per horridum
Est instituta Dæmonem.*

CAPVT III.

ARGUMENTVM.

*In iustam Vulpis causam Greuinckius orat,
Huic etenim patria stirpe propinquus erat:
Se tamen ewincet etat accusator acerbus.
Et renouat Vulpis facta priora lupus.*

Grimhart
qui & Gre-
uinckius
dicitur.

*A Micus inde Reinikes
Verbis tonat Greuinckius
Oransque causam perditam*

Impio-

Iniurias grauissimas,
Meo dedit quas proximo.

Porro lupi dementiam
 Demiror usq; maximam.
 Sua quod ignauissima
 Vxoris acta detegat.
 Nam quicquid ille fecerat,
 Amoris ergo mutui
 Lupus scit adum quod fuit.
 Nec hoc peremta Reinikes
 Est vxori illa vulnere,
 Expostulare nec cupit,
 Aut Regis implorat fidem.
 Ursus quod inde protulit
 Vilissimis iniuriis
 Plenumq; contumelias
 Mentitur atque peierat.
 Nam Reinikes Scholasticus
 Fuitq; serius hic lepus.

Car

22 DE ASTVT. VVLP.

Cur non Magister audeat
 Seruum procacem cedere,
 Vt si teruditio?
Quod mente ruptus ebria
Catellus inde clamitat
Se perdidisse maximum
Farcimen, id furtum fuit.
Quod iure partum possime
Est, peccimè dilabitur,
Cùm quisq; natus nobilis
Odissè fu'es debeat.
Quis in uere nunc solet
Vulpi, quòd illud abstulit
Perosa nang; milites,
Pradis abhorret omnibus.
Laudat
Vulpem à
vix intre-
gritate.
A tempe-
xantia.
A Religio-
nis deuo-
tione.
Semelq; quouis gescitur
Die citis vilissimi,
Vitamq; ducit asperans,
Ceu frater esset ordinis
Panperrimus monastico
Arcem reliquit patriam,
Et canobitus extruit
Domum paternis sumtibus,
Famem, situmq; maximam,
Vt omne crimen diluat,
Vel sponte frre cogitat,
Finitus Et sermo fuit,
Gillus propinquus cum suis
Aulam subibat regiam.
Gallina fertur insuper
Perempta morsu Reimikes.

HOC

HOC IN CAPITE TRIA
notabilia occurunt.

PRIMÒ, quām salutare & vtile sit habere in aula fidum aliquem amicum, à quo per adulatores vanissimos quispiam traditus, fideliter defendatur, & excusetur. Quo circa sapientum consiliis admonemur, ut amicum syncerum gemmis & auro praferamus. Mūdus enim perfidia cùm plenus sit, & nusquam tuta fides, necesse est, ut quisque sibi bene prospiciat, nec omnibus facile credat. Vnde non ineleganter quidam dixit:

*Eido parum, salvo constringo loquacia freno
Gentura, nam r. irò continuasse nocet.*

*Casibus aduersis cùm te fortius diligat,
Millibus è socijs, sive feret vnu sopen.*

Secundò, quod lupus & vulpes per oculatas & abstrusas quasdam insidias, feedus inuerint, ut suum emolumentum, cum aliorum incommodo facerent, quod tamen lupus sua in accusatione artificiose occultat.

Verùm quicunq; fœdus cum altero icere cogitat, aliam ob causam, nisi communis vtilitatis ergo, id facere non debet. Nam illi qui proprium tantum commodum spectare & promouere solent, non fœdus sed conspirationem quandam sceleratam videntur conflasse. Vbi res arctissimis literarum vinculis confirmatur, manifestum est, quod alter alteri diffidat, & ex talibus obligationibus oriuntur sàpè cōtrouersiae, & lites maximæ, cùtamez

Nec rād tacuisse no cet, nocet esse locu tum.

24 DE ASTVR. VVL.

tamen causa constituendæ pacis literæ initio factæ essent. Integri & fide digni homines, qui promissis satisfacere conātur, huiusmodi literis obstringentibus non indigent, sed futiles, leues, & fraudulenti, quibus nihil creditur, operosis chirographorum cautelis se inuicem deuinciunt.

In quem finem obli-
gare quis se debent. Obligatio in eum sanè finem dirigi debebat, ut Pax conseruaretur publica, verūm aliter vsu euenit, pactionrs enim iam belli excitandi causa conficiuntur: nec vlla res adeò in honesta, & periculosa exoriri potest, quæ non ad pactiones istas detorta excusetur & stabiliatu.

Tertiò, notatur perfidia & infidelitas quā hic Lupus erga Vulpem exercet. Nam quod Vulpes lupi causa se periculis exponit, & pisces Aurigæ è curru in vtriusq; commodum dejicit, & tamē per infidum comitem lupum turpiter decipitur: Idem in aulis plerunque cōtingit, vbi alter laborem perfert, alter mercem aufert. Quicunq; autem tam malitiosa agit, isti aliquandiu quidem fortuna blan ditur, sed quod serior eo grauior tacitis poena venit pedibus. Et lento ad vindictam sui gradu diuina procedit ira, sed supplicij grauitate tarditatem eam compensat.

Achitophel, cuius consilia velut angeli ciuismam Dauid suspiciebat, Absoloni suabat ut bellum parenti indiceret, & regnum vi occuparet, cui dum Absolon paret, arbori capillis inhærens confoditur, & Achitophel se ipsum

*Tarditatē
supplicij
grauitate
Deus compen-*
sat.

Pœnas luebat debitas.
 Demum gelut cuculliger,
 Legenda monstrarunca
 Signo notata regio,
 Illic legebam quod tuo
 o Rex potest as inclita
 Pacem dedisset auream,
 Cunctis feris sylvestribus,
 Cœlumq; pernolantibus.
 Addebat istud insuper,
 Vita genus pauperrima
 Legisse se viliissimum,
 Et canobis & cœlibis
 Seruare duos ordines.
 Ait nec unquam carnibus,

Nec vescar ouis amplius,
 Deoq; soliseruam,
 Agamq; pœnitentiam,
 Errata defensomia.

Q24

28 DE ASTVT. VVLP.

Qua certius quò crederem,
 Atrum cucullam subleuit,
 Nossaq; monstrat literas
 Prioris in Collegio:
 Vestemq; Villis horridam.
 Post optat, & feliciter
 Noctem quietam transigam,
 Dicitq; sese debitas
 Orare velle vesperas.

Fide, cui
 autē vide.

II.

Laribar ergoplurimum
 Meumq; cætum conuocans,
 Mox liberis charissimis
 Hoc gaudium denuncio.
 Omnes triumphant illicet,
 Clausasq; portas exeuunt:
 Et victitant liberrime.
 Sed ille callidissime
 Clamfur iniquus aduolat,

Et opt. mun de filiis
 Ieiunis ore deuorat.

Nec his canum nos postea

Venator aut custodijt.

Noctes diesq; libere

Pradatur, errat, enecat:

Quousq; iucundissimos

Occidit omnes filios,

Voravit atque filias,

Hanc præter unam, quam canes,

Dum terga vertit Rerike,

Visustulere mortuam:

Nam dente sauo strinxerat,

Et languidam momorderat,

Ad vsque summos spiritus.

III.

TRIA

TRIA EX HOC CAPITE PVL-
*chra & fructuosa colligi
 possunt.*

IQui inimicis circundatus est, & securus in arce munitissima, aut priuata custodia detinetur, non facilè voluptatis causa illam, ne in manus hostium incidat, relinquer. Sic enim Gallus, ut primum leuitate compulsus muros suos firmissimos deserit, à Vulpecula comprehenditur, & liberis suis charissimis orbatur. Quare fideliter Cyrillus, ut omnes attentè consideremus, & perpendamus, quod eamus, cui fidamus: etiam in tutissimis rebus nonnunquam dubitemus, & diffidamus, per huiusmodi monet fabulam.

I.

Accidit aliquid, vt coruus esurientis vulpecula miseriæ moueretur, gallinis iccirco aliquot ad famem vtriusque sufficientibus verba dare cogitans, annuncio, inquit, vobis Gallinæ gaudium maximum Vulpes enim virginum Vestalium ordinem ingressa, dolos, præstigias, & omnem crudelitatem exuit: quare cogredimini mihi, vt miraculum hoc spectetis, peplum enim ferens, templum frequentat, & religiosè in choro cantat. Gallinæ persuasæ comitantur coruum, sed inter ambulandum obuiam gallus venit, quem & comitem sibi adiungere satagunt. Sed Gallus dolo animaduerso gallinis ait, audite me factum, tuæ, vñâ cum ductore vestro ad necem pergit, mutat, non tis. Si creditis, quod vulpes aut coruus quic- mentem.

C

quam

30 DE ASTVT. VVL.

quam boni in animum induixerint, nocte lumen, & luce noctem, quod impossibile est, expectatis. Nunquid audistis Sapiētis dictum: Ad credendum tardus, ad audiendum velox esto. Non mendaci aut adulatori fides adhibenda est, verba enim prius ponderanda & trutina quadam examinanda sunt. Denique videtis quam stultum sit fallaci coruo fidere: & quam ridiculum credere vulpeculam mores exūsse, aut pellem vulpinam peplo mutasse, & in templo more virginum cantare. Abest hoc ab ingenio, abest à moribus: natum enim furca expellas, tamen usque recurret. Hæc gallinæ cum audiuerint relicto cornu gallum sequebantur.

Secundò, ne temerè quis inimico fidem tribuat, etiamsi blandissimis utatur verbis, eaq; sanctissimi Sacramenti sigillo stabilitat, sicut Vulpecula hic blandis & mendacibus dictis fictaq; sanctimonia Gallum allectum decipit. Veteres eum qui inimicis facile crederet, viro assimularunt serpentem sinuofucenti, qui nesciret, quando se inuerteret ipsumq; veneno inficeret. Nemo igitur sapiens inimico fidem habere, sed eum peius cane & angue deuitare debet.

Ad generū Tertio, cùm Tyrannus per imperij inscenari si leni fam viribus abuti, & pro animi libidine, necesse erit ut hic Vulpecula inter Gallinas grassari cælumq; perit: difficulter admodum à proposito deponi. De terreri poterit. Per exercitationem enim mandant le agendi consuetudo & petulantia intolerabilis

bilis dignitur. Ita ut ludus ipsi iucundior es. Reges, & senon possit quam nouis subinde grauam siccum morte nibus pauperes opprimere, & in eorum inno- centi sanguine quoddam quasi refrigerium querere. Nec sperandum tales unquam ab immanni proposito auocari posse, donec tandem in manus inimicorum deueniant, & iumentuant supplicium. Exemplo fit Maximus ille Persarum Rex Cyrus, qui licet non insigni Tyranni & crudelitatis apud omnes occuparit titulum, tamen eum Scytharum Regina Tomyris deuictum regnoq; exutum capit is pena multauit, saccoq; è corio confecto & sanguine humano impleto inuoluit, contumeliosum hoc cum summa exprobatione adiiciens dictum: Satia te sanguine quem fitisti.

Testatur Lucius Florus, quod Germani olim Quintilium Varum leges odiosas fidentem, & inauditas iniuriosasq; constitutiones excogitantem, cum omnibus suis trucidarent, & mortuo abscessa lingua, his verbis insultauerint, Tandem vipera sibilare desiste.

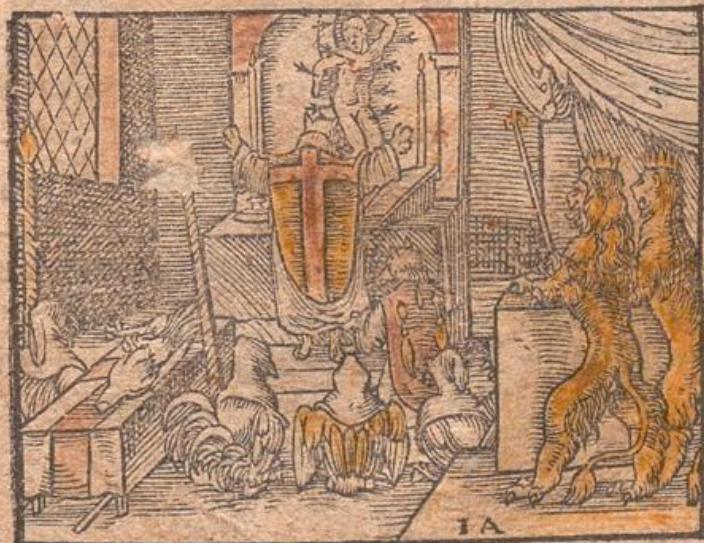
Quapropter non minus vere quam eleganter Poeta inquit,

Sic R. gum finitur honor, sic gloria languet:
Morsus in humano sanguine Cyrus obit.
Cesaris in toto quacunq; potentia mundo
Extitit interitum fertur habere grauam.
Extitum crudel- ferunt, quacunq; potestas
Esse putat Varii: innolata modis.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Rex pius instaurat Gallinæ funus amata,
 Latroni pœnas constituitq; graues.
 Scilicet id regem decet, & iuste regnos,
 Atq; superborum sub pede collapremat.

REx inquit huc chariss. me,
 Grimhart ad esulum percipe,
Quid scurra noster Reinike
 Iam cenobita facturet:
 Profecto si bellicum
 Superstes annum fixero,
 Hunc pessimum Sicarium,
 Cum stirpe perdam funditus.
 Iam triste tempus postulat,
 Humare Gallifilam.

Honore

Honore factō funeris
Nos colloquemur in uicem,
Et puniemus impiūm
Ueritas tubet, beneficūm.

Sed more quam dignissime,
Quantisq; ceremonijs,
Solennibusq; cantibus
Sepulti Gallifiliꝝ
Sit, praterire per placet.
Nam res foret prolixior,
Narrare cuncta si velim.

Stabat sepuli' um marmore
Sublime candideſtrīmo
Quod enitebat maximē.
Incisa verba grandib⁹.
Notis sepulti nomina
Sic indicabant omnibus.

Hoc nat⁹ galli Krassenot
Busto quiescit optima,
Parentis & simillimi.
Qua singulis recentia
Diebus oua protulit:
Extincta dente Reinikes
Latronis est sanissim⁹.
Viator istud inclyte
Gallina scire te cupit.
Abi, misertum sat scio.
Sed ante tu leuissimam
Prcare terram pulueri.

Sed ecce regni principes
Rex conuocabat ocyus,
Verendus inter bestias.

IL

Descriptio
sepulchri.

Epitaphiū
Gallinæ à
Vulpe oe-
cīsæ.

III.

C 3

Eo

utriusq; rationem aut disceptationem probè
 percipiat & dignoscat, corruptissimi iudicis
 meretur nomen. Errat enim à veritate sen-
 tentiæ, inuertit causas, & iniustitiam defen-
 dit, dum fundamentum cause non intelligit.
 Idcò inuestigabilis illa Dei optimi Maxi-
 mi Prouidentia prætoribus & iudicibus du-
 as aures dedit, quarum sinistra accusatori, de-
 xter a verò reo patens inferuiat, & delationes
 aures ha- probè examinet. Nam si blandienti vtranque
 beat, aurem præbeant, iniqua sequentur iudicia,
 iusta causa opprimetur, grauissimarumque
 contentionum & inimicitiarum semina spar-
 gentur.

Tertiò, nullius causam damnandam esse,
 nisi prius aliquis in ius citatus & testibus cer-
 tis conuictus sit. Defensio enim de iure natu-
 rali omnibus liberè cōceditur. Quocirca ne-
 cesse est, vt & delati responsio audiatur, nec
 iudicium nisi utriusque causa cognita pro-
 nuncietur.

Quartò, vt Reges, Principes, & ciuitates
 habent consiliarios incorruptos, honestos,
 prudentes, fideles, & multarum rerum peri-
 totis, qui veritatem ament, Deum extimescāt,
 & auaritiam execrentur. Sic feliciter impe-
 rare, & causas tā belli quām pacis etiam gra-
 uissimas discernere facilimè poterunt. Regis
 enim salus, & amplificatio regni, honoris, &
 gloriæ, in manu & prouidentia consiliariorū
 cōsistit. Vnde Salomon in prouerbiis nostris
 Dilingæ editis, inquit:

Quæ

Quare in-
dex duas
aures ha-
beat,

Defensio
nulli pro-
bibit.

Quales co-
filiarios
Reges ha-
bere de-
beunt.

Quo plures consultores Res publican nutrit,

Hoc etiam donis pluribus aucta viget.

Porrò sapientia sine fidelitate nihil valet. *Fidelitas*
 Sunt enim regum consilia & ardua & maxi- *Sapientia*
ma, consiliariorum verò fidelium numerus coniuncta
peregrinus. Quocirca Rex diligentiores, & plurimum
sui amantiores, præ cæteris eligit, amabit & in rebus ge-
colet, corruptis verò moribus & depravata rendis vñ-
consuetudine infames à se repellere, & abige- let.
reconabitur. Bonos precio ad benè agendum
irritabit, malosq; pénis compescet, & à men-
tis prauitate deterrebit.

Ad hæc senatus prudentis
 cipium causæ considerat, finemque accurata
 tius respicit, nihil boni malive Regem cælat, aut fidelis
 imò etiam ipsum male agentem redarguit, consiliarij
 viam iustitiae declarat, eiusque omnibus rationibus non aliter, quam si sua res ageretur,
 prospicit atq; consulit.

Quibus autem fucis machinis, præstigiis,
 hodie pleriq; aulici instructi bonos inuadant,
 vtque ad diuitias, census, honores, inuidiam,
 inflammati auditate rapiantur, ne odium
 pariant, omittenda erunt. Aula enim verita-
 tem tolerare non potest. Nec frustra dixit,
 qui sequentes protulit versiculos:

Non intret aulas Principum,

Ex corde qui Deum colit.

Nam difficulter aulico,

Relinquitur potentia.

Cuius superba gloria

Augetur indies magis.

Hic regnat inconstantia
Et saepe peruersissima
Est administer Principi
Acceptior fidissimo.
Proinde quisquis gloria
Abhorret, & mendacijs.
Quem nudat antum Veritas
Oblectat, atq; comitas.
Non intret aulas Principum.

Servitio Aulæ quidem, & Principum servitia per
Principū se mala non sunt. Multi præclari & generosi
per se ma- viri, cum nobilitate generis tum eruditione &
litteris sunt, virtutibus præstantiss. his operam nauarunt
indefessam, & tamen vita integerrimè acta
cogniti sunt. Sed hoc in primis spectari oportet, quod aula plerosque propter innumerabiles rerum distractiones, & molesta operosa que negotia à sanctitate morum, & religiosi pietate auocat. Ibi enim pro cultu, & curatione corporis, quæ Deo erat adhibenda, incontinētia omnium perturbationum mater imperium tenet, omnes intemperantissimis ferculis atq; perpotationibus sunt dediti. Quid autem inde promanet commodi, cuiusvis iudicio, aut cogitationi liberum relinquitur. Duminodo enim aulicitalles Principis sui gratiam & fauore conseruent, velturissima quæq; coram Deo & mundo cōmitere non erubescunt. Vnde Aulicus quidam apud Poetam de seipso gloriatur.

Quodcumq; Princeps expedit,
Menq; mundat: consule.

Quam

Quumvis id v̄rbes perderet,
Aut ciuium concordiam:
Et omnium Respublicas:
Tantum meam si consequor
Partem belomnes video.

CAPVT VI.

ARGUMENTVM.

Charta per hirsutum vulpi transmittitur v̄r-
seria que Regis iussa Leonis habet. (sum,
Suscipiunt hodie sic res plerumq; gerendas,
Qui tumidi veræ mil ratiōnēs habent.

R Egale sceptrum concuit
Rex E Brunonem suocūnsi:
ō Chare serue clamitat,
Perfer tabellas regias
Ad hostis arcem Reinikes,
Prudenter atq; sobrie
Subibit hanc prouinciam:

Rex Ursu
abiebat

C 6 Impo.

40 DE ASTV T. VVL P.

Impostor ille callidus,
Molitur omnes machinas,
Et sapè fallit inscios.

Post verba Regis mox Bruno
Vocem sonorus extulit.
Obtestor omnes cælites,
Tuamq; rex potentiam:
Quod opto tellus & mihi
Dehiscat antè perditio,
Quām me sinam per Reiniken
Tam fraudulenter decipi.

II.

Capeſſit ergo protinus,
Iterq; longum conficit
Per densiluſtra, per nemus,
Et montium cacumina:
Cum venit alterodie,
Conſpexit arcem ſplendidam,
In qualatebat Reinike.
Audacter ipſe iannam
Impellit, & repagula,
Climatq; nunquid Reinike
Præſens in arce vicitas?

En nunciū ſter maximo
De rege missus adfero
Perutiles Epiftolas.
Iurauit ille per Deos
Si Regis ad Palatia,
Non aduolabis illico,
Et me ſequere nuncium,
Pœnas ſubibis aſperas.
Tormentanam grauiſſima -
Minatur & crucem tibi.

Hac

Hac audiebat Reinike,
 In arce tutus permanens,
 Voluebat imo pectore,
 Quo nempe pacto debitam
 Haberet vrsogratiam.
 Non ille me grauissimis
 Rumoribus momorderit.
 Sic absq; causanuncius,
 Inquit, potenter obserans
 Vallata propugnacula,
 Hiatibus squalentia,
 Et plena fossis maximis.
 In hac latebat Reinike,
 Si quando pradam fecerat,
 Vel omnium tutissimus.
 Has sapè fallacissimas,
 Intravit ades ocyus
 Qua nesciebat bestia.
 At quando vellit anxious
 Referre gressus, occidit.
 Nec hanc domum recurrere
 Est passus vngquam Reinike:
 Sed deuoravit integrum.

Descriptio
arcis Rei-
nikes.

D V O H O C E X C A P I T E
 diligenter obseruari debent.

QUOD tardioris naturæ & hebetioris in-
 genij homines, qui nullarum rerum ex-
 perientiam aut usum habent, se arduis sapè
 negotiis intrudunt, & molestiis importunis
 implicant, vnde se extricare cùm volunt, in

C 7 luto

42 D E A S T V T. V V L P.

Iuto omnino hesitant, aut altero pede euulsa,
altero altius immerguntur. Idcirco facilimè
ab acutioribus vsu & perspicacioribus natu-
ra hominibus decipiuntur: & in grauissima
sæpè coniiciuntur pericula. Sicut crasso, rigi-
do, atque insulso vrso hic Vulpes imponit a-
stutissima.

Geor. Sab.

*Arcuata rudibus ne quid committat asellis,
Quib[us] benè curatas res volet effossas.*

Monemur hic, ne quis temerè se muneri
cuiquam immisceat, aut negotium sua sponte
susceptum expedire cogitet, nisi prius vires
suas explorauerit, & se idoneum esse cognou-
erit. Is enim qui se difficilibus & minimè
decetibus occupationibus implicat, licet bo-
nae & honestæ sint, tamen absq; incommodo
se expedire ab illis non poterit, quod idem hic
in temerario vrso videre licet. Quare nemo in-
consideratè ad periculofam conditionem vo-
cari, aut temeritate quadā ad res arduas con-
ficiendas se transmitti patiatur.

C A P V T V I I .

A R G V M E N T V M .

*Collida solerti meditatur pectore Gulpes,
Excipit et missum qua ratione Ducem.
Hec mihi quo numerant hac ferrea secula
Gulpes,
Qui grane mellito virus ab ore somunt.*

Brunonis Et perceperat
Acerba Verbis Reinike:
Non credulum se prabuit,

Dones

Donec videret neminem,
Prater Brunonem nuncum.
Tunc exit arce protinus,
Vi sumq; blandis excipit,
Salutat atq; vocibus.

Aduentus hic precortib;
Bruno si optatissemus:
Non ante dictas vesperas,
Exire castrum debo:
Quapropter adsum turdus.

Sed huic agat quis gratias:
Qui re coegerit hanc viam
Vorare nobilissime.
Sudore manus anxi,
Labore fessus maximo.
Te credo prater neminem
Quem mitteret Rex nuncium
Sustentat arce regia.
Cum si ferarum maximus,

Salutatio
qua bene-
uolentiana
captat.

Occupatio

Inter

44 DE ASTVR. VVLP.

Inter minores bellus
Parem nec aula iactiter:
Misero felicissima,
Eritq; commodissima
Brunonis hac profectio.
Nam subvenire sotibus,
In Regis aula plurimum:
Te consulendo nouimus.

Venire cras decreueram:
Profectus hic nisi fores,
Morbo licet grauiſſimo
Me frangat imbecillitas
Et difficulter ambulem.
Cibis enim recentibus,
Dum plenius refectio
Latrantis alii viscera,
Nuncomne corpus angitur
Et concipit molestias.

Bruno sed inquit: Reinike
Dilecte quid comederas?
Quod ager esse cœperis.

Extenuatio-
tio qua ar-
tifiosè
quidem v-
titur ut o-
mnem no-
cendi suspi-
cionem à
se remo-
veat.

Respondet acer Reinike,
Nos more sili pauperum
Qui victitare cogimur,
Si carnibus non possumus,
Cibis & gratis perfrui,
Tunc licet, pane, caseo,
Vel melle flano, & escimur.
Id me grauis necessitas
Verare nuper compulit.
Inflatus ecce sed mihi
Est melle venter turgidus.

13-

Tument, dolentq; viscera.
Sed quando possum carnibus.
Ouisq; vesicandis,
Non mella propter surgerem.

Bruno quid inquis optime,
Dicebat, hoc incognitum
Nisi fuisset hactenus,
Huc aduolissent arbitror,
Vel orbis omnes bestie.
An mella & obis aurea
Sordent in istis finibus?
Qua piscibus, qua carnibus,
Cunctisq; pra cibarijs
Electa sponte sumerem.
Quod copiam si feceris
Mellis mihi largissimam,
In omne tempus maximas
Memor referrem gratias.
Ridere secum Reinike
Clam coepit astutissimus.
Et mox Brunonem credulam,
Affatur his sermonibus.

Si mellis optas scrio
Fauum tibi dulcissimum,
Ethoc libenter vesceris:
Frondosa villa & culmina,
Scio coloni Rusteifls.
Quotannis ille colligit,
Mellis fauos purissimi
Quotte, vel villam bestiana
Vidisse nunquam suspicor.
Nec villa dicti rusticit,

1.

Pl. 8

46 DE ASTVT. VVL.

2 facili.

Plus distat illa millibus
Decem, vel octo passibus.

II.

Brunonis os invaserat
Ardor, cupiditas & situs,
Vi mella votis Rusteferis
Desideraret omnibus.

Vulpem nec orat amplius,
Sed postulat, sed imperat.

Pergamus ergo Reiniske
Dicebat atq; per brenem
Viam teramus ocyus.

Infinuat se
ab amici-
tia.

Quamvis ob agitundinem
Deambulatum non eam,
Tamen Bruno charissime
Nos inter ambos mutua

Communitas antiquius
Confusa, ne iam concedat,
Tecum lubenter ambulo.

Nam tu favore me tuo
Inuare rursum plurimum
Apud Leonem prauales
Aduersus infensissimos
Hostesq; perfidissimos.
Sic absq; diris fraudibus,
Te melle iam refarciam:
Amice delectabilis.

III.
Credulitas
Vxi.

Bruno secutus Reiniken
Censtultus ales aucupem
Tollit moras Velocius.
Promelle sed Vulpecula
Putabat, in te conferam
Bruno licenter verbera.

E†

Et omnium stultissimum,
Te felis in forum traham.

Postquam Coloni Rustefels,
Propinquat altis sepibus,
Gaudebat Ursus intimo
Ex corde dementissimus.
Mellistamen ne particeps,
Factusque compos est fatus.
Aetate nostra sicuti
Plerisque stultius evenit.

Gaudium
Vrsi.

TRIA IN HOC CAPITE,
obseruatione digna iudico.

Quid inertes, ignavi & somniculosi faci- L
le à versutis & vafis superentur, etrum-
nasque laboriosas perpetiantur. Non solum
cùm à malitiosis impostoribus callidè & in-
dignè, quod adulatoribus proprium est, ex-
tolluntur atq; laudantur. Verum etiam, cùm
illis præcipue ea, in quæ potissimum procli-
ues incumbere confuerunt, ut superbo ho-
nores, gloria: auaro opes, pecunia: gulosi cibi Sichaben-
potusque deliciæ proponuntur. Quemad- dū, in ami-
modum h̄ic ignauissimi p̄i Vrsum indignis cit̄ys nullā
Vulpecula euehit laudib⁹, dum fucato ex a. esse maiore
nimo inter loquendum ansam ipsum exco- pestem,
riandi quærit, mellisque, ad quod Ursus à na- quam adie-
tura inclinatus propendet, mentionem fa- lationem,
cit. Qui enim similitates ac inimicitias ex- blāditiōs,
ercent, non aperto Marte semper congregati- assentatio-
untur, sed quodam clandestino consilio nem.
ab.

48 DE ASTVT. VVL P.

abstrusisq; insidiis, ut versuta vulpes h̄e agit,
se inuicem vlciscuntur. Quapropter pruden-
tiores se consiliis munire contra versatiles i-
stos homines, & quadam prouidentia arma-
re debent.

II.

*Temerè
credere
plurimum
nocet.*

*Nusquam
tutæ fides.*

*Cum bonis
bonus eris,
cum pen-
nucris, per-*

*Comercia
præmisa-
sanda.*

Cūm aperti & simplices huiusmodi præ-
stigiis, captionibus, & mellitis verbis ex infi-
do corde profectis fidem adhibent, facile se-
ducuntur, & calamitatibus interdum tur-
bulentissimis immerguntur, quod & vrsò
vulpi maleuole credenti contingit. Ideoque
prudenter vetustas admonuit, cor hominis
ad blandimenta inimici, qui plus de se quam
præstare possit, pollicetur, inclinari non de-
bere, ne blāda oratione decipiatur. In simu-
latis enim atque odio nusquam tutæ fides
inuenitur.

III. Qui cōsilia fallacium & infidelium sequi-
tur, facile machinis circumscribitur, & igno-
rantijs condemnatur. Nihil enim periculo-
sius est, quam iis fidem tribuere, in quibus fi-
des non est. Qui bonis se consociat, is hono-
rem & gloriam consequitur, at qui peruersis
coniūgitur, ipsem etiam peruertitur. Quo-
circa summopere omnes caueant, ne se dolis
aut populari assentatione circumueniri pati-
antur, & prauorum commercia, licet proxi-
morum, aut consanguineorum etiam, æquè
atq; angues deuident, omnia eorum consilia,
quamuis & prudentiæ & fidei plena videan-
tur, suspecta habeant, & sub iis latentes ma-
chinaciones & fraudes exhorrescant: Ab illis
verò,

verò à quibus fidelitas & honoris quædam
constantia proficitur, nunquam se segregant,
etiam si eorum ex consuetudine paulò
minorem, aut nullum fructum percipiāt, hoc
solo contenti, quod talium fidem, & magna-
nimitatem honorificam experiantur.

CAPUT VIII.

ARGUMENTVM.

Ecce per infidum vulpem deducitur Ursus,
Vrrapiat dulci condita mella fauo.
Ipse sed hospitij vincis religatus iniqui
In gemit, & captus vincula sera & det.
Sic hodie tum mellalegunt pleriq; sub aulis,
Mortiferam lingunt felis amaritiem. " "

Cum noctis erent tempora,
Et astracælo spargerent.
Effeq; certus Reinike,
Quod fissam membræ languidus
Thorodeditset Rusfeil,
Dulci-

90 DE ASTVT. VVL.

Dulciq; somno corporis
Leuaret artu. debiles.

Fores sedante rustici,

Qui perco ebat strenue

Artem fabri lignarij.

Quercus racebat ardua

Nondum tamen securibus

Vbiq; fissis ferreis.

Cuneos adhuc ahencos

Fixos tenebat mordicis.

Ut ista vidit Reinike,

Hortatur & sum taliter.

Bruno quid obstat amplius.

Accurre velox, & vola:

Plus mellis huius arboris

Sit modus fissuralata continet:

in rebus, quam fas sit ulli credere.

sint certi Tu mellat ambe dulcia,

denique finis, Audacter imponens caput

ultra citra Sed plurane voraueris,

que nequit Venter tuus quim digerat,

consistere Edendo nam fastidium,

verum. Et concitabis nauseum,

Dolebit aliuss in super

Et sordide laxabitur,

Rumpetur aut voragine,

Respondet & sus horridus,

Amice nunquid Reinike

Voraciorem neminem

Stultitia Brunone credi qui modum

gloriatio. In rebus atq; singulis

Observo continetiam.

Sic

Rustefeil
faber li-
gnarius.

L.

REINIKES, LIB. I.

51

Sic Ursus indignissima
Se fraude passus decipi:
Rimas in altas arboris
Pedes priores inculit,
Auresq; mella Ruste feilts
Fumantena so quaritans.

Tunc cogitabat Reinike,
Nunc Urse mella Rustice
Gustabis impissimi,
Cuneosq; fixos arbore
Pedum mouebat veribus,
Et extrahebat: Fortiter
Diffissa quercus clauditur,
Ursusq; caput detinet,
In vinculis artissimi.
Nihil inuabant asperis
Cum iunguis conuicio
Brunonis erga Reiniken,
Nec robur ingens corporis
Hunc liberare carcere
Valebat, aut custodia.
Tendebat is virilibus
Pro partibus perrumpere,
Quercusq; rimas scandere,
Et plorat alto murmure,
Strepens ad uncis vnguibus,
Rauciq; voce gutturus:
Instare lethum cogitat,
Salutis Espe decidit.
Quod audiens in horro,
Colonus audax Ruste feilts,
Armatus Espe securiger

II.
Stulta cre-
duli as, &
Ursi securi-
tas.

Astutia Re-
nikes.

Captus est
labet.

Ac-

§2 DE ASTVT. VVL P.

Accurrit, & rsum conspicit.
Tunc hospitem mordacibus
Redens petit conuicijs
Versutus & rsum Reinikeo.
Ironia. Bruno salutis immemor,
Ned dulibus cibarijs,
Et melle te sic repleas:
Ne forte rumpas viscera:
Satis ne melle dulcis
Videntur huius Ruste feilis?
En appropinquat oxyus,
Fructum daturus optimum
Pro melle, pro conuicio.
His lusit & rsum cum satia,
Et pluribus conuicijs
Acutus ille Reinike,
Aulam profectus ad suam
Sese dolosus occulit.

DVO HOC IN CAPITE NOBIS
notatissima esse debeant.

I.
Conuersatio
in malorum
corrumpit
bonos mo-
res

Quod iis, qui ex animi sententia viuere, &
Omnium periculorum expertes esse con-
tendunt, cum malis nullum omnino com-
mercium habendum sit, qui autem talibus
se addiderint socios, isti ignominiis plen-
que grauissimis afficiuntur, quod & Prophe-
ta David testatur, cum bonis, inquit, bonus
eris, cum peruersis, peruerteris. Qui consor-
tio prudentum & electorum ytitur, sapiens
& ele-

& electus euadit. Quare nisi cum bonis & fi- *Cum quib.
delibus ineunda est societas.* *habendo.*

Quod eum acutum & prouidū esse opor- *sit consue-*
teat, qui fallacium & veteratorum astutias *tudo.*
effugere velit. Quibus non dextrè intellectis, *II.*
improutis & repentinis periculis, facile ho-
mo insulsus inuoluitur, è quibus non absque
dedecore, aut infamia emergere queat. Nam *Nimia fa-*
qui se obscūris genere, aut infimæ consociat *miliaritas*
multitudini, etiam si ipse met in res malas aut *vbiq;* parit
pestiferas animum non intendat, tamen vix *contempnit*
summa cum industria sine vitæ opprobrio
euadere poterit. Cuius rei præter alia infinita
exempla breuitatis causa omissa, ab autore
documentum per yrsi credulitatem dissolu-
tam proponitur: ut intelligamus, neruos atq;
artus esse sapientiæ, non temerè credere.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Captus ab Agricolis miserè tractatur inquis
Extremam plagis Vrsus ad Gsq; necem.
Vixq; fugacelerisibi consulit, atq; cruento
Vulnere vicinas fucus intrat aquas.

VT videt Vrsum Rusteiel
Non vincula posse rumpere:
Mox conuocabat ebrios,
Sed è tabernaculo rusticos.
Adeste, dicit ad meam
Ligatus Vrsum ianuam,

Rusteiel
ebrios con-
gregat ru-
sticos.

D

Abire

54 DE ASTVT. VVLP.

Abire nescit maximus.

Vos arma nunc capessite,

Et iuncta fertie spicula,

Vt enetur bellua.

Tunc ira grandis omnibus

*Furor ar-
ma mini-
strat.*

*Agrestium
furor.*

*Iatte, con-
cubina Sa-
cerdotis.*

Ministrat arma rusticis.

In sanus ille stipitem,

Rastrum sed alter, tertius

Furca bicornem corripit.

Minister adi publica

Torrem praeustum subleuat,

Quem non secutatardius,

Iniqua lute fæmina:

Colum ferebat ligneam,

Et omnibus crudelius

Spirabat ore rusticis.

Vt esse se circundatum

Bruno videbat hostibus

Tunc colligebat maximum

Vim, robur atq; corporis.

ora latis rictibus,
 crinibus deformia
 cercu coactus extirahie
 n absq; multo sanguine:
 nos tamen densissimos
 guesq; tristis horridos,
 rimulisti antibus
 uarelinquit arboris.
 loe prægrauissimo,
 ambulare nouerat.
 immane spirans Rustefeil
 primus omnium fero
 oternit Vrsum vulnere.
 quuntur illum catari,
 igisq; multe intasperis
 gsm Brunonis saucium.
 Pas Faber cum malleis
 oramittit saucia
 unonis afflictissimi.
 Ludolphus impar gressibus,
 onq; laesus lumino,
 aberq; crine Tityrus:
 mes petebant anxum.
 Quin & nurus agrestium
 nantur Vrsum tollere,
 rs saxis torquet aspera,
 rs instat & ligomibus.
 thac acuto Rustefeils
 infuse frater aduolat,
 sic Brunonem Gerberat,
 totus expansceret,
 undererq; feminas,

Ingens te-
lum nece-
fitas.

Rustefeil,

Faber.

Ludol-
phus.
Acon.
Tityrus.

Mulierum
crudelitas,
Frater Ru-
stefeils.
Furor iraq;
mentem
præcipitat.
Virus inua-
dit foem-
inas.

56 DE ASTVT. VVLF.

Ira metuq; percitus,
Fragore cunctas terruit,
Et morsibus lethalibus,
Ut currerent in proximam
Ripam pulchrem femeina.

Pastorville Sed Pastor & dis & sacra
In amnem nare coniugem
Conspexit omnes inuocat:
o filij, charissimæ
Nunc subuenire coniugi
Nemor salymphis occidit:
Sum namq; & obis optimi
Vni datur res dolum.
Vrso relicto Rustici,
Ripam subintrant ocyus,
Opem ferentes femeinis.
Quas dum potenter extrahunt,

Bruno vim
Rusticoru
estugit.
Necessitas
ignauiam
acuit.
Agrestium
indigna-
tio.
Ex sordidis paludibus:
Bruno capessit ebrij
Ripam cruentus fluminis:
Et cum labore maximo,
Vrgebat & necessitas:
Iter per amnem conficit.
Tunc in recentes quilibet
Exarsit ira rusticus.
In femeinas culpam ferens:
Quod & rufus his granissimis
Elapsus esset vinculis.
Vngues adhuc in arbore,
Videre villis cum nigris.
Et & rufi nobis, clamitant:
Quid linques aures, & cutem.

Sitimq; duram sublenat:
Dicitq; iure gaudeo
Meum quod hostem talibus
Excepere im fallacijs,
Non est quod illus mine

Lætitia
Vulpis quā
cōcipit ex
calamitate
inimici

Nunc amplius me terre. vii.
Sublatus atro funere,
Magis nec ille nuncij,
Aut proditoris exiget
Crudele munus impij.
Parumper vīq; progrede
Ad flumen alcum cæperae,
Iacere putri saucium
Ripabrunonem conspicit,
Eraftumq; vix sanabili
Percussione vulnerum.
Vexator ergo Reinike,
Insultat his Vrsamodis,
Quid hospes, inquit Rustoful

D 4 Rerum

60 DE ASTVT. VVL P.

Rerum gerit? num perfidus
Promelle vestem careo
Detraxit? pecuniam
Sic postulauit improbus?
Rictus Bruno quis horridos
Tam rite pinxit sanguine?
Interfuisse tereor
Agrestium coniuix.
Adhucne mel desideras?
Est alter illic Rusticus,
Qui plura vendat, si boles.
Ingressus e quid ordinem?
Aui Doctor artis es nouas?
Ruber quid iste pileus
Insigne clarum denotat?
Eleitus Abbas forsitan
Gaudes nonis honoribus?
Tensor profecto contegit
Aures tuas, nouacula,
Rasitq; crines optimè.
Cum vulpis ursus perfida
Audi, ret atra scommata,
Et a speras calumnias:
Vexatio dat intelle
ctum.
Ne gry quidem.
Do lore pra tristissimo
Ve rbum loqui nec unicum
V alebat, amnem transnatans
Latus petebat alterum.
Et garrulis cum questibus
Aulam subibat regiam
Lux quarta cùm lucesceret.

DVO

DVO HOC EX CAPITE IN
vsum vitæ quotidianum collige.

QVod plerunq; is, qui damni quipiam ab altero accepit, ludibrio & respectu o-
mnibus esse soleat.

Ne illi, qui ioculari irrisione deluduntur,
se verbis sesquipedalibus excusare & defen-
dere cogitent, cum plus tacendo quam con-
uitia regerendo proficere possint. Qui enim
commeruit ut ab inimicis suis irrideatur, me-
ritò illusiones perpetitur. Sed qui iniuriam
innocenti sibi illatam placide tolerat, is præ-
claram & generosam ostentat patientiam, a-
criusque vexatorem taciturnitate remordet,
quam si acri contentione partes suas tueatur.
Quod sequentes Iambi, quos è germanico I-
diomate sic vertiūus, testantur.

Tu multis dura sustine,
Et abstine quam plurimi.
Nec omnibus nudus eris,
Quae te premunt molestia.
De nec inquam in me
Diffidat, qui secundum me
Horis beato te potest.
Num eniss hic fiducio
In rebus arctis est Deus,
Vitaq; sitat integer
Impunit quis quis criminis,
Is per recessus solitimos,
Securus orbis ambulat.
Emergitq; periculis

I.

II.

*Silentij in
tum pra-
mum.*

Abstine &
sustine.

D 5 Vel

- 31 Vel omnium grauiſſimis.
 " Nec pane ſemen illius
 " Aut rebus ſellis indiget.

CAPVT XL.

ARGUMENTVM.

Triftia sanguinea lambebat vulnera lingua,

Cum miſer intraret regia tecta Bruno.

Tractandus merito ſic quilibet eſſe videtur,

Viribus aggreditur qui grauiora ſuſi.

REx cum miniftriſ omnibus,
 Brunonis aduentum stupeſt

Ipsamq; ſix ſatellites

Regis eſt agnoscit inter ceteros.

omnia ſide Hinc ſcificatur omnium

liter inqui Cauſam caputq; Vulnerum.

vere.

Bruno ſed inquit, omnium

Rex belluſirum maxime.

Laboriosas aſpice,

Quae exhibet moleſtias

Mibiq; ſemper parturit,

Sed innocent, Reinike,

Rex incitatus impetrat

Reſponſa reddit ita,

Commissa prana Reinike,

Vlciſcar abſq; gratia,

Ahi audet hic antiftici

Tantο notas inure: e?

Obteſtatio Teflor coronam ſplendidam,

Per ſceptra iure regia,

Quod pendet humi criminis:

Panas

Pœnas mihi grauiſſimas.
Hac dicit, Et ter aureum
Potenter enſem concutit,
Cunctisq; ſecretarijs
Mandata tradit ſeria.
Ut iura verbiſ indicent,
Et explicent breuiſſimis
Pœna genus quod Ultima
Lucratus eſſet Reinike.
Senatus ergo proſpicit
Secumq; ſic deliberat:
Regi moleſtum niforeſt,
Ut aduocaret Reiniken,
Per literas aut nuncium,
Et ipſe praefens audiaeſ
Edicta iuriſ aſpera.
Felis ſed hanc epiftolam
Ad ſulpis arcem perferat:

Vnus oculiſ non o-
mnia videſ

Ablegatus
ſcelis

D V O I N H O C C A P I T E
animaduerte.

Quamuis magistratus & conſtituti iudi-
ces, cuiusuis querelas & accusationes au-
dire, & ſecundum iuſtitiam decidere tene-
antur omnesq; reos ad horrorem & for-
midinem aliorum punire, attamen neminem
absque reſponſione aut deſenſione auditaiu-
dicare, ſed rerū die indicto in iudicium acce-
ſere, & accusationem eius prudenter exami-
nare debent. Sic enim communis hominum
parens ne cuiquam iniuria fieret, aut innocē-
temerè in vitaſ diſcrimen veniret, natura or-
dinavit.

Nemo abſ-
que reſpoſo-
rione iudi-
cādus eſt.
Natura or-
dinavit.

II.

*Res sacra
consulitor
bonus.*

Ne Principes, & magnates & quicunque sua autoritate rempub. moderatur, fidelium consiliariorum decreta aut consultationes aspernentur, easq; benè ponderent, vnuus enim oculus omnia nō videt. Nonnunquam etiam vnius deliberatione aut consilio tota Principis respub. saluberrimè conseruatur. Quocirca in primis eos quorum opera vtuntur, intus & extra nouerint, fidissimorumque tantum sequantur consilia, cæteris autem, quos auersos aut alienos à repub, cognouerint, nunquam obtemperent.

*Saluberrimus
Principis
fides
consiliarius.*

Nihil autem salubrius viro Principi hanc in rerum perturbatione aut humana miseria contingere potest, quam si integros, fidos, & taciturnos habeat consiliarios. Ipsius enim arcana aut consilia cùm non reticentur, sed peruagata vulgo innotescunt, in grauissimum discrimen vocatur respub. & persæpetum tumultus seditionesque importunitatem inde exoriantur. Taciturnitatis autem præmium testantur hi versiculi.

*Taciturni-
tatis præ-
mium.*

Quicunq; linguam temperans
Gubernat arte garrulam
Illi beato senior
Continget atas, E& bonis
Senectus aucta pluremis.

Et Salomon in Proverbiis per nos carmine redditis capite 18 inquit,
In gens lingua bonum, sed damnum grandius,
omne
arbitrium vita, ius habet omne necis.

Hanc

Hanc qui temporib. freno constrinxerit aptis,
Accipiet labij premia digna sum.

CAPUT XII.

ARGUMENTVM.

Regis Epistolium Sulpis deportat. id arcem
Felis, in auditis decipiturq; dolis.
Regibus in seruis quicunq; potentibus, ipsum
Admoneo finem rebdice, quicquid agis.

R Excum suis concluserut,
Vi Hintz viam capesseret,
Vulpiq; ferret literas.
Tunc res fert substristior,
Non esse consultum mihi:
Videtur o Satellites,
Et ad ministri regij,
Periculosa nuncij
Quod mi vices imponitis,
En corporis brevissima.

Hinz appellatur hic felis ab appellatio
ne germanorum.

D 7 Quia

66 DE ASTVT. VVL.

Qui sum statura prædictus.

Si nec Bruno fortissimus.

Confecit hoc negocium:

Felis recu- Quid ipse munus nuncq;
sat munus. Nunc expedire molari
Non robu- Tum Rex uit, refert nihil.
stus erat,
sed erat fa- Nam sape Virtus maxima,
cundus Et alia prouidentia
Vlysses. Vilitatet sub corpore.
Hintz ob- Dedere fata sitibi
temperat Imbelle corpus, prouido
Regi. Repende dumnum pectore.

Imbecilli Fiat voluntas Regia
animi faci Respondeat Hintz, lubentius
le supersti- Nunc iussare regis exequar.
tiosa conci Si nunc volatu dextero
piunt. Firmaret omen Iupiter,
Vana ario- Auisq; fælix precinat
latio. Iter, lubenter exeam.

Vix ante portam Venerat
Volare Coruum garrulum
Sed ad sinistrum conspicit.

Abominabilis cutus

Est ominis perterrita

Pronunciationibus:

Cæptis tamen nec destitit,
Sed pergit audacter viam
Ad hysq; castrum Reinikes.
Quem cernit ante ianuam,

Felis salu- Salutat atq; talibus.

tat Reini- Salute multa Reiniken
ken. Imperit Hintz charissimum.

Necessum

Necem minatur asperam
Poenasq; Rex tibi graues,
Mecum nisi te conferas
Ad Regis ades protinus.
Quod hac docebit litera.

ó Hintz Siccissim plurimam
Tibi salutem compreco
Ex corde, dicit Reinike:
Sed plenus ipse fraudibus
Iam cogitabat machinas,
Et qualibus fallacijs,
Tractaret hospitem nouum,
Auctumq; contumelijs
Rursum Leoni mitteret.

Rogabat ergo sapius,
Dichospes optatisime
Quibus cibis libentius
Vescaris aut frequentius,
Cras donec ortu proferat
Aurora lucem candidam,
Primoq; regis ad domum
Eamus ut diluculo.
Nam noctis atra tempore
Securus ecquis ambulas
Serena quamvis lumine
Ium luna claro fulgeat.
Noctem per hanc mecum bone
Amice si quieveris,
Sunt mellana nobis rosida,
Et dulcior anectare:
Edenda qua tibi dabo.
AElurus inquit dulcis

Responsio
Reinikes.
Fraus inde
fessa Reinik
es.

Interroga
tio, qua be
nevolentis
captat.

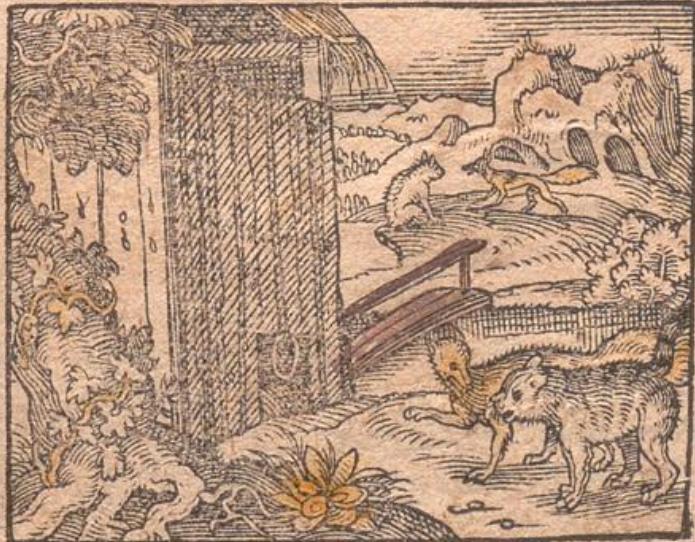
Nox, & a-
mor vini
que nihil
moderabi
le suadent.

Policita
tio hospita
litatis.

Nil mella curans pinguis bus
Delector & sq; muribus.

Non nectar illis præfero,
Nec caseos mollissimos.

Si muribus salacibus
Libenter, atq; gliribus
Pra melle pingui gesceris.
Dicebat audax Reinike.
Quidam Sacerdos incolit
Vicinus ades proximas,
In cuius altis horreis
Vel mille currunt musculi,
Cum gliribus rodentibus.
Ærulus hac perceperat,
Hortatur atq; Reiniken,
Ostende, dicit aream

Hanc hospes optatissimam.
Præ carnibus vel omnibus
Mures edacet deuoro.

Tunc ille per vulpeculam.

ad.

Ad horreum deducitur.
 Dies sed ante quatuor
 Ex omnibus pinguissimum
 Vulpes in hoc necauerat
 Gallum, Sacerdos quod videns
 Quasdam ploras tetenderat.
 Si nocte forsitan altera
 Rediret huc vulpecula,
 Detentaduris vinculis
 Pœnam grauem persolueret.
 Nec id latebat Reiniken:
 Ad dignitatis hospitem
 Gradus potenter promouet.
 AEElure, dicit callide
 Foramen istud obuium,
 Quod intueris lumine,
 Te muribus refarciet.
 Quincrede nobis maximos
 Glires in hoc venaberis.
 Aures tuas accomoda,
 Mintrare mox intelliges.
 Hic ante limen peruigil
 Custos morabor adiunum,
 Tu mille pradas interim,
 Predator atrox collige.
 Saturq; post reuertere,
 Ut ambo luce crastina,
 Petamus ades regias.
 Impunè nunquid horreum
 Subibо? felis quaritat,
 Certe Sacerdos impius
 Est quisq; plenus fruendibus.

Callida
Vulpis per-
suasio.

Hospitis
habenda
est cura.

Rara auis
bonus Sa-
cerdos.
à timidita-
te arguit.

AEElure,

70 DE ASTV T. VVL P.

*AElure, dicit Reinike:
Imbellis ergo qualibet
Circumspicit periculus
Quid obstat ambo coniugem
Quin ad meam reuertimur.
Qualata nos lautissimus
Tractare scit cibarijs.
Nec astimemus quoslibet
Mures vel assis breuius.*

*Felis vult
videri.*

*Credatur ut robustior,
Felis laborem suscipit:
In tecta fortis inslit,
Arctosq; casses incidit,
Astuta sic Vulpecula,
Tractabat omnes hospites.*

QVATVOR HOC IN CAPIT^E
qua deuitemus, proponuntur.

I.

R Eperiuntur hodie multi, qui ad dignitatē aliquam, aut honestius officium vocati, non aliam ob causam respuentes subire recusant, quam ut aliquot testes sapientiē suā domestico præconio colligant, talibus non nunquam imponere facilimum.

II.
Praestigij; auguriis, aruspiciisq; confidit, aut præstigiis dæmonum se consecrat in dæmonum Deum grauiter delinquit, verbumq; diuinū non est cre aspernatur. Quod Deum omnia secundum dendum.

voluntatem suam sempiternam, inuestigabilemq; prouidentiam creare & gubernare testatur. Proinde prodigiis, ominibus, aut portentis fidem adhibere, cuiusmodi sunt, a-
uium

Ipsius hic in horreo
 Carnem ferinam quod voras,
 Tibi sinapi mitteret,
 Quofer clamsa conditas,
 Canora vocis murmura,
 Cantusq; dulcis indicat.
 Te sumtuosis ferculis,
 Lautaq; cœna perfrui.
 An sic in aulis viuitur?

At quando felem Reinike
 Amarulentioribus
 Satis modis deriserat,
 Adulteri impurissimus
 Abibat, Isengrinij
 Lupi vocatum Giremut
 Ut visitaret coniugem.
 Cum quaproducta qualibet
 Is perpetrabat crimina.
 Ius omne matrimonij
 Fœdusq; lecti polluens.

Malitia
 Reinike

TRIA DOCET NOS HOC
 Caput.

VT præcaueamus nobis à consortio præ-
 uorum, neque, ut res subeamus pericu-
 losas, nobis persuaderi patiamur.

Qui semele est malus, semper præsumitur
 malus, quapropter nemini vñquam, qui se-
 mel verecundiæ fines transferit, & impudens
 esse cœperit, confidito.

I.

II.

Quam

74 DE ASTVT. VVLF.

III. Quam abominabile & execrandum deli-
ulteriū etum sit adulterium, quod Deus non solūm
stabile, temporalibus, veruinetiam sempiternis pu-
luis. niat suppliciis, apertius ac luculentius sequēs
corabi- nostrum exprimit Epigramma.

pud oēs
ollutū
ugium,

is olim
ueban-
adulie-

mbure-
ntur Moë
apud
es olim

David Propheta sanctior,
Deoq; summocharior
Quonemo fixit spiam,
Postquam scelus grauissimum
Adulteri commiserat,
Pœnas luebat horridas.
Deiq; rursus optimi.
Hendifculter pristinam
Est consecutus gratiam.

Olim Deus præceperat,
Hos nempe faxis obrui:
Promissa qui connubia,
Fidemq; matrimonij
Dissoluerent adulteri.

Mæchos putabant Ethnici
Abiectiores furibus,
Et puniendos acrius:
Vt expiarent ignibus
Illustrata super per viros.

Nunc ligna de sunt arida,
Mæchantur omnes libere,
Donec perennes de super
Ignes Olympus depluit,
Deusq; pœnas maximus,
Ab impijs adulteris,
Sed sempiternas exigit.

CA.

CAPVT XLI.

ARGVMENTVM.

Non sine lethali vita discrimine felis
Regiam magnanimitate Leonis adit.
Vitanibil prater dubio habet aulica casus,
Hanc fugias quisquis tuiore esse soles.

Catum Sacerdos anxiam
Questus graues effundere
In horreo perceperebat,
Corpus grabato sublenat,
Vestigia latq; stipite
Eumante prunas in foco,
Ignemq; crebris excitat
Et lumen ingens flatibus,
Domusq; seruos conuocat
Et callidam denunciat
Cepisse se Vulpeculam.
Tum congregantur ocyus

Sacerdos
audit Ca-
tum.

Pedis.

76 DE ASTVT. VVL.

Pediſſequi domeſtici,
Felis cala- Catumq; virgis verberant
 mitas. Et fustibus grauiſſime.
 Postquam necem felis ſibi
 Instare vidit ultimam:
 Totis in ipsum viribus
 Irata fertur ancupem.
 Timenda curuis vnguibus
Sacerdos à Virile membrum corripit,
 fele graui- Nudumq; penem vulnerat,
 ter vulne- Lethaliterq; fauciat.
 ratur. Ictus velut tonitribus,
 Grauiq; tactus fulmine
 In horreum prolabitur
 Instar Sacerdos mortui.
 Tunc concubina clamitat,
 Incusat atq; demonem,
 Quod autoris Tragœdia
 Sit huīus infestissimus.
 Defertur ergo facius
 Ab anxys pediſſequis
 In proximum cubiculum.
 AElurus audax interim
 Corrodit arcta vincula,
Felis euā- Discerpit atq; dentibus,
 dit. Perrumpit inde carcerem,
 Antroq; rursus exilit:
 Penatibusq; regys,
 Auroracūm rubesceret,
 Succedit infeliciter,
 Veroq; laſa lumine,
 Rex plenus iracundie

Exarſe,

Esar sit, Et videturatum,
 Recolligit satellites
 Ut consulant prudentius,
 Technis quibus Vulpecula
 Persuadeant, Et ocyus
 Ad regis aedes aduoleat.
 Tunc inter omnes regios
 Seruos ait Greuinckius.
 Virtute multa prædicti,
 Leonis opedissequi,
 Dabo meam sententiam:
 Quamvis sit absens Reinike,
 Relatus inter noxios,
 Reus nocensq; criminum
 Vocetur auctor omnium.
 Non hunc tamen prætorio
 Damnare iure possumus.
 Nec illud, almagentium
 Quod ius honestas sancit,
 Transire Regem conuenit.
 Absens is est, Et forsitan
 Leone corum maximo
 Partes tenebitur suas.
 Quare citetur tertio,
 Quod se venire negligat:
 Licebit omne frangere
 Ius, Et reo decernere
 Pœnam licet deterrimam.
 Eurore plenus igneo
 ex verba redditialia
 ex auctoritate Reinike
 Et omnium nequissimus.

Regis ira-
eundia.

Oratio
Greuinck

Non decet
regem via-
lare ius
gent.

Tertiò cite-
tur Reinike.

Rex diffidit
Vulpi.

E
Quis

Gruin-
ckius.

Quis huic magis consideret?
Qui la sit omnes nuncios.
Quis amplius se talibus
Exponeret periculis?
Post orare regis anxij,
Hac edidit Gruinckius.

Si per placet et optimo
Regi, tabellas deferam.
Ipsumq; fallac sum
In ius citabo Reiniken.
Nec curro quicquid asper
Malis venobis accidat.

Rex perge, dicit gratius
Nihil mihi confeceris.
Tantum cauerio ne tibi
Imponat ille, ceteris
Ut fecit incautiss. mis.

Nec fraudibus Gruinckius,
Dolis vetebis territus

Ad Reinikes audientior
 Festinat arcem perfidi.
 Quem forte primi l: minis
 In postea stantem repperit,
 Compellat atq; talibus.
 Rex ipse vestram maximus
 Cum ceteris pedissequis,
 Miratur impudentiam.
 Proterius omnes impys
 Quod machinis decepteris,
 Quos misit ipse nuncios,
 Mandata Regis insuper
 Abortivis omnia.
 Prae mentis iracundia
 Ruore regem cerneret,
 Tuusq; nuper omnibus
 Promisit aduersarijs,
 Si iam venire negligas
 Quod omnibus cum viribus
 Omnipotens cum potentia
 Castrum tuum subvertere
 Et obsidere cogitet.
 Ned fffer ergo crastinum
 In tempus aduentum tuum.
 Insistet sed vestigis
 Meis amice Reinike
 Ad limen usq; regium.
 Omnes tua prudentia
 Astutiaq; nobile
 Speropotes confundere
 Ut innocens appareas,
 Rursumq; liber uno's.

Oratio
Greuvinc-
kij ad Rei-
niken.

COMMENTARIA.

I.

Per Sacerdotem autor huius libelli Cleri libidinem redarguit, qui scortationes matrimonio præferre solet. Multi enim impunè hodie fatentur melius esse fidei; Christianę magis consonum multas alere meretrices, quam honestam ducere vxorem. Quod ex D. Pauli scriptis non hauserunt. Qui episcopos non adulteros, sed vnius uxoris viros esse voluit, singulisque ad scortationem euitandam, suas ut habeant, imperauit. Sed hoc in loco sacra scriptura eos sollicitè non angit Nam èd iam (proh dolor) res rediit ut plenique voluntatum illecebris illaqueati Deum, ritus Ecclesiæ, patrumque concilia fugiant, respuant, & detestentur.

” Porro Canones antiqui approbarunt coniugium, ubi legitur: Episcopus aut Sacerdos meretricia vita infami, libertatis beneficii; fructu priuari debet. Nemo illius, qui sciens volensq; concubinam sustentat, sacrum Sacerdotis audiat. Taceo quam multi ex antiquis Doctoribus & Apostolis sibi uxores adiunxerint, sed nostri qui vita incorrupta esse debebant, absq; omnium libidinum intemperantia scortorumq; commercio vivere nesciunt.

II.

Observari hic debet quod nemo, et si capitibus de rebus delatus, causa incognita capitis condemnandus sit. Principes enim melius aut tutius imperare nequeunt, quam si furore aut ira se precipitari non patientur.

Pro-

Proinde sapiens prator, iudexq; incorru- *Sapiēs prā-*
 ptus neminem per iudiciorum iniquitatem *tor offensio-*
 offendet, benevolentiam lenitatem audiendi *nem⁹ lat⁹.*
 adiungit: non munereus, ira, fauore, aut al-
 micitia ad malē agendum compelletur, nec
 quenquam nisi re iterum atque iterum prae-
 iudicata condemnabit. Sæpè enim vir bonus
 per simulationem ab adulatoribus nefariè *Adulatio-*
 proditur, & tanta indignatio Principis sui in *nis Pēstis.*
 eum concitatur: ut in pristinam nūquām re-
 stitui possit gratiā. Idq; nulla alia ex re quam
 adulatorum blanditijs oritur: Qui nihil ad
 veritatem, sed omnia ad Dominorum volun-
 tam loquuntur, quibus dum altera parte
 inaudita facile creditur, sæpè Principes ex al-
 tissimo dignitatis præcipitantur gradu.

CAPUT X V.

ARGVMENTVM.

Innumeros quamvis sibi Vulpes audiat hostes,
 Omne penes Regem præripuisse decus:
 Inuidamordacis contēnens murmura turba,
 Corde tamen easus fert superante graues.

A Vdaciōr Vulpecula
 Grimkārde dicit, regium
 Tecum petam palatum.
 Spero salutem: si modo
 Cum Rege possim colloqui,
 Graues quod iras exuet.
 Nec quem sibi fidissimum
 Cognoui esse perpetim,
 Aut falsa propter murmure.

spes quā-
 uis fallax,
 sed tamen
 apta dea
 est.

32 DE ASTVT. VVL P.

Lineris infestissimi:
Mecrimen ob leuisimum,
Damnationis iſpera
Reumve mortuus arguit.

Licet ministros regia
Sustentet aula plurimos,
Qui diligenter optimi
Regis salutem feruidas
Curatueri debeant.

Quorum sit infidelitas
In Principem quam maxima
Minatur Lux spero gratia detegit,
aduersariis Et paenitebit plurimos,
suis Reini- Qui nunc ob umbrani noxys
ke. Nephanda facta fraudibus.
Et mentiuntur omnia
Finguntq; de me turpia
Ipsiq; duravincula,
Constructa nobis perferent
Mea quibus prudentia
Nil omnibus concesserim.

Cum mereceptum nouerint
In Regis esse gratiam.
Inuidia ex Id propter omnes inuident,
Fauore Et innocentem denouent.
Principū. Sed nubibus tristissimis
Tandem Emerget istis Veritas,
Veritas e- Ad tecta quare regia
mergit. Grimbar de tecum conimeo,
Et dignitatis inclytam
Me atuebor glorum.
Licet potestas deficit,

Et

Et omnibus resistere
Vix detur aduersarijs:
Tamen voluntas strenua
Encomium merebitur.

Cedēdum
multitudi-
ni.
Ut desint vi-
res: tamen
est laudan-
dā volun-

COMMENTARIA.

QUOD aulę Principum assentatoribus ca-
tас.
rere non possint, qui omnibus conuen- I.
tibus, consiliis & colloquiis intersint.

Et notantur hīc omnes malitiosi, astuti, Parasitorū
callidi, adulatores, mimi, yaniloqui, multipli- improbi-
ces, versipelles, balatrones, qui periculosa & tas,
pestifera consilia, dummodo ad voluntatem
Dominiloquantur, sine fide & religione dare
audient: quibus non solum pacem commu-
nem ciuiumque concordiam perturbent, ve-
rūm etiam vniuersam Rempublicam, ipsum-
que Principem detestabili violentia pessun-
dent.

Demonstratur cum gētilium, tum Chri-
stianorum exemplis, quod adulatorum sedi-
tionibus & pestilentia ciuitates concitatæ, &
provinciæ solo fuerint adæquatæ.

Prouideant itaq; Principes ne eos pro fi-
delibus consiliariis agnoscant, qui assentati-
unculis continuis gratiam aucupātur, & non
modo ad sensum voluntatemque, sed etiam
vultum atq; nutum conuersi omnia loquun-
tur: ament potius apertos, & pretio coemant
candidos, qui ipsos labantes sanare & confir-
mare, lapsos erigere, peccantes arguere serio-
ausint, quorum admonitiones salutares pla-

E 4 cato

Non sit is catoleniique suscipiant animo. Is autem qui alterius, ad suum arbitrium libidinemque viuere, o-
qui suis es miniaque confiscere cupit, consiliorum opera-
se potest. n hil indiget.

Porro nonnulli Principes assentatorum blandiloquentia se eò redigi patiuntur, ut de-
lirare aut repuerascere quodammodo videan-
tur, suisque Parasitis principatu tradito ipsi
Pestilentiu venatum aut lusum eant. Vnde virium eucli-
Gnathori fiones, regnumque; excidia erumpere solent.
ca. Illi enim tanquam mercenarij Reipublice
salutem non perpendunt, nec ruinas instan-
tes sarcire aut auertere cupiunt. Imò sub pre-
textu Principum subditos miserabiliter per-
dunt, & excoriant, quas fœdissime crudelita-
tis notas nec ipsi Domini subirent, si imperiū
tenerent, & sapientum gubernatione rege-
rētur. Nam & liberorum suorum respectum
habere cogerentur: vt nimirū & iis impe-
riū, euntibus ordine satis, obtenturis viam
ad opes suas amplificadas, & populi fauorem
conciliandum patefacerent.

Fidelitas Fidissimi autem hodie consiliarij, si erro-
consiliario rès Principum verbis etiam leuissimis repre-
rum hodie hendant, & benevolentia quadam fideliter
in aulis ca corrigan, contemnuntur: aulisque; extemplo
ret fructu. ab infidiosis sycophantis extruduntur, qui-
bus Reinike tanquam principalis, cæterisque
præstantior succedit.

II. Colligitur ex sermone Reinikes, quibus
blandimentis versipelles isti adulatores suas
orationes condire atque illustrare soleant.

Cùm

Cūta fallaces isti homines in nos mētiuntur, ne statim languescamus, aut animum interfingi debilitarique patiamur. Dummodo enim factum ipsum deuitemus, mendacia per se euaneſcūt: Et vis tanta veritatis est, ut contra hominum ingenia, calliditatē, solertiam Veritatis facile se per seipſam defendat.

Vis quād.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

Dum puro Vulpes maleſ. ita fatetur amica,
Nequit iam pulchre diſimulare ſolet.
At licet occulēt homines ſuacrimina mūdo,
Nulla tamen poterunt facta latere Deum.

CVm liberis charifſimis
Vt rem, domumq; coniugi
Laborioſa credidit:
Vulpes ait Greuinckio:
Amice te velim mei
Doloris effe conſcum.
Ad funus atrum pergere
Et fata me ſcis aspera.
Nam multa feci turpia.
Qua diffiteri non licet.
Proinde quaſo criminis
Iam conſentis audias.
Non perferam diutius
Onus malorum grandium.
Tibiq; cuncta conquerar.
Et ſpero, quod confeſſio
Crudelitatis impie
Eritq; vita ſordida
Salubris expiatio.

Dilecte frater Reinike

Reinike al
loquitura-
micum.Reinike
vult poen-
tientiam a-
gere.Confessio
criminum
expiatio.

Grim-

86 DE ASTVT. VVL.

Grimhar-
dus dicitur
alias Gre-
tunckius,
item Grim-
hart.

Grimbardus inquit, gaudeo
Vita prioris impias
Destere te fallacias.
Nam tempus est et exas
Curem malum Sulpecula.
Novosq; mores induas,
Agasq; paenitentiam
Vita prioris optimam.

Quod si fidem dabis mihi
Te nolle fraudes amplius,
Dolos, rapinas, machinas
Latronis astu persequi,
Dirasq; cades omnibus
Vitare peius anguis,
Casteq; velle cinere:
Iam mille conscientia
Te liberabo vermibus.

Tum confiterut Reinike
Exorsus istis sociibus.
Primò fateri cogimur,
Magnis quod omnes bestiae
Afficerim molestijs.

I. Quapropter illis supplico,
Dignentur et remittere:
Ei paenitenti parcere.

II. Sic nuper Ursam duximus
Lethale mellis in forum.
Plagis ubi miserrime
Exceptus est grauissimus,
Ut mella felle turido
Amariora diceret.

III. Adhac in antiquissimo

ca

Catum docebam credulam,
Capture mures horreo.
Ad usq; crudelissimum
Incauta venit carcerem.
Colloq; vincla perferens,
Secat amulo verbere,
Et haust. a plagiis millibus,
Fuitq; penè mortua.

Sed multa feci talia
Qua propter angor pediore,
Fecisset ad et omnia,
Et criminum me pænitet,
Feramq; pænitentiam
Quam das, licet grauissimam.

COMMENTARIA.

Parentes liberis suis curam adhibebunt
maximam, ut liberaliter honesteque edu-
cetur, bonisq; moribus & disciplinis ad lau- I.
dabiles inflammentur virtutes. Ab ineunte ~~est imbuta~~
igitur pueritia, quia consuescere multum est, ~~recens~~ fer
non verbis solum, verum etiam verberibus ~~nabit odo-~~
moderatè castigandi erunt, alias enim in glo- Testa
rios ignobilesq; cū ignominia & dedecore nu- rem Testa
trient liberos. Hinc est, quod Salomō inquit:
Etsi solum, si ergo genitor quem negligit odit: Proverb.
Sed quem mater amat, cadere sapè solet. cap. 13.

Proinde ab initio ætatis dum molles anni
patiuntur, à parentibus præceptoribusq; ob-
iurgandi, & honestiora ad virtutum officia
compellendi esse videntur. **Hoc qui negligit,**
 eosq; ad arbitrium errare & vagari patiuntur,

hi liberis suis ansas dant, vt omniū scelerum libidinumq; maculis notatissimi, omnes fœdissimæ turpitudinis notas, nonnunquam etiam ipsam subeant carnificinam. Quam obrem quoniā præstat flere liberos quām parentes, nemo filiū tam perditè amet, vt in polorando omnem illi libertatem licentiamq; cōcedat, eumq; flagitiosis libidinib. sceleribusq; depravata quadam cōsuetudine assuefaciat.

II. Restè dicitur, conscientia mille restas qui Innocens enim se reum agnoscit, plus alio innocentem non curat expauescit: Integer autem vitæ scelerisq; acusatio- rus accusationes etiā grauissimas parui pen-mēs. dit, seq; innocentia sua, viteq; integritate cōsolatur, nam secundum Poetam,

Conscia mens recti fame mendaciari det.

Et hinc animaduerterē licet, quod nullum scelus aut flagitium perpetuò cælari occul- tariq; possit. Auctor enim sceleris ipsemet terrore conscientiæ impulsus, aut temeritate quadam, seu iactatione delictum suum nein- cognitū perpetuò lateat, patefacere cogitur.

III. Omnes, quos scelerum suorum pœnitet, cōmissa Deo optimo Maximo confiteantur, ipsius gratiam supplici oratione aucupantes, quoad vitæ turpitudinem, scelerumque ma-
Confessio gnitudinem continentia & integritate emen-
cōfita aut dare possint: hac nisi intimo ex animo fiant, faceta in-
utilis. absolutio à confessione nihil dissideret.

Superstitiosa enarratio peccatorū super- uacanea est, & eatantum quibus conscientia potissimum grauatur, vulnera indicasse suf- ficit.

ficit. Deus enim si confessa saltem delicta re- *Supersti-*
mittere velit, quis illis erroribus, quos oblitus rosa nar-
in pueritia es, quis cogitationibus prophanis, ratio in co-
quas recordari, aut in memoriam reducere fitendo su-
non licet, veniam dabit? Præterea cruciatus *peruica-*
& remorsus perpetuos tua cōscientia sentiet, nea est,
semperq; te labes aliquas negligenter præter-
iisse, & in recitatione omisisse cogitabis. Pro-
inde confitere Deo ex animo peccata tua, &
aperi cogitationes tuas, id pluris est, quam si
proprium scribam errores tuos annotantem
aleres, aut te magis numero peccatorū, quam
seueritate confessionis excruciares.

CAPUT XVII.

ARGUMENTVM.

Plurainuenturis recitat commissa procaciō.
Occutris Vulpes infidiosa dolis.
Indice supremo coram confessio pura
Optima peccantis sit medicina sibi.

Quod cuncta si recognitem
Heu mille fraudes edidi,
Gallumq; nuper regium
In maximas angustias,
Grauemq; cladem compuli.
Crudelis fengrinio
Iniurias tot intuli.
Menang; lustri tempora
Vnius ante lubrica
Abbatis Elemarij

Pergit in
confessione
Reinike.

Naratio
de Lupo.

Conuenit in collegio,
Deliberat enuncians
Secænobita & cælibis
Intrare Selle regulam.
Instabat ergo supplice

Oratione plurimum
Vi dignitatis istius,
Per me gradum con scenderet.
Quod abnegare nolui,
Eiusq; plantis maximos
Vtrisq; funes alligo.
Pulsaret & sublimibus
In turribus companulas.
Mox turba venit rusticis,
Armatas sauis fustibus,
Nouaq; fratrem regula
Non absq; plagi excipit.
Vi deuoueret ordines
Quos ante concipiuerat.
Vincis & his emerget,

Hunc

Hunc rusticu*prædiuitis*
 In tecta duxi sumida:
 Vbi suem pinguissimam
 Dum deuoram uicem:
 Accurrit ordorusticus,
 Lupumq; prensum verberat:
 Conuuumq; postulat
 Ut are soluat, aut bona
 Relinquit illis pignora.
 Subduc me clam protinus,

II.

Lupiq; pulchram coniugem
 Accedo, cum qua feruidam
 Mox expleo libidinem.

III.

Postquam Lupus molestias
 Agrestium conuicerat,
 Merurus audax conuenit,
 Et diligenter supplicat.
 Et se graui ieiunio
 Fameq; dicit confici.
 Tunc agno Gallos plurimos.

IV.

92 DE ASTVT. VVL.

In horre cognouimus
Hoc proximo, quod si soles
Fossas profundas ingredi,
Famem leuabis asperam.

Angusta trabs in area
Stabat ruinum nuncians:
Conscendit illam protinus
Gallosq; quarens anxie
Cum turbinus vertigino
In horreum delabitur.

Lupi infelicitas.
Exaudiens id Rusticus
Cum fuste magno profluit,
Lupum salutat hospitem,
Et multat illum verbere
Plus millies durissimo.
Huusmodi quamplurima
Peccata cum commiserim,
Grimburde te iam supplice
Oratione deprecor,
Nobis optatissima

Concludit cum promissione
emendationis.
Ate viro sanctissimo
Contingat absolutio.
Promitto sic in posterum
Integritatem candidam
Vitaq; continentium

Responsio Greuinc-
kij.
Tum callidis Greninckius
Motus precationibus,
Mox ista verba subiicit:
Si confiteris serio
Errata, si te perdit a
Vita prioris pænitentia
Culpas remitto quælibet.

Ep

Ette nefandis omnibus
Absolucionibus:
Sed lege tali complexus
Vt ipse penitentiam,
Quam sum datus stilem.

Sic dicit atq; Virgulam
Ex obuiaramisculis
Vt detrahebat arboris,
Vulpiq; tradit improba:

Hac caderet erga Reinike,
Hac ipse metter Verbera,
Cutemq; tunc fortiter,
Post quod iubebbo, projice.
Ipsamq; ter, nul murmurant
Cum transfilare cœperis,
Exosculare Virgulam.
Signum tua certissimum
Quod est obedientia.

Qua cuncta cum perfeceris,
Grimbardus inquit Resnike,
Nefarijs erroribus,
Omniq; mole criminum
Talibeturum pronuncio.
Integrior nunce xue
Procacitatem pessimam,
Et luceas modestior
Inter benignas bestias.

Vt profista plurimum
Pericta pœnitentia,
Temacerabis inter in
Frequentibus ieunijs,
Et visitabis languidos,
Inuabis omnes pauperes.

Pœnitentia
imponitur
Vulpi.

Absolutio
Greuinckij

Ora-

Orabis atque perpetim:
Sic impetrabis gratiam.

Tum p. inca fatur Reinike,
Studebo iam virtutibus,
Scelusq; quodvis exuam.

COMMENTARIA.

I. Docentur h̄ic Principes, vt suos consilia-
rios omni cura obseruent & sedulò a-
nimaduertant, quid agant, aut quomodo, &
quamobrem hoc fecerint, illud omiserint.
Quas per res, penitus omnium mentes intro-
spicere & à malitiosis sibi præcavere poterūt,
ne ab illis simili ratione decipientur, vt h̄ic
Vulpes astutia sua regiis se consiliariis im-
posuisse manifestò gloriatur.

II. Ex auaritia Lupi multa animaduertereli-
cet, præcipue autem arguuntur aulici, quibo-
nis, honoribus, dignitatibusq; exaturari ne-
queunt. Accusantur etiam h̄ic auari illi ho-
mines, qui inflammati ad diuitias auditate
rapiuntur. Et præiniuriosa appetitione alie-
norum in foueam repunt, hoc est peccatis se
turpissimis onerant, infinitisq; implicati sce-
leribus astutè, callide & impudenter proximi
bona deuorant & ad uncis vnguis subtra-
hant, pecuniaq; cupiditate sic excæcantur, vt
è fouea peccatorum nec ad extremum vsque
spiritum emergere possint. Postea quales in-
ueniuntur, tales etiam à Christo iudicantur.
Quare facilius est Camelū acus foramen per-
transire, quam diuitem intrare regnū cœlo-
rum.

Auaritia
detestabili-
tis.

Cuius rei horribile de Lazaro & diuite extat testimonium.

Tertiò monemur quòd blandienti amico III.
facilè credendum nō sit, sed prius oratio eius Temerè
benè examinanda: & attenta mente videndū, credens te
antibitale quid proponat, quod ipsemet nū merèfalli-
quam subiret, qui enim leuiter credit, leui tur-
ter decipitur, prout hīc lupo, vt trabem con-
scendat, Vulpes persuadet.

Quòd nemo quotidiani victus causa se in IIII.
tantas angustias coniicere debeat, vnde sine corporis, animæq; periculo euadere non pos-
sit. Plerunq; enim tales in turpissima quæq; Arctum
prolabuntur vitia. Quocirca. annulum

Quicquid ages, prudenter agas, & respice finē, ne gestu.

Salomon in Proverbiis inquit, V.
Splendor, & intacte nomē memorabile fame, Cap. 22.

Attalicas censu diuite vincit opes.

Quamobrem studeant honestę virgines & Fatum redi-
matronæ, ne famam existimationemque no- dit opes, re-
minis aut virginitatis amittant, vel à quo- paratur at
quam stuprum sibi inferri patientur. Sæpè aureanul-
enim raptore pudicitiae, qui eas constuprā- lo-
runt, vt hīc Vulpes de Lupa gloriatur, vitia a. Tempore
periunt, omnibusque patefaciunt. Prudens Virginis-
itaque paterfamilias nec vxorem, nec filias, vt ras est ubi
honestatem decusque conseruent, coniuicia, laſa semel
ludos in honestos, Theatra, & commessatio-
nes frequentare patiatur, semperque nostri
huius meminerit Epigrammatis.

*Nefasta bacchanalia
Smas adire coniugem*

Hone -

96 DE ASTVT. VVL.

Honestioris corporis
Habere qui desiderat,
aut si frequentat illicet
Hunc tu comes coniungere,
Periculosa cogitans
Res quam si ergo lubrico,
Quem lupi committere,
Caproq; Sites credere.

CAPVT XVIII.

ARGUMENTVM.

Gallinam Vulpes consperit Et inter eundum;
Vnguis inuidens hanc ingulare cupit.
Aurea simiolus gestans insignia mores
Exuit haud veteres simiolusq; manet.

DVm Regis ad palatum
Grimbardus atque Reinike
Non ambulare segniter
A parte dextrar cernitur,

Con-

Constructa solitarijs
 Arx monte celso fratribus.
 Quin de sua deflectim⁹
 Grimharde dicit Reinike.
 Castella versus obvia,
 Hoce st̄ iter planissimum,
 Nec lubricum sed proximum.
 Ad claustra solitaria
 Villaq; septa venerant.
 Sed ecce galli fæminam
 Ut vidit audax Reinike,
 Totis in illam viribus,
 Acriq; fertur impetu.

Naturā ex-
 pelas fur-
 ea, tamen
 viq; recur-
 ret.

Quid Reinike, Greuinckius
 Ait, facis nequisim⁹?
 Hac signa pœnitentia
 Quæ polliceris improbe
 Ostendis imp̄issim⁹?
 Videtur hæc suspendo
 Condigna pœnitentia.

Excusat acta Reinike,
 Tuetur atq; talibus.
 Huc vanacogitatio
 Motusq; mentis impulit,
 Nec amplius consenserim⁹
 Præmissus erroribus.
 Nam sorte nobis accedit,
 Omnis voluntas defuit.
 Sic dicit, atq; proxima
 Ad claustra se pere respicit,
 Gallosq; gallinaceos.
 O latro, tum Greuinckius

clau-

98 DE ASTVT. VVL.

Clamabat, impurissime,
 Quous Lupo sonacior.
 Quousq; differs vtilem
 Quam trado, pænitentiam?
 Gallos & acillans cogitas
 Ad hos, ocellos dirigis,
 Prædasq; semper sordidas
 Et fructuosas cogitas.

Quid dicas? inquit Reinike
 Nunquid mei in pectoris
 Scrutaris omnes arculas?
 Meoq; corde libera
 Quæ sit voluntas conspicit?
 Me desinas calumnijs
 Mordacibus laceffere,
 Precationes & meas
 Conuictus per rumpere,
 Permit telongioribus
 Vti rogationibus:
 Ut an seres quos prodi de
 Et deuorauis sepius,
 Nunc perfruantur ocio
 Quietis optatissimo.

Pura atque Ambo viam confecerant
 integra Sed Regis & palatum
 mens est, Versuta Vulpes conspicit
 quæ nullius sibi cri- Perfunditur grauissimo
 minis con- Horrore conscientia.
 scia est:

COMMENTARIA.

I. **D**E vita solitaria aut monastica extat Ger
 mani cuiusdam rythmi, non inconci-
 ni,

ni, per Musas, neque fastidiendi, quos sic
conuertimus.

Clim cœnobita perditus
Quam sapè mecum conqueror,
Quod more degens cœlibis,
Vxoris & sum negligam.

Si latifata propriam
Mibi dicassent conjugem,
Mea peracta puriter
Nossēm iuuentā p̄amia,
Meisq; possum liberis
Augere regna cœlitum.

Niger, nephandus, inuidus
Nunc claudor hic durissimo
Mærore plenus carcere.
Sensus vagantur liberi
Totumq; mundum peruolant:
Et impluat agaudijs
Mens carnis est vanissimis.
Deus preces, suspiria,
Nostrasq; ceremonias
An laudet, optet comprobet,
Exaudiatur, nescio.
Nam fæditate pruriens
Vitam traho miserrimam.
Huius reperior ordinis
Quicunq; princeps extitit,
Hunc noxij abominor
Diris, modisq; pessimis

Fateri qmnes cogimur, quod olim adole-
scens, quæ in libidines quasque proniore est,
cœnobitis plerunq; se deuouerit. Nuna-
tem affectio

affectione illius aut studium Deo complacuerit, facile homines morati & bene instituti, qui omnia ad cultum Dei sinceriores spe-
ctantia pertractare solent, coniicere possunt.

II.

Multi inueniuntur, qui prædicatione suam fidem, probitatem, deuotionemq; efferant, & intolerantissime de religione cum irrisione audientium gloriantur, quos tamen nuda fi-
des deinde confusos redarguit. Quamobrem
nemo fide aut probitate sua nixus confidat,
se salutem animæ propriis consecuturum es-
se operibus, nisi se ad bona opera cupiditate
ardentissima inflammari intra seipsum de-

*Qui de suis prehendat. Videmus autem maiorem homi-
bonis operi num turbam, qui religioni conuenientia dis-
putare, subtilibusq; rationibus conquisitis
Muntur, ple- argutè dissenseret & philosophari solent, non
rung; ne- aliter quam si verbum & omnia Biblia cum
quisimi sacrificiis literis decocta deuorassent. Nihilomi-
nus interea pecunias scenerari, scortari, mœ-
chari, & in colluione sceleratissima omniū
flagitorum volutari. Qui persuasum habet
si coram mundo seueræ frontis integumento
tanta vitia occultare & obumbrare possint,
coram Deo quoq; flagitia sua abscondita es-
se. Quorum vanitatem hora tandem mortis,
vbi aduenerit, redarguet.*

III.

Natura sequitur semina quisque suæ. Ad
quocunq; vitæ genus homo nascitur aut na-
tura inclinatur, idq; exercitatione nutrit &
confirmet, id exuere nunquam potest. Con-
suetudo enim altera natura est, ut in Vulpe-
cula

Ut sempernas cogerer
 Post futapenas penderet?
 Quare mihi salubrius
 Videtur, ac consilius,
 Ut huius omnes indicem
 Reos nocentes criminis.
 Licet mihi sint proximo
 Conglutinati sanguine,
 Visit nefas hos prodere.
 Sed preparatas horreo
 Penas palidis infera:
 Quare coactus proficram.

Rex territus rumoribus
 Spes interharet, & metus,
 Dicitq; nequam Reinike
 Tu veritatis optima
 Non cultor esse crederis.

Demiror, inquit Reinike
 Rex gratiose, simplici
 Quod de mea sententia
 Orationis ambigas.
 Inuaret ecquid amplius,
 Si proficram mendacium?
 Huc cum vel hora prouinie
 Vitale lumen defserum.
 Cur mortis in discrimine
 Non veritatem detegam?
 Essem profecto stultior
 Et omnibus dementior.

Commota verbis callidis
 Reginadicit, per mei
 Iuro coronam veritatis,

Malus et
 se simular
 bonum, et
 peccatum.

Regina mi
 scerupta
 nikos

126 DE ASTVT. VVL P.

Me Vulpis huius pænitet:
Rex ergo cum miserrimus
In gratiam reducere,
Crudele &el suspedium
Fac quæ so durus carnifex
In tempus hora differat,
Ut omnis hæc certissimo
Res explicetur ordine,
Et quisque vocem supprimat,
Ut audiatur aptius.

Hinc voce Regis omnibus
Indicitur silentium.
Non concionis inscius,
Orditur arte Reinike
Mendaciorum copiam.

Si Regis &xor optima
Hæc scire tam desiderat,
Impunè cuncta dixero,
Nec auribus pepercero
Vtius hostis impj,
Mibiq; iuncti sanguine.

Noua nar- In sede Gallis abdita,
ratio. Noctis silentis tempore,
Inuenit olim regium
Parens meus stipendum,
Et pondus auri maximum.
Thesaurushic Emmerici
Futiss Regis dicitur,
Fons clavis inf. stissimæ.
Num cum pater successibus
His auditus esset floridis,
Auroq; Cræsum vinceret,

Super-

Superbus, asper, arrogans,
 Fastidiosus, insolens,
 Nixusq; contumacia,
 Magnaq; si pecunia
 Effertur alto spiritu,
 Et regnamente concipit
 Nec amplius desiderat
 Pars esse vulgi nobiles,
 Statim sedare comparde
 Insigne Regis aureum,
 Regemq; se senuncupat:
 Et nuncios in horridam
 Cum fele mittit Ardam,
 Qui cum Brunonem repperit,
 Huic iussa patris explicat.
 Tenempe dicit protinus
 In Flandriam transcurrere
 His literis clam postulat:
 Diebus istis proximis
 Qui regna vult capessere,
 Incepit ergo perfrui
 Vierq; magnis gaudijs,
 Sperant ipsi commoda
 E dignitate regis,
 Et patris astu maximo.
 Nec impedit cunctatio,
 Se conferunt in Flandriam:
 Parens strumq; splendidis
 Non absque donis exceptis,
 Scribuntur inde litterae,
 Etrur sive ad Greuinchium,
 Lupumq; mittunt nuncio.

Signa mali
 animi qui
 nec paren-
 tē, consan-
 guineosq;
 ignomi-
 niis affice-
 re veretur.

Neccateris hitardius
 Ad tecta Regis aduolant.
 Tunc orti consultatio
 Est inter omnes maxima,
Quibus pater fallacij,
 Aut machinationibus,
 Regem necidemitteret,
 Regnumq; si subuerteret.
 Hi quinque fadusicerant,
 Infatia regis ultima,
 At si quis è regalium
 Conuentibus sarellitum,
 Vel stirpe natus nobilis
 Per arma, simque militum
 Hos vindicare cogit,
 Pars copias conscriberent,
 Et fortiter resisterent:
 Pars tenderent Aquisgranum,
 Et destinarent maximo
 Sceptrum Brunoni regium,
Quod ceteris robustior
 Is esset atque fortior.
 Cui dignitate proxima
 Parens meus succederet.
 Sic cuncta designauerant.
 Audite nunc qua machina
 Expertus explorauerim,
 Aut ista scire quinerim.
 Nam in. quondam largius
 Cum sumeret Greninckus,
 Et cib: os suscum sui
 Communicaret coniuge.

Licen-

Licentiusq; iuderet,
Fatale crimen detegit:
Nec alma vino creditur
Inesse frustra veritas.
Tacebat vox or credita,
Dum sola delitesceret:
Quousque venit ad meam
Demore prisca coniugem,
Tunc protinus Greuineckij
(Solent ut omnes famina)
Coniunx resignat abdita,
Et instituta dissipat.
Tamen rogar fideliter
Meam subiude coniugem.
Vinemini negotium
Istud recludat arduum,
Quod ipsa calat integra
Pernocis horas finice,
Quousque mane surgerem.
Sed ista cum percepseram,
Turbabar amens maxime
Dolore sit & nescius.
Recogitat am fabulas,
Et acta prisci temporis.
Pro rege quando Iuppiter
Olim trahem rogantibus
Ranis Olymbo mitteret:
Nec instar illam Principis
Vellent tamen cognoscere,
Crudelior em postea
Ipsis dedit Ciconiam,
Qua cœn Tyrannus impius

130 DE ASTVT. VVL.

Grassata rotis finibus
Suos horunt subditos.
Neforè iam contingere.
Idem, verebar anxius.
Tunc ergo soles condidit
Excogitando plurimos,
Has arte quam mirabiles
Retruderem præstigias.
Quapropter ipse maximis
Nubat & sq; viribus,
Vi pondus auripragmatis
Auferre possem conditi.
Tantum caput discriminis.
Quare sequitur omnia
Patru mei vestigia:
Seu rura culta carperet,
Cum sol micaret astuans,
Sylvas & clàm capesseret,
Cum tuta fulget aurea.
Per solis astus ignei,
Nivesq; frigidissimas.
Quocunque gressum poneret,
Hunc insequebar sedulo.

COMMENTARIA.

Vide quibus Reinike nitatur fundamen-
tis constituendæ fidei, nimirum duo-
bus firmissimis. Alterum est, quod nō solùm
consanguineos suos, verùm ipsum etiam pa-
rētem accusat, & in summum capit is pericu-
lum arcessit. Alterum quod Sicariorū quo-
rūdam insidias aperit, qui Regem ipsum tru-
cidare,

~~cidare, & de Regia dignitatis gradu deijsere.~~
~~conati sunt, quibus suspicionibus Rex, ut fidē~~
~~orationi habeat, bifariam persuadetur.~~

Nemo enim faciliter sanguine iunctos aut parentem suum in vita delictum vocat. Ad hæc plerique omnes ad studia gloriae incendimur, & cupiditate regnandi torquemur, unde in suspicionem regni appetendi si qui delati fuerint, incidere facilime solent. Proinde animaduertat iudex, ne orationi ad speciem veritatis adumbratae citè credat. Inquisitio enim & investigatio veri propria iudicis esse debet, ut finem semper, in quem dicuntur omnina, respiciat & consideret.

Nemo pecuniam, quæ est effectrix multarum & magnarum calamitatum, tanti astimare velit, ut in ea fiduciam dignitatis suę aut omnium rerum spem reponere, eiusque causa maleficium etiam minimum admittere conatur. Pecunia enim fugax, fragilis & caduca cum sit, ab inconstantia & temeritate se iungi non potest. Opes etiam facultatesque, quas per vitæ totius curriculum sepè studiofissimè cumulasti maximas, & ferreis sepstisti caueris, harum unius horæ spacio iacturam facere, & in vita genus contemptissimæ incidere potes. Dei enim opera, pœnaeque admirabiles intelligentiae nostræ vim ac notionem fugiunt.

Explicatur hic opera ebrietatis propria. III.
Proverbialis exeat sententia, In vino Veritas. Εν δινώ α-
Significat autem ebrietatem animi sucum tol- λάθεια.
lere, & quicquid in pectori conditum est, in-

II.

G 4 aper-

132 DE ASTVT. VVLP.

apertum proferre. Vnde etiam diuine literæ
vetant Regibus vinum dari, quod ibi nullum
sit arcanum, ubi regnet ebrietas. Vnde Salo-
mon in Prover. à me carmine redditis sic ait:

Cap. 31.

Quod prius exitio Reges dedit optime fili,
Hoc rabida curas aspide perus uer.

Pocula Principib, neque pone capacia magnos
Obrue nec Reges exhilarante mero.

Vincula diuine iuris honesta resoluunt,

Pectoracum nimio sunt m. defacta mero.

Et miseros duris cruciatibus trere pergent,

Atque males spredo iure lenare viros.

Sunt arumnosis quicunq; laboribus hausti,

Nectar, & his vinum prebit dulce puer.

Vi mala curarum tormenta relinquere possint,

Pectoris arumnas excutiantq; graues.

Hinc est quod Plinius scripsit vinum usq;
ad mentis arcana prodere, ut mortifera et
iam inter pocula loquantur homines, & ne
per iugulum quidem reddituras voces conti-
neant, vulgoque, inquit, vino attributa est
Veritas. Celebratur etiam Persæ cuiusdam
Apophthegma, qui negauit tormentis opus
esse ad exquirendum verum, vino enim re-

Horatius
in Odis.

Etius elici, quod Horatius approbat:

Tulene, inquit, tormentum ingenio admones,
Plerumque duro, tu sapientium
Curas & arcanum iocoſo
Consilium redegis lyao.

Idem.

In arte Poe-
tica.

Reges decuntur multis traxere culillis,

Et torquere mero, quem prospexit se laborant,

An

An sit amicitia dignus.

Rursum alibi.

*Quid non ebrietas designat coperta recludit,
Spes inbet effratus, in prelia trudit inermem.*

Et certum est quod largius poti non tantum effutiant sua arcana, verum etiam audacius in alios loquantur, quod enim in corde sobrij, id in lingua ebrij. Vnde etiam iactatur adagium, non audiri verum, nisi a tribus hominum generibus, pueris, ebriis, & insanis. Sed nihil pestilentius, quam impunitas garriendi, aut Senatus ad garriendum optimus, ad loquendum ineptissimus, & nihil salutarius fide & taciturnitate Reipublicæ accidere potest.

Sed iam experientia docuit, ususq; quotidianus confirmavit, quod temulentii liberi & tuti, quicquid in buccam veniar, loquuntur, qui etiam incircuuspeste, & quicquid fortè fortuna in animum inciderit, impune augentur. Perinde quasi sermo illis non inspectore, sed in faueibus nascatur. Vnde non solum semetipso, verum etiam alios infinitis immixtis calamitatibus, quod sobri certe nunquam aggrederentur. Homines itaque frugi, qui parcè continenter, & sobrie vivunt, auro Princeps sibi comparare debebat maximum. Quid multis innumera temulentiae malis & immensa continentiae commoda, nec liber Hilde prolixior complectetur. Vino Lentis detimenta quotidiè ob oculos versantur, quod ipsa non solum vita, aut corporis,

G 5 hono-

honoris aut rei domesticæ damna, verum et
iam animæ ipsius incommoda pariat. Sed ad
eum iam prohdolor nos Germani redacti su-
mus dementiam, ut illum quem amicorem
ceteris honorificentius excipere aut tractare
volumus, vini copia sic obruamus, vt neque
pes, neq; mens officium suum faciat. Hec au-
tem quæ amicitia, quæ familiaritas, aut bene-
volentia? quod hominum sanum & sobrium
de mente & sanitate deturbo, vitam illi bre-
uiorem facio, sensus obnubilo, ad maleficium
impello, ut se non solum indecenter gerat, ve-
rum etiā sepe ea effutiat, quæ mihi & illi in-
cōmodo esse possint? Vnde nō immerito ebrie-
tas mater & radix omnium malorum, causa
& origo damnationis æternæ, prædatrix vitæ
humana, venenū bona valetudinis, omnium
arcanorum reuelatrix, honestatis, & omnis
recti expultrix, intelligentiæ, sensuum, me-
moriarum, morum, totiusq; humanae naturæ, &
ordinis perturbatrix appellatur.

1111.

Quiequid reticeri volueris, id si mulieri cre-
das, idem feceris ac si aquam cribro haurires.
Matronæ quidem, & alii honestæ virgines e-
muli laude sunt dignissime, inueniuntur etiā
illustriores fœminæ quæ fidelius viris, preser-
ferrim ebriosis commissa possunt abscondere.

Sed quia rarissimæ sunt hæ mulieres, ni-
grisq; similiimæ cygnis, cautè hac in reagen-
tium est. Pleraque enim fœmina loquacita-
tis vitiolaborant. Proinde si quid occultum,
reconditumq; esse volueris, ne viro q; idem,

nisi

nisi summa necessitate & urgente occasione
coactus aperias, ne dum foeminae credideris,

Honesta autem matrona res graues, & pon-
derosae, ad se nihil spectantes expiscari non de-
bet. Nec mihi quisquam rem gratam praesti-
terit, si ea quorum mea non refert, dilucide
mibi explanet arque recitet, tametsi enim ex-
plorata habeam, nihil tamen commodi meis
in de rebus accedit. Quod si res percrebuerit,
& in sermone omnium esse cooperit, equè mi-
hi ac alteri culpa imputabitur, unde plus de-
trimenti, quam commodi emanare solet.

Docet nos exemplū aut fabula Ranarum,
ne facilè peregrinos concupiscamus domi-
nos, sed eum, quem Deus & fortuna obtulit
Magistratum, siue asperum, siue benignum,
patienter feramus, eiique in omnibus obtem-
peremus, à Deo enim conceditur, cui frequē-
tius deterior, quam clementior succedere so-
let. Optandum quidem est mansuetum po-
tius & clementem dari Principem, qui suos
subditos, quasi pater patriæ fideliter tueatur,
& humaniter tractet, quam Tyrannum re-
uereri multipliesque ab ipso illatas perferre
iniurias: Veruntamen quia & bonus & ma-
lus à Deo ad hanc dignitatem ordinatur, to-
lerandi ambo erunt. Tui enim officij est Ma-
gistratui obedire, eumq; reuereri, qui si pec-
cat, & ipse pœnas temeritatis suæ à
Deo constituendas
dabit.

Deputre huna suomendacu dicere pergit,
Se mi is Vulpes insinuata; dolis.

„ Qui semel in genio conceperit esse dolosus,
„ Desereth ahd facile perditionis iter.

SEmeliacebam clanculum,
In vallis antro denia,
Sculus & aures erigens:
Parentis Et vestigia,
Et angulos reconditos
Intelligens cognoscere.
Nec fors amica d-fuit,
Quae mater est andacum,
Repellit atque debiles.
Vix tempus hora perbreue
Vnius a scultameram,
Connallis e cubilibus,

Antroq;

Antroq; rupi shumido
Fartim parens se proripit
Sursum, retroq; respicit.
At iura circumfrondes
Costquam latere neminem,
In colle celso conspicit:
Multas arenas congerit
In montis antra concavis,
Pedumq; signa saltibus
Planis ad aquat omnia.
Hinc clanculum se subtrahit,
Et cum nemus reliquerat,
Domumq; se se contulit:
Per saxa montis ambulo,
Terraq; scrutor viscera,
In antra repens frigida:
Aurumq; lucror maximum,
Opesq; patris consequor:
Quas ore non percenseam.
Deferre cœpi protinus
Pecuniarum pondera,
In lustrasylva proxima.
Fossaq; sat notabile
Recondidi sub arbore.

Cunctis diebus interim
Pater meus conuinia
His instruebat splendida.
Qui Regu indignissima
In fata consurauerant:
Adhac Brunonis asperi
Authoritas ignobilis,
Cum literis in exteris

138 DE ASTVT. VVL.

Ablegat Urbes nuncios,
Ut aduolarent ocyus,
Quicunq; iam stipendia
Vellent mereri militum:
Bruno ferarum maximus,
Hac omnibus decerneret
Exercitus consortis.

Onustus ergo literis
Parens meus benignor
Mox ciuitates plurimas
Non absque vita maxime
Perambulat periculo,
Sed sortis huius inscius,
Quod perdidisset optimum
Regis leuamen pauperis,
Auriq; pondus maximum.

COMMENTARIA.

I. **N**on est indicium bonæ indolis, aut hominis integri, pluribus & præcipue amicis suis male loqui eosq; indignissimis calumniari modis. Homo cui nunquam desunt spicula, qui semper cibi aut vetricis gratia huic applaudit, illi maledicit, credentem decipit, absentem rodit, & mordet, is odiosum se reddit, & perditione sibi ipsi acquirit. Et quemadmodum ex cantu auis cognoscitur, sic facile ex sermone coieaturam facimus cuiusmodi unusquisq; esse soleat.

II. **N**emo unquam malitiosus, aut impius fuisse creditur, qui non seipsum defendere, animiq; malitiam sermone, aut aliqua probat

catis

tatis specie adumbrare conatus fit , quemadmodum Vulpes ista , quę aurum defoderat , summa cum diligētia omnia sua vestigia occultare nitebatur , veruntamen aliquod signū apertius semper remanet . Ideoque dicitur , quod nec ipse diabolus vel mille doctor artiū in eam se transfigurare substantiam possit , in qua penitus sic mutetur , ut cognosci nequeat . Semper enim pars aliqua remanet (aut cauda , aut pes) quę diabolum esse ostendat . Sic etiam rarissimum , si attendas , quod non sit mancum & mutilum , & aliqua ex parte claudicet , profertur mendacium .

C A P V T X X V .

A R G V M E N T V M .

*Vltima fata patris , morte q̄; exponit amarum ,
Terminat ē Vulpes ingentia dolos .
Pistillo reprobis sicut undatur aheno ,
Non tamen insidias exuet ille suas .*

*P*erdura Rheni frigora ,
Et murmurantis Albidos
Trans flumen Erbes plurimae
Parens meus lustrauerat :
Exercitus ē militum
Vim maximam conduxerat ,
Ad tempus optatissimum
AEstutis huius proxima .
Post hec domum reuertitur
Cærumq; mox sodilium ,
Lupumq; querit anxius ,
Ursumq; Regis amulum .

Quos

140 DE AST VT. VVL.

Quos in tabernis ebrios
Tumultuosis inuenit.

Hic ergo mores gentium,
Casusq; narrat asperos.
Vi mille tot pericula,
In oppidis euicerit,
Canumq; tot latrantium
Vires graues effugerit.

Qui in sapè celsis montibus
Venator illum persequens
Non quinerit deprendere.

Post dicit admirantibus,
Quot milites conscripserit:
Vt copiam subduxerant,
Apparet esse milites,
Plus mille quam certissimos,
Qui bellice iurauerant
In militarem gloriam:
Vellent quod omnes strenue
Loco Brunonem Principis
Habere perpetum sui,

Dei per amplam gratiam
Id impediui sedulo,
Et sum moratus granitor.

Dum destinantur catena,
In antra sylua protinus
Occulta migrat proxima,
Auri sepulti maximam
Auferret ut pecuniam.
Primo parens sub rupibus
Specus odorat sedulo,
Cubile nec non vndeque

Vestis.

Vestigia a tristis frondeum.

Hic oras talis, & maxima
Acerbitas est omnibus.
Abluta sentit omnia,
Nec virtus cum teruncium
Tot inter auri pondera
Quæ sitor & squam repperit.
Tum questibus cacumina
Implebat alta montium,
Et cor querelis anxium
Rumpebat, et singulibus.

Patremq; desperatio
Tunc occupauit pessima,

Abit, ligatq; guttura,
Et colla vincis implicat.
Hinc proxima ramusculis
Spedestitutus & ultima,
Ab arboris suspenditur.

Sic hostium regalium
Hoc institutum pessimum

Dolo meo compescui,
Et impediti cullide.
Hic error omnes fascinat,
Ut me velint extingue:
Caputq; nostrum deuouent,
Et innocentem luidis
Abominantur sociis.

Nec innocentem tradere,
Regi q; vitam sistere,

Non esse virtus creditur,
Nec liberat suspedio.

Vt ecce coram cernitur.

COM.

COMMENTARIA.

I. **S**cientia & Virtus rei militaris & castrensis militum ratio h̄ic attingitur, adumbraturq; quām turbulentum illud importunum & temerarium genus hominum sit. Quippe qui pecuniæ gratia, quam velut alteram animam venerantur, vel ipsū cœlum, duce diabolo, expugnare, superisq; louem detrudere regnis conarentur. Nemo vñquam tam ini-
quis, inuercundus, aut malus in rerum na-
tura extitit, qui non pecunia omnia, quæ vo-
luit, comparare sibi potuerit. Quocirca tam omnibus nationibus in ore fuisse hæc videtur sententia, quām nunc etiam omnibus est in usu. Pecuniæ obediunt omnia. Vide Græcus Poëta inquit:

Euripid. in
Phœnissis.

In Pluto.

*Mortali bus nil charios pecunia.
Atq; inter homines s̄na plurimum valens.*

Item Aristophanes,

*Proh ventribus sanum repertis Egyptum,
Sed pariter omnes feruntur sicut lucra.*

Idem facetissimè persequitur, quicquid rerum vel bonarum, vel malarum geritur inter mortales, id pecuniarum gratia fieri, quin etiam Diis ipsis non aliam ob causam rem diuinam fieri, atq; inter alia multa refert.

*Si quid eximum est, aut splendidum:
Si quid venustū, hominib. abste uno venit
Si quidem opibus vniuersa simul obediunt.*

Huc pertinent & versus è Comœdia quādam,

Argen-

Argentū & anima & sanguis est priortalibus,
Hoi qui ciret, nec sibi parauit sedulo,
Vixos hic inter mortuus circumambulat.

Proinde Horatius pecuniam Reginam appellat dicens:

Scilicet uxorem cum dote, fidemque amicos,
 Et genus, et formam, Reginam pecunia donat.

Sed nemo festiuus pecuniae Tyrannidem descripsit, quam Euripides Bellorophontem ad hunc modum loquentem facies. Referuntur autem à Seneca versus aliquot, fabula i. Lib. Epistolarum 30

*Sin me vocari pessimum, et diues vocer,
 Nemo an bonus, in diues omnes querimus.
 Non quare, unde quid habeas, tantu' rogat
 Vbi que tanti quisque, quantum habuit, fuit.
 Quid haberet nobis turpe sit, nihil
 An diues, omnes querimus, nemo an bonus,
 Aut diues opto vivere, aut pauper mori.
 Bene moritur, quisquis moritur, dum lucrum fa-
 Peccnia ingens generis humani bonum. (cit.
 Cu' non voluptas matris, aut blanda potest
 Par esse prolixi, non sator meritis parens,
 Tam dulce si quid Veneris in vultu micat,
 Merito illi amores caelitum atque hominum mater.*

Cum hi, inquit, nouissimi versus in Tragedia pronunciati essent, totus populus ad eiendi ad actorem & carmen consurrexit, uno impetu, donec Euripides in medium ipse profiliit, petens ut expectarent, viderentque quem admirator auri exitum haberet. Ex hoc admirari interim licet peruersum

præposterumque mortalium ingenium, sententiam improbam in ficta fabula, sub persona impræba ab histrione recitatam in theatro non ferunt, ac per tumultum ejiciunt, sibi qui que domi ignoscit. Quotus enim quisque est qui studio vitaque non loquitur, quod illic histrion sonabat? Horrent voces in theatro & non horrent rem in omni vita. Quid infamius, quid execratus, apud omnes, mendacij vocabulo? quid ipsa re in moribus hominum visitatius? Quid periurio detestabilius? excute vitam hominum, periurij plena sunt omnia. Vide quid populo iurent Principes, quid Episcopi, quid Abbates, imo quid in Baptismo Christiani omnes. Confer mores, quantam inuenies periuriorum *uvf mynlae*: Quam abominantur furis nomen, at in vita nihil aliud inuenies. Nisi forte furtum non est, accipere pecuniā mutuam animo non reddēdi, negare depositū, mala fide inuadere hereditē aut possessionē alienam, imponere emptori, suffurari non nihil de iis quæ tibi concedita sunt, pro gēmis vitrum obtrudere, aliud vini genus pro alio vendere: Denique nullam prætermittere occasionem fraudandi proximum.

Honesti autem & strenui milites non causa pecuniæ omnibus suum corpus prostituēt, sed iis tantum Principibus operam locabūt, quos ob amorem patriæ, pietatis, religionis, aut aliam honestiorem causam bellum suscepisse cognoverint: Tyrannos vero, qui sitien-

tes Christianum sanguinem ad abolendam gloriam Dei capessunt arma, angue peius, & cane rabiente decuitabunt, & potius mendicatatem perpetientur, quam talibus inseruiat.

Animaduerte hic, quidnam potissimum ad bellum apparatum requiratur, nimisrum pecuniae ingens & grandis aceruus. Qua semel amissa atque exhausta non solum bellum finitum, verum & tu ipse qui bellum facere atque instruere conaris, postea nullus eris. Quam obrem in bello mouendo Imperator summa cura perpendet & secum ponderabit, quidnam emolumenti aut detrimenti inde conse- qui possit, et rarium enim publicum interdum plus spacio trium aut quatuor mensium alieno paucos milites exauritur, quam si Prae- posituras, Ducatus, aut officia aliquot Pala- tina coemisset. Ita ut maiorem pecunię iactu- ram faciat, quam bello adipisci aut recupera- re possit. Quod si tandem etiam gloriosam consequatur victoriam, nihilominus pecuni- as facultatesque suas amisit, inimicitias non solum sibi, verum etiam omnibus successoribus suis conflauit immortales, ut hostium ex- timescens minas non absque magnis sumpti- bus ciuitatem denuò praefidiis, custodiis, vi- giliisq; munire cogatur, ita nihil praeter mo- lestias, egestatem, curas & calamitates ea ex re *Belli in eo* accipiet. Deinde cum prouinciam ipsam ob- moda- tinet, deuastatam eam, & fame attenuatam inuenit, in qua modestia honorque exulant: Adulteria omnisq; improbitas regnant, gra- uis.

nissimisque peccatis Deus opt. max. offenditur, cuius omnis rei ipse autor extitit. Ad hæc populi indomiti, rebelles, impotentes legibus subi cī nolunt, sed tanquam in gyrum rationis, quod effrænata & furiosa cupiditas impellit, arripiuntur. Postremò ærarium cūm ipse fit depeculatus, nouas quasdam conficiendæ pecuniæ machinas excogitare, subditorumq; expilatione & direptione opes perditas recuperare cogitur: Vnde sibi iram, inuidiam, & tantum vulgi odium cōciliat, vt illum quem prius hostem licet infestissimum habuerunt, si rediret, omnes expāsis vlnis amplecteretur.

Ex his aliisque multis incommodis facile colligi potest, quod nulla regio sumptibus maximis in bellum collatis respondere possit, vt taceam quas violentia militum ciuibus iniurias, & incommoda inferat cūm dimittuntur exercitus: ita vt nihil pestilentius aut de-

*Virg. lib. ii testabilius bello esse possit. Quod & Poëta
Aeneid. testatur exclamans:*

Nulla salus bello, pacem se possumus omnes.

III. Tertiò monemur hīc, ne quis Principum fauori se totum committat, aut in facultatibus suis, rerumque copiis confidat: Nam vt

Eobanus Poëta inquit,

*Hessus in Tuius est præstatq; Deo confidere salu
Psal. Quām si principibus credere milles fūris.*

*Pecunia eto Caduca enim pecuniæ bona cūm sint, &
na vana et repente euaneant, teq; non solum in mole-
caduca. stias, miserasq; animi cruces, verum etiam ex-
tremam in desperationem coniiciat, stultum*

profecto

profecto est in auro aliquem spem dignitatis
aut salutis suæ collocare maximam: Nam ut
Poëta testatur,

Sapienter auro multa sapientia mala.

Et Seneca,

*Dileximus aures, obsecro aurum quid Salter?
Venerum in auro bibitur, expertus loquor.*

Sed quis elegantius Iuuenale, cùm ait,
Tantis parta malis, cura maiore, metuque
Seruantur, misera est magnicustodiacionis:
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exuperans patrimonia
census.

Idem alibi,

*Nec plura Genena
Miscuit, aut ferro grassetur sapius Ellum
Humanæ mentis vitium, quam sana cupidio
Indomiticens.*

Libet his adiicere elegantissimum Auso-
nij Epigramma de Crœso & Diogene.

Effigiem rex Crœse tuam diissime Regum

Vidit apud manes Diogenes Cynicus.

Constitit, atque procul solito maiore cachinno

Concussus dixit, quid tibi dimitas?

Nunc profunt, Regū Rex ô diissime! cùm sis

Sicut ego nudus, me quoque pauperior:

Nam quacunq; habui necū fero, cū nihil ipse Fortunata

Ex tantis tecum Crœse feras opibus. prospera

Itaq; cum fortunæ ornamus muneribus quam ad-
amplissimis, & ad gloriam erigimus, eum sta- uer sapro-
bilem esse nequaquam nobis persuadeamus. dentia re-
Nihil, n. tam contrarium est rationi atq; con genda est,
stantias

stantie q̄ fortuna. Quare eius tam prosperos,
q̄ aduersos, quantū humano cōfilio effici po-
terit, motus prudentia quadam gubernabi-
mus, non ilicet, cum ea quæ largita est repetit,
desperabimus, sed potius Diuum lobum ad-
hortantem nos, audiemus,

*Cū bonis de Domī sc̄operis omnia dextr. t.
Cur mala non itidem sustinuisse vult?
Qua tibi cuncta Deus dedit, hac Deus abstulit
idem.*

*Eccū is ad placitum cuncta creatūa suū.
Qui quis es ergo grāui fortunā & pressū ab Au-
Laudib. extollas nomen ad strā Dei. (stro.*

III.

Proponitur hic illustre exēplum prouer-
bij illius quo dicitur, malè partum malè dif-
perit, qua enim occasione fraudādi bona tua
comparaueris, eadem amittes. Idcīcō etiam
orta est vulgaris illa sententia.

*Lucrum malum & quale dissipatio.
quod Hesiodus sic effert:*

*Mn̄ luxuꝝ nō p̄lāiv̄, luxuꝝ n̄p̄lāex iꝝ að-
THOIU.*

*Nē malē lucreris, mala lucra & qualia dānni.
Vt inām autem hanc sententiam cum mor-
mortales omnes, tum præcipue negotiatorēs,
non scribiis, sed pectori insculperent suo, du-
cerentq; non esse lucrum, quod iactura bona
mēris comparetur: neq; quicquam utile esse,
quod non idem sit honestum. Verū illis
magis arridet illud Ennianum,*

*Vnde habēas querit nemo, sed oportet habere.
Sed*

Ennius.

Sed contrà Sophocles,

Sophocles.

Non vnde cunq; lucra grande quarere,
Plerosq; siquidem turpibus de quaestibus
Auferre damnum, non salutem videris.

Hinc proverbiales quoq; aliquot Senarij
natividentur:

Kέρδος πονησὸν γνωμίαν αἰτεῖ φέρει.

Dispendum affert fraude quasitum lucrum.

Et,

Τὰ δὲ αἰχματικά λιέγονται συμφορὰς ἐργάζεται.

Acturpe lucrum adducit infortunium.

Huc etiam pertinet Pindari sententia: *Pindarus.*

Τὸ δὲ ωρὶ Δίναν γλυκὺ πιποτάτα μείνει
τελούτε.

Quod prater iustum est dulce, exitum ha-
bet amarissimum.

Qui enim furtis, rapinis, aut alio quouis Recmille
malo dolo res & facultates suas amplificant, parta, ma-
horum possessio nunquam hæreditario iure lè dilabatur
ad tertium hæredem peruenit, cuius rei ex- sur.
empla quotidie videre licet.

CAPUT XXV.

ARGUMENTVM.

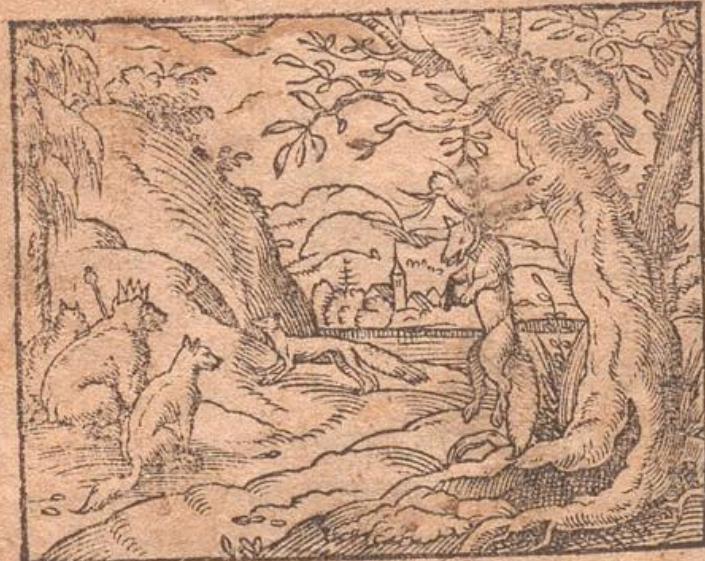
Spe Reginaleuis Vulpis tactatur inani,
Dum promittit opes rupe latere cuna.
Credere turpenimis nulli, Verū omnia cuique
Credere, tam stultū quam nocet illuderit.

R Eginalucri maxima
Spec tam more fæmina,

H

De

De plebe Vulpem seuocat,
Dicitque nobis indica,

Callida o-
ratio Reini-
kes.

Regina co-
solitum Rei-
nikm.

Quia Valle sit reconditum
Tam pondus auri diuini.
Tunc ille quid stultiissimus
Narrabo surdo fabulam?
Opes ne vel pecunias
Tantas in hostem conferam?
Meaque fiet particeps
Hereditatis Carnifex?
Quid me iuuabit amplius
Monstrare vobis talia,
Qui mortis indignissima
Desideratis exitum,
Meaque pelle luditis,
Et furibus nequissimis,
Plus quam mihi confiditis?
Regina dicit asperas
Amice curas exue,

Viri-

Virique pectus indue:
 Enomne quod te perdidit
 Crimen tibi mitissimus
 Remittet, & Rex optimus.
 Astuta contra protinus
 Hac verba dñe Vulpecula:
 O Regis & xor præpotens,
 Et gratus afæmina:
 Si rebus his in arduis
 Ausim tibi confidere,
 Et hæsitationibus
 Cunctis remotis credere,
 Quod crimen hoc cognoscere;
 Culpamque Rex dimittere,
 Velitque Regiam suam
 Præstare gratiam mihis
 Ipsum bearem protinus
 Præ Regibus mortalibus
 In orbe iam degeniibus.

Hac quando fallacissimus
 Profatus esset Reinike,
 Rex, inquit, & xor optima
 Verbis latronis improbi
 Confidene mendacibus:
 Impostoris te fallere,
 Furtim querem subducere,
 Et polliceris frincola
 Hac arte nouit omnia:
 Hac sciro Vulpis propria
 Fallacis esse munia:
 Nugator is vanissimus,
 Est omniumque pessimus.

Virtutes
Reinikes.

Proptium
vulpium
est fallere

Tum verba contra regia
 Regina sup
 plicat regi
 pro salute
 Vulpis.
 Reginadicit garrula.
 Confide Rex clarissime,
 Vitamq; dones perditos,
 Iam quippe mores impios
 Vita prior is exuet:
 Numeriminis redarguens
 Culpauit affines suos,
 Nec non amicos proprios.
 Quibuslibet nec intimis
 Parcens suis sodalibus,
 Seni parenti nec suo,
 Omnes nefandas omnium
 Retexit vltro machinas.
 Quae credo nunquam diceret,
 Si vellet aut mendacijs
 Vitiae contumelij.

Regis est
 non facile
 credere.
 Rex inquit, mis ch.rior
 Si credis vxor sensibus,
 Id esse consultissimum,
 Ne forte plus incommodi
 Hinc exoriri sentiam,
 Huncliberabo vinculis
 Et auolare liberum
 Cunctis finam praesentibus:
 Re licet miserrimi
 Minatur
 rex Vulpi
 nisi vicio-
 sam emen-
 det consue-
 tudinem. In signe testor Regium,
 Sit error & grauiissimus,
 Et omnium deterrius:
 Sed interim tamen mei
 Huius supremi verticis
 Insigne testor Regium,
 Si non volet desistere

Folio

Factis suis ab imp̄is,
 Aut in ministros quoslibet
 Quicquam meos vel nuncios,
 In posterum commiserit,
 Mains luet suspendum,
 Quām iam paratum viderit:
 Quin vltor omnes proximos
 Vlscar atq; punitam:
 Et quicquid eius vspianus
 Amiculi deliquerint,
 Regis veplagiariū.
 Quos indicauit Reinike,
 Id omne vindicabitur
 Sed legibus durissimis:
 Agentur omnes exules
 In orbis oras vltimas.

Hac audiens vulpecula
 Mox gaudio perfunditur,
 Viresq; mentis ardue,
 Et spem recentem concipit,
 Atque rex mitissime,
 Et omnium clarissime,
 Quacunq; vobis spondeo,
 Seruabo cuncta sedulo:
 Nam facta nunquam talia
 Laudem merentur inclytam:
 Et est quidem magnum nefas
 Et dedecus turpisimum,
 Magnatibus promittere
 Prestare qua non cogites.
 Rex arbitratus omnia
 Haec esse vera, protinus

Minatur
pōnam e-
xilijs.

Reinike
promittit
se fidē fer-
uaturum.

Turpe qui-
dem dictū,
iam fallere
nouimus
omnes.

*Inbet resoluta vincula,
Et liberè Vulpecula
Peccat, idonat omnia.*

COMMENTARIA.

Hoc vnicum præcipue ex hoc capite uxorijs discant, quid fœminam in consilium adhibere conducat. Qua nihil pestilentius esse Homerus affirmat, inquit enim:

Odyss. 4. *Ως γν αὐτόποροι λαὶ λυότοποι ἀλλογυνά-
νοι.*

Vfque adeo nihil improbus, muliereq; peius.

Frequenter autem apud antiquos Poëtas male audit mulierum genus, quæ quidem & nostro sæculo strenuè dant operam, ne Poëtæ vaniloqui fuisse videantur. Euripides apud Planudem in AEsopi vita inter omnia mala principatum Mulieri tribuit cùm inquit:

Euripides. *Πολλὰ μὲν οἴγατι λινούτων θαλασίων,
πολλὰ δὲ ποταμῶν λαὶ πυρὸς θερμοῦ
ώνοι,*
*δεινὸν δὲ πενία, δεινὸν δὲ αλλαχούρια,
πλην δὲ στρων δεινὸν ως γυνὴ λανή.*

Nihil mala muliere per ius, sed & cōtrarium intelligendum, nihil bona meius. *Eurore multo sauit iratum mare,*
Proniq; fluij; E^gignis acris impetus,
Inopia acerba, acerba alia quamplurima;
Sed nil tam acerbū s^gnoxiū, si mulier male,
Mulierem autem malam esse perquam venustè Lacon quidam significauit: Qui cum uxorem perpusillam duxisset, dicebat ē malis, quod

quod minimum esset, eligendum. Unde non immerit mulieres omniū ferè calamitatum *Mulieres* autores fuisse viris dicuntur: Testis Pandora omniū ca- Hesiodea, testis bellum Troianum, testis Herlamitatum cules à Deianira extinctus, testis Danaidum multis au- fabula, testis Lemniarum mulierum historia, tores extre- testis Cleopatra, aliaeq; innumere. *Ornatam rere.*

tem quām maximē mulierem silentium, ita ut in proverbiū hoc abierit. Verū ex ossibus Quare sc̄ compactas esse fœminas constat: ossa autem mina ple- nimis crepitant & perstrepunt, eam ob eam runq; sunt sicut illis à natura propemodum inesse garru- loquacio- litatem existimamus. Est enim mulier res viris.

Mobilia, inconstans, sagax, garrulus, vana, bī- linguis,

*Qua sordidum & mutabile semper
Vult, non vult, secundumque sibi contraria pue-
gnat.*

Præsensfir, vt arbitror, & hoc ingeniosus Phidia ex- ille Phidias, fœminam nimirum esse animal emplum. admodum loquax, sagax ac versatile. Nam si huc illuc discurrere & circumuagari (quod plurimum desiderat) prohibetur, saltē speculum aut fenestram aliquam, vt dilectam amicam, frequentat & amplectitur diligenter. Omitto perpetuum ornatum faciei, atque vestium compositionem, rerum que fortuitarum appetitionem, quæ omnia mihi difficilem & dubiam probitatis opinio- nem pariunt. Phidiam autem Venerem hoc modo fabricasse, vt testudinem calcaret, au- tor est Plutarchus. Porro fœminæ loquaces

H 4 ame-

156 DE ASTVT. VVLP.

Plutarch. à meretrice Leæna tacere discant, cuius fœ
in Præcep. minæ, præsertim scorti taciturnitas non im.
Nuptialib. meritò admirabilis apud Athenienses, & sum
Meretrix mæ dignitatis extitit: Exemplum enim, quia
Leana filie sanè illustre est, percensere hic non grauabor.
rij exempl. Harmodius & Aristogiton iuuenes fortissi-
plum mu- mi, ciues Athenienses de Republica optimè
lierib. gar- meriti: nam libertatis recuperandæ, ac Rei-
rulis propo publicæ conseruandæ gratia de Tyranno in-
nitur.

terficiendo coniurare, atque id aggrediausi
fuere, ideoque in eorum honorum à ciuibus
Gellius lib. publico Decreto constitutum & sancitum,
9, cap. 2. ne vnquam ipsorum nomina seruis indereli-
ceret. Hi scortum eius lyre cantu, & beneuo-
lentiæ officio maximè coniunctum & fami-
liare habebant, nomine Leæna, quæ à Tyrano
capta, torta, & ad mortem usq; excrucia-
ta, eorum tamen de Tyrannicidio consilia, &
conspirationem prodere, nec aperire voluit

Plin. lib. 7. quin potius præcisam dentibus linguam in
cap. 23. Idē Hippiæ Tyranni faciem expuit. Idcirco A-
lib. 34. c. 8. thenienses ei quoque quid honoris tribuere
Petrus Cris volentes, nec tamen ut scortum celebrare ani-
nitus lib. 9. maleius nominis in arce Cecropia, à Cecro-
cap. 8. deha peregrinatore appellata, per Iphicratem
nestadisci eximium artificem, affabré sculptum statu-
plina. De re, vtque clarius honoris causa id factum esse
mulierum intelligeretur, in opere Leæna linguam non
studio ē addiderunt. Quod taciturnitatis exemplum
malitia, si fœminæ pectori benè insculpant, cùm præter
de Ter. in naturam mulierum sit cohiberelinguam: *Vsi.*
Hecyra. que adeò enim loquaces, obstreperæ, & gar-
rulæ

rulæ sunt, ut cuidam seriò quamobrem mulieres imberbes essent quærenti, quidam responderit, quia tantum temporis filere, immotisq; persistere labris non possent, quo usque barba eis abraderetur. Plura de fœminarum malitia & furore eaq; innumera & mira adducerem, nisi prolixiorem, quam par sit, me futurum vererer. Mulierum quoq; astutiam & nequitiam passim detestantur Poetæ: sic Seneca,

*Sed dux mulorum fœmina, & scelerum
artifex.*

Sic & Pamphilus poëta:

*Fallax, improba, saua, tristis, amens,
In firma, instabilis, procax, perulea,
Quæq; est fœmina.*

Idem alio in loco,

*Labilis, inconstans præceps, mutabilitis, ar-
dens,*

Impetuosa, ferox, insulta, &c.

Et Terentius,

*Censem te posse ultam reperire mulierem
qua careat culpa?*

Inuenialis,

*Nil non permittit mulier sibi, turpe putat
nil.*

*Cum virides gemmas collo circundedit, &
cum*

Auribus extensis magnos emittit elenchos.

Item Horatius,

Intolerabilius nihil est quam fœmina dimes.

Quocirca Principes qui aliis imperat cau-

H 5 tio-

158 DE ASTVT. VVLP.

Mulierum tiores prudentioresque esse debent, quam ut
consilijs mulierum consiliis vtantur, aut earum pre-
principes cationibus locum dent. Et cum foemina nihil
est no de instabilius appareat, vir constantia praeditus
bere.

se illius blanditiis perturbari haud patietur,
sed singula pro magnitudine rerum ponde-
rabit atque discutiet, antequam temere uxo-
ris sue verbis fidem habeat. Id quidem non re-
prehenderim si maritus uxori aliquando do-
mesticis in negotiis obediatur: Verum in rebus
magnis aut capi talibus consilio uti mulieres,
tam stultum quam vanum esse nemo sapiens
ignorat.

CAPVT XXVII.

ARGUMENTVM.

Pollitis dines Vulpes ingentibus aurum
lactat, & irato spendet, & aste, Duci.
Plurima nobilitas nostro promittit in auro,
Rusticitas seruat religiosa fidem.

Gratiarum Tunc rursus audax Reinike
actio Rei- Coram profatur omnibus:
nikes pro Totiure Reginobili,
accepto be Eiusq; mansuetissima,
neficio. Et coniugiclarissima,
Agoperennes gratias,
Cælo quorū quām lucide
Micant mālos sidera.
ab impossibili iungentur ante Cryptibus.
Equif. suoremutuo,
Canemq; Dama dileget,

Quintus

*Quād dicar indignissimē
Humanitatis istius
Oblitus & illo seculo,*

*Aut immemor redarguar:
Omnes & auri maximi
Pecunias habebitis,
Quas diues auri Flandria
Terra sculta occulit.
Stat Sylva densa rusticis
Quād iam vocatur Hufelo:
In parte dextra limpidus
Dulces aquas fons emittit:
Nec defit illi humida
Speluncā pendens pumice,
Impletique cōlum dulcibus
Aues & biq; cantibus.
Hic quercus antiquissima,
Procerā qua & cacumine
Excedit omnes arbores,*

Remunera
tionis be
neficij pol
licitatio.

Crede
quod inter
dum multis
menda
cia pro
funt.

Descriptio
loci.

160 DE ASTVT. VVL.

Comas in auras erigit:
Sub hac sepulcrum excubat
Thesaurus auri maximus.
Quapropter ipsum consulo
Te conferas in Flundriam
Iterq; mox accingere:
Sed nemini mortalium
Fidas nisi viri coniugi.
Hic ponderosam maximo
Auro coronam regiam
Gramemq; gemmis erues.
Hanc Rex potens Emmericus
Gessisse quondam dicitur,
Cum & sceretur integer
& reginam Auris adhuc vitalibus:
tanto ani- Plus postulauemillies,
diores red- Illam Bruno stultissimus:
dat. Hanc margaritus vndiq;
Videbis auctam splendidis.
Gemmisq; rot miraberis
Ingens pre illuminatam grandibus:
cium nore. Hac estimantur omnia
Centum talentis millibus,
Sed Atticis maioribus.
At quando Rex clarissime
Opes habebis maximas,
Erisq; factus diuior:
Tunc ipse demum laudibus
Summis me & constantium
Fidelitatis euehes,
Nulliq; gratiofior
Si inde esse quam mibi,

Lxx.

Laudabis atq; Reiniken,
Et fuisse compre caberis.
Quod te bearim ceteris
Pra Regibus mortalium.
Ut omnium ditiſimus
Sis atq; præstantiſimus.

COMMENTARIA.

Admirari licet h̄ic quomodo adulatores
verbis coquinariis Principum animos demul-
cere, & spe commodi ab blandiri eosq; in ad-
mirationem rapere possint.

Animaduerte enim quām iucunda, fallax, Assentari
fucata & artificio simulationis erudita sit nunc qua-
vulpeculae oratio: quām dolosè Regem circū-
sus est on-
ueniat, & ingeniosè mentiri perget, ut eius nūm ſüber
verbis fine vlo ~~fucata~~ color veritatis inefſevi-
rimus, &
deatur, ita vt lethale mulsum eius verba non inquit Te-
incommode quis appellare possit. Vnde tales rent. in Em-
adulationes ad gratiam comparatæ, aurium- nuch.
que pruritum, melleæ sunt Principum præ- Oratio Rei
focationes: assentatione enim delectant, cæ- nikes qua-
terūm mendacio admittentem strangulant. lis fit oſten
Impossibile quidem est omnes adulatorum ditur.
effugere infidias, & ne semel quidem fucata Adulatio-
nebulonum istorum specie decipi, tamen qui nes magna
non facilè credit, nec facilè decipitur. Quas rum sunt
ob causas Principes & Magnates hoc Home- præfocatio
ricum carmen tanquam pharmacon aduer- nes.
sus adulatiōnis venenum in promptu semper
habeant.

Στοιχεῖον Δεὸς αἱμ. τί μὲν ἀθανάτοισιν ζητεῖσι;

Hoc est,

Singula Nullum ego sum numerus, quid me immor-
parasitorū talibus aequalis?
Verbabene & talem parasitorum blandiloquentiam be-
examinantur, nè examinent, singula verba trutinent, quid,
da & pon cur, quomodo & quem in finem dicantur,
deranda quo confilio, aut proposito nouitates, aut nu-
funt. gas istas inauditam euomit, ne rei magnitu-
dine percussi in errorem inducantur, & fide-
liissimos sèpè à leuissimis scurris vanissimè
accusatos ministros amicosq; dimittat, quo-
rum loco perniciosus alitur adulator, & su-
stentatur fama solummodò populi, inhians-
que cuncta deuorat, & superioris sui nigros
vitiososq; mores facilimè mellito ore turpis-
fima & exitiali adulazione imitatur, ab albis
verò & rubris, id est labe carentibus totus est
alienus, id quod Alciati emblema in tales do-
ctissimum exprimit:

Semper hiat, semper tenuem, qua & scitetur au-
ram

Reciprocat Chamaleon,
Et mutat faciem, variis sumitq; colores,
Prater rubrum vel candidum.
Sic & adulator populari & scitetur aura
Hiansq; cuncta deuorat,
Et solum mores imitatur principis aires
Albi & pudicinescens.

Quare diuus Hieronymus callidam, insi-
diofam

diosam illaudatamque semper esse adulacionem affirmat.

Vide diuum Hieronymum in Pelagium inuenientem.

CAPUT XXVIII.

ARGUMENTVM.

Insidias rursus vulpes stabilire laborat
Et fabricare graues incipit ore dolos.
Qui citio vaniloquis confudit & bique susurris,
Fallitur, & culpa non vacat ille graui.

R Ex èmeris fallacys
Mendacysque Reiniken
Constatre totum sentiens,
Dic, inquit, o vulpecula
An non videtur stile,
Et esse consultissimum
Site ministrum præbeas,
Viamq; mecum conieras?
Nam Flandriam nec vidimus,
Nec hucus oratam viam
Longam prius tentauimus.
Tot urbium præstantiis
Audivimus cognomina,
Antuerpiam, Coloniam,
Bonontiam, Lutetiam,
Romamque mundi Principem,
Quas sapè vulgus nominat
Urbes celebres & graues.

Rex comitem viae posstulat Reiniken.

Sed

Sed sylua mons, Et loppidum,
Quod nominatur Hustelo,

Nullus enquam Principis
Aures puto percrelavit,
Et vera si fatebimur,
Nemus nec istud omnium
Natura rerum continet:
Quapropter hoc, Vulpecula,
Te credo nomen fingere.

Hac verba callidus lubens
Non audiebat Reinike:
Pergit tamen mendacia
Ornare verbis improba:
Quid cogitabis maxime
Rex, inquit, Ellis dixero
De montibus si gentium,
Quas sol propinquus excoquit,
Et te vel orbis ultimas
Lustrare partes iussero?

Quid

Terrorēm
Rex Vulpi
suis verbis
incutit.

Quid Flandria vicinus?
Nec verba permittaueris,
Aut factamendax dixero.
Lubetq; coram siberte,
Cui sylua non incognita
Sit, que vocatur Hustelo.

Sic fatus ipsum Regia
Ex arce Lampen aduocat
Sermonibusq; territum
Compellat audax talibus
Hic sede coram Regis,
Caput tuum testaberis,
In orbe nunquid Flandrica
Nemus vocatur nomine
Quod Hustelo cognoveris?

Tunc ille, testimonij
 Res talis e quid indigeret
 Et sylua plena sentibus,
 Et densa dumis horridis,
 Quae nominatur Hustelo;
 Olim suas vanissimas
 Rumore teste Sylvius,
 Vt roq; gressu claudicans
 Cudebat hic pecunias,
 Quibus per omnes Flandria
 Decepit vrbes rusticos:
 Hic mille tot molestias,
 Aestus, geluq; maximum,
 Canumq; morsus pertuli,
 Sic dicit atque conticet.

Cur ergo Vulpes amplius,
Rex inquit, aquum te mihi

Lampi te-
 simonio
 mendacia
 sua confir-
 mat Reinike.

Lapus hic
 mendacia
 Reinikes
 confirmans

Ducem negas adiungere,
Et maximum pecunia
Monstrare pondus addita?

Excusat se *Sermonibus cantissima*
Reinike *Respondet his sibi peculies*
quare regē *Si fata vitam ducere*
comitari *Mhi meo concederent*
in Flandriā *non liceat. Arbitrio liberrimo*

*Res nec mhi in iundior
Aut gravior contingere,
Quam Rex tibi per Flandriam
Prabere me pedissequum,
Cum regenam fortissimo
Quis ambulare perneget?
Sed id vetat nun. temporis
Et sortis importunitas,
Nec ordo dat licentiam
Rerum mearum multiplex.
Statusq; commutabilis,
Quae cuncta sibi ordine
Nunc explicabo perlubens
Quod si deinde per placet
Rebus relictis omnibus
Non me pigebit Flandria*

Narrat Lu- *In regnate cum tendere,*
pū aliquan *Olim recisis calceis*
do factum *Cucullio superbiens,*
monachū *Et fune cingens ilia*
suaq; ope- *Mundo videri sanctulus*
re ab one- *Cum vellet Isengrinus*
ra monasti *Frequentibus ieiunys*
ca vita li- *Exhaustus, & molestus,*
beratum.

Cibiq;

Cibiq; sibilis ferculus
 Confectus est macerrimus.
 Et ager, & iam debilis
 Mibi (Velut charissimo
 Vita sua stultissimas
 Leges solebat conqueri)
 Recensuit praecateris
 Quod nempe solitudine
 Mendicitatis affecta,
 Granq; noctis frigore,
 Inediaq; maxima
 Periret, & tabesceret.

Ob hos dolores sanctuli
 Monebar Isengrinij,
 Ut condolerem perditas
 Effunderemq; lacrymas:
 Quapropter astutissimam
 Excogitani machinam,
 Et ilicet monasticis
 Hunc liberari vinculis.

Expertus istud Pontifex
 Hypocritam me nominat,
 Et vultor excommunicat,
 Me clamat infectum heresi
 Et cœribus fidelium
 Me separat mox omnium:
 Quid ergo vulgus diceret
 Aduerte, si Rex maxime
 Tecum viator ambulem,
 Qui pulsus ex Ecclesia
 Sum Christiani Principis,
 Quem tu solebas perdere.

Excomuni
cationem
causâ esse
dicit quo
minus cù
Regè prófi
cisci queat

Etin

Et in crucem suspendere?
 Non Regia potentia
 Leues notas inurerem.
 Si plenus atro criminis
 Vitaq; turpitudine,
 Libidinumq; sordidus
 Vel omnium notabilis,
 Cum Rege nobilissimo
 In Flandriam discederem:
 Quare videtur stile,
 Et sortis id necessitas
 Non vult Requirit immutabilis,
 Regi inure Ne dignitati Regia
 re turpitudinis nota Aspergerem Lubeculum,
 Reinike. Aut dedecus turpisimum,
 Ut antesordes expiem,
 Infamiamq; maximum,
 Summamq; conscientia
 Curem salutem territa,
 Magnumq; Roma & Præsulem
 Et deprecet sanctissimum
 Episcoporum Principem,
 Quin pronus angustissimi
 Supplexq; patris optimi
 Ex osculari vestigia,
 Pastoris huius pristinam
 Et ianitoris Cœlici,
 Ex arte pœnitentia
 Ut gratiam recolligim:
 Num rite pœnitentibus
 Is donat indulgentias
 Reis salubres omnibus.

Trans.

Trans & quor inde currerem,
Fretiq; vasta littora,
Et antequam reuerterer
Tot execratus diceret
Euisse p&enitentias,
Hinc famalata spargeret,
Quod Rege cum dignissimo
Vir Reinike prosperrime
Rerum peritus omnium,
In Flandriam discederet,

Rex dicit ista Reinike
Si vera narras omnia,
Authoritatis Regia
Illustris estimatio
Hac nostra contumelij
Offenderetur maximis:
Qui propter ad negotium
Pr&ens mihi Lepusculum,
Vt eligam Greuinckum:
Profecto vestrum consulo,
Et institutum comprobo,
Vt nempe vitum perditam,
Tuosq; mores corrigas.
Malum bonumq; sustine
Et abstine quamplurimis:
Nam sola temperantia
Laudatur in negocij
Vel omnibus Mortalium,
Virtutis atq; maximus
Thesaurus esse dicitur.
Ergo tuam sententiam
Exollo summis laudib;.

Rex senten
tia Reinik
es astipu
latur & in
stitutum e
ius probat.

Proprie

170 DE AST V T. V V L P.

Vita quod i. dignissima
A peste delinaueris
Et re rectam semitam
In posterum desideres:
Quapropter ipse compreco
Vt a sequaris omnia
Vita tua salubria,
Deoq; quam gratissima.

C O M M E N T A R I A.

Obserua ex hoc capite.

Quām periculose sit aliquem, cuiuscun-
que etiam dignitatis aut fortunæ hominem
prodere, infamare, & apud viros Principes
clanculum deferre. Is enim currente rota for-
tunæ, cuius tu famam prius ignominiosè la-
cerasti, vel honesto aliquo facinore, vel Para-
sitica blandiloquentia, vel fucatis quibusdam
mendaciis se ita insinuare, perditumq; fauor-
em reparare poterit, vel ad maximos euectus
honores, tibi amicisq; terrore periculoque
nonnunquam mortis nocere & obesse possit.

II. Norunt omnes ij, qui honestè rem merca-
Circuſcri- turis faciendis hodie querunt, quanta fraus,
pio. quanta infidelitas in pecuniis monetisq; ex-
onera r aponendis per totum orbem terrarum admit-
tio habed, tatur. Quare monete ut maximam habeamus
est. rationem hic modestè admoneimur.

III. Constat olim excommunicationem apud
Excomuni Pontificios militorum inauditorum flagi-
catio apud tiorum originem & operculum fuisse. Qua
Pontificios frati pōtlices imperatorum existimationi &
poten-

potentie, regum principūq; opibus, omnium *quidolim*
deniq; hominū cuiuscunq; conditionis fue- *fuerit.*
rint facultatibus & saluti, malitiosè insidias
struxerunt, vt omnes legū periculis illaquea-
tiae, quam ipsi deligerent chorda oberrarent,
nec contra eos saltē mutire auderent. Cæ-
sares & Principes secundum arbitrium libi-
dinemq; suam extulerunt & deiecerūt. Chri-
sti vicarij dici & appellari volunt, cùm tamen
ille talibus se nunquam implicuerit negotiis.

Veram quidē Christianorum excomuni- *Vera Chri-*
cationem maximi ponderis & momenti esse *stionorum*
nemo dubitauerit. Nimirū cùm ministri Ec- *excommu-*
clesiæ aliquē, in apertis degētē flagitiis, vt sunt *nicatio ma-*
adulteria, latrocinia, rapinæ, quotidianæ co- *ximè neceſ-*
messationes, cōtumaces h̄eresis opiniones, nec *sariſ.*
post frequētēs & salubres admonitiones me-
liora amplecti volentem, ex cōmuni fidelium
congregatione excludunt, & à baptisi cete-
rorumques sacramentorum administratione
arcēt. Talis vel vilissimi alicuius pastoris sim-
plex excommunicatio plus in oculis Dei va-
let, & coram omnibus mortalibus valere de-
bebat, quām superstitiosa Pontificū, Episco-
porum, monachorum, reliquorumq; sacerdo-
tum, quæ plerisq; pecuniæ causa, aut aliarum *1111.*
apud tales vſitatissimarum consuetudinum *Peregrina-*
gratia imponitur.

Quartò innuit hic autor non minus stoli- *torum ca-*
das, quām abominabiles & impias, ad castel- *stella vana*
la peregrina, olim Diuis consecrata, fuisse *& stolidæ*
peregrinationes: Cùm nimirum posthabita *fuit.*

vixore,

vxore, liberis, omnibusque domesticis actionibus, multi partim Romam, visendi studio summum Pontificem, alij ad D. Iacobi insulas, sperantes, immo pro certo habentes se omnium peccatorum relaxationem, nec non vita& semperiterna præmium consecuturos, curitarunt. Grauiter quidem illi miserrimi & obsecrati homines aduersus summam fidei Christianæ peccarunt constitutione. Quandoquidem propriis innixi viribus, suæ pietati confidebant, merita & beneficia Christi abundantibus, suis venabantur gratiam operibus. Quod autem quidam hic obiiciant, non paucos per invocationem sanctorum pristinam recuperasse valetudinem, talesque peregrinationes nonnullis cæcis visum, surdis auditum, claudis ingressum restituisse, maxime quæsolutares extitisse: Non equidem omnino id negauerim: Verum ideone superstitiones illas probabimus? Et quis affirmauerit ope illud diuina & non potius satanæ fascinationibus & præstigiis confectum fuisse? Narratur su-

*Historiacu
in sdam Ga
gabundi
scholastici.* per hac re historia de errore quodam scholastico, qui vetula febricitantis collo cum appendisset chartam, exemplo febres decessit, mulierque incommoda emersit valetudine.

Quam, ut aliorum quoque infirmitati consuleretur, cum vetula illa describi curasset, execrandis Daemoniorum nominibus referatam esse compertum fuit. Istasne satanæ præstigias diuinæ virtuti adscribemus: Sic hodie præstigiatores & Magi nonnulli consecrationibus,

nibus, aliisque dolosis captionibus plerunque
Trinitatis nomine obumbratis multis auxi-
liantur & nocent. Cum omnia Diabolorum
auspiciis agant horrendisq; inauditis & por-
tetiis nominibus & vocibus diabolorum cœ-
tui quadrantibus vtantur, adeoq; ipsimet ne-
sciant, quid illa, quibus vtuntur, peregrina
velint vocabula. Infelix interim ignaraq; ha-
rum omnium rerum plebs, non Satanam, sed
Deum per huiuscemodi consecrationes sup-
petias tulisse auguratur & credit. Verum o-
mnes qui huiusmodi artibus dediti sunt, da-
mnatione ignominiaq; sempiterna afficien-
tur. Hac de re multa, varia & vtilia insererē,
nisi plures eadem copiosius pertractassent.

Ergo caueto tibi Dominone forte relictō

Flebile sceleris perditionis iter.

Vitam monasticam omnium scelerum col-
luione imbutam, infinitorumq; malorum
causam extitisse affirmat. Qua de re cum alibi
plura agantur, copiosius quicquam addere
iam nolo.

V.

CAPUT XXIX.

ARGUMENTVM.

Magnificum Vulpī Rex conciliatus honorem
Exhibit, opprobrijs exoneratq; nouis.
Victa iacet Pietas, reprobi tolluntur in altum:
Sed tamen hinc lapsū quo grauior eruant.

R Ex occupans subsellium,
Subnixus altis sedibus.

I

Residit

174 DE ASTVT. VVLP.

Residit arcis Regia.
 Et conditorem stirpium,
 Rerumque naturalium
 Præfatus infi omnium.
 Magnoq; cunctis bestijs.
 Auditus est silentio,
 Omnesq; sponte regijs
 Obtemperabant sociibus,
 Pratiq; floridißimo,
 (Sed quisq; nobilißimi
 Pro dignitate stemmatis.)
 Considerant in gramine.

Reinike
 digniorem
 locū apud
 regem oc-
 cupat.

Oratio Re-
 gis, ad cæte-
 ra animan-
 tia.

Hic subleuatus Reinike
 Superbiebat luidi
 Non hostis absq; maximis
 Suspirijs, & luctibus,
 Iuxtaq; Regis coniugem
 Locum tenebat splendidum.

Affatur ergo bestias,
 Et ore rursus incipit,
 Per sceptra vobis omnibus
 Rex impero silentium,
 Quot hic adestris bestiae,
 Quæ membracunq; corporis
 Rituperarum perferunt.
 Aut peruolantes aerem
 Nituntur alis fortibus,
 Vos amplas eum potentia,
 Honore magni stemmatis,
 Opum veredit copia.
 Præcaterus spectabiles
 Rerum vel indigentia,

Exosa

Exosaterris omnibus,
Mendicitasq; deprimit,
Sinitq; sordidissima
Eplebe non emergere,
Quacunq; nostris dedita
Iam subiacent prouincys,
Mentes pias aduertite,
Imis & omnes sensibus
Mandata nostra figite.

Coram videtis Reiniken
Astarte vincis liberum,
Qui vincitus ante compede
Erat leuandus in crucem,
Precatione supplici,
Meamq; sponsonibus
Is impetravit gratiam.
Huic iure quod pepercerim,
Et commeatum liberum
Me & per urbes quaslibet
Prouincia concesserim.

Et si quis hunc in Reiniken
In posterum leuisimas
Iniurias immiserit:
In se, suosq; liberos
Offensionem Regiam
Is concitat maximam.
Mulctabiturq; vinculis
Et morte crudelissima:
Quapropter ipsum Reiniken
Cum filijs & coniuge,
Honore dignabimini,
Amplissimisq; laudibus

Reinikē in
gratiam se
recepisse
Rex cōme-
morat, &
idcirco ab
omnibus
vult hono-
re affici.

Rex cōmi-
natur om-
nibus Rei-
nikē offen-
dentibus
pœnas,

176 DE ASTVT. VVLP.

Frequenter obseruabitis,
 Et gloriū pulcherrimae
 Virtutis huic præstabilitis
 Ad vsq; ēt terminum.
 Nec est quod ullus amplius
 De fraudibus Vulpecule
 Ad me querelam deferat.
 Excusat Reiniken Nam quicquid ante Vulpium
 quod impe Iniqua per commercia
 tu quodam Seductus & quā fecerat,
 iuuenili AEtatis aut infirmitas,
 peccauerit Et in solens infantia
 Peccare quondam iussert.
 Id expiare cogitat:
 Et propter hoc grauiſſima
 Via per infortunia,
 Romater Auguſtiſſimum
 Adibit vrbis Præſalem.
 Emēdatio- Hinc vela gentis lincea
 nem Reini kes polli- Præbebit optatiſſimis,
 cetur. Et nauigabit arduis
 Aquas per altas & quoris.
 Nec gurgitem vasteſſimum
 Externus hospes defret.
 Redibit aut rursus domum
 Donec fuisse iam ſingulis
 Sit expiatus ſordibus.

COMMENTARIA.

1. Quod superius capitulum de proditoribus
 innuebat, id in sequenti hoc planius exprimi-
 tur & confirmatur, Omnibus enim seriō &
 impe-

imperiosè Rex demandat, ut Reiniken, quem prius ignominiosè diffamauerant, & prodiderant, denuò omni honore & obseruantia prosequantur. Quamuis absurdum & stultum erat regem tam facile reo variis & infinitis modis delato, antequam suam declararet integritatem & testimoniis confirmaret innocentiam, ignoscere. Quarenemo fortunæ inconstantiae vñquam confidere debet,
Quæ si quando Solet, fies de Rhetore Confut,
Si Solet hec eadem, fies de consule Rheror.

De peregrinatione Romana superius dictum satis arbitrор. Nouij quendam, qui bis II.
homicidij reus factus pro imperfectis vnum *Iustitia*
atq; alterum aureum nummum Romani de- *Romanæ*
tulit, tantasq; indulgentias inde secum repar- *exemplum*
tauit, vt à nullo vñquam, licet Sacerdos foret,
animarumq; curam gereret, ob cōmissa ho-
micia malè audierit. Porrò de iniuitate
& perfidia Romani Pontificis extant Huteni rythmi, ex Germanico idiomate sic latinitate à me donati:

Venale ius, & gratiam
Habet supremus Pontifex
Christiq; partam flebili
Vendit salutem funere.
Maiora qui fert munera,
Maiorat tollit pramia.
Oware necis Vicarius,
Potest ve Christi clauiger
Apto Vocari nomine,
Christus nec auri pondera

I 3 Requi-

Requirit aut pecunias.
Et vina nobis optima,
Praberq; dona lactea:
Gratis ministra trans omnia.
Et sponte cunctis imperat
Ad sempiternas optimas
Nec fontis undas currere.
Ipsi voluntas candida,
Vitaq; turpis sordida
Cor absq; labe sufficit,
Qui nostramente criminis
Dilexit, & placabilem
Deum patrem mortalibus
Suo cruento reddidit.
Hac sponte quamvis omnia
Christus benignus fecerit.
Ab omnibus tamen viris
Romanus aurum Pontificis,
Pecuniamq; flagitat.
Iam Romanum misericordia
Nos exuisset omnibus,
Ni res misera turidas
Opem tulisset vitilem
Deus deorum maximus,
In barq; verbi nobilis
O sextulisset aureum.
In astra quod certissimam
Viam recludit omnibus,
Per patris haud vestigia,
Vrbs quo superbit Romuli.
Vnius at per gratiam
Christi patet credentibus
Superna celi iunior.

CA.

CAPVT XXX.

ARGUMENTVM.

Carcere rex claudi Sulpis iubet occidere hostes,
 Quos leuis extulerat regsus aniefaser.
 Indice sapè nocens absoluuntur auctor in quo,
 Mortis ē innocens fata dolenda subit.

Cum fama imprenuntia
 Diffunderet per compita,
 Et nunciaret incolis
 Omnes per Urbes Regias,
 Quod Reinike sicutus
 Ex mortis atræ faucibus,
 In Regis optatissimam
 Receptus esset gratiam.
 Is hostibus Vulpecula
 Non rumor acceptus fuit.
 Omnes dolebant acris,
 At nullus Isengrinia,

Virgilii:
 Fama rea-
 lū quo non
 aliud velo-
 cius ullū,
 Mobilitate
 viget, vires-
 que acqui-
 rit eundo.
 Felis tima-
 ditas.

180 DE ASTVT. VVLP.

Veleſt Brunone triftior,
Cui felis inquit territo:
Si verarum or nuncia
Per noſtra ſparſit oppida,
Omnes perimus illeſet.
Arborq; nobis omnibus
Legetur ad ſuſpendium,
Si Regis illa gratiā
Eſt conſecuta maximi,
Vbiq; iam Vu' pecula
Omnis lapis mouebitur,
Vt ladere contumelij,
Iniurijsq; perſequi
Nos poſſit in digniſſimiſ.
Hac ante lumen alterum
Mihi ſuis fallacijs,
Et abſtuler preſtigij,
Nec machinari deſinet,
Quousq; lumen alterum
Et ipſa flammis exuat,
Et cæcitate puniat.

Tunc mæſtus Iſengrinius
Lupus & O ſumme, clamat, Iuppiter.
Bruno quo Quis nunc ſalubre pharmacum,
dam rursus Et igit̄ilem ſententiam
edio infla- mati de Nobis minifret omnibus?
Vulpis in- Quapropter ibant ocyus
iuria con- Ad Regis arcem ſplendidam,
queruntur. Coramq; Rege plurima
Narrant recentioribus
Defraudibus Vulpecula.
Rex vota ſupplicantum

Con-

Contempsit, atq; respuit,
 Auresq; conquerentibus
 Præbere molles noluit.
 Omnesq; claudic carcere
 Iubebat obscurissimo.
 Non immemor tot criminum
 Recogitabat omnium
 Fraudes inexpiabiles,
 Quas falsa cor am singulis
 Vulgauerat Vulpecula.
 Fortuna sic volubilis
 Vagatur, inconstantibus
 Obambulatq; passibus.
 Hac antè quem depresso erat,
 Nunc magna rerum Reiniket
 Extollit ad fastigia,
 Tantamq; Regis gratiam
 Adfert, vt sⁿus omnia
 Quæcunq; poscat, impetrat.
 De pelle portiunculam
 Brunonis orans accipit,
 Cui literas inuolueret,
 Haberet atq; siccum,
 Quali viator vititur.
 Post supplicabat fæmina,
 Leonis atq; coniugi,
 Tuusq; dicit optima
 Regina, dicor aduena.
 Nec te latere suspicor,
 Quas ipse propter criminis
 Viæ graues suscepimus.
 Ethospites pauperrimos

Rex non
vult accu-
satores au-
dire.

Fortunæ in
constantia.

Reinike à
regina cal-
ceos petit.

Scis indigere calceis.
 Sed noster Isengrinus.
 Encalciatus optimus
 Est quatuor peronibus.
 Quem frigoris repellerem
 Geluq; vires frangerem.
 His indigerem maximè:
 Dariq; nobis postulo.
 His tum nec Isengrinus,
 Nec vxoreius situr,
 Quæ rarius deambulat.
 Domiq; semper haret.
 Respondet vxor Regia
 Vitam licet cum corpore
 Vel striusq; postules,
 Tibi dabuntur omnia.

Reginæ re-
ponsio.

Reginæ a-
gi gratias
 Reinike,
 Vel omnium dignissimas,
 Quod nempe vita supplicem
 Donastis & peronibus.
 Meaq; semper spondeo
 Orationis particeps,
 Erisq; paenitentia.
 Iura hospi-
tina.
 Nam iura poscunt hospitum
 Quinationes exteras
 Cenper uagantur aduenas,
 Eos precationibus
 Omnes suis includere,
 Quos omnium fidissimas
 Suis patronos partibus
 Tu se semper viderint.

COM.

COMMENTARIA.

Plurima cùm in præsenti, tum in duobus antecedentibus capitulis, dicenda hic de infinitis aulicorum essent incommodis, sed de eis in sequentibus, nisi prius hoc vnum Reges & principes monuero ne adulatoribus facile aures patentes præbeant. Præterea etiam Serui principes, qui aliena quadra victuri sunt admodum in neantur exemplis, qui sint, & quales debeant aulis quo se sub alieno imperio cōquistūq; gerere. Con modo se geriderent etiam quod abiectissimi nonnunquam, obscurōq; loco nati ad summos maxime amplissimum gradum dignitatis collocati. Seneca Senec. lib. quendam aulicum iniuriarum Palatinarum 2. de Ira. patientissimum in cultu Regum consenuisse scribit. Qui cū ab aliquo rogaretur, quomo do rarissimam rem in aula consecutus esset? Iniurias (inquit) accipiendo, & gratias agendo. Sic Ptolemæus rex Arati virtutem admiratus, ad se illum allexit, decreuitque in omnibus uti adolescenti. Exorti mox inuidi crimatum Aratum Regi omnino alienauerunt. Amicitiae enim Regum repentinæ sunt amorisq; ardore subito accenduntur: sed ex pugnari labefactariq; facile possunt, ait Plutarch. Præterea gratia Principum, fauorque Regum nulli hereditario iure innascitur. Quod sequentes nostri confirmant versi culi:

Regum potentium rauia,

I 6 Apr.

Aprilis clementia,
Amorq; dulcis virginum.
Rosa Voluptas candida,
Odorq; delectabilis,
Fallaxq; lusus tessere,
Hac cuncta pundo temporis.
Mutantur in breuissimo.

Fauor & inuidia, odium & gratia, fortuna
 itē prospera & aduersa eadē circumvoluun-
 tur rotā, atque ambiguè nunc sursum, nunc
 deorsum, nunc in medium, nunc in infimum
 exagitantur locum. Quare omnes ita suo of-
 ficio corraspondeant, vt facilem vrgente ne-
 cessitate rationem reddere valeant.

CAPVT XXXI.

ARGVMENTVM.

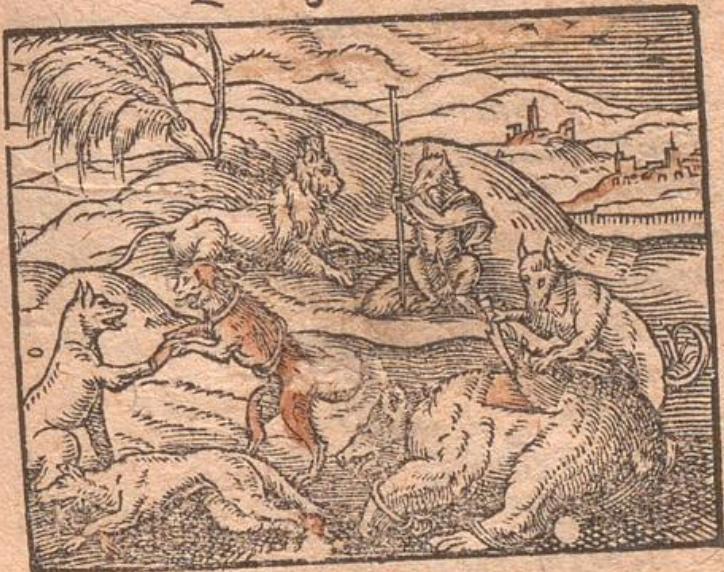
Rege iubente lupus perones exuit Gnetos,
 Quos gravis haud Vulpes induit absq; 1000.
 Principibus quisquis studio confidis in uni,
 Disceminas fortis, discet timere vices.

Malignus hostes Reinike
 Dolis suis efficerat,
 Ut Rex vrosque calceos
 Lupo inberet extrahit:
 Eiusq; binos coniugi,
 Scinditq; protiunculas
 Detristis vrispellibus.
 Qua cum teneret Reinike
 Suos in hostes insuper
 Ab ore mordax talia
 Mox cuomit connitiae:

Ami-

*Amiculi pulcherrimi,
Hostes sed implacabiles:
Vestrumbonum qui spernitis
Et deuouetus Reiniken.
Quid cogitetis, dicite:*

Reinike in
dutus exu-
uiis hostiū,
ipsis insu-
per illudit.

*Vestrīs quod vti culceis
Nunc cogar ē peronibus?
Promitto certē singulis,
Meas quod indulgentias
Sic vniuersas partiar,
Vt possit esse particeps
Profectionis vtilis:
Quicunq; stirpe de mea
Et ortus est origine.
Dolentis lsengrinij
Vxor vocata Giremut,
Nam conticerene sciunt
Passim loquaces fæmina,
Tumultuosa Reinikes*

Amara il-
lusio.

Vxor lupi
ad cōuicia
Reinikes
respondet.

I 7 Respon-

Responder ad connitia.

Deus, precor, ter Maximus
Has puniat fallacias,
Tuasq; contumelias,
Quibus cruentas omnia.

Lupus tacebat anxius
Nec muſitabat amplius
Dolore plenus aspero,
Conſtrictus arcta compede,
Grauiq; laſus vulnere.

Lupus & Nec rurſus anſus tum fuit.
Bruno gra- Mutire contra Reiniken.
uiffime à Quamuis eum procacibus
vulpe vexā Inuiriosis, improbis,
tur, nec re- Et prorsus inſolentibus
ſpondere Inceſſeret diſterijs
audent. Si felis hic ex ſqualido
Præſens fuifſet carcere,
Hinc cantionem Reiniken
Et cantitare cum ſuis
Coaſtus eſſet fratribus.

COMMENTARIA.

Multa pri-
mo, ſi viſ
vincere, de-
ſcepati.

Facile hic Lector diligens animaduertit,
neminem in ſummo rerum omnium discri-
mine coſtitutum à probris & ſcommatibus,
quæ inimici & hostes in eum iaceant, immu-
nem eſſe. Interim autē homini prudenti con-
uenit, multa ſuperando ferre, & diſſimula-
do graues illas animi miſerias, quibus circu-
datur, euincere. Quo enim erga inimicos no-
ſtres fortunæq; impetus intolerantiores fue-
rimus,

rimus, tāto magis ab omnibus deridebimur.
Quæ res acrius animum, quām ceteræ omnes
iniuriæ, penetrare & mordere solet.

Quod in tribus prioribus capitulis autor
huius libri innuit, illud ipsum in hoc præsen-
tirursus aulicis inculcare cogitat: Ne princi-
pum clementiæ, aut fauori nimium confida-
mus, néve maiora quam par est potentiaæ do-
minioq; nostro tribuamus, atq; ita nulla yr-
gente necessitate, aut dominorum ad id com-
pellente vtilitate, nobis quamplurimorum
odium, inuidiamq; cōflemus acerbis imam.
Sed de his intelligenti dixisse sufficiat.

CAPVT XXXII.

ARGUMENTVM.

Mysta Bafer Satana Vulpem commendat eum-
tem

Ad loca Romani religiosa patris.
Mille sacerdotes hoc inueniuntur in aro,
Cuncta solent animo qui simul ante loqui.

SEd luce fulgens altera,
Auroracum rubesceret:
Profectioni separat,
Et illinu pinguedinem
Peronibus Vulpecula,
Quos hostibus detraxerat
Conclave posthac regium:
Ingressus inquit talia:
Nunc ex tua prouincia
Rex cogito discedere.
Quapropter obnixero gr:

Reinike ve-
git calceos
suos.

Reinike re-
gem allo-
quitur, &
benedictio
nem à Sa-
cerdote si-
bi dari po-
stulat.

Tunc

Tuus Sacerdos Et mihi
 Verbis eunti prosperis
 Viam precetur Etilem,
 Imperiatq; gratiam,
 Acerba ne fors accidat.
 Id imperaret illico
 Cum Rex, Sacerdos respsuit.
 Causatur atq; Præsulis
 Nem excō. Quod lex vetet sicario,
 municato Et separato de pio
 dare recu- Fidelium consortio,
 sat. Quicquam precari prospéri.
 Rex inquit, ad me Præsilio
 Quid error aut insania?
 Cogitur à Audisne quod Vulpecula
 Rege sacer Adire Romam cogitet,
 dos. Prauamq; consuetudinem
 Emendet, atq; corrigat?
 Quare Sacerdos proximus
 Mandat an nos tra perfice.
 Regis minister publicus
 Libros reuoluti abdiros,
 Viamq; Sulpit talibus
 Verbis precatur prosperam:
 Imposter improbissime
 Ne quamq; peruersissime
 Vel omnium deterrimo
 Commendo te Diabola.

COMMENTARIA.

Suprà etiam profecionis Romanæ men-
 tio facta est. Cæterū in hoc capitulo arguun-
 tur

tur & taxantur concionatores, qui Dei ministros cùm agere velint & debeant, tamen potentiam hominum plus, quām Dei grauiissimum iudicium reformidant & expauescunt. Sed dum modò annuos prouentus accipient, stipendiisque ornentur splendidis, ad cuius uis etiam dementissimi hominis choreas & libidine canere non erubescunt. Vir qui- *Historia de* dam magni nominis cum Parochum illius, *quodā P.* cuius ipse dominus erat, pagi conuenisset, se- *rocho.* *rioq;* & fraternè admonuisset, ut relicto tan- dem missæ sacrificio, reliquisque quibus ab- uteretur ritibus, cœnam iuxta ipsius autho- ris filij Dei institutionem, sub vtraque specie administraret, Psalmosque quibus ieiuna & misera plebecula ad veram deuotionem & obseruantiam diuinæ maiestatis inflamma- retur, publicè in Ecclesia cantaret, relictoque vulgari scorto, honestam in matrimonium duceret uxorem, Populo rudi Decalogum, *Vt Paulus* Symbolum Apostolicum, orationem Domini docet i. Co- niciam, usum Baptismi reliquorumque Sa- rinth i. & cramentorum concederet, crebriusque ite- 1. ad Tim. 3 rando in iuniores præcipue infunderet, De- nique fictis illis & commenticiis sublatis fa- bulis purum & simplicem Euangelij textum candidè interpretaretur: Sine ulla mora re- spondit sacerdos iste, Cùm hanc tuam men- tem esse cognoscam mi Domine, id facere haud renuo, quin imò omnia pro tuo arbi- tratu exequi paratus sum. Facetè, lepidè, lau- tè respōsum, nihil suprà. Sic enim inter Pon- tifi-

tificios vsu uenire solet, vt plerunque concionatores ad voluntatem Episcoporum suorum vultum & sermonem commutent. Verum quām seueram cūm ab ipsis præfulibus, tūm ministris factorum dicatorumque omnium Deus in nouissimo die rationem fit repetiturus, Scriptura hinc inde multis in locis dilucidē admodum declarat. Deo potissimum inseruire debebat, verū illi magis suis comodis, ventris voluptatibus, Sathanæque operam nouant assiduam. Verū aeternus Deus mercedē laborum ipsis tribuet dignissimam, ouiumque sanguinem innocentem ē manibus talium luporum postulabit. Nec stultiæ suæ & impietatis excusationem aut satisfactionem ullam inuenient, licet se vi humana ad id compulsos, singularique dominorum consilio inductos fuisse ostenderint. Consultor & transgressor pares sceleris exol-

Dimitia fr. i. uent pœnas. Hic quicunque aures audiendi giles ani- habes, audias, & intellectum intelligendi, in- mas saluti telligas. Sin autem tuas facultates, annuoſ non sunt que prouentus, tuæ ipsius saluti, ouiumque præferenda tuarum commodo, imo & sempiternæ beatitudini anteponis, præstabilioresquæ putas:

Adhorta- aut Episcopi tui indignationem maioris, quam Dei omnipotētis iram damnationem-
tur ad pœ- quæ formidabilem facis, atque æstimas: Agè serue nequam & infidelis, apage te hinc in ob- uitentium. scurissimas Auerni tenebras, faucesque inferni profundissimas. Quam obrem iam singuli officio suo satisfacere debebant, eaque doce-

docere, quæ veritati consentanea, in primisq;
Deo accepta esse certò scirèt. Magistratus au-
tem, qui hactenus concionatoribus, vt Chri-
sto abnegato, verbum Dei fallaciter adulte-
rarent, scripturamque, vt dicitur, ~~credo naf~~
~~suspensam tornarent~~, causam præbuit, con-
traque veritatem concionari coëgit, suam &
ipse in terribili illo die, quando cœli & terra
commouebuntur, horrendi iudicij audier
sententiam, cùm nimirum formidolosissimus
ille iudex dicet: Age, quandoquidem tua po- *Sententia*
tentia & potestate, quam tibi in gratiam meæ *supremi iu-*
augendæ dignitatis, recteque imperandi, iu-
dicandi, moderandique Rempubl. tradide- *sus Magi-*
ram, malitiosè & nefariè abusus es, & non so- *stratum*
lum plurimos ad pessimè agendum compu- *impium.*
Ieris, verum etiam flagitiosis exemplis ad in-
feros precipitatos, aeternis suppliciis viuos *QD*
mortuos: que mactaueris: Vade nunc, omni-
que cum impetu in tartara irrueris, machi-
nisve admotis ea expugna, tuosq; fideles mi-
nistros expulsos eripe, imò ipfis asside, volun-
tatemque mutuam, societatem, memoremq;
præsta benevolētiā, in sempiternis angustiis,
doloribusq; constitutus infinitis. Hæc tibi,
tuisq; debetur merces. Præterea de Episcopo-
rum concionatorumque officiis plurima hic
commemoranda & inferenda essent, verum
ipsi oës paternas castigationes, fidasq;
admo-
nitiones velut anserum clamores respuunt &
floccipendunt. Imò nec cœlum, nec Tartara,
nec Christi aduétum, aut horribile iudicium
credunt,

credunt, alias tam oscitantes, desides, negligentes atque socordes in pietatis singuli officia non inuenirentur. Sed alterum nimis
Cecitas E- pis coporū. rum ipsis voluptas exitiosa, alterum honor
 fragilis & caducus eripuit oculum, ut animi
 acies cæcata erroribus, falsisque mundi ille-
 cebris, beatitatem illam cœli gloriosam nec
 videre, nec æstimare possit, sed
 mortalium spes sempiternis illis
 gaudiis. De quibus iam abunde sat, in pri-
 clarissimorum virorum voluminibus tracta-
 tum fuit.

CAPVT XXXIII.

ARGUMENTVM.

Innumeris comitata feris, Vulpecula tandem
 More viatoris carpit egentis iter.
 Turpib. hoc sibi quisquicunq; grauatur in aro,
 Sortis ab abuersa turbine liber abit.

VT expediuit omnia:

Premit dolorem pectore,
 Metusq; singit consciens,
 Et orat inde bestias,
 Prosanitate corporis,
 Nec non via successibus,
 Apud beatitudinem

Reinike Ut semipiterni numinis
 pro successu itineris, Dignentur intercedere.
 reliquarū Tum Rex ait, Vulpecula
 bestiarum Maturitas quid denotat,
 vota implo Erit tanta festinatio?
 rat. Rex dicit illa, maxime,

Qui

*Qui facitare vult bonum,
Et sanctiorem pœnitens*

*Qui nō est
hodie cras
minus a-
ptus erit.*

*Vitam sequi desiderat,
Non præterire lubrica
Permittat illa tempora,
Sed congerendis fructibus
Et rebus instet cœlicis:
Opusq; felix Urgeat:
Neforsan absq; commodo,
Fugacis anni mobilem
Horam vel vnam conterat.
Quapropter illustrissime
Profectionis glutinam
Concede Rex licentiam.
Id executus ocyus,
Mundus feris Rex omnibus,
Ut consequantur Reiniken,
Tampœniente cum viro
Et ante portas ambulent.*

In rura ventum cūm fuit:
 O Rex aut Vulpecula:
 Constringe quād durissimis
 Ursū, lupumq; vinculis.
 Sic carcerem perumperent
 Actum salute de mea
 Foret quod vnicescio.
 Sic inquit atq; singulis
 Ramboc &
 Lampusad Relinquit vltimum Vale.
 domū pro- Dolore capti Reinikes,
 priā comi- Dolisq; Versutissimis,
 tantur Rei Ramboc sacerdos, parvulus
 niken. Lepusculusq; commeant,
 Sequuntur atq; Reiniken
 Ad limen aula patriæ.

COMMENTARIA.

Hypocrita
rūsimula- Hoc capitulum redarguit simulatores &
ta Eſuco- malitiosos illos hypocritas, quorum animi
saprobita- sub fucata quadam pietatis vmbra extrinse-
tis species, cus candidi simplices, pœnitentesq; apparēt:
 at intus veneno & felle suffusi, auaritia, inui-
 dia, odioq; abominabili polluti deformātur.
Deus deci- Ex quorum grege Reiniken hunc esse, cætera
pi non po- non sine vitæ discrimine extremo, ac dimica-
test. tione fortunæ, animalia experiuntur. Hac si-
 mulata & fucosa probitatis specie homines
 quidem facile, verūm Deus nullo pacto, qui
 intima cordis sensa rimatur, falli atq; defrau-
 daripoterit.

Notantur ij, qui exemplo huius Reinikes,
 sceleri

sceleratas ad Deum preces & nefaria effun- Non teme-
dunt vota, Deum quodāmodo pro ludibrio rē aut leui-
habentes. Tandem autem iustissimas demen ter orandi
tia & temeritatis suæ luunt peñas. Nimirū
in rebus arduis, & maximis angustiis, cūm
seriō Deum orant atq; obsecrant, similiter &
ipſi ludificantur, ne villo vnquam exaudiūtur
tempore. Quare eleganter & sanctè Hessus
noster lusit:

(in Salom. Ecclesiast.)

Sacra salutiferi subiturus limina templi,
Ne tuus incipiat pes titubare cane.
Et dociles adhibe dictis præsentibus aures,
Gratiōr est ipſi victimā nulla D:o.
Gratia Deo non sunt pingues holocaustaper a-
reas,
Nec sacra qua stulti persoluere manus.
Cumq; Deum timida venerabere voce preca-
tus.

Hunc te andire, tibi hūc semper adesse pura.
Huic ne diuinis multis oneraueris iures
Vocibus, immodicas non amat ille preces.
Nam qui nulli suis precibus moderaminapo-
nunt,
Aut raro, aut nunquā quod petiere ferūt.
Ante Deum quis enim capiat facundas ha-
beri,
Aut nimia inflato gutture verbulo quis
Ipse etenim cœli solio sublimis ab alio,
Omnia cœlesti lumine nostris videt.

Vtq;

196 DE ASTVT. VVL P.

Vtque videt, sic quæ gerimus Deus omnia nauit,
Quaratione huic tu garrulus esse soles?
Sicut enim nimia gignunt in somniacura,
Sic adimūt precibus plurima verba fidem.
Sit amē orando quicquam promiseris, ipsum
Absq; mora studeas per soluisse vide.
Nec tanquam insipiens promittere multa pa-
ratus,
Huc ipsa offendas conditione Deum.

CAPVT XXXIIII.

ARGUMENTVM.

Bellinus expectat foris ante palatia, Vulpes
Dum natis Lampum mactat in arce suis,
Tuta fides toto nusquam reperitur in orbe,
Cunctaq; perfidias sunt violata graui.

CVm venit ante ianuam
Arcis paternæ Remike,

In atrium lepusculum
 Repente ducens, ostium
 Sublimis ante regia
 Lubet manere Bellinum.
 At Vulpis & xor Ermele
 Postquam martum Reiniken
 Tectum galero conspicit
Quod & bacillum conferat,
 (Ut portatis longinquus,
 Qui nauigare per mare
 Vel ambulare cogitat.)
 Percuscare nouissima,
 Mox sciscutatur anxia,
 Vestitus iste quid velit.
 Respondet ergo Reinike:
 Arege captus maximo,
 Eram ligatus vinculis:
 Tamen meis prestigis
 Regis fauorem collide
 Et aucupabar gratiam
 Ut liberum dimitteret,
 Mihiq; paenitentiam
 In iungo leuis. mam.
 In veste talis scilicet
 Romam viator ambulem
 Promes spospondit cum lupo,
 Ecce ligatus est Bruno.
 Rex insuper piissimus
 Donauit hunc lepusculum,
 Eum neci dimittere
 Cuicunq; nobis per placet.
 Dixitq; perfidissimus

L.
 Lāpus cum
 vulpe arcē
 ingreditur.

Reinike
 tanquā pro
 dicorem
 Lampū pœ
 na mortis
 dignum in
 dicat.

R

Quod

198 DE ASTVT. VVL.

Quod is sit ille proditor,
Qui me meosq; tradidit.
Quapropter ipse iudice
Me morte dignus est truci.

Postquam stupore territus
Audiret hæc lepusculus,
Cursu pedum celerrimo
Cupit salutem quarere.
Fugam mo-
litur Lam-
pus quem
cōprehen-
sum Reini-
ke occidit.
Manu scđ illum corripit,
Latro cruentus Re:nike,
Et in uocantem Bell. ni
Opem supremam strangulat,
Durisq; collusauiat,
Demordet atq; dentibus.

Atq; coniunx optima,
Et liberi charissimi,
Quin oxyus consumitis
Voratis & lepusculum?
Ultus graves iniurias
Ab hostibus durissimis
Pœnas recepi vindices,
Ut connuenit Vulpecula.

At & xor ipsa Reinikes
Expiscatur Super Brunone plurima
Uxor quo- Et quarit Isangrinio.
modo ho- Augue, die ver Enice,
stium eu- Quidbus dolis aut machinis
terit poten Nunc hostium minacium
tiam. Eus seris potentiam.
Ecquid nouare me cupis,
aut dolorem Reinikes?
Prius dies defecerit,

Quam

Quam mille tot vanissimas
 Recenseum fallacias:
 Hac colla circum carnifex
 Rostim ligarat maximum.
 Dolo tamen mirabili
 Sum mortis è periculo
 Ereptus indignissimo.
 Cretensibus mendacior
 Locatus impudentibus
 Apilibusq; fabulis:
 Deliratot mendacia,
 Nugasq; commentitias
 In omnium praesentia
 Effutiebam Principum.
 Miratus Et sim maxime
 Quod Iuppiter me fulmine
 Ad Inferos nec egerit,
 Nec arx ruinam flebilem
 Conulsa Registraxerit.
 Sermocinabar maximum
 Quod pondus auri nobilis,
 Midaq; Gazis amulas,
 Loco sepultas abdito
 Congesserim pecunias.
 Ethas libenter maximo
 Regi daturus offeram.
 Qui cum profectus in locum
 Denominatum Generit
 Et se meritis prestigis
 Mendacibusq; fabulis
 Sic esse lusum viderit:
 Et innocentem senserit

Narrat uxo
 ri quibus è
 manu Re
 gis emerse
 rit falla
 cias.

Necasse me lepusculum,
Profecto fraudes omnibus
Meus parabit maximas
Et duriore, quam prius
Pœnas tuam suspendio:

IL
 Reinike si-
bi male oō-
scias locū
cum more Hic an seres aquariles,
sibi conu- Gallosq; gallinaceos:
tautum ex Cum gemmeis paonibus,
intimat. Cuniculisq; parvulis
Dæscriptio & Encomi- Per arua cernes ludere.
um Suevię. Cum dactylis amygdala,
Legesq; fucus cœrulas.
Hic insculis frequentibus,
Bonisq; vespi piscibus
Licebit, & farcimina
Vorare semper pinguis.
 His perfruebar ordinis
Charusiani cum forem,
Si poscis ergo tutior
In pace coniunx viuere,
Tuis fugam cum liberis
Periculoso suscipe.
 Consilium Non istud, inquit, consulo,
& proposi- Ut deseramus omnibus
tum Reini- tium mope- Cum rebus arcem patriam,
kes vxor re dissua- Et nunc per amus hospites
det. Ignora rura mobiles,
Vbi super barusticis

Eudæ

Nudis egestas imperat,
 Non patria grauissimam
 Ignobilis dulcedinem
 Mutare terra conuenit,
 Hic viuitur securius:
 Quod nostra si molestior
 Rex obsidere mænia
 Conetur, aut subuertere,
 Hanc fulciemus ianuam,
 Seraq; postes ferrea.
 Ferroq; decertabimus.

Non ille Victor impius
 Impune nos calcauerit:
 Arx nostra plena flexibus
 Ambagibusq; plurimis
 Abundat obscurissimus,
 Vi error huius Regia
 Sit hic inextricabilis,
 Lateretuto possimus.

Ne quo & so, dicit Reinike
 Angaris & xor optima.
 In Erbe quondam proxima
 Prudens mihi & ir dixerat:
 In verba quisquis impia
 Iurare linguacogitur:
 Illud Deum ter maximum
 Odisseceu perjurium.
 Quæ vera si sunt, tuuus
 In patria manebimus,
 Nihilq; Romæ perdidisti:
 Multas quid Erbes proderit
 Erroribus si compleam

III.

III.

Coactū iu-
 ramentum
 Deo disipli-
 cet.

K 3

Et

Et corporis pericula,
 Rerumq; tot discrimina
 Nullis necessitatibus
Astutix sue
 confidit
Reinjke.
V.
Inops feram cogentibus?
Quod arma si Rex inferat,
Et caspera nostra subruat:
Excogitabo machinam,
Quarur sus huic oppedera
Barbamq; possim vellere.

COMMENTARIA.

Admonet, quod prava & vitiosa sint ma-
 xime deuitanda consortia, nec ulli, qui semel
 malitiosus & fallax repertus est, fides adhi-
 benda. Præcipue autem illi, quem tibi ante
 hac aduersariū & capitalem animaduertisti
 inimicum, Quare in primis cauendum est, ne
 mellitis improborū hominum blandiloquij
 se quis seduci patiatur, vt eorum, de quibus
 nūquam virtutis aut honestatis integra men-
 tio facta est, familiaritate vtatur.

Periculosa m. esse assiduam loci commuta-
 tionem, præsertim illi, qui in honesta & tole-
 rabili cōstitutus conditione, ea quæ ad usum
 quotidianæ vitæ requiruntur, sufficienter ha-
 bet. Vetus enim apud Germanos extat pro-
 uerbium, ita à me Latinitate donatum nimis
 que m hi verè cognitum.

Quacunque mundi per loca
Egens viator ambulas:
Vb que fraudes hospitum
Spectabis admirabiles:

Cibi

Cibinec illa portio
Gratis tibi donabitur.
Et ni crumenam conferas
Auri refertam pondere,
Vbiq; contemptissimus
Iacebis ante ianuam.

Quare nunc in hunc, nūc in alterum proficisci locum difficile est, nec angustiis, vitæq; extremis caret periculis. Maneat igitur quem fatalis non compellit abire necessitas, talemque se erga omnes exhibeat, ut amari & tolerari à quo quis possit. Præterea etiam suum diligenter exequatur munus, Deoq; se conferrans neminem damno, incommodo aut iniuria afficiat ignominiosa. Et sic nunquam egestate compulsus panem ostiatim quæreret. Attamen nemo facultatibus ita addictus erit, ut propter eas vitam suam in discrimen vocet. Vita enim longè antecellit opibus.

Dementissimum esse aduersus fortiorum III.
& potentiorum insurgere aut bellum capescere, cùm enim formidolosum sit cum pari decertare, eumq; sibi subiicere, quid quæso is præstiterit, qui impar hosti suo animi magnitudine, viriumque potentia non aliter atque musca vel culex Camelo ingenti assimilari & conferri potest. Porrò quomodo in pace omnia florent, bello verò collabantur, suprà satis ostendimus.

Nemo tantam spem & fiduciam, in arce vel castro, licet munitissimum sit, & inexpugna- 1111.
K + bile

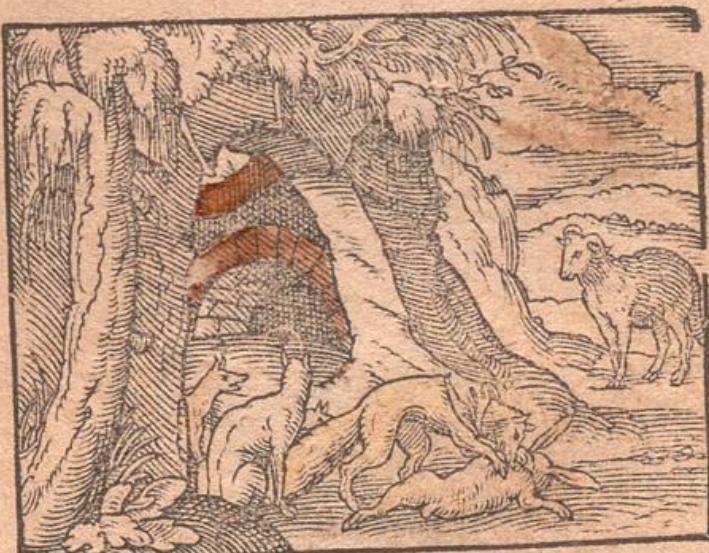
bile videatur, collocare debet, ut potentiores ad arma irritare, bellumque gerendum prouocare connitatur. Tot enim fraudes excogitatur, tot machinae adhibentur. Tot proditores, tot exploratores, prestigiatores iam inueniuntur, ut nulla arx tam preceps & excelsum, nulla tam profundis urbs fos. is aggeribusque circundata, in orbe terrarum appareat, quae non incursionibus aliisque militariibus consiliis ex pugnari & diripi posse. Et licet potentiores nobis non nunquam parum fortunae habeant, & cum militum cum pecuniarum aliarumque rerum stirarum iacturam faciant, ab illorum tam partibus quis non stare malit? Etiamsi enim plus detrimenti damnaque quam nos illos longe inferiores accepimus, perpessi sint, abundanter nihilominus ipsis omnia, que ad victum, familiamque alendam exquiruntur, supersunt. Nos vero cum supellectilem illam, quam valde exiguum curtamque habemus, amiserimus, Iro pauperiores manus aratro applicare cogimur.

V.

psalm. 51. Quid gloriaris in militia, qui potens es in iniuriae? litia sua gloriari, aut superbire debet, Præser tim cum ipsa Fortuna nihil incōstantius, aut fallacius inueniatur, neque quisquam mortalium sciat, quam diu consistat, aut eodem loco perduret. Præterea vix aliquis in rerum natura tam fortis, ingeniosus, audax, doctus, versutus, prudensque inuenitur, aut vivit, qui non similem, aut inuentis suis longe excellentiorem habere possit.

CA-

Bellinus ante fores occlusas, temporis clera
 Pollicitas Lampum dicit abesse moras.
 Huic ita se dictis Vulpecula purgat iniquis,
 Humanos suprà mirer & ista dolos.

Narcis atro timine
 Stans operitur Bellinus,
 Et nominat lepus culum,
 Mora quo usq; desidis
 Hic damna, clamat, perforam
 Sic certa stat sententia
 Totum manendi per diem
 Domum reuertar ad meam.
 Id audens Vulpecula;
 Relinquit arcem protinus.
 Tibique, dicit, Belline
 Renunciat lepus culus:

Bellinus
 morā Lam
 pi increpat

Vulpes cun Si forsitan molestior
 Cationem Hac fiat expectatio,
 Lampi ex- In pace pergas quo lubet.
 cusat. Exultat ille cum meis
 Letatur atq; literis.
 Et nostra sumptuosius
 Nunc vox huic conuumum
 Parauit, ire non potest.
 Sed clamor inquit Bellinus.
 Quid denotabat fribilis
 Ad vsq; sparsus sidera,
 Quod inuocaret lachrymane
 Opem meam lepusculus?
 Respondebat audax Reinike
 Casus renarro dum meos,
 Callide re- Et coningi denuncio,
 monet à se Quod larua per Neptuni
 suspicionē Reinike. Mox nauigare cogitem,
 Incepit heu procumbere
 Prostrata fusis crinibus.
 Et moris sensus ponere
 Optauit omnes effera;
 Amens dolore maximo
 Cum vidi hoc lepusculus,
 Bellinus Dilecte, clamat Belline
 veretur, ne Opem feratq; subueni:
 quid cla- Ne Parcatrix et impio
 mor Lam- Meam scrorem delear.
 pi ad portet Qua dicas, inquit Bellinus
 mali.
 De cro-o- Credam libenter omnia:
 ne vide Chi Sed pertimescens auguror,
 liad. Eras. Quod clamor siem maximus

Secum

Secum mali quod adferet.

Affirmo, dicit Reinike:
 Crotone quod salubrior
 Et pisce sit lepusculus,
 Illius atq; gratia
 Non ipse me periculum
 Quodvis recusem perpetu.

COMMENTARIA.

Quæ perfidia infidelitasque inter nostros
 hodie regnet & dominetur passim Cyclopas
 facile iambi subsequentes nostri apertius o-
 stendunt.

Quod omne crimen horridum
 In orbe regnet ultimo,
 Liuoris insanissimi
 Effecit infidelitas,
 Nam lumen alter alteri
 Sic inuidet spirabile,
 Ut proximum felicibus
 Frui vetet successibus:
 Fortuna si quem prosperis
 Beet benigna vultibus.
 Illius ante ianuam
 Mox ater osor excubat,
 Omnesq; fraudes applicat
 Blanditur horris omnibus,
 Rudem quoq; decipit,
 Bonumq; sortis abstrahit.
 Verbisq; blandientibus
 Explorat, hinc & hinc rogat,
 Secreta donec omnia

Inuidia si-
 culi non in
 uenere ty-
 ranni.
 Maius tor-
 mentum.

Rimetur atq; pectoris
 Commissa norit intimi.
 Hinc vnde cunq; cognitum
 Calumniator, deuonet,
 Et ore mordet improbo
 Lethalis & tq; Scorpio
 Ictu latenti vulnerat
 Plenamq; pestilentia
 Non antelinguam suppressit,
 Quousq; coram singulis
 Efficit execrabilem.
 Hic fructus infidelium
 Nunc quæstus est vberimus.

CAPVT XXXVI.

ARGUMENTVM.

In sumum saccocaput heu miscrabile Lampi,
 Fert simplex Regis Bellinus ante pedes.
 Dumq; putat se ferre datas à Vulpeta bellas
 Fert sibi perniciem nescius ipse suam.

CVm Bellino Vulpecula
 Astuta pergit colloqui,
 Scis nocte dicit altera,
 Quod ipse regi literas
 Reinike committit
 Bellino E. pistolium,
 regi offe- xendum.
 Promiserim transmittere,
 Quas oro tecum deferas:
 Nam Regis ex negotio
 Hoc consequere gratiam.
 Amice, dicit Bellinus,
 Id quicquid est negotij
 Peregerim lubentius,
 Crumenanobis si force

Cui

Cui literas inuoluerem.

Tunc ocyus fallacium
Excogitabat Reinike,
En de Brunonis pellibus
Donabo portiunculam:
Hanc optime custodies
Epistolam, ne turbide
Rumpatur Austris viribus,
Illa vel imber hauriat:
Tantum caueto Belline,
Ne literarum forsitan
Arcana soluas vincula,
Secreta Regis omnia,
Resseriaq; continent.

Hac dicit, inde Reinike
Intrabat in palatum,
Caputq; mox lepusculi
Inuoluit vrsipellibus,
Imponit atq; Bellino.
Atq; si curaueris
Has diligenter literas,
Epistolamq; dixeris
Suas ore quod te scripserim:
Confecta miris artibus
Qua spirat eloquentiam,
Et Atticam facundiam,
Regis fauorem maximum
Inte, tuosq; colliges.
Quin et tuam prudentiam
Rex ipse demirabitur
Et te deosculabitur.

Hac verba postquam Reinikes

Afutia mi
ra Reinike
indolis ex
cogitandis

Reinike
pro literis
caput occi
si Läpi Bru
nonis in
uoluit pel
ibus.

Ab utilita
te cōmen
dat Bellino
negocium.

K. 7

Audi-

II.

210 DE ASTVT. VVL.

Rex eū sac- Audiret optatissima
culū quem Mox concipit spēm Bellinus
Vulpi Ro- Volatq; cursū præpete,
mam profi cisci volen Vecirciter crepusculum
ti donaue. Noctem ferentis Hesperi,
rat Bellino Subiret aulam regiam.
impositum Cum Bellinum Rex conspicit,
conspicit, Dic inquit istius noua
admiratur. Qua causa sit Tragœdia
Quod sacculum Vulpecula
Peramq; rursus adferas?

III. Rex magne, dicit Bellinus
Simplex Proiure coniunctissima
Bellini ex- Sodalitatis mutuo,
cusatio. Id flagitanit Reinike,
Bellinus Ut Rex tibi facundiam
fraudis in- Ista solentes Atticam
scias sei- Transferre vellem literas,
pfum reum efficit & o- Quas pellis arcta coniinet.
re proprio Nam me inbente Reinike
condēnat. Non absq; summa viribus
Rex sinistri quidpiam Confecit eloquentia;
suspiciens Ex his acumen nobile
torue intue tur Bellinū Sagaxq; mentis erues.

III. Rex angue quoniam fāuīns
Castor feri Mox intruetur Bellinum:
ba Regius Suosq; mittit ocyus
vt literas Ad Castorem satellites.
Reinikes (Iscriba Regis optimus
aperiat, ad- In ardus negotijs
noscatur. Eratq; Cancellarius
Epistolam quis edito

Exolutat

*Exoluat istam Bellini,
Summaq; cura perlegat.
Hic est malorum grandium
Exortus grandis illas.*

COMMENTARIA.

Quām periculose fit quasuis epistolas, p̄cipue ad viros principes & magnificos cōscriptas, recipere. Sæpè enim vſu enit, vt in eis huiusmodi contineantur, quæ plus damni incommodi q; quām emolumenti tibi partuant. Potest & fieri vt tanti ponderis sint, si eas fortè amitteres, aut constituto tempore non offerres, grauissima interdum inde erum pat tempestas, tibi q; tanquam omnis doli fabricatori multa accumulēt infortunia. Quā obrem homo sapiens literarum in negotiis suscipiendis sibi benè prospiciat & caueat, nec cuius epistolam res serias arcanasque continentem temerè committat. Horribilia enim & formidolosissima quæque per literas conficiuntur.

Quod dementissimi meritò omnes ij vo- II.
candi fint, qui se earum rerum, quarum neq; *Incognitum* principium, medium aut finem perspectum & peregrinū habent, participes facere audent. Quā obrem, *nisi non o-*
sue quis scribat, siue loquatur aut aggredia- portet *se*
tur aliquid, tu repertori suo, quicquid id fue- immiscere
rit, soli perficiendum relinque. Si male dein- negotijs,
de rē confecerit, tibi quod imputari possit, re-
liquū nihil est. Sin benè & dextrè munus suū
compleuerit, ex illo tibi exēpla ad imitandum
pro-

propone, quin & ipse ad illustre tale aliquod negotium, vnde gloriā adipiscari eximiam, cōficiendū magno conatu studioq; adnitere.

II.

*Ambitio
est miser-
rimus.*

Quām detestabilis & pernicioſa sit ambi-
tio, honorumq; miserrima cōtentio. Bellinus
hic ob epistolam à vulpe acceptam quām in-
geniosè & eruditè confectam arbitrabatur,
non mōdō à rege gratiam consecuturum, ve-
rūm etiam splendidūm aliquod munus se au-
cupaturum planè confidit. Quām tamen pro
salūtari conscriptam, pernicioſissimam fibi,
imō mortiferam, nimis serō, posteā experitur.
Quamobrem nemo vnquā se præstantiorem,
quām ipsa re probare possit, iudicare aut pre-
dicare debet: Sed illa potiūs consuetudine ex-
ercitatione q; vtatur, quam gloriosè ad finem
perducere possit.

III.

*Functio cā ueniat, quare nemo molestis operosisq; eius-
cellarij nō modi negotiis, quibus nec dignus nec idone-
cuius ido-
nea est.* onus plus, quam literas exarare & cognosce-
Quid ad of-
ficiū can-
cellarij pro-
priē requi-
ratur.

Quod non cuius functio cancellarij con-
fundit, se implicari patiatur. Ad tantum enim
tum ad interrogata scriptaque omnia acutè
arguteq; respondere, interdum etiam occul-
tis quibusdam maledicta improborum flos-
culis pingere & refutare. Deniq; singulas res
ita illuminare, collustrare & ornare, vt & sui
principis honorem tueatur, & Reip. commo-
da modis omnibus promoueat. Fideli atque

eru-

eruditio Cancellario & Princeps & ipsa Res- *Fidelis* *E*
 publ. nihil habent præstantius, tanto enim *eruditus*
 suscep^ttarum rerum onereis premitur, ut pō- *cancellarius*
 dus AEtna grauius molestiusq; sustinere vi- *nullo auro*
 deatur: Imò totius s^apenumero Prouinciae personæ
 salus atq; exitiū in eo consistat & recumbat, potest.

CAPUT XXXVII.

ARGUMENTVM.

Bellinus aduersis hic traditur hostibus Et Rex
 Sarcinulis Lampi vidit messe caput.
 Hac obdurata sunt debita premia mentis.
 Hac tumida merces ambitionis erat.

CVm Rege coram Bellini
 Resolueretur sacculus,
 Apparet atro sanguinis
 Taboq; squallens lurido
 Mollis caput lepusculi.
 Tum bilis est acerrima
 Furore tactus noxio,
 Et astra Rex rugitibus
 Compleuit indignissimis,
 Ceumentis ad dementiam
 Redactus esset ultimam.
 De stirpe natus regij
 Tum Pardus inquit sanguinis
 Quid Rex dolorem luctibus
 Testuris in sanabilem?
 Acerba quid suspicio,
 Cen mollis edis fæmina?
 Non cōmouerit Principem
 Qb' viliores conuenit

Rex aperto
 sacculo
 Lampi ca-
 put cum vi-
 det, Belli-
 no graui-
 ter irasci-
 tur & suc-
 censet.

Pardus Re-
 gem iratū
 demulcit
 & consola-
 tur.

Res

Hessus in Res hostis abiectissimi:
 Psal. Ira a. Quintufer. irum maximus
 nimē mors Absconditas Vulpecula
 est, iram fu Iniurias & ciscere.
 gemite fu

rorem. O P. arde coniunctissimo,

Rede cūm Dicit leo, facillimē
 valemus, Tuscanus agro consulis.
 facile agro Non luctus ossa torqueat,
 tis consiliū Dolor ve mentem conterat,
 damus. Rex excu- Sermocinato r insolens,
 sat se Par Fallacibus quod fraudibus
 do, quod Dolisq; plenus omnibus
 nō temere Fur iste sic, & trux latre
 aut imme- Fefellerit me Reinike:
 ritō vulpi succenseat. Et machinis coegerit

I. Meos amicos oprimos
 Incluserim quod carcere,
 Vrsum superbū cum lupo.
 Id merordet anxium
 Et pænitabit maxime
 Adusq; summum spiritum.

II. Sed & xor huius impia
 Est nostra clavis artifex,
 Et primadux incommodi.

III. Rex in Vxo Ne propter hoc irascere,
 rem culpā Rex, Pardus inquit, inclite,
 omnem Diremptasi consundio
 transfert. Vos inter eſt arctissima
 Per Reinikes mendacia.
 Hos charitate mutua
 Rursum tibi deuincias.
 Qui propter Isengrinio

Nec

Nec non Brunoni, perfido
Dapique corpus Bellini,
Vtarduum ieiunium
Pellant, & aliis repleant,
Et perfruantur gladio.
Nam confitetur Bellinus
Quod cadis hanc iniuriam
Impulsor Enus fecerit:

Deinde cum mitissima
Nos iunxit concordia,
Omnes inextricabiles,
Et machinas abscondit ad
Audacter admonucimus
Ad hostis arcem Reinikes,
Captusq; mox suspendit
Pena atroces hauriet.
Nec audiemus amplius
Nugas somentum fuisse.
Dicto sed ocyus trucem
Nec non latronem perfidum
Captabit in suas manus
Et strangulabit carnificem.

COMMENTARIA.

Quando

Quod magistratus ex animo dolere & pœ-
nitere debeat, cum aliquem præter meritum tus preci-
& spem se iniuriis affecisse cognouerit: Quo- pùè punire
circa ut superius admonuimus, non omnium debeat.
delationibus temerè aures patefacere debet, Delatorib.
in primisque perpendere & considerare an non est te-
inuidia, ira, aut odio quodam accensu merè crea-
delator calumnias euomat, aut num reus dendum
ante.

antehac quoque ignominia, aut infamia aliqua scelerumq; maculis contaminatus fuerit. Nam cum princeps propter maleuoli cuiusdam assentatoris constantiam calumniam se ed induci patitur, ut fidelem ministrum rei ciat ignominisq; laedat, reliqui certe omnes id animaduertentes ad domini voluntates en sumq; omnia loquuntur & assentantur, nec quisquam fideliter aut candidè quicquā consulit. Verum omnes ne forte Dominum offendant, veriti, & principem & patriam suis consiliis pessundant.

II.
Principi
quomodo
irascendum
sit.

Princeps iracundia vehementius non ex ardescere, sed animum cohibere, nec insanæ locū relinquere debet: cum enim ipse potissimum de consilio, de ratione, de mente exeat, nemini maiore quam sibi ipsi in urit dolorem, itaq; ardorem irarum prohibere, lentoque ad vindictam gradu procedere decorum & utile videtur. Cum autem reum iam certò nocentem cognoverit, omniaq; exactè & accuratè expiscatus fuerit, tum denique oēs abrumpet moras, & tarditatē supplicij compēsabit gravitate severissima. Iuxta vulgi sententiam, pauperimus est hospes, qui vnius cœnæ solutionē ad dies aliquot differre non possit,

III.

III.
Prudentis
viriofficium.

Quod foeminæ consiliis publicis nō admiscendæ sint, & suprà fusius dictum est, & infra quoq; nonnulla repetentur.

Prudenti viro se omnibus immiscere non conueuit actionibus. Qua de re in præcedentibus, cum sāpē monuerimus, dixisse iam sufficiat.

CA-

Ducitur ex atro lupus & Bruno carceris an-

tro,

Delitiosa quibus Bellinus esca datur.

Pontius Herodi cùm conciliatur iniquo,

Christus inops pendens in cruce vota facit.

REx factuse go lenior
Pardi probat sententiam
aitque stat sententia
Idexequi velocius,
Quodcunq; Parde, consulus:
Quapropter atro carcere
Reconditos educito,
Nunc bestijs ab omnibus
Vt excolantur denuò,
Palamq; fiat omnibus
Qua fraude latro Reinike

Occi-

213 DE ASTVR. VVL.

Pardus I-
senginiū
& Brunone
consolatur
& carcere
educit.

Occiderit lepusculum.
Accedit ergo carcerem
Captosq; Pardus euocat:
Solatur atq; talibus:
Gaudete fratres optimi:
Nam dulce vos bis adfero.
Solatumq; nobile,
Et commeatum regium.
Licit furore percitus
Rex nuper ambos coniunct
In vincula sua iussit,
Vos cogitat concordiam
In pristinum reducere.
Quare Leoni maximo
Prabete vos placabiles.
Sic pingue corpus Bellini
Cum fratre, cū sororibus
Illius atq; filiis,
Rex sponte nobis offerebat
Hoc sibi licet omnibus,
In rure passim florido
Possessiones illius
Et filios inuadere.
Tunc dissipare Reinikes
Vulpecula substantiam:
Qui nos rur indignissimi
Notare probris ausus est.
Vos dignitati regiae
Nunc ambo saltem pectore
Placabiles ostendite:
Hoc fædus ansam prabuit
Agris adhuc imbellibus,

Quod

Quod omnibus prouincijs
Tendunt lupi liberrime
Dolos, plagas, & reiis,
Fretiq; passionibus,
Et Regis isto fædere
Impunè lustrant omnia
Et irruunt ouilia,
Quesq; nites deuorant.

Causa qua
re lupi ou
bus in ho
diernū usq;
diem ini
micissimi
insidiētur.

OBSERVA EX HOC CAPITE.

Nemo Principum alteri tatum de suo iu- *Nō temere*
re concedet, vt ei contra subditos & inopes Principa-
lē se uire liceat, sed cautē, & prouidē despiciet, *tus aut do-*
quid cui, & quantum permittat. Eo enim *minū altē*
mehercle plerique omnes morbo graui certe *ricōmitti*
& mortifero sunt affecti, vt licentia & potē *debet*.
state sibi in alios animaduertendi facta abu-
si, per fas & nefas absque modo & discrimine
quosuis opprimant, pupillos, viduas, subdi-
tos misere affligant, eorum opes & fortunas
ad se rapiant, suaque sœvit ia omnibus & for-
midabiles & intolerabiles sint. Vnde subdi-
torum gemitus, querelæ & ploratus oriun-
tur, omnem culpam in Dominum ipsum
transferentium, quem exitium bonis miseri-
asque calamitātes has peperisse existimant. *Subditi in*
Inde seditiones, quibus non solūm prouincię, *Principes*
regiones, vrbes, verūm & domus priuatę fun- *plerumq;*
ditus euertuntur, concitationesq; infinitæ *si quid sis*
emergere solent. Et quanquam tales auari *stre acci-*
importuniq; Cyclopes ab officio nonnun- *dit, culpā*
quam remoueantur, Dominiq; sibi ipsi con *conferunt,*
sulere

fulere partesque suas gerere & administrare cogantur, nihilominus tamē in opem plebem prouinciamq; sumptibus exhauserunt infinitis, pecuniasque in opum, quibus ad complures annos vtantur, concumularunt amplissimas.

Plurima hīc etiam de inconstātia, de mōbilitate & leuitate fortunæ in serenda forent, ~~tum de proverbio, quo dicitur: ab ipso facto si tibi caueas, aduersus mendacia, infamiam, que vulgi facile remedium inuenies.~~ Porrò etiam de constantia in aduersis, grauitate atque perseverantia, tum etiam mediocritate in prosperis rebus seruanda. Verūm hæc iam səpè & tractata sunt & inferius tractabuntur. Quare nunc primum librum pro exiguo temporis spacio absolutum æquo bene-

*uoloq; Lectori discutiendum
relinquimus.*

Finis libri primi.

DIVO

DIVO MAXIMILIANO
SECUNDO ROMANORVM, &c.
Regi & Cæsari, semper Augusto,
Hartmannus Schopperus Nouofo-
rensis Noricus, à Deo optimo
maximoq; felicitatem
precatur.

Gloria magnanimit, Rex MAXMILIA-
NE, parentis,
Laudib. hand toto, quem regis, orbe minor,
Nemo fuit validis quo Rege potentior armis
Nullus ē hoc nostro tempore sceptra gerit.
Tanta quid infelix medior praconia, laudes
Dicere quid cupio, Rex generose, tuas?
Te dites cantent fortunatiq; Poeta,
Inclytus quos caelo Musa beare solet.
Largifluas qui Permessis spaciatur ad undas
Plenaq; de sacro poculi fonte bibunt.
Horū scripta legas, grauiora negotia quamvis
Sint maiestati confienda tua.
Taliā non nunquam votis puerilibus ausim
Poscere, qua misero futu superba negant.
Nam contentus ero, si carmina nostra legan-
tur,
Cūm graue non patria te remoratur onus.
Anxiarum cūm mens neq; fluctuat astu.
Nec iubet implacidus inuigilare malis.
Tunc querulis placid. is poteris dare vocibus
aures,
Tunc mea sedata carmine mente legas.

L Ergo

222 DE ASTVT. VVLP.

Ergo benignelibrum Rex Maximiliane secun-
dum

Excipe placato quo tibi corde fero.

Nam Veneris turpes hic laudo furētis amores,

Non docet hoc vetitos carmen amare iocos.

Clara sed innocua recitat præconia Gulpus,

Et virtus animi, quas parit aula, cruces.

Fallor? an hoc releges. Rex clementissime, Sen-
sus,

Fallor? an s̄g soluest alibus oramodis:

Quisquis est, præstas cui sic indulget Apollo

Vatibus egregijs annumerandus erit,

Aiq; nouo lauri mibi nobilitandus honore.

Hoc omnes vtinam dīq; deoq; vclint.

Nim licet hanc tantos mea mens affectet hi-
nones,

Ore nec audaci præmita tanto roget,

Sponit etiamen verbis hac ornamenta facit

In isti singonis calcar habere bonis.

Halle-
hac-
vne diu Rex optime, regn-

An, lior accedit sic tibi semper honos.

Eximi saltem defende fauore Camenæ,

Aiq; vinosis auxiliare schoolis.

Nec urpe puta miseros reuelare Poemæ

Regibus hac curares fuit vsq; bonis.

Sic precor vt Solyma referens aegete triu-
phum

Subijcas sceptris omnia regnatis.

Imperium terris, animos vt ad aquæ Olym-

Tentona præsidio terra beatatio.

Datum Francofurti ad Moenum, An-

no 1566, Decemb. 15.

HAR.

HARTMANNI
SCHOPPERI NOVOFO-
RENSIS NORICI DE ADMI-
rabili fallacia & astutia Vul-
peculæ Reinikes,

Liber II.

CAPVT I.

ARGVMENTVM.

Ore graues & no rursum de Sulpe querelæ
Euomitalitum, quadrupedumq; genus,
Ingenium furca depellere sapèlicebit,
Vsq; tamen cæptum rursus adibit opus.

Promissacum solennitas
Et lux statuta generat:
Ex omnibus Provincijs
Grex bestiarum maximus,
Et multitudo præpetum

L 2 Ad

Secundum Ad alta Regis atria
 auium, & Auticularum confluit.
 quadrupe- Beata incundissimis
 dum con- Domus fremebat gaudijs
 cilium. Et lusibus procacibus
 I. Omnes terebant tempora.
 Miseria Rei Misera sed sonus abfuit,
 nikes. Extinctus albo Reinike
 Regalium satellitum.
 Iam siderum coegerat
 Octauus agmen Lucifer.
 Et sat superq; poculis,
 Ludis, choris spectaculis
 Indulserantq; cantibus.
 locis relicts omnibus
 Aggressus est Rex seria,
 Omnenq; rem Vulpecula
 Amplissimis rectoribus
 Custodibusq; detulit.
 Quare senatus maximi
 Postquam patres consederant:
 Superuenit Cuniculus
 Et praefides dignissimos
 Compellat ore taliter:
 Cuniculi Rex gloriose conqueror
 oratio ad Hoc delatrone Reinike,
 Regis pro- Quòd manè nobis accidit.
 ceres. Ad vestradum palatia
 II. Accedo, me necessitas
 Transire cogit hospitis
 Fallacis aedes Reinkes.
 Hunc implicatum candido

N.H.

Nuper cucullo conspicor:
 Terrebar ergo plurimum.
 Sed cogitabam pectora,
 Moresq; Vulpis impios
 Mutauit istis vestibus.
 Et ambulantem maximi
 In commeatu Principis
 Audebit haud inuidere.
 Sed quando me cognouerat:
 Mox appropinquat proxime.
 Rebar quod ipse plurimam
 Mihi sodali candido
 Vellat salutem dicere.
 At ille me crudeliter
 Armatus Encis vnguibus
 Confixit, & circumdedit,
 Confectus alto vulnere,
 Foremque diris morsibus
 Occisus a scario:
 Sed corporis velocitas
 Metransuolare compulit,
 Pedes coegi currere.
 Tamen reliqui dexteram
 Aurem meam Vulpecula.
 Lethale vulnus insuper
 Accepimus, quod fancia
 In fronte nostra conspicis.
 Nunc prata per videntia
 Quis tutus ibit, implius
 Securus aut vagabitur,
 Si iura contraregia
 Sic commeatus rumpitur?

Remouet
suspicionē
à se.

Violentia
Reinikes.

Probat ac-
cusationē
manifestis
signis.

Corui ora- Hac iam profatus conticet.

III.

1111.

Tunc coruus ora garrulus

Modis resolut talibus:

O rex tu & Provincie,

Et principatus gloria

Omnis profectio corruerit,

Sinon boles sicarios

Poenis feroces plebem.

Cum mane nuper exi

Domo mea cum coniuge

In ruris & docespite,

Par putrido cadaveris

Narrat cor- Latro iacebat, Reinike

uus nequi-

tiam Rei-

nikes.

Obstruetus oris spiritus

Vocis suam praecluserat.

Monstronono perterritum

Sixto fui simillimus,

Vi inuocarem numina,

Testarer atq; cœlites,

Præfrigidus timoribus,

Raptum dolebam funere

Verbisq; flebam tristibus

Quis re mihi sodalium

Casus peremit optime?

Dic quas ote charissimum

Reinike si- Ales vocat Phæbus?

mula se

Sed ille queru durior,

mortuū vt

Marisq; fluctus surdior:

facilius

Iacebat hic immobilis.

corui vxo-

Mox nostra coniux intimum

rem appre-

Scrutator oris spiritum,

hendat.

An villa sibi corporis

Depren

Deprenderet vestigia.

Rostroq; Vulpis admouens

Osiungit ori proximè.

Sentit dolum Vulpecula,

Erumpit, atq; coniugem

Meam cruentans morsibus,

Discerpit audax dentibus.

Maritus in star aquorū

Exhorruis Neptunij:

Opemq; supplex maximi

Mox inuocauit numinis.

Alisq; Velocissimis

In arborem me sustulit,

Praesens coactus cernere

Cruenta fata coniugis.

Iam Rex precor iustissime,

Acerbus considera,

Adhunc dolorem maximum,

Quem nullus lux emolliet,

Quid accidisse debuit?

Quod si scelesta Reinikes

Hac facta non vltisceris,

Tibi proterua quilibet

Seruicantem conuicta.

Quicunq; debet asperis

Pænis latrones plectere,

Et illud omne negligit,

Hortator est iniuria

Et criminis sic particeps.

Quapropter hunc sicarium

Compescit Rex viriliter;

Ne principatus gloria

Reinike
corui vxo-
rē discerpit

V.I.

VII.

*Tuaq; fama dignitas
Probris notata concidat.*

COMMENTARIA.

I.

Ex hoc capitulo obserua, Primò, cum homini fallaci, vafro & veteratori, qui semel se malitiosius gesserit, indulgentiam tribuis, benevolentia magis magisq; deprauabitur. Id eoq; ybitur pitudinis aliqua macula penitus infedit & inueterauit in obdurato alicuius pectore, nunquam ea eluitur. Qui autem casu, fortuna aut vi aliqua compulsi paulò gravius peccārint, eorum imbecillitati ignoscendum esse videtur.

II.

Quod conscientia nocentis & natura immatura re probi hominis semper timeat, & lucem, quorum omnes ad fieri potest, exhorrescat. Et quāuis internū domum in lucem is prodeat, tamen prudens virus & prin facilè quo sub prætextu faciat, cognoscere & ceps.

discernere poterit. Diabolus enim, in quamcunq; figurā habitumq; se trāsfundat, semper aut ex pedis, aut caudæ signe deprehenditur.

III.

AEquum & bonum est reges, principes, Nō est mæ eosq; qui magnis imperiis & prouinciis prærōre autem sunt, interdum latari, hilariusq; viuere: epuris detersis, choreis, spectaculis, aliisq; ludis honestissimis malumribus sese recreare, variasq; curarum & tembominibus. poris molestias pellere. Nō enim ipsi leuibus curis, aut domestica laborāt difficultate. Sed nunc partem in illam, nunc in alteram prouinciam curæ cogitationisque suæ deriuare, Reip. salutem sustinere, subditosque magna cum

cum fidelitate defendere coguntur. Vnde tantum onus ipsis incumbit, ut non mirum vide ri possit, Imperatorem, qui diligentius suas regiones imperiique fines administret, nimio labore & solicitudine sic confici, ut in ipsa aetatis viriditate mortem occumbat, nisi laboriosas animi aegritudines iucundarum rerum delectatione molliret.

Laudabilius nihil in magistratus persona existit, quam se attentum suis praebere auditorem. Nam si id alienis saltem committitur officium, tum leges plerisq; pro gratia feruntur: Pauper verò ubique iacet, & ex egestate iniuriosus a estimatur, vnde rursum aliud ex alio exoritur malum. Summa autem perfectaque gloria amplissimis viris, iudicibusque hac ex re constat, ut ipsos serui, & non ipsi seruos, reuereatur atq; extimescat. Vnde Theopompus Laconicus, dicente quodam, Spartam ideo seruari, quod reges scirèt imperare: Minime, inquit, sed quia ciues parere. Quare principem minimè decet, aut ob auri copiam aliudve leue munusculum à iuris via deflere. Nam cùm ex equo & bono iudicat, non solum sua dignitate iustos ad rectè faciendum allicere, sed & malos metu à fœdissimis factis potest auocare. Verùm cùm prauè & dissolutè iudicat, iniustos emolumento captat, bonus verò à se abalienat. Quapropter non illèpidè Quintilian. inquit: Cùm irasci iudices, Lib. 6. Inst. fauere, odisse, misereri cœperunt, agi in rem suam existimant. Et sicut amantes de forma

III.

Lib. 6. Inst.

L 5 iudi-

iudicare non possunt, quia sensum oculorum premit amor, ita omnem inquirēdā veritatis rationem iudex amittit, occupat² affectibus.

V.

Quem versipellem & in omni semper malitia exercitatum esse cognoueris, de illius fucato candore morum aut verborum nihil unquam tibi boni persuadeas. Natura enim semel studio atq; artificio malitiæ cōdita, nunquam aut rarissimè expellitur. Narratur de quodam AEgyptio quodam, qui simias aliquot ad saltationem instituerat. Adductæ igitur cū in conspectum essent ad saltationem personatae, è spectatoribus quispiā faceto ingenio, saltantibus simiis nuces obiicit. Illæ relicta saltatione ad nuces conuersæ sunt, proq; nubibus inter se depugnarunt.

VI.

Summa adhibita seueritate iudex in eam animaduertet, que plebis concitationem & seditionem erga magistratum, & Reip. concordiam conflare solent. Qualia sint, pacem propter auaritiam eripere, infidias facere, comitatum intercludere, mandata principum infringere. Nam si eò res deueniat, vt vulgus inobedient, nulli amplius mandato Cesarum obedire vera quid in lit, omnesq; fidem publicam, pœnas, senatus commodi que totius placita respuant atq; contemnant, parturiat, extrema inde rerum erumpet confusio: nemo in domo tutus fenestra prospicere, nedum domo egredi poterit. Adeoque tanta inde ex ardescet perturbatio, vt grauissimo Dei supplicio vita tam viciosa & flagitiosa per barbarissimos atq; crudelissimos punienda sit populos.

Ios. In primis igitur prospiciat magistratus
sibi hac in re, ne sua priuictur autoritate, aut
spolietur existimatione. Quod fiet, si contem-
ptores sui, maleficos præcipue, latrones, præ-
dones, sicarios, seditiosos seuerissimis afficiat
suppliciis.

Vir bonus & honestatis amans vxorem suam quam in legitimo matrimonio habet, a more perpetuo diligat, mirificeq; colat. Nec vir exori secus illius atq; sui ipsius mœrore, luctuque mutuū re-affici, ipsam tueri, defendere, & quoduis pro ipsa subire periculum, & ab omni quantum stare.
fieri potest, arcere debet iniuria. Si enim virum se præstare, imperiumque in eam iuxta verbum Dei, exercere vult: omne illi vicissim obsequium, benevolentiam animique alacritatem exoluere cogitur.

Is qui flagitium aliquod auertere & puniri potest & debet, nec facit, ipius se facinoris L. Adiger reum efficit. Vnde Seneca in proverb. ait: Iu- ff. de Pa- dicem damnari, cùm nocens absoluitur. tron.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Siderate statutur Leo, regalemq; coronam.
Vlcisci Sulpis quod malefacta velit,
Scilicet in iustos punire bonosq; tueri,
Hoc decet, hoc Regem fasq; piumq; iubent.
CVM causa tam caniculi,
Effetq; corui cognita.
Rex noxialibidine

Regis in-
dignatio.

Iraq; dicit concitus,
En iuro per monilia,
Et per coronam gemmeam:
Barbamq; testor hispidum,

Graui quod has iniurias
Seueritate puniam,

Officium regis quid sit, explicat

Vt quisq; possit dicere,

Sacratauris optime
Decreta me defendere:

Et diligenter omnium
Habere curam pauperum,

Probos tueri serio,

Etirogare sotibus

Poenas Ciris iustissimas,

P.iceumq; rebus publicam
Iuuare coner omnibus.

Nam ne licet mendacia

Fefellerint Vulpeculae,
Id ante multis accidit.

Errare hu-
manum.

Nec primus is, nec omnium
Fuisse dicar & tenuimus:

Quem credulum deceperint

Lingue & procacis murmurari

Aut fæmina & dementia,

Et insolens procacitas.

Non ille me fallaciter

In posterum fraudauerit.

Quare fideles in uicem

Deliberate Principes,

Poenis quisbus dignissimis

Nos vindicemus Reinken.

COM-

COMMENTARIA.

Obseruabis ex hoc capite.

Quod piæ matronæ dignitas id præcipue
 requirat, ne sit improvida aut stulta, sed per-
 pendat sedulò, quid marito suo consulat. Ne
 cùm res minus feliciter cesserit, probri plena
 stultitię suę pœnas luat. Quare in primis rem
 domesticam procuret, viro suam nudis de-
 claret verbis sententiam, aliudque monenti
 obtemperet: grauioribus autem se non inge-
 rat negotiis. Nec quicquā sanè matronarum
 dignitati detrahitur, si viri prudentiorum
 quam suarum coniugū in rebus arduis vtan-
 tur cōsilio. Præclarè autem Liuium M. Por-
 tius Cato in oratione, quam habuit in Mu-
 lieres ornatum pristinum ex lege Oppia sub-
 latum reposcentes: Maiores quidem nostri, Veteres nec
 ait, nullam ne priuatam quidem rem fœmi- priuatis re-
 nas sine autore agere voluerunt: in manu es- bus fœmi-
 se parentum, fratum, virorum: nos si diis nas admi-
 placet, iam Rempublicam etiam capeſſere ferunt.
 eas patimur. Date frenos impotenti naturæ
 & indomito animali. Sic Hector Androma- Hectoris
 chæ vxori ne concederet ad pugnam dissua- magnani-
 denti: Tu verò, quod ad te attinet, ait, abi do- mitas.
 mum, & quæ tibi curanda sunt, cura, telam,
 & colum, ancillasque exerce. Menon apud Lib. 4.
 Platonē, Mulieris, inquit, virtus est domum
 rectè gubernare, dum custodit domestica, vi-
 roq; obedit.

Quodnā magistratus officium sit, de quo

L. 7 supē.

234 DE AST V T. VVL P.

II. superius clarius dictum est, id autē si minus
Magistra - exequitur, nihilominus suam retinet dignita-
 tus pana tem, nec quicquam subditis, quo ipsum re-
 non à sub- prehendant aut puniant, conceditur. Is enim
 ditis, sed à Deo, per quem gubernationem accepit, pu-
 Deo exigi niendus est.

debet. Omnes subditi, præcipuè ditiores semper

III. parati & prompti existant, ut magistratum
Subditorū sua vitia, omnesque iniurias propulsantem,
officium. piorumq; virtutes & gloriā defendantem
 summa cum industria, & animi fortitudine
 protegāt: quod felicius Reipublicæ salus, tran-
 quillitas ciuium, honestasq; publica morum
 procedat, & conseruetur.

C A P V T III.

A R G V M E N T V M.

*O*bsidione cupit Rex mœnia cingere Gulpis.

Hinc Lupus, hinc gaudens induit arma
Bruno.

*O*fuge latitiam neq; pectore concipe turpem,

Lapsus in arumnas cum tuus hostis erit.

Qui modo Cræsus erat, citò sit pauperrimus
Irus:

Cræsus ēst subiō qui prius Irus erat.

Gaudebat Isegrinus,

Brunoq; Villus horridus.

Punire quod Rex cogitet

Crudelitatem Reinikes.

Ipsumq; verbis asperis

In Elisionem concitant.

Tunc Regis Vxor florida.

Regina
prouide
Regi con-
sultit.

P 87.

Perpende, dicit optime
 Rex atq; splendidiſſime,
 Quod aquitati regia
 Tuaq; fama conuenit.
 Nementis iracundiam
 Exerceas in Reiniken;
 Res has priusquam cognitor
 Planissimè perspexeris,
 Et quaslibet Vulpecula,
 Iuris secundum Regulam,
 Responseſes audias.
 In Reinikes praefenſia
 Hic credo conqueſcerent,
 Et forsū intermitterent,
 Quas nunc querelas euomunt.
 Si vera dicunt omnia,
 Iniuriias Vulpecula.
 Iniurijs facillimè
 Tu vindicare prauales,
 Qui Rex es: atq; belluis
 Per maximam provinciam
 Cunctis potenter imperas.
 Quis regiam potentiam
 De plebe natus infima,
 Aut vim potest euadere?
 Hac ipsa Paro maxime
 Regis voluntas complacer,
 Vi Rex peritius omnia.
 Dicirato callida
 Responseſa Vulpus audias,
 Et rem prius praividicet
 Quodſe niſi purgauerit;

Nam furor
 iraq; men-
 tem praci-
 pitant.

An nescis
 longas Re-
 gibus eſſe
 manus?

Culpaq;

violentia Culpaq; liberauerit,
 Isengrinij Pœnas amaras hauriat.
 qua Regē Post Verba Pardi, luidus
 ad bellum Sic inquit Isengrinus,
 contra Rei Ad arma regem concitans:
 niken susci Qua Pardus infit, omnibus
 piendum His corde toto congruo,
 instigat. Quod iura damnum neminem

 Enumerat Pœnam meretur horridam
 lupus fla- Prioribus mendacij.
 gitia Rei- Quod ipsa detestabile
 nikes. Nuper scelus confinxerit:

 Rex subdi- Bonoq; Regi fecerit
 tos omnes Quid pro fit hac loquacitas.
 ad arma ca Quin armis cuncti sumitis,
 pessenda Et iuncta telo promitis?
 hortatur. Quin machinas abeneas

S. utelli-

Satellites capesite:
Belligravuicertamine
Lassabimus Vulpeculum,
Ipsumq; castigabimus,
Quæ nostraturpi nomina
Habet sibiludibrio.

Omnes proinde corneis
Armate vos hastibus,
Vt ensibus micantibus,
Auctusq; telis fortibus
(Cum sexta pulchro sparsérit
Aurora cælum lumine)
Grex totus hic compareat.

Tum Sulpis obsidebimus,
Et diruemus mænium:
Et Reinikes ientacula
Paratu degustabimus.
Hac omnibus sententia
Probatur. utq; per placet.

Decernit
diem qua
simul oës
cōpareant.

OBSERVA EX HOC CAPITE.

Ne quis alterius incommodo triumphet I.
aut gaudeat, iuxta Poëtam enim:
Paſibus ambiguis foriuna volubilis errat, Ovid. 5.
Et manet in nullo certatenaxq; loco.
Trist.

Gratibi id, quod hodie vicino tuo cuenit,
contingere potest, cùm sis itaq; homo, com- II.
munis memineris fortunæ, quæ celerrimè ea, Officium
quæ modò dedit, reposcit. proba bone

Proba, ingenuæ honestæq; conuenit ma- stæq; ma-
trifamilias, vt se libenter ab errore per mari- trisfami-
tum suum auerti finat, nec asperis, sed lenissi- lis.

mis

mis utens verbis errorem placide excuset, & ijs de rebus, quæ marito inutiles videntur, demissius loquatur. Viro autem obstrepere, eumque reprehendere, discindere, obiurgare, conciari, maledictis laceſſere, exagitare, dictis fulminare & pertinaciter se tanquam innocentem defendere, non honestis matronis, verum pessimis, maledicis, scelerofis sagis & veneficis fœdissimis congruit, & talia sunt

Mala mulieres qui bus phar-macis sint cōpescēda. Anticyris Helloboroque purganda. Hæc si non sufficient, addantur colaphi, fustes, furcae, coli, pugni, & id genus similia, quibus per unctæ & benè crebroq; multatæ, repelluntur tales sibilantes aspides & compescuntur. Bonæ autem quæ per se officio suo non desunt, pharmacis his non indigebunt.

III. Senatoribus perpetuò hoc dictum in iudiciorum adhibēdis ob oculos versari debet, quo infertur, vt & altera semper audiatur pars, quemadmodum Alexander Macedo, orante accusatore alteram manu aurem solebat occludere, vt ipsa reo conseruaretur.

III. Ut saepe iam monui, ne quis facile verbis malitiosis aut inimico & liuido ex animo profectis credat. Nullo enim os inimici nititur fundamento. Sed atra hominū, teste Plinio, ceu serpentium lingua vibrat labesque animi contrectata adurit culpatum omnia.

V. Quod iam crebrius dictum, vt magistratus præcipue in vitia publica, vt sunt latrocinia, depopulationes, seditiones, pœnas grauiores constituant quæ si minus corriguntur, tādem pro-

profectò tota prouincia , aut Dei grauissimo
suppicio aut admirabili perturbatione fun-
ditus euertitur, atq; solo & quatuor.

Vt magistratum suum subditi in Reipu-
blicæ administratione & iustitia conseruāda
indefessè subleuent, atq; defendant.

VI.

C A P V T I I I I .

A R G V M E N T V M .

Nuntius infastis Vulpem rumoribus implet.
Quod fera Rex illi bellaparare velit.
Scilicet officium fidos decet illud amicos,
Rebus & alterius porrigat alter opem.

Hanc quando Rex sententiam
Cum subditis concluserat,
Quod cogite subuertere
Palatum Vulpecula:
Lumen Senatus Regij
Profectionem suscipit,
Festinat & Greuinkius.

Greuinki-
us ad Rei-
niken pro-
fectionē su-
scipit, vt eū
de indigna-
tione Re-
gis certio-
rem faciat,

ad

Ad Vulpus arcem callidae.
 Huic cuncta Regis indicat
 Et instituta detegit,
 Hac insuper submurmurat.
 Amice chare Reinike,
 Nunc machinis grauiſſimis
 Afflictus oppugnabere.
 Of amanoſtri ſtemmatis,
 Amicū ami Caputq; nobiliſſimum,
 co decet Quām me grauiſſaſe
 condolere. Tu&q; gentis exitus,
 Casusq; deſtabilis
 Et angit infelicitas?
 Qua iure ſemper conquerar.
 Vix iſtacūm finiueraſt,
 AEdes anhelis paſſibue
 Iſ introibat Reinikes,
 Patente ſtans in area,
 Greu inc- Qui tempus ante perbreue
 kius in e- Duas columbas ceperat,
 gregio Rei Qua non habebunt vndiq;
 nikē depre- Vestita pennis corpora,
 hendit o- Sed antetempus debitum
 pere. Nidos tepentes liquerant.
 Quas deſcrit Vulpecula,
 Salutat E Greuinckium:
 Ipsumq; blundē ſuſcipit,
 Amice, dicit, candide:
 Inuſitatum quid refers,
 Praterq; conſuetudinem?
 Dolens, ait Greuinckius,
 Tua ſalutis gratia

Huc

Huc chare veni Reinike,
 Ut indicarem pessimas
 Tibi paratas machinas
 A Rege feruidissimo.
 Et rebus ultum de tuis:
 Rex nuper omnes Principes
 Per astraturans omnia
 Ad arma congregauerat,
 Discrimen atq; militum
 Habere cœpit omnium,
 Et luce sexta protinus
 Exercitum buc adducere,
 Et vestram magnis copijs
 Vult obsidere mænia.
 Votis quod omnes expetunt.
 Sed primus Ersus omnium
 Et gaudet Isengrinus:
 In arce quicquid regia
 Ipsi Leoni consulunt,
 Id exequuntur ceteri.
 Proinde Gobis auguror
 Instare casus glutinos.
 Vi auribus perceperat
 Renunciantis Reinike
 Sententiam Greuinckij,
 Dulci cithinno diffusit:
 Totusq; risu gestiens,
 Hoc, inquit, an negotium
 Tibi videtur arduum,
 Ob quod manum non verterem?
 Eamus in palatium
 Et splendido conuicio

Gruine-
 kius Vulpi
 à Rege insi-
 dias belli-
 cas fieri cō-
 memorat.

Brunonis
 & Isengri-
 nij singula-
 re ostendit
 odium.

Reinike
 Greuinkii
 deridet o-
 mniaque
 ipsi ludi-
 brio sunt.

Animus Nos recreemus in uicem.
 Reuokes His nanq; mox prospexero
 nō in bello, sed in Mensq; rebus consulam
 patinis po- Res quando septem, vel nouem
 pius haret. Procrastinatur indies.

Cras astra pellens omnia
 Aurora cū surrexerit.
 Petemus aulam Regiam.
 Quod si mihi succurrere
 Opemq; ferre cogitas:
 Meumq; causam proteges,
 Non estimabo singulos
 Virtus aſſis Principes,
 Qui me volunt extingue.

Tunc dicta reddit mutum,
 Greuinki- Respondet E Greuinkius:
 us suā pol- Amice iucundissime,
 licetur Vul In rebus arctis optimam
 pi fidē atq; Operi lubenter conferam
 operam. Fratremq; sicut alterum
 Fide tuebor integra.
 Nam rex tuam, quod audio,
 Mirabitur praesentiam:
 Nec vt Tyrannus impius,
 Te vindicabit ilicer.
 Tuas sed ante ſedulo
 Roffonſiones audier.

COMMENTARIA.

Cū de aliquo consilium aut iudicium
 exquiritur: inconsultum & perniciosum vi-
 detur, si amicicius aut consanguinei adhibe-
 antur.

Intel

Inter fidos amicos alter alterum amicissimum admonebit de futuro incōmodo, & quidvis prius ob fidelem & egregium amicum sustinebit, adeoque animam relinquet potius quam eum deserat.

Quod nihil viro magno sit aptius, nihil prestantius, quam ut nullis fortunae irascentis instantibus, nullis rursum arridentis successibus exagitari se patiatur, sed semper sui sit similis. Atq; huc allusit Horatius, ubi fortē virum his versibus scite descripsit:

Iustum & tenacem propositi verum,
Non ciuum ardor praua iubentium,
Non vultus instantis Tyranni
Mente quatit solidam: neq; Auster
Dux inquieti turbidus adria:
Nec fulminantis magna manus Iouis:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruine.

CAPUT V.

ARGUMENTVM.

Laudibus extollit proprios Vulpecula natos,
Quod patios norint fingere mente dolos.
Heu male filiolis patris indulgentia parcit
Mature erudias, qui cupis esse bonos.

In adibus considerant,
Cum filios Grewinckio
Monstrat suos Vulpecula.
Amice dicit optime,
An hac meorum liberum.
Natura vobis perplacet.

Q. 2016

*Quidquasō Reinhardemū
Demoribus recolligas,*

Reinike
laudes fi-
liorū suo-
rum, quas
honestius
tacuisset,
explicat.
Verg. A te-
neris cōsue
scere mul-
tum est.

*Andaciaq; nobilis,
Dic sentias Rosselij.
Parentis bos simillimos
Fuisse dicent posteri.
Vix nang; paruis fugiens
Vterq; cunis exiit.
Et ambo iam cibaria
In rure querunt strenue,
Pullosq; gallinaceos,
Et pinguiores anseres,
Auiculiq; prendere
Norunt paternis fraudibus,
Et copiosā pabula
Hinc sāpē per mirabilem
Sibi parant industrium.
At non tamen per omnia
Debent vagari libere,*

*Aut ambulare pascua,
Quousq; norint omnia
Venantum vestigia,
Canumq; vim compesceres
Omnesq; casses rumpere,
Et machinas evadere.*

*Tum singulis terrestrium
Ut exhibere bestijs
Possint honorem debitum:*

*Grimhardus inquit, omnibus
Debebat id parentibus,
Et esse cura matribus,
Suos honestes cilicet
Ut educarent liberos.
Nam semipernam gloriam,
Paritq; dulce gaudium:
Praelataranem per filij
Præstantis educatio.*

*Quæ dum loquuntur inuicem,
Suadent soporem sidera,
Proinde dulci languida
Dant ambo somno corpora.
Quousq; manè Lucifer
O sextulisset aureum.
Iturus ergo Reinike
Hortatur ipsam coniugem:
Ut trem vigil domesticam
Procuret, atq; liberos:
Iterq; cum Greuinkio,
Ad Regis aulam suscipit.*

*Greuinckius Vulpi
respondet.*

*Reinike cū
Greuinkio
conferunt
se cubitum*

*Reinike ad
Regem pro
fecturus re
familiarē
liberosque
vxori com
mendat.*

M

DO.

I.

*Libri in
præsentia
suarum nō
laudari de
rentibus.*

Quām iucundum & honorabile sit pio-
bedientes, modestos, & benè educatos habere
liberos. Id tamen in primis absurdum & in-
decorum parenti, si filiorum suorum virtut-
es in ipsiis præsentibus & audientibus comme-
bent à pa-
rentibus. Nam id quod hic Re[n]ike in filiis suis
commendat, honestius tacendo præteriisse.
Tenera sanè atas instar mollis cerae ad quid-
uis, siue bonum siue malum sit, facilimè fl-

Quærratio.

cti potest. Qui ergo liberos nactus fuerit,
ne libertà in memoriā moueat, quo in primis ad glo-
parentibus riam Dei inflammatur, Deinde ad suūp[er]ius
educandi commodum, proximique utilitatem eorum
dirigantur actiones. Ad pietatem vero eos

accendet, ut teneris statim virginiculis ad pra-
ces, timorem Dei, omnemque Ecclesie en-
tum assidua exhortatione eos affutescant.
Et hinc purus, apertus, simplex & castus ini-
pis excitabitur animus. Caveat porro ne in
ocio, q[uod] Sathanæ puluina est, eos nutriat, sed
artibus instruat, & laboribus exerceat comi-
nus: quod distant inopem defendere vitam,
nec mendicatem perpetiantur, aut furum
faciant. Et huc quidem omnem curam, op-
ram, studium & industriam dirigere. Na-
tura enim cum in vetitum semper ni-
cuique negata, per se parum, aut nihil pu-
stare potest. Idcirco in prima etate virginis
peccandi & corrigendi sunt pueri: ne
finitute carnicinam subcant, aut alia tor-
menta.

mentorum perferant genera. Parenti autem quid in hoc sacerulo honorabilius, aut magnificientius contingere potest, quam si gloriosi in grandiori auro & magnificis virtutibus ornatos suos cōspiciat liberos? Quod sine diligentia aſ. idua, aut frequentibus ad Deum effusis precibus, raro aut nunquam consequentur. Herorum enim filii (vt prouerbio dicitur) plerumque noxae sunt. Et quam difficile sit oriri bonos filios à magnis viris, ostendit Africani filius, scđe à paruulo Antiochi praefatio captus.

Qui etiam præturam petiturus candidam Exempla
rogam turpitudinis maculis obsolefactam in beroru qui
campum detulit. Sic Q. Max. Fabij filius tam à magnis
perditæ fuit luxuriæ, morumq; fœdorum, vt orti paren-
Q. Pompeius prætor urbanus paternis bonis tibus, dege-
ci interdixerit: publiceq; sit ex hæredatus. Sic nerarunt.
Glodij Pulcri filius eneruam frigidamque vi-
tam sub meretricis imperio egit. Minerua, 2.
Homer. Odyss. ait, paucos filios honestos
nasci ex honestis parentibus: sed sequentem
semper peiore esse priore atatem. Vnde
Horatius inquit:

Damnoſi quid non imminuit dies?
Aetas parentum peror avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Propriorem vitiosorem.

Lib. 3. Car
minum.

Sed verba Spartiani super eavisum est re- Spartiani
ponere. Ea enim sunt in vita Seueri in hunc hac de re
modum. Et reputanti mihi Diocletiane Au. sententia.
guste, neminem propè magnorum virorum

M 2 opti.

248 DE ASTVT. VVLP.

optimum & utilem filium reliquisse satis claret. Denique aut sine liberis viri interierunt? aut tales habuere plerique, ut melius fuerit de rebus humanis sine posteritate discedere.

Romulus.

*Numa Pō-
pilius.*

Camillos.

Et ut ordiamur à Romulo, hic nihil liberorum reliquit. Nihil Numa Pompilius, quod utile possit esse Reipubl. Quid Camillus? num immobiles liberos habuit? Quid Scipio, Cato, Demosthene, Vergilio, Crispo, Terentio, Plauto, Ouidio, ceterisque aliis quid loquar? quid de Cæsare? quid de Tullio? cui soli me-

Augustus

nec adopti-

uū bonum

habuit fi-

lium.

lius fuerat non habere. Quid de Augusto, qui nec adoptium bonum filium habuit? cum illi eligendi potestas fuisset ex omnibus. Falsus est etiam ipse Traianus in suo munice ac nepote deligendo. Sed ut omittamus adoptiuos, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuisset, si Commodum non reliquisset heredem? Quid Seuero Septimio, si Balianum non genuisset? haec ille. Sic Demosthenes dicebat, à viris bonis quasi fati volentibus filios improbos nasci. Sed de his satis.

CAPVT VI.

ARGUMENTVM.

Turpianarratis commissa Greuinckius audi
Vulpis, Et hac memori singula corde nota.
Cum res iratos sit habere grauissima Dinos,
Oninibus hos horis conciliare stude.

Per

Per aru*r*iu*m* humida
 Cum Vulp*e*, dum Greu*nckio*
 Non ambularet segniter,
 Astutus inquit Reinike:
 Cum nesciam profectio

*Quid portet hac incommodi,
 Num largiantur prosperam
 Reuersionem numinis,
 Pronde vobis omnia
 Iam confitebor criminis,
 Vt inter antiquissimas,
 Recentiores sedulo
 Offensiones colloces.
 Non te latent fallacie,
 Quas nuper Isengrimo,
 Eiusq; feci coniugi,
 Tum quomodo fefellerim,
 Regi q; mira finxerim,
 Auroq; uno lusserim,*

M. 3

Ca.

Reinike i-
 terum sibi
 male con-
 sciens scelle
 ra sua Gre-
 uinckio e-
 narrare in-
 cipit.

I.

Scelus di-
 cit se in Lu-
 pum eiul-
 que coniu-
 ge deliq*s*e.

II.

Mendacis
 Regi illu-

250 DE ASTVT. VVLP.

- III. Caputq; Lampi mortui
Innocentē Cum Bellino transmiserem.
trucidauit Et mortis in periculum
Lampum. Con'cerim grauisimum.
IV. Ut insuper Cuniculum
Bellino Acerbius compresserim,
causa mor- tis exstitit. Ad vsq; Vitæ spiritum,
V. Coruiq; nuper coniugem
Cuniculu In rure deprehenderim,
fermè stran Prensamq; deuorauerim,
gulauerat. Hac hactenus confecimus,
VI. Prioris à nouissimo
Confessionis tempore.
Malis relictis omnibus,
Qua non recordar amplius.
Sic nuper Isengrinum,
Mecum profectum longius
Corui uxo- Adelegantes consitas
rem deuo- Spumantis vrbes Odera
rauit:
VII. Miris fefelli fraudibus.
Adhuc aliā Vt esurire cæperat,
fraudē Isen Equa Sidebat filium
grinio se fe In ruris armi millibus
cisse recen- Lascivientem pascuis.
tet.
Abe refert equam roga:
Quanti velut pinguisimuna
Hunc filium diuendere.
Reinike o- Accedo matrem protinus
mnium ma- Et diligenter sciscitor:
lorum fa- Num iuniorum vendere
briator. Equum velit ferociens.
Ipsum Lupus pecunia

Quod

Quod cogitet persoluere,
 Responderet illa si placet:
 Afferto mox pecuniam.
 Proscriptiones singula
 Quibus velim diuenderes
 Pedis sinistri continet.
 Concede, si sis, perlege.
 Praesentiens fallaciam,
 Me litteras cognoscere
 Humaniores pernugo.
 Et mox ad Isengriniū
 Responsones defera
 Ipsiq; dico singula.
 Tunc ille, quid stultissime!
 Non litteras cognoscerem,

Reinike dō
 lūm equa
 animaduer
 tit, raro c.
 nim a nuo
 sa capitur
 aquo Vul
 pes.
 Arrogātia
 Isengriniū.

Gracas, Latinas, Gallicas,
 Germanicas, Hebræicas
 Erphordia qui tempora
 Tam multa cultor omnibus

M 4 16

252 DE ASTVT. VVL.

In artibus contriuem.

Hic operire Reinike

Quousq; scriptum perlegam,

Abit, rogarq; fæminam,

Quanti velit diuendere,

Pedis, sedilla, corneam

Cuncta fo- Attolle, dicit, singulam.

mes cogit Hic scriptioñem perlege.

durisq; in Lupus propinquat ocyus,

rebus ege- Et os f. imescens admoet:

stas. Lupus istu Hinclitteras in singula

equæ pro- Proscriptionis quaritat.

stratus in Mox imp. titus idibus

terrâ cadit. Equa tribus grauisimis,

Humicruentus sternitur,

Centactus esset fulmine,

Suaq; vita nescius,

Inanis atq; sanguinis,

Horam rasebat integrum,

Equam videbam currere,

Fugaq; vitam querere:

Et vulneratus acriter,

Rigabato rastenibus:

Et eiulabat turpiter

Supinus Isengrinus.

Astutia Rei Accedo blandis insuper
nikes qua Adulor illi socius,
Isengrinio Virumq; dico nobilem:
satis ama- Tum quaro, num persoluerit,
rulente il- Equumq; deuorauerit
ludit. Mishiq; portiunculam
Infidus abnegauerit,

Num

Num leniter dorminuerit,

Ciborefectus optimo.

Respondet Isengrinus:

Quid saucio lethali ter

Conuictaris Reinike?

Tam grandis infelicitas

Surdas moueret arbores.

Crudelis hac benefica

Pedis potenter Engula

Improuidum crudeliter

Percussit, si prosterneret,

Essemq; penè mortuus.

Sic noster Isengrinus

Fere peremptus fraudibus

Meus fuisset innocens.

Nunc ergo prouidentior,

Viam relinquam perditam:

Nec tule crimen horridum

Vnquam deinceps fecero,

Milamq; consuetudinem

Hanc diligenter corrigam.

Responsio

Isengrinij

qua ad mi-

serationē

sui Reini-

kē induce-

re conatur.

Promittit

emendatio-

nē Reinike

HINC DISCENDVM.

Vt suo quisq; se pede metiri dicas, nec de- I.
gestis propriis impudenter gloriari ausit, ne Arrogātiā
cū res factis testanda est, turpiter atq; igno studiosorū
minio & confundatur. Notatur hīc etiam ar- ignauorū
rogantia studiosorum, qui pretiosum & irre- hīc nota-
parabile omnino tempus in Academis sepe turo.
illustribus inutiliter desperdunt, parentesque
sumptibus exauriunt infinitis, domumque
reuerteri cum fructus, quos ex literis perceperē.

M 5 de-

depromendi sunt, ipsi scientia inflati, criftas
erigunt, omniumq; rerum scientiam sibi ar-
rogant. Verum ubi examinantur, imperit re-
rum omnium, rudesq; ignariq; erubescunt,
expallent, & titubant. Quibus sanè consule-
rem, si studiis ad immortalem nominis glo-
riam contendere nollent, operam tamen da-
rent, ne quasi extremi scabie occuparentur,
aut tempestiuè fatis fastu*arrogantia* istum ex animo
Arrogantia expuerent & proijcerent. Præterea autem de
vitio quod arrogantiæ vitio nonnulla in medium pro-
le sit est. n. ferre luet. Si itaq; principium inuisibilis sa-
ditur. pientiae esse considerauerit homo non obli-
Principiū uisci sui ipsius, & semper ante oculos habe-
omnis sapi re originem suam: si cogitauerit se puluerem
entire est, & vmbram, aquam & cinerem iam inde a
noſſe ſe creationis ſua exordiis, per crimen arrogan-
tia ipſum tix nunquam inflabitur: quæ eſt (ut inquit
Arrogantia Salomon) abominatio Domini, & à qua sem-
omnis ha- per hæretes omnes exortæ sunt. Hæresis au-
ſis princi- tem nihil aliud, quām propria opinionis de-
pium.
Hæresis eleſia, quæ sanè absque arrogantia eſſe non
quid pro- potest. Et hæreticus eſt diuisus, ac ſeparatus
priè ſit. à fide catholica. Arrogantia modetia com-
Hæreticus idem eſt tem ſibi comparat, superbia filia: hæc verò
quod ſepa- ambitiones comeſ, rapientis etiam homi-
ratus ab Ecclesia nes ad honores, nec quicquam penſi habent,
Catholica. quæ ſit eundum vel quod. Quocirca ne homi-
num inuidiam vel odium incurramus sum-
mopere ea virtùda eſt, vel ſaltem, i. eam aliquo
modo.

modo contraxerimus, castiganda: Ut Epaminondas arroga-
nundas fecit, qui solitus erat lauto corpore, das arrogat
hilarique, vultu prodire in publicum. Quique etiam immo-
postridie eius diei, quo feliciter pugnatum fue-
rat in Leuctris, processit squalidus ac sum-
missus, amicis vero sciscitantibus, num sibi
molesti aliquid accidisset, nihil inquit, sed he-
ri sensi me plus aquo mihi placuisse, hodie
(ad eod arrogantiam metuit) illius gaudij infor-
mantiam castigo. Haud quaquam ergo sapiens. *Solus Deus*
entiam sibi aliquis arrogabit, quoniam *solus est sapiens*
Deus sapiens est. Thales, cum Miletii inuen-
tam auream lucifera iussisset Apollo sapien-
tissimo donari, ciuitasque eidem dari decreui-
set, magnitudinem huius laudis non agno-
scens, oraculi sententiam interpretatus est, A. *Ephesij Ho-*
pollini mensam offerendam esse docens, quod raclitum-
Deus hoc verborum inuoluero significasset, qui oīo scilicet,
neminem mortalium scilicet, sed solū Deum lus sibi at-
ve diximus) sapientem esse. Ex quo fit ut ali- tribueret.
quando riscrint Ephesij Heraclitum, qui iam deriseret.
senium ingressus, se neminem audiuisse, sed à *Socrates*
seipso dicuisse omnia & nihil denique igno- *laudatur.*
rare affirmabat. Maiori laude dignus videtur *Pythagoro-*
Socrates, qui frequentissime dicebat, tametsi ras no
mentulo Delphico sapientis imme traxerit in piens, sed
dicatus, se nihil scire, nisi hoc unum, quod ni t. u. t. u. c.
hil seiret. Pythagoras ut crimen hoc vitaret, maior sa-
non sapiens, sed Philosophus, id est, sapientię pientia d.
amator appellari voluit. Sapiens enim vere a voluit.
seipso contentus est, extra se vero nihil ap *Sapiensq. n. i. a.*
petit, nihil querit aut cuius at similis mundo, *Verè f. s. t.*

qui vndiqueret eres est, quiq; rotundus tantum
sibi constat. Moses ut arrogantiam vitaret, de-
se loquens, quasi de alio loquitur. Hæc sunt,
inquietens, verba quæ locutus est Moses. Sic
Iob, Vir erat in terra Hus, nomine Iob. Sic
Ioannes, hic est discipulus ille qui testimo-
niūm perhibet de his. Nec arrogantia virtus
est ascribendum, quod aliquando Paulus se
habere S.S. profensus sit, Augustinus vero se
parem prophetis esse dixerit, & istorum exem-
pli etiam se laudarit Imperator noster Iusti-
tianus, quia illud ipsum non inanis gloria
fuit, sed veritas & virtus loquentium longe
maxima & excellentissima. Sed infra de ar-
rogantia virtus plura dicemus.

CAPVT VII.

ARGVMNTVM.

Motu per exemplum Sulpecula Regis Egi. uila
Se peccasse refert idq; licere putat.
Scilicet Empedocles a dentefrigidus AEtnam
Infilat stupida cur ego mente sequar?

Tunc Reiniken Greuinckius
Compellat his sermonibus:
Amice quonec charior,
Aut ullus est incundior:
Vitæ tua nequissima
Commissasunt grauiſſima
Culpas tamen te liberum
Ab omnibus pronuncio.
Sed nil periculosis,
Nihilq; pestilentius.

Quam

Quām simplicem lepusculum
Quōd perfidē necaueris:
Caputq; Lampi mortui
Ad Regis arcem miseris:
Hac insolens audacia,

M. 7

Feroxq; contumacia
Vita tibi periculum
Longè faceſſet maximum.
- Dolosus inquit Reinike.
Nos iſt ē paruipendimus,
Semperq; floccifecimus.
Hoc nang; cautus ſeculo
Audacter affirmuerim,
Quicunq; ſe negotijs
Nunc implicat mortalium.
Is purus execrabilis
Non ſuet abfq; criminis.
Si quippe corām ſuſpicor,
Lascivius iepusculus,

8

Reinike o-
mnia flo-
citacit.
Reinike in
ſeculo hoc
neminem
pie viuere
poſſe afſir-
mat.

M. 7

Et

Et pinguis hic assisteret,
 Facetjsq; luderet,
 Amor profecto mutua
 Extingueretur sicut,
 Vel ipse Lampi pingibus
 Non abstineres carnibus,
 Occasio fa-
 cit furem.
 Reinike v1
 zimum sa-
 culum re-
 darguit. lam tempus admirabile,
 Exempla qui laudabilis
 principum Prabere continentia
 male agen-
 tiū orditur. Debent, & innocentia.
 Appetitio Vel omnium granissime
 & auaritia In cuncta peccant numina.
 sacerdotū Interq; mystas impios,
 arguitur. Qui sancta patrimonia,
 Inuidia Aurumq; Christi decoquunt;
 officiorum Nunc regnat appetitio
 contemptus. Luxuria. Iniuriosi censuum,
 Contemptus atq; maximus
 Reinike de Scholasticorum munera.
 palatiis Et principatum sordidus
 principum Vbiq; luxus obtinet.
 loquitur. At prater hac in principum
 A regis ex- Vi Giuntur palatijs;
 emplo Dicit regē Non ipse Bacchanalijs
 muneric. Indulget imp̄issimus,
 corrumpi. Qmniq; Rea libidinis

Q21-

Quicunq; portat munera,
Licet sit ille pessimus,
Et omnium nequissimus,
Huc parcit, atq; maximas
Culpas remittit illico.

Quis ergo peruerſiſtimus
Non rebus his ſeducitur,
Cum nempe liberaliter
Peccare cernit principes?
Exempla quamuis talia
Nos h. uad mouere debeant.

Summis proinde viribus:
Conabor atq; ſenſibus:
Ne dicar eſſe pessimus,
Aut omnium renuncier
Mortalium nequissimus.

Exemplis
enim ne-
mo excusa
bitur.
Reinike
vult tam
operam ha-
uare ne sit
pessimus.

COMMENTARIA.

Monemur h̄ic quām graue & intolerabili-
le, vt præcedenti etiam monuimus capitulo,
fit arrogantiæ crimen. Audacia quidem fine
temeritate viro forti cōuenit, ſed ostentatio,
aut vanæ gloriæ præſumptio ſtultorū & im- Oſtentatio
proborum ſic eſt propria, vt apud prudentes ſtultorum.
locum habere non poſſit. Non enim videtur *propria* audacia,
ſed incredibili armatus inſolētia, qui
confiſſus importunitate ſua ſeſe contra longè
fortiorem aut potentiorem effert, & longius
quām deceat digreditur. Quæ res felicem rā-
rō ſortitur euentum. Quicunque igitur au-
dacia ad gloriam aspirat ſempiternam, bene
caueat ne temeraria exagitetur cupiditas,

Nam

P. Lotich.
Secun.

Nam cùm pedem offendit, risum potius
inde, quām plausum populi aut honorē con-
sequetur optatum. Nam iuxta Poëtam

*Non habet eniūs placidos temeraria
Virtus.*

*Arrogans
sibi in om.
nib. blan-
ditur.*

Epicurus.

Palæmon.

*Gorgias
Leontinus.*

*Menecra-
tes.*

*Satanas
arroganti-
um pater.*

*Cato Maior
Sathyrus -
mutator.*

Sic arrogantes blandiuntur sibi plurimum,
& suæ eruditionis opinione ita insolescunt,
vt in ea sibi renati videantur. Quemadmo-
dum Epicurus, qui se solum sapientem pro-
fessus est, quique à discipulis adorari voluit,

cùm Preceptores suos petulanter contemne-
ret. Vel sicut Palæmon ille Grammaticus, qui
iactabat secum natas & perituras literas, &
qui rursus omnes æui sui quanquam docti-
simos habebat contemptui, adeò vt M. Varro-

nem Porcum appellaret. Vel Gorgias Leon-
tinus qui in maximo literatorum hominum
conuentu poscere ausus est, de qua requi-
que audire vellit, de quovis subiecto sermo-
ne differere. Vel Menecrates medicus, qui lo-
uis cognomento delectabatur, quique Agefi-
lao regi sic scribere, Menecrates Iupiter Age-
filao regi salutem, non erubuit. Vel & vltimò

Satanas, qui regi regum, & domino domi-
minantium dicere ausus est, si cadens adora-
ueris me, tibi dabo omnia regna mundi, cùm
tamen Domini sit terra, & plenitudo eius.
Cuius imitatores non modò fuerunt ij, quos

paulò antè retulimus, verùm alij multo plu-

res, præsertim Cato Maior, qui dicebat po-

pulum Romanum longè maiora Catoni de-

bere, quam populo Romano Catonem. Nec

non

non Chrysippus qui se omnia scire solus profitebatur, atque adeo, ut vulgus Ironice diceret s^ep^e, solus Chrysippus sapit, ceteri velut vmbrae agitantur. Quod & Hippias tota stultitia. Chrysippus
 Gracia audiente de se prædicare ausus est. Hippias.
 Quid quod Sextus Pompeius, Magni filius, Pompeius
 Victoria nauta caelatus, Neptuni filius vocari Magni fi-
 voluerit. Deq; militari disciplina corā Han- lius.
 nibale Phormio delirus senex disputare nil Phormio
 veritus fit. Qua mentis ebrietate cæca profa- corā Han-
 nos effascinante spiritus, nec caruit egregius nibale de
 ille pictor Zeuxis Heracleotes, quem, cum militia di-
 athl. tam depinxisset, inuisurum potius pi- sputare au-
 storem quam imitaturum, subscriptisse fe- sus est.
 runt. Helenamque adeo eleganter, ut talem
 nec partu Lædam edere potuisse affirmaret,
 nec Homerum diuino ingenio suo versibus
 exprimere. In quo opera donabat dicens,
 ea ratione se id facere, quoniam parem nō in-
 uenirent emptorem, Nec Parrhasius se artis Parrhasius
 principem esse prædicans. Nec ex recentiori us se princi-
 bus, Donatus Florētinus sculptor, facile cum pem picto-
 antiquis comparandus, prodigiosa hac am- rum dixit.
 bitione ardens. Qui cum Florentiæ in subli- Donatus
 mi parte maioris templi D. Mariæ statuam Florētinus
 sculptisset, & mirum in modum sibi placuisse sculptor.
 set, eidem colaphum impegit, exclamans, lo-
 quere, quasi viuam effecisset, nec aliud maius
 posset ab ea desiderari. Et vsq; in diem præsen-
 tem vocatur, I Zuccone di Donatello.

Dicebat rursum Democritus à nullo in o-
 stendēdis lineis se victum fuisse. Attila voca-
 bat

bat se flagellū Dei. Tamerlanus Scytha, gen.
tium terrorē. Optimum erit igitur nomen
arrogantis non subire (vt diximus) hanc infā-
miae notam effugere, & cum Lycida Vergi-
liano potius canere:

Mc quoq; dicunt

Vatem pastores sed non ego crudelus illis.

Nā nec adhuc Vero Videor, nec dicere Cimna
Digna, sed argutos interst̄ epere an ser olores.

II.

Quām cadiua, perniciosa, honestatiq; con-
traria sit huius mundi voluptas: quāe vbi ali-
boni est. cuius sensu penitus implicata insidet, is imi-
nitatrix, tetricem quidem boni, sed malorum matrem
maiōrū & habet omniū. Virtus enim, teste Palingenio,
rō omnium aut salua cōscientia in voluptatis regno con-
mater. lib. sistere non potest, cum de voluptate,

3 fol. 45. lo Principio, non est. vt forsitan creditis, inquit:
cū diligens Hac Deum nec prorsus diūm de sanguine crea-
lector inue

ta,
nec, quem Ad quam nunc itis, cuius vos iungere castris
ostendisse. O caci cupiis: sed dira & pessima Erinnys,
hic suffi- Incautos blanda semper sub imagine ludens
ciuit. Promittensq; fauos, alocen infida ministrat.
Neu vos decpiat, facies quod pulchra, quod
extra

Totā nitet gemmis atq; auro, nang; sub ipsa
Nescitus quām sit turpis quām sordida vesta.
Intus mille latent menda, perditq; clientes
Ipsa suos, falsacaptos dulced: ne sicut
Perduntur pisces quos fallit arundine longa
Piscator, dum littore as demittit in undas (teso
Eila, sedēs scopulo: atq; hamos tenet es calaten-

III

Illis concurrunt audi, rapiuntq; renaces
Ore cibos, s. d mox harent, ac filia sequuntur.
Nō tantū Libycas syrtes, Vel teēta nefandi b̄dū
Antiphata, Vel Scylla borax, Vel saua Chary-
Vel quodcunque aliud, quantum est fugienda
Voluptas.

Cauendum igitur, & summa cum indu-
stria enitendum, ne ratio domina omnium &
Regina i laudabilibus & in honestis illis ani- Rationē do
mī vñquam succumbat affectibus. Nam rui- cer ē fas
nam istam plerumque peccata, paupertas, & est impun-
quævis sequuntur ignominie. Sensus volupta- ri, & pro-
ris nostræ si quis est, ad breue exigūq; horæ habitus illis
tempus durat. Et quāuis illam impunitus per imperare
totum vitæ curriculum, quod tibi natura cir- affectibus.
cumscripsit b̄ euissimū, exerceas, vix quadra- Fragilis hu-
ginta (quod ipsum rarissimū est) in illis gau- ius volupta-
diis transactos habebit annos. Quod si iam il- ria cum a-
lam fragilem infirmamq; æternæ damnacio- ternā dam-
ni conferas iucunditatem: quanto tibi empta natione col-
constabit dolore? Considera gaudium vnius lato, an an-
momenti & aspice pœnam integri anni, & vi- tum diffe-
debis quām iniquissima inter se distent pro- r. ut.
portione. Nam æterna felicitas huic breuissi finit. *finit. finit.*
mæ vitæ stadio, velut umbra soli comparata
apparet, quod certè omnibus modis iudicioq;
indefesso ponderandum, nec populari, sed di-
uina examinandum trutina videtur.

Id certissimum est, quod nemo in hoc ex-
ulceratissimo seculo absq; vitiis viuere facile
possit.

Vc meritò aliquis cū Terentiano illo De-
mea

mea exclamat: ô cœlum, ô terra, ô maria Neptuni, ô tempora, ô mores. Quām miserè illa antiqua integritas, fides, probitasq; refrigeruit. Iam nisi quis omnis plenus flagitijs, dedecoris, que sit, contemptissimus despiciensque

H. S.

Instus &bi-

que racter,

contemni-

ur &ndiq;

iusfus.

ab omnibus reputabitur. Eò proh dolor, res rediit, ut si quem videant, qui nihil atrox, nihil malitiosum, animo concipiat, vitamque puram & simplicem sine omni ad decipientur vltio. dum astutia honestissimè sanctissimeq; degere exoptet: illico exclament omnes, eum hominem nec mundo, nec Deo inservire, nec vlo officio, conditionēve honestiore dignum esse. Id certè multos commouet, ut amicorum causa grauissimos in errores se interdū sua sponte præcipitent atque demergant. Sed vir bonus ad hæc nequaquam respiciet, sed potius in animum reuocabit secuturam veloci pede immedicabilem Dei irati vltionem. Certè communis illa hominum rerumq; parrens Natura constituta in libra, fluctuare videtur. Et iuxta versum celeberrimi nostri Poëtæ P. Lotichij Secundi verè de hac mundi senecta dicere licet.

*Voluimur buc illuc, Veluti spoliata magistro
Cymba per AEgeam naufragia fertur aqua.*

Imininet dies iræ, dies calamitatis approximatiat, sicut fur in nocte hora domini. Pereat quod mihi concessum non est, si non in supremo, in infimo apparebo splendoris gradu, minusq; periculi curæq; ex eo ipso nascentur. Si enim alto in Imperij domicilio collatus

catus non sum, altè cadere non possum. Interēa mēa licet laboriosissimā ita satisfaciam vocationi, vt reposcēti Deo optimo maximo rationem reddere atq; exponere possim. For- *Nulla est*
sitan & ipsi mihi meum sufficiet demensum, excusatio
ne mēdicitatis pastu cogar viuere. Vnus quis peccati, si
que enim pro se, Deus pro omnibus. Iniqui amici cau-
tas autem mundi, aut multitudo errantium, sa pecca-
non excusat delictum. Nec si quis in conse- ueris.
Etū meo se in puteum aut amnem præcipita-
ret, sequi eum vlo modo velim.

Reprehenditur Ecclesiasticarum persona- *III.*
rum dissoluta & flagitiosa vita, qua omnibus *Sacerdotū*
scandalo sunt, ita vt suæ ipfius autoritati o- *flagitiosa*
mnem dignitatem detrahant. Illi ipsi enim *reprehendi-*
qui debebant docendo verbum Dei, & vita *tur vita.*
sanctissimis moribus imbuta populo præife,
viamq; iustitiae ignarijs præparare: Hi omnes
eorum exempla doctrinamque sequutos mi-
serrimè deperdunt, & Abyssi in speluncam
sulphure igniq; inextinguibili ardente con-
iiciant. Nam id omnibus apertum est, hacte-
nus tam sceleratam omnium scelerum collu-
tionem inter Pontificios regnasse, vt non
mirum fuisset, si repentinis eos terra hiatibus
absumpsisset. Ibi nihil nisi omnes volunta-
tum libidinumq; illecebræ colebantur, quas *Luxus mo-*
qui aspernabantur, sine periculo capitiseua- *nasteriorū*
dere talium manus vix poterant. Cuiusmodi adhuc in-
adhuc hodie infinita reperiuntur monaste- *ter pleros*
ria, quæ luxu diffluunt insatiabili, quod vni- que Abba-
cum certè multos in detestationem & con- *tes.*
temptum

temptum Ecclesiæ incitauit, & nostro adhuc
instigat tempore. Quod & ipsum detestabile
abominandumque est, doctrinæ enim potius
quam malis eorum operibus adhærere tales
decebāt. Si enim aliquid animaduertis quod
maximè eos dedecet, tibi ab illo præcaueas
malo. Tuum non est rationem vitæ ab altero
reponscere, sed vide vt tuæ possis reddere. Si
peccauerint, tu pro iis non respondebis nec
satisfacies: Ipsi met onus A Etia grauius su-
stinent, eorumque societas aut familiaritas
tibi in inferno nihil proderit. Quapropter
hominum istorum turpitudine ab impia vi-
ta absterrere debet, tuque Deum, vt à po-
pulari lapsu multo vario quetuam continere
temeritatem possis, etiam atq; etiam indefi-
nenter preceberis.

Admonetur hic etiam officij sui Magi-
stratus, vt nō solùm omnibus subditis, verùm
etiam posteris suis sint vita candidissimè per-
acta omnis nobilitatis initium & virtutis ex-
emplum. Nam cum Abbas ipse tesseras men-
sa apponit, fratribus collidere inconcessum
non est. Quis enim eum feret, qui quod ipse
factitat, in aliis reprehendit? Vnde rectè Cato
inquit:

*Qua culpure sole scane tu feceris ipse
Turpe est doctor, cum culpis redarguit
ipsum.*

Inexcusabilis propterea est Magistratus,
qui de alterius errore, in quo ipse versatur, iu-
dicat. Nam bene dicere, & male operari, nihil
aliud

aliud est, quam propria se dñare voce, quod
stultis conuenit.

Et sanè difficulter vulgus superiorū ma-
lefacta conspiciēs se corrigi aut emendari pa-
titur: Et sic priuatis omnium scelerum ma-
gnitudo crescit inimicitiis.

CAPUT VIII.

ARGUMENTVM.

Quod mala seducant exēpla volubile vulgus,

Pluribus hīc Vulpes testificata docet.

Cur Proceres, cur me Romana palatia vexeris?

Sifaciam, quod me tēxq; pudorq; iubent.

Grimhande, dicit Reinike
Considera quid Principum

Exempla sēpē fecerint,
Et vulgus sēt seduxerint.

Licet nec omnes quispiam

Vocare possit improbos,

Tamen mihi probatius

Videtur atq; certius,

Quod prēter admirabi' es

Mortalium fallacias,

Nefanda supraconingum,

Excursiones impias,

Fraudes dolos, mendacia,

Praestigias peruria,

Nihil locis in omnibus

Supermanere cernimus.

Rapina, fāneratio,

Etimonum permisio,

Ferocitasq; criminum,

Rursus ab
exemplis
Principum
orditur Rei
nike narrā
tionem.

Omnis sce
lerum col
lucio hos
tempore
regnat.

Et luxor ater imperat.
In omnibus turpissimis
Mals inuenitus nascitur,
Et educatur sedulo.

Probitas *Vt nemo sancte, vel probe*
laudatur & *In orbe possit vivere.*
alget. *Aut forte sequis integrum*

Sectatur innocentiam,
Vbiq; spretum sentiet
Se mille dannis affici,
Vulgis; crudelissima
ts sustinebit scommata,
Vel longa vi & tempora
Optare nemo debeat.

Nec dignus orbis amplius
Bono videtur Principe.
Vulgaris potentes respicit,
Et quando delirauerint,
Illos sequuntur ilicet
De plebe natis sordida
Et vltionem postulant,
Ceu more fingit amulo
Humana facta simius.

Quod si quis Enum puniat,
Accusat ille protinus

Sacerdotū Dei ministros publicos,
Vit. decrī Scortum Sacerdos nobile
bitur. *Iam quisq; nutrit impius,*
Omnes, & horum liberos
Superbiores omnibus
Tu iure summo dixeris.
Bonis abusi sordido

Pleriq;

Pleriq; lux uiffluunt,
Et omne Christi maximi
Cæleste patrimonium
Maiores in S:as collocant.
Grimhardus inquit, Reinike
Status quid ad te pertinet
Aut Clericorum criminalis
Quicunq; Myſta perſequi
Munus ſuum neglexerit;
Pœnas luct dignissimas.
Hic fine facto conticent,
Et Regis intrant limina.

Greuinki-
us Reinikē
aliorum vi-
tia expro-
brantem
arguit.

COMMENTARIA.

Nemini incognitum absconditum vereor I.
mundum hunc omni perfidia malitiaq; esse Calūniate
plenissimum: sed singulariter hīc calūnia rum pef-
tores reprehenduntur. Nam licet hoc in ſe- lentifimū
culo Polypi mentem induas, omniumque te genus de-
moribus quam prudentiſſimè accommodes, ſcribitur.
calumniam hominum euitare non potes. Sed Exempla cla-
quia pestis hæc vbiq; ſemper inualuit, ſuoq; riſumorū
tempore quifq; detractores habuit: Homeruſ ſiroruſ qui
Sagarim, Xenophontem & Zeilum: Hesio inuidia pe-
dus Cecropen, & Xenophanem: Simonides ſtē effuge-
Thimocreantem, Pindarus Amphimene: re non po-
Alcibiades Hyperbolū: Thales Pherecidem, tuerunt.
Anaxagoras Sofybiū, Cicero Clodiū, Sci-
pio Carbonem, Plato Aristotelem, & Eubi-
lidem: ipsæ deniq; non magni calumniæ faci-
endæ ſunt. Maximè quia ſic obtrectat etiam
Lufciniaſ cuculus. Et quia regium eſt (dice-
N bat

Alexandri bat Alexander) cùm benè feceris, malè audire
magnificū Nostri fusiū, maledictum si ex leuitate pro-
dictum.

cesserit cōtemperātū, si ex insania, miseratio-
ne dignum fore, si verò ab iniuria, remitten-
dū. Verūm quod effrænati oris, atq; iniustæ
amentiæ finis sit infelicitas, tum quæ detra-
ctorum merces, visum est ii. Ronchis, Sisen-
nis, Barrisq; ostendere sequentibus exemplis.

*Zoilus So-
phista Ho-
meroma-
styx.*

Zoilus quidem Sophista, ausus pluribus
commētariis Homerum lacerare, Ptolomæo
Regi AEgypti eos obtulit, ingens se sperans
munus à Rege assūeturum. Cùm verò nihil
mitteretur, penuria coactus misit, qui pere-
ret. Ibi Ptolomæus se mirari ait, cùm Home-
rus iam olim vita defunctus, tot millia homi-
num pasceret, Zoilum Homero doctiorem
egere, eumq; occasione oblata supplicio affe-
cit, atq; is Homeromastyx dictus es. Memno

Memnon.

pro Dario contra Alexandrum pugnans, cum
militem è suis vnum nefaria contra Alexan-
drum obloquentem audiret, lancea illum
percussit, addiditque: ego te pasco vt pugne
contra Alexandru, non vt maledicas. Daphi-

Daphitas

Gramma-

ticus.

Xenopho-

nnes Co'-

phonius.

Opilius

Macrinus

Imperator.

tas Grammaticus, cum versibus reges incessa-

ret, ab illis crucifixus est in monte, qui Cho-

rax appellabatur. Xenophanes Colophonie-

Homeromastyx, cùm apud Hieronem Sic-

iliæ regem, suam lamentaretur paupertatem,

quod vix à se duo famuli possent nutrirī, A-

Homerus, inquit, cui tu detrahis, plus qua-

decem millia hominū alit vel mortuus. Op-

ilius Macrinus imp. delatores, si nō probata-

cap.

capitis supplicio afficiebat: si probarēt, delato lib. 49, di-
pecunie prēmio infamie dimittebat. Martia- gestorum.
nus Non tantum ait, delator punitur, si non *Martialis*
probauerit: sed & mandator, quem ipse exhibet *in maledi-*
bere debet delator. *Martialis* in *Mamercum* *cum epi-*
maledicū scripsit hoc epigramma ad *Aulum*: *gramma*.
Ut bene loquuntur sentiatq; *Mamercus*,
Efficer nullis Aule moribus possis:
Pietate fratres Curros licet vincas,
Quiete Neruas, conitate Drusones,
Probitate Marcos, & equitate Mauricos,
Oratione Regulos, sociis Paulos,
Rubiginosis cuncta dentibus rodit,
Hominem malignum forsitan esse credis,
Ego esse miserum credo cui placet nemo.

Agesilaus in aiori odio calūniantes, q; fures *Agesilai in*
insectabatur. Aduersus calūniatoris morsum *calumniam*
non esse remedium, ait Aristophanes in *Plut. res odium*.
Et quidē adeò iniquo sunt animo calūniato-
res isti, vt putēt ēt obrrectatione alienæ scien-
tiæ, famā & glorię sumū, veluti templi Ephe-
sini incēsor ille, sibi posse aucupari. Vnde *Hippasus*
pasus Metapōtinus Pythagoricus detracto- *Met. ponti*
rū calumnias veritus, scriptū nihil reliquit si, *nus Pytha-*
lentioq; perpetuo tacuit. Pyrrho eodē podo- *goricus*:
re percitus, cōpluresq; alij doctissimi & præ- *Pyrrho*,
stantissimi viri. Pr̄fertim quia eorum natu-
ra est, laudabilia tacere, calumnias quærere,
Theonino dente ledere, nec cominus cum v. *Calumnia*
lo congregdi, sed à tergo sparsis probris homi- *tores con-*
nem contaminare. Séd hoc hominum ge- *temnendi*
nus (vt dixi) contemnamus & cum Plinio pluē su-

N 2 dica.

dicamus: Optima qua^{re}que malunt contemnere pleriq; quām discere, reperient aliquādō similes labra lactucas, continget mālo nōde malus cūneus. Putemus autem semper nobis nec animūm nec ocium ēſe, cum hac luctari scabie, quodq; reprehēſiones vitare non potest, nīſi qui omnīno nihil dicit aut scribit.

Quod nobis tissimū sit in homine remediu contra calumniam ostenditur. Quare nobilis imum quidem est in homine, de omnibus benē & placidē loqui: omniaque cādido & beneuolo interpretari animo. Ob lique autem diffamati hac nos consolatione sustētabimus, vt ab ipso nobis caueamus flagitio, mendacia enīm per se euāescūt. Scriphi super hac re elapso anno ad Episcopum Vienensem, D. Urbanum, cūm & ipse intercalumniatores medios agerem, Dialogum de infamia, in quo prolixius paulò de hoc hominī genere tractatum fuit. Dicendū hīc etiam de alis notabilib. flagitiis effet, vt de adulterio, Iatrocinio, scortatione, odio, inuidia, v̄ſura, ira, mendacio. Sed quia singula sacris literis satis diffusè tractātur Ecclesiē ministris, pīl. que concionatoribus discutienda latius ha relinquo.

II. Notatur scurrilitas & incōstantia plebis, Non illa, quocunque enim proximum ipsi arridet, in qua multi id toto rationis fertur impetu. Rari autem sed qua paucorum honesta & bona imitantur exempla. Idcirco non ea, quae plurimi aut penē o mnes, sed illa quae pauci faciunt, exprimer imitanda atq; cōfēctari debemus. Nam id quod pleriq; sunt, agunt, plerumq; etiam vitiosum est, Quare totum

totum mundum videres ruere ad infernum,
eò magis extimiscendum tibi considerandūq;
foret, pœnam diuinam non procul abesse, sed
tempus instare, quo vitæ emendatio requira-
tur, ut certam officij tui rationem æterno iu-
dici reddere valeas.

Quandoquidem autem multitudine po- *Nihil mul-*
pulari nihil insipientius, insolentiusq; inue- *titudine er*
nitur, sine consilio enim præceps, torrenti si- *rantiū stul*
mili maruit, iudicium eius omnino cōtemni *tus est.*
debet. Vulgus enim haud immerito connu- *Fex plebis*
meratur inter malas bestias, fexq; plebis cst, *semper bo-*
qua semper bonos odit, sui verò similes amat *nos odio*
& diligit. Ex quo Nasica à Senatu optimus *prosequi-*
iudicatus, ob id repulsam bis passus est. Co- *sur.*
riolanus, Camillus, innumerabilesq; alij, ho-
nestissimi ciues contumeliis à populo affecti.
Aristides cognomento iustus, hoc solo pro-
scriptus. Socrates multatus morte, nō modò
hominum consensu, verùm etiam Apollinis
oraculo sapientissimus existimatus. Vulgus
fabulosas orationes libenter audit, imò liben *Vulgus fa-*
tius quām salutaria præcepta, calumniis faci- *bulis ver-*
lè credit. Pessimus rei benè gerendæ auctor, *tatem præ-*
pauca è veritate iudicans, ex opinione verò fert.
multa. Amicitias vtilitate probans & dānans *Vulgi ani-*
que nescit. Et breuiter in eo non modo nō est *mus Egle-*
ratio, non (vt diximus) consilium, non mode- *uitas de-*
ratio, non discrimin aut diligentia, verùm et *scribitur.*
iam improbi plurimi, & vt quisq; audacissi-
mus est, ita plurimum gratia & auctoritate
pollet. Proindè qui gratum facere vulgo stu-

det, non vtilissima, sed nugacissima quæque dicat & faciat, quia nullam excellentiā æ quo animo ferre potest, nec mente vtitur sed abutitur, iudiciaque eius turbulentia, & omnino inconsiderata. Ideo prudētes stultitiae ipsius seruire non debent, nec pecorum ritu sequi antecedentium gregem, pergentes nō quod eundum est, sed quod itur. Hinc vulgarem substitutionem, & quæstionem nostri appellarūt, id est vilem & quam quilibet ex vulgo facit. Et vulgarem vxorem ex vulgo. Et vulgareni actionis formulam ad exceptionem. Et vulgare paetus, & filium vulgo quæsum, qui non nascitur ex iustis nuptiis, & vulgarem clausulam. Quodque vulgaris actus à iure improbatus est, si non producat effectum legitimum. Et vulgare quid, hoc est illiberale, si unum filiū fecerit, alium verò priuignum, quandoquidem sit inter eos seruanda æquitas. Sed hæc ad Iurisperitos potius pertinet, revidentur, quare de vulgo paucā declarasse sufficiat.

III. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudelēs & flagitiosos puniri Monarchs.
Mundus à Deo bonū magistra - Præcipue cùm populus tanta demētia hodie sum ob ^{ea} deprauatus sit, vt etiā Magistratum quam-
 ria sceleram amplius non mereatur. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudelēs & flagitiosos puniri Monarchs.
magistra - Præcipue cùm populus tanta demētia hodie sum ob ^{ea} deprauatus sit, vt etiā Magistratum quam-
 ria sceleram amplius non mereatur. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudelēs & flagitiosos puniri Monarchs.
amplius - Præcipue cùm populus tanta demētia hodie sum ob ^{ea} deprauatus sit, vt etiā Magistratum quam-
 ria sceleram amplius non mereatur. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudelēs & flagitiosos puniri Monarchs.
non mereatur. - Præcipue cùm populus tanta demētia hodie sum ob ^{ea} deprauatus sit, vt etiā Magistratum quam-
 ria sceleram amplius non mereatur. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudelēs & flagitiosos puniri Monarchs.
calūniet, irrideat, mendaciis oneret, insidiisq; paf-
fim clādestinis adoriat, ita ut longè deterio-
rem à Deo promereri indies soleat, Stultitia
 igitur

igitur extremaq; obcæcati amentia deliri vi- *Anabapti-*
 dentur anabaptistæ, qui somniant Magistra- *starū insu-*
 tum aut plenè perfecte q; debere officio legi- *nia decla-*
 busq; morē gerere, aut imperij honorem de- *ratur.*
 ponere. Superius diximus Magistratū si bo-
 nu in nactus es, habes de quo indies Deo gra-
 tias agas. Sin malum, qui scis tibi in pœnam
 an gratiā positus sit, tuum propterea de eo li-
 berius iudicare non est. Quamobrem omnes
 sine discriminē magistratum qualemq; &
 Deo constitutum reuereantur, colantque: &
 in omnibus ciuilibus honestisq; actionibus
 Deo gratiam habeāt. Præsentem enim quem
 habes nosti, futurū ignoras. Præterea nemo *Seruus* à
 exemplo peccantis Domini se commoueri si- *domino dif-*
 nat, vt eius vitiosis vestigiis statim insistere *criminis* +
 velit. Plus enim semper in hac vira dominis *plurimum*
 licet quam seruis. Etiam si autem potētia sua *habet*,
 abutitur dominus legesq; sacrosanctas con-
 tumaciter violat, propterea tamē eum domi-
 natu suo seruus pellere non potest, multò mi-
 nius eundem supplicio afficere debet. Id enim
 Deo soli committendum est. Quare ubi per-
 neros domini mores famulus imitatus fue- *Dei est per-*
 rit, exempla eum non excusabunt, sed suas iu- *nire dan-*
 sto tempore luet pœnas. *nos si erra-*

Detestabile igitur videtur, cùm vulgus uerint.
 primatis sui vitia æmulatur, & ipsa corrigere Magistris
 studet, quod magistratus nullo modo ferre *tus à fece*
 debet, ne eius confundatur authoritas, aut *plebis non*
funditus eradicetur dignitas. Hoc idcirco patiatur sæ
 à me toties repetitur, quod nec his primo- *corrigi.*

ribus à Deo iā ordinatis, digni esse videamur, cum longè peiores imo pessimos nostris promeriti sumus flagitiis. Tamen nec hic ullius tyrannidem, aut alium crudeliorem dominatum à me cōfirmatum velim: sed id quod te-

Pluriāla. xtus requirit, breuiter significo. Ne quis aut psus nemi. Ecclesiasticarum aut populariū personarum nem iusti. auctoritate & exemplo ad male agendum imficare pot. pellatur. Earum enim lapsus nihil te iustificat, neq; tales in inferno pro tecruziabuntur, sed quisq; suum exoluere debitum.

III.

Accusatur hīc præcipue spiritualium personarum status; & multa de his amarulenta & dura textus cōmemorat. Verūm quia cuncti eas conuitiis proscindere & in sectari solēt, nos ea obiter percurremus saltem: huncque perbreuem sermonē in duo partiemur membra. Ecclesiasticorum duo genera sunt hominum, alterum eorum qui sub matrimonio vivunt, & se euangelicos nominari volunt. Alterum qui cœlibatui adharent, & Pontificis se addixerunt ritibus. De vtrisq; autem quotidianæ extant querimoniae. De illis qui uxores habent, conqueruntur quod sint auari & insatiabiles, rapiant, furentur & compilent, quodq; liberos suos uxoresq; in omni superbia & splēdore, more nobilium edacent. Imò arrogantia & contumacia animisque inflati antiquitati generis nihil cedant, viuant in delitiis, multa effutiant & doceant ipsi verò nihil horum operibus demonstrent, adhæc inuidia, ira, odioq; flagrēt aliisq; in finitis vitiis immersi succubant.

D

De his qui cœlibes esse nitūtur, rursus aliæ *Alterū genitivū* nascuntur querelæ, quod domi suæ nescio *nus est eo-* quas meretrices aut lupas alant, & quando il- *rū qui cœ-* lud scortum displicet, cum altero quod pro- *libes essent* ximum est, voluntantur. Ciuium quascunque *tuntur.* coniuges filiasq; fallere possunt, liberrimè vi- tiant. Et si quam diutius secum retinent, *ita ut liberos ex ea procreent*, & illos nobilitari volunt, nullis dignitatibus, præbēdis aut ho- noribus se expleri sinunt. Mercantur & nun- dinantur, quo splendidius & magnificentius spuri illi vestiantur atq; alantur. Alij quot- annis censibus amplissimis, & tributis Prin- cipum maximis indigent, nec paruo esse con- tenti possunt. Quæ omnia non in licitos aut honestos usus, sed commissationes, conuiuia, a- leam, nutrienda scorta, & omnes voluptatis illecebras per luxuriam effundunt, & omnes fortunas consumunt: immemores officij quo pacto interea oues commissæ regantur aut pascantur.

Ad coniugatorum vitia quod spectat, cer- *Coniugati-* tè eos omni ex parte excusabiles non video, *sacerdotes* sed plurimos in grauissimis malis depravatos *omnino* hærere. Quanquam ita serè se res habet, ut si *excusari* iam centum aut ducenti quotannis Ecclesiae *nō possunt.* ministro numerentur aurei, omnes illicò ob- strepant: Auaritiam eius insatiabiliter bonis expleri. Sic ubi pauper aliquis parochos an- nuos suos redditus reposcit, aut de diminutio- ne eorum cōqueritur, rursum eum satiari nō posse omnes oblatrant, nemine interea con-

*Lege hacte-
tor, & pon-
derata te-
cum consi-
dera.*

fiderante, quid ipsi in quotidiana deficiat fu-
stentatione. Olim omnes lubenter sacerdoti-
bus bona sua impartiebant & communica-
bant, ut sæpè unus tantum eleemosynæ, quan-
tum iam solarij duobus datur, acceperit. Iam
si omnes prouincias, vrbes, oppida & vicos
sursum deorsumque cursites, vix obulii, quo
restim emas, in gratiam omnium sanctorum
accipies: Adhaec vigiliæ, decimæ, sacra pro de-
functis, & huiusmodi multa abrogata & ir-
rita facta sunt. Considera iam temporis no-
stri calamitatem & longè eam grauiorem
quam olim videbis. Mercator ea quæ coëmit,
semper studet carius vēdere, quam ipse emit,
ita ut semper aliquid lucrifaciat. At sacerdos
idem semper solarium habet, siue frumenti
modius uno aureo, siue in caritate annonæ
tribus aut quatuor detut. An igitur operarius
nō dignus mercede sua tibi videtur? An cum
vxore & liberis suis ostiatim victimum quære-
re debet? Si prius rudi indoctoque sacrificu-
lo scortum, cum aliquot spuriis sustentare
coactus es, qui nihil tibi in extremo spiritu
solarij conferre potuit, & fabulas potius ani-
les, quam verum Euangelij textum recitare
ausus fuit, quid obstar, quo minus honestum
& bonum virum, cum coniuge fideli, liberis-
que de mendicitatis pastu eruas? Hoc itaque
apertum est, quod pauci pastorum pagano-
rum in abundantia rerum viuant, & de au-
ritia eorum conqueri necesse non sit. Sin vero
yrbanis affluunt diuitiae, eò maiores etiam
sumptus

sumptus in urbibus facere coguntur. Dignus enim est fidelis Dei seruus, ut honestam, non *Dignus est*
bestiarum more vitam exigat. Quamvis autem *operarius*
tem ducentos quis habeat quotannis aureos, *mercede*
anno exacto parum, aut nihil ipsi restat: Nec *sua.*
æquum est, ut omnes liberi eius bubulcos a-
gant. Quisque iam eorum aspernatur filios,
quibus si parentes è vita demigrantes nihil
relinquerent, ubique contemptissimi & ab-
iectissimi haberentur. Consideret iam quis-
que quo amore suos prosequatur liberos, ut
mea sententia fidi & bene instituto, edo-
ctoque Ecclesiæ præfidi, satis pro labore nu-
merari vix posse censeam. Id tamen sedulò ca-
uendum, ne quis bonis Ecclesiasticis, ad lu-
xuriam, honores, voluptates, odium, iram,
contemptumq; proximi abutatur, ut scanda-
lo cuiquam existat. Nam in eo, quod liberos
benè fideliterq; enutrire desiderant, reprehen-
di non possunt.

Hic autem possit exoriri quæstio, an melius *Quæstio*
sit Sacerdotibus prohiberi mulieres, aut con- *Bulgaris à*
cedi, quia nullis impediti curis domesticis si- *Bulgo in*
delius dil gentiusque officio suo satisfacere *veraque*
possent. Aduersus id mouetur contraria que- *partem ob-*
stio, an melius sit nubere, quam viri: & utrum iecta dissol-
prestet cum scorto, aut fidei & honesta vxo- *uitur.*
reviueret. Hoc dissoluit Paulus, affirmas me-
lius esse nubere quam viri. Quamobrem igitur
iubentur sacerdotes viri, & prohibentur a ma-
trimonio? Scilicet respondent: quia Christia-
num & diuinum est, in sancta & bona militare

N 6 militia,

militia, & castigare suam carnem, vt castus si-
as & mortificetur in te yetus ille Adam, nec
fragilibus inferuias rebus, quæ à seruitio Dei
abstrahunt, sed mādata eius maiori cum spi-
ritu & feroore exequi possis. Quod licet pla-
nè absurdum aut contemnendum non sit, ta-
men iuxta Pauli sententiam errare v dentur.
Nam quis in rerū natura extitit qui se leges
Dei perfectè complere potuisse gloriari ausus
fuerit? Nimirum si omnes Sacerdotes, qui &
viuunt & victuri sunt, D. Pauli, & S. Iohan-
nis Baptiste à vestigiis ne latum vnguem dis-
cederent, aut electi serui Dei forent, facile o-
mnis sopita fuerit disceptatio. Quia autem
tales non sunt, à cogitationis peccato se con-
tinere nullo modo possunt. Quod si cogita-
tione peccant, vruntur, & sequitur quod me-
lius sit nubere, quàm vri. Quod si consulerét,
vt D. Paulus monet, abstinentium esse illi, qui
continentię donum habeat, eos meritò audi-
remus. Verùm isti deridendi esse vidētur, qui
sine coniugis conuersatione ardētius nos Deo
seruire possē contendunt, & sacerdotibus con-
iugium interdicunt. Quid tamen nec ipse
Paulus conatus est, qui ex S. S. gratia plenius
sciuit, quid utile & quumque foret, quàm o-
mnes Episcopi & Pontifices. Vnde in plures
animi fluctus, mentis procellas, & cogitatio-
nes malaque opera tales coniiciuntur, ma-
gisque à diuinis absterrentur officiis, quam
fi legitimo vterentur connubio. Sed quia &
hodie paucis & rarissimis matrimonium de-

xtre.

xtrē cedit, meam sententiam hac super re Deo
optimo maximo, eiusque sponsae lectissimæ,
Ecclesiæ nimirum vniuersalis iudicio subie-
ctam volo.

Suprà etiam monuimus, propter errātum V.
multitudinem neminem iustificari, caueat N.B. Stab.
igitur sibi quisque, ne aliorum erratis innita- illo, quod
tur, quicquid enim alterum confundit, tibi *in proximo*.
eandem inurit ignominiam, malum co-

Quius ferè idiota & rusticus non doceri gnoueris,
amplius, sed docere & reformare suū & ho- abstineas.
die studet Parochum, quod & ipsum dete- VI.
stabile est. Quod si in peccatis ille viuit aut *Rusticoru*m
flagitiis immersus est: à legitimo magistratu *insolentia*.
corrigatur: tibi non congruit; vt vitia eius di- Ex. arrogā-
ligentius quam verba obserues. Te primum *tua hoc pr*
recognosce, & satis superque, quod emendes, *cipiuēsecu-*
inuenies. Nec id quoq; dixerim, quod sacer- *lo regnate.*
dotum lapsus notari non debeāt, sed ne qui-
libet insulsus & quadratus rusticus, qui me-
lius ligonem tractare, quam literas nouit, Sa-
cerdotes contemnere, vituperare & corrigere,
nec non de arduis & spiritualibus rebus dif-
putare & cum aliis conferre audeat.

Vt quisq; suo muneri & vocationi fideli- VII.
ter præsit, quod si secus fecerit, periculū quod
illi imminet, alter non perferet. Quisq; igitur
sibi ipsi proximus sit, & cautè prospiciat.

C A P V T I X.

A R G V M E N T V M.

*Simia pontificis perstringit facta, quod omnis
Romana virtus exulet acta domo.*

N 7 Hca.

Heu mihi, Simiolos quot temporano strata
runt,

Facta magistratus qui vitios sanotant

Martinus
hic appella
tur simia,
suo enim
festo mul
tos plerum
que efficit
simias.
Martini ad
Reinikou
oratio.

V Enisse Vulpem Reiniken
Martinus intellexerat,
Qui tecta Roma quarere
Longinquit destinauerat.
Is Vulpes visa protinus
Fratrem salutat talibus:
Amicet in cunctis, me,
AEquam memento perpetuo
In rebus afflidiſsimis
Seruire mentem Reiniken.
Tu sicut in successibus
Et fortis almae commodis
Non alta tollis cornua,
Sed bella rite targida
Vento secundo contrahis.
Nam Vulpis acta subdola

Nihil

Nihil latebant simum.
 Ex arce cordis intima
 Altum trahens suspirium,
 Ait proterius Reinike.
 Martine rursus aspera
 Perferre cogor fulmina,
 Minasq; sortis perpeti:
 En rursus indignissime
 Intur aducor vltima,
 Vocorq; quavis criminis.
 Legatus ecce Regis
 Rursus mihi gravissimum
 Verbis diem denunciat,
 Ut mille rotus anxijs
 Iam concoquar mæroribus.
 Sed spes ramen relinquitur,
 Tot inter infortunia,
 Ponetq; vitam credulam,
 Quod nempel liber omnibus
 His euolabo vinculis,
 Et dignitatem pristinum.
 Mei q; famam nominis
 Forti tuebor pectore.
 Id nam remorderet vnicum.
 Quod sim supremi Präsidis
 Papa, per acres literas
 Exclusus à fidelium
 Et segregatus cæstibus,
 Persuasor Isengrinis
 Quod extit nequissimo,
 Vi ordinem relinquero.
 Id verus si loqui vult.

Reinike in
gemiscens
suam Mar-
tino recen-
set calam-
tatem.

Vulnus, re-
morsumq;
consciëtie
antiquum
Martino a-
perit Rei-
nike.

Fecisse

Fecisse valde patinet.

Nam Rege coram maximo

Causam
quare à
summo pō
tifice excō-
municatus
sit, ostendit
Reinike.

Me pessimis conuictus
Perstringit, & calumnijs,
Omnesq; diras euomit.

Quod si coactus maximum
Adebo Roma Praesulem,
Heurebus in domesticis

Incommodi quid perferam?
Nam conjugem cum liberis
Vexabit Isengrinius.
Modisq; laet omnis.

Nihil tamen negotia
Curare vellem cetera,
Si liberatus vinculis
Papa forem grauissimis.

Tunc esse vitæ præditus:
Integriori crederer,
Meamq; causam rectius
Et verius defenderem.

Martinus:
Romā con-
tendēs Rei
niken con-
solatur,
quod eius
causam a-
pud sum-
mū ponti-
fice in actu
rus sit.

Nil te molestent talia,

Martinus inquit, Reinike.

Cras quando mater Memnona:

Diem reducat aureum:
Adibo Roma Præsidem,
Armiq; causam prouidis
Tuebor hanc prudentia,

Nec te propinquum deseram,

Sin amicis curis confit.

Enitar atq; sedulo.

Vt, quod reposcis exequar.

Quin urbis altæ maximum

108.

In ius citabo Praesidem,
Nouasq; lites ingeram.
Nec huc reuertar amplius,
Quoniamq; finem viderit
Sortitares prosperrimum,
Mihiq; patris optimi
Scribatur absolutio.
Nec me latet coemtio,
Qua Rom. i fallax vtitur.
Cursusq; gentis Itala
Velante lustra quatuor
Mirabiles cognoveram,
Vt fr. iudicis haud sim nescius.
Ad hoc tuum quae pleniū
Requiritur negotium.
Illic amicis plurimis
Meū Simonem prafero,
Qui dignitatis in gradu
Est collocatus splendido,
Qui fert opem promptissimam
Placatus amplio munere.
Huic proximus Schalcksfundius.
Et Doctor Heischgeldt assidet.
Fraterq; Greiffzucum suis
Nos assēclis amplectitur.
Iam mensis ante tempora
Ad Praesulis palatum
Transmisimus pecunias,
Quibus parantur omnia.
His aucepamur gratiam,
Nec non fauorem Principum.
His eleganter omnium

Martinus
se fraudis
Romanz
haud igna-
rū ostendit
Martinus
Romanos
amicos e-
numerat.
Simon I.

II.

Schalcks-
fundius.

III.

Doctor
Heisch-
geldt.

IV.

Greifzu,
Martinus
pecuniis
Romz plu-
rimū posse
confici de-
monstrat.
Martinus
sux vxoris
Virtutes de-
pingit.

Con-

236 DE ASTVT. VVLP.

Conuello causas hostium.
 Et propter implitudinem
 Tuam belomne perforare
 Onus laboris ardit.
 Quare nihil tristissimis
 Pallesee cuius amplius.
 Hic vxor ecce Regia,
 Coniuncta nobis sedere
 Quae coniugali maximum
 In Regis infestissimi,
 Regalis atq; contingit,
 Quos vult reponit gratiam.
 Hac fraudibus plenissima,
 Quacunq; vis excogitata.
 Hanc allognare libere,
 Mox ipsa machinabitur,
 Lapsus tuos astutia
 Venobilitate sarciat.

Hac in bonis sententijs
 Excogitandis plurimum,
 Dolisq; vixis praeualeat.
 Et mentis ob clarissimum
 Acumen, occultissima
 In iure quavis perspicit.

Quin & meis cum liberis
 Deliberato qua soles.

Quod si tibi negauerint
 Edictauris omnia,
 Fac esse possim certior.
 Sic grande tu miraculum
 Breui videbis tempore:
 Cum junioribus senes

Virilis

Viros, & omnes fæminas,
Torius in Provincie
His oppidis amplissimis.
Papa ligatos offeram.
Vt hos seuerioribus
Constringat ille vinculis,
Ab opumisq; segreget.

Num grandiori Pontifex
Confessus a no tradidit
Iam res agendas alteri,
Quod ob senect& debilis
Parui astimetur sarcinam.
Is ergo Cardinalibus
Aulamq; Scribis credidit.
In hac Vocatus nomine
Est Cardinalis Vngenug,
Qui pro sua libidine
Figit resigit omnia.
Est ipse formosissime
Amore capius fæmina:
Qua nota nobis optimè
Clam literas huic offeret.

Hac namq; Voto supplici,
Quodcunq; poscit impetrat.
Adhac Iohan Parteischius,
Qui rite Scriba munere
Amplissimo perfungitur.
Abundat atq; machinis
Dolusq; plenus omnibus.
Huc Schleiffius Notarius
Etiam VVend es a si deo
Viroq; Baccalaureus.

Muta sibi
præsumit
Martinus.

Pontifex.

Cardinalis
Vngenug
describitur

Ioannes
Parteischiu-
us Scriba
Romanus.

Prator

Prætor vocatur Munera,
 Fauorq; index dicitur.
 His araci denunciant,
 Is nil que arat amplius.
 Ut hos amicos integros
 Scruem siudebō maximē,
 Error per illos quilibet
 Grauissimus remittitur:
 Et liberantur horridi
 Quos carceres confrinxerint,
 Et hinc tibi solatum
 Viuum doloris colligas,
 Iam Rex meam sententiam
 Percepit in palatio.
 Sedis Latina maximo,
 Quod te innare cogitem:
 Ipsine est absconditum,
 Benignitate qualiter
 Me prosequuntur aulici.
 Nil ergo vobis asperi
 Incommodive conferet.
 Memorq; sortis improba
 Recogitat omnia,
 Beatus horus omnibus
 Quod nemo sit mortalium.
 Nam Diu a saualubrica
 Fortunæ in Fortuna voluit omnia,
 constantia Nunc auget hunc honoribus
 describitur Nunc innocentem cladibus
 Pænisq; rursus afficit,
 Virosq; iustos sordida
 Mendicitate pregrauat.

Et

Et rebus indignissimos,
 Et impios nummis beat,
 Caducamundi gaudia.
 Nunc ludus amens occupat,
 Et atra se dignissimis
 Miscent triumphis funera.
 Et insuper prosapia
 Est simiorum nobilis,
 Magnumq; stemma Vulpium.
 Nostraq; Rex industria
 Et sapè rebus indiger.
 Id te leuit omnibus,
 Confide, tempestatibus.
 Astutatum Vulpecula
 Paucis renarrat, optime
 Amice, nec non maxime,
 Solarium quod anxio
 In his procellis arduis
 Tu fluctuantiporrigis,
 Non excidet, dum sydera
 Conuexa adharebunt polo,
 Agamq; semper gratas,
 Id politetur Reinike,
 Valeq; dicit simio,
 Deinde cum Greuinckie
 Leonis intrat atrium,
 Nil gloriosum cogitans,
 Ob partis aduersaria
 Nimis molesta scommata.
 Nam luor ater maxima
 Plerunq; verbis impunit.
 Quod nostra certè tempora,

Inter Vul-
 pes & Simi-
 os & hodie
 coniunctio
 est arctissi-
 ma.
 Reinike
 Martino cō
 solanti re-
 spondet, &
 gratias a-
 git maxi-
 mas.

Modis

290 DE ASTVT. VVL.

Modis probant quamplurimis
 Quicunq; sese continet,
 Malisq; fastis abstinet,
 Vitaq; viuit integer,
 Pietas vbi- Is pondus est inutile,
 que iam ex Pepoq; terra dicitur.
 ulat. Quis non procellas seculo
 Instare credat Ultimas?
 Iumbella per ciuitas
 Fumare campos sanguine,
 Et arnatot squalentia
 Iam cerno, iam tumescere
 Opertapassim prælia.
 Iam turbida Germanie
 Cladem minatur horridam,
 Et fata Turcis Ultima.
 Fas quippe Versum concidit,
 Honor nec ullus amplius
 Datur decoris artibus.
 Iam falx in ensim ferrea
 Conflatur omnis impium,
 Vicinaleges oppida
 Rupere, vulgus fluctuat,
 Cunctusq; Maris impetus
 Tumultnatur viribus,
 Rex in Getarum bellus
 Et arma Cæsar induit.
 Vates vagantur exules,
 Musa q; mulas nominat
 Crudele vulgus militum,
 Heu humanostrafir fames.
 Vale Camana, promes

more.

Amore dulci patria,
 Nunc en se cingar horrido,
 Sacrumq; Musis optimis
 Caput premetur casside,
 Portabit hastam dextera,
 Nouiq; mores militis
 Sumentur, & ferociam
 Fingemus alto pectore.
 Iam iam sodales (o dolor,
 Valete delefables,
 Non fatame quiescere
 Sinunt acerba numinum,
 O quant a corde gaudia
 Imo reuersus euomam,
 Cum Parc a nestris effera
 Expleta damnis patriam
 Concesserit reuiscere!

COMMENTARIA.

Ex capite hoc obseruabis, primò quod si 1.
delic amicus aliorum libenter salutet, & Fidelis a-
cum eo colloquatur: ipsique in rebus perditis sua offi-
salutare impartiat consilium. Amicitia enim cum.
comes est concordia, veritas & religio, eius. Amicitia
demq; lex, ut bona omnia communia sint, nec omniū re-
minus amicū diligamus quam nos meti ipsos. rū prestan-
Ergo denique finiamus cum Epicuro sentien-
tes, qui dicebat omnium rerum quas ad bene-
beatō; viuendum sapientia comparauit, ni- Quales a-
bilis esse natus aut præstantius amicitia, nihil nisi nobis
vberius ac iucundius, tales nobis amicos pa- parandi
tari optemus, non quales Brutus aut Cæ- sars sint.

fus,

sus, vel Pontirex Ptolomeus Cæsari & Pō-
peo fuerūt, sed Pylades & Orestes, Theseus
& Pirothous, nec nō Scipio & Lælius, suisse
ferūtur. Qualesq; s; c exclamās cecinit Poëta:

Horat.

Felices ter & amplius

Quos sit appetere et copula, nec malis

Diversis querimonijs

Supremacium soluet amor die.

Delphinum etiam puerum adamātem, vel
aquilam virginis amore flagrantem, vel ma-
gnetem ferrum ad se trahentem imitati, vt ab
amicis seu amicitia alieni non simus.

II.

Afflictus & tribulatus animi spiritus, non
verbis asperis exagitandus, sed ad magnitu-
dinem cordis excitandus & consolandus est.

III.

Ne omnia, quæ in rerum natura tibi acci-
dunt, Fortunæ adscribas, sed tuæ nonnunquā
ipsius voluntati, cum ea interdum, quibus ca-
rere possis, tibi moribus, tuoq; peruerso ac-
cessas genio.

III.

Quod vtile & Reipublicæ necessarium sit,
eos qui in iudicio versantur, ad religiosam a-
liquam admitti affirmationē, ne ex singulari
quadam petulantia lites alicui intendant, &
iudices mendaciis onerent, vel à negotiis gra-
uioribus auocent, aliaq; multa incommoda
patriant, dum animi vafri machinationi-
bu, astutisq; & malitiosis suis credunt pro-
curatoribus. Multi enim quāuis causas tur-
pissimas quasq; habeant, tamē iura nihil ex-
pauescunt, imò se quiduis rabularum patro-
cinio obtinere posse confidunt.

Quic.

Quicquid in hominem ingratum beneficij
collocaueris, id omne amissum perditumque
est. Quamobrem nemo facile se in periculum
aut odium alicuius, propter hominem quem
semel ingratum expertus est, coniçere aut
immergere debet. Ingratum enim cum dixe-
ris, omnia vitia dixeris. Similis enim est he-
stis & quouis cane perfidior. Ingratitudo li-
beralitatem ac munificentiam extinguit, fœ-
da, turpis, & ab omni humanitate penitus a-
liena. Ideo malle mori quisq; debet, quam v-
la vel minima ingratitudinis macula iniuri,
& cupere ut non modò gratissimus habeatur
& sit, verùm etiam studere, ne (ut dicebat Si-
monides Poëta Gr̄ecus) beneficium consene-
scat. Et imitari Leonem, seu Draconem nu-
tricium à latronibus obsessum eripientem, ne
simus ingrati.

Quantum delirauerint illi, qui adolescen-
tiores homines sine omni discrimine & iudi-
cio carceribus Ecclesiasticis, seu cœnobiis cō-
cluserint nō adhibito ætatis, personæ aut na-
turæ respectu. Cum ne bestiæ quidem, quas
delectationis causa incluseris, facile sese pa-
tiantur contineri. Et hinc tot errores, mala
peccata, abususq; grauitimi emerserunt.

Vir bonus vxorem, liberosq; suos non se-
cus ac creatorem suum diligit, colatque, id qualiter er-
qui non præstat, amore Dei indignissimus ga-
Est. Superius idem monimus, Ecclesiam fre-
quentare, domesticas non remoratur actio-
nes. Pauperibus eleemosynas conferre, nihil bear.

~~detraxit: Et bona mālē qualita, mālē dispe-~~
~~reūt. Sed plerūq; obsurde scimus, cum nobis~~
~~de bonis nostris dicitur. Quia in re certe om-~~
~~nies meminisse debemus nos Christianos esse,~~
~~nedum opes, aut mundi confectam glori-~~
~~am, amittamus semper eternam.~~

VIII.

Amicos pri-
rare opor-
ter synce-
tos.

Cuius in vita tua actionibus & ornamen-
 tis semper aduersatus es, eum tibi nunquam
 reconciliari posse confidas. Quapropter erga
 omnes te talem geras, ut in necessitatibus tuis
 amicos inuenias sinceros, in quibus aliquam
 dignitatistuꝝ spem collocare possis. Nemo
 enim tam diuus, potens aut prouidus reperi-
 tur, qui non & aliorum ope & consilio inter-
 dum indigeat.

IX.

Nemo ad
Magistra-
tum, qui in
apertis si-
uit flagi-
tis, euchen-
dus est.

Nemini, ut iuris edita testantur, qui aperte
 tissime in peccatis degit, aut manifestè excō-
 municatus est, leges administrare, aut quen-
 tum, qui in quam accusare conceditur. Sed hoc quo idem
 est siue viri boni, siue adulteri, scortatores,
 prædones, aut aliis affecti ignominiis, supre-
 mum in solio Iudicali occupet locum. Hinc
 illæ lachrymæ, quod multi causam ex omni
 parte claudicantem obtineant.

X.

Amicus certus & cōstans sodalem mutua
 conspiratione consentientem obseruantia re-
 tinere, sed in illico proposito obdurantem
 tueri non obligatur.

XI.

Cur a q a
druplex
cit.

Arguitur clericorum usura, & fœneratio-
 nis fructus, quem ex annuis recipiunt censi-
 bus, & multa de curia prædicantur. Que in
 feudis quadruplex est, Domini omnium par-
 tium

DIVO MAXIMILIANO
SECUNDO ROMANORVM, &c.
Regi & Cæsari, semper Augusto,
Hartmannus Schopperus Nouofo-
rensis Noricus, à Deo optimo
maximoq; felicitatem
precatur.

Plutus opes, longos dat Parca potentior an-

nos,

More Poëtarum sicut ista loqui.

Grana Ceres, Diana feras, meliorib. auctam
Dotibus vxorem donat amica Venus.

Mel Rhea, nectar & Ambrosiam largitur Iac-

chus,

Pan calamos, Nymphæ lilia, Flora rosas.

Larvum Genius, felices AEolus Euros,

Neptunus pisces Regi, Juno domos.

Dona iuuentutis pretiosa dat Herculis Vxor,

Somnia sed Morpheus, mille Cupido soles.

Dulcia suppeditant tibi Musæ carmina, solus

Immortale tibi donat Apollo decus.

Carmina proutido qua Regib. offerat auro,

Nil prater Gates ingeniosus habet.

Tertius hic igitur Rex Maximiliane libellus

Prouida tutela pars sit, opusq; tua,

Quod me forte putas hoc si meruisse labore

Gratiapro donis Et sit habenda meis,

Non precor Et dones mihi prædicta culta, vel hor-

tos,

Iugera fæcundi nec peto multa soli.

O 3 Hostio

299 DE ASTVT. VVLF.

Hostis adest nobis noctesq; diesq; timendus:
Quineq; Germanus est neq; Gallus homo,
Sed qui pauperies cunctis odiosa vocatur,
Victor in hunc queso suffice tela mihi.
Sic ego, quaerristes nunquam sensura ruinas
Delirio nec tam seria vidente tibi:
Perq; Medusa as tua fama vagabieur erbes,
Laudibus & cælos ibit ad esq; Vale.

HART.

HARTMANNI
SCHOPPERI NOVOFO-
RENSIS NORICI DE ADMI-
rabili fallacia & astutia Vul-
peculae Reinikes,
Liber III.

CVm terra se se fertili
Vestiret alma gramine,
Veris tepentis aureo
Amabilisq; tempore,
Dum fine tot carentium
Certo recordor nubium,
Spumaniumq; fluctuum,
Hac inter infortunia,
Subibat indignissima
Imago nostri carceris,
Vbi Poetas optimos
Brisgoia dignoscilicee
Honore tellus excipit,
Sicut Friburgum splendide
In me probauit carcere,
Quo vincla passus aspera,
Fidemq; suprapertuli.
Iam cogitare cœperam:
Offensa quām perpestio
Sit nostra damnis pluribus,
Ingratusq; seculum,
Herusq; perfidissimus,
Me niem premebant debilem.

Descriptio
temporis.

Deplorat
Poeta c. la-
mitatem
suā brevi-
terq; cau-
sam quare
in militia
profectus
fit reddit.

300 DE ASTVT. VVL.

Ergo relinquens omnia
 Tot cæpta præclarissima,
 Annuq; scripta pluribus,
 Manortus ergo perfidi,
 Desertor ac Apollinis,
 Andax inuenta feruida,
 Et in caloris impetu:
 Vexillaclementissimi
 Maximiliani bellica
 Sequi solebam Casiris.
 Quem mox & inter principes,
 Et nobiles Germania,
 Per mille casus turbidos
 Augusta cultrix gentium
 Mihi videndum præbuit.
 Cum quo & internobiles
 Virtute multa preditos
 Istri secundo flumine
 In Austria træcimus.

Quomodo Sed hic nec apta viribus
 in Austria Cæli mei clementia,
 successerit, Aut aura fulsit lenior.
 narrat. Imdiacebam viribus
 Exhaustus a ger omnibus.
 Nec in graui molestia,
 aut funeris periculo,
 Nos unus è sodalibus
 Recenset Niis fonebat dextera,
 quam peri Solutione nobili.
 culo in Sed ipse flagrantissimis
 Austria la- Vrebar & sq; febribus,
 borauerit Inops, egens & omnium.

Vix

Vix ora vocis arida
Iter dederunt amplius.
Laboriosus in super
Vix duxit auras spiritus,
Sed euomebam languido
E ventre fecula omnia.
Nec somnus inquam lumina
Mulcebat optutissimus:
Non herba cum radicibus,
Aut mixta succis debili
Opem ferebat amplius.
Quin nec mihi decumbere
Mollilicebat in thoro,
Sed in platea dolio
Cubare sordidissimo,
Aut limen ante regium
Iacens in atro puluere,
Derisus, et conuicijs
Iactatus, impissimos
Cogebat inter milites
Pudendam multa perpeti,
Fameq; penè commori.
De mille vix sodalibus
Meis Iosias Enicus
Restabat Huffnagelius
Nec ante nobis cognitus,
Quodam repente qui mei
Honore raptus nominis.
Vbiq; contemptissimum
Vile levabat stencore.
Ensemq; nobis Martium
(Qualem mihi deterrimus

In nocte fur substraxerat)

Donabat atq; pallium.

- Paulus** Nec cura Phæbi Schedius,
Schedius. Nec scriba Martis Leichtius,
Conrad. Musterus aut Georgius:
Leichtius. Nec Paulus hac Fabricius,
D. Georgi- us Musle- Paulus medendi qualibet
us. Paulus In arte præstantissimus,
Fabricius Sambucus & doctissimus
Cæf. Math. Poet. & Virg; splendidus
Med. D. Io- annes Sam Mihirelito militi,
bucus Pan- Hac defuerunt ultimis
nonius. Necesse: quin meum
Deo inpri- Deo in pri- Fauore quisq; pro suo
mis acce- mis acce- Ex parte morbum sustulit.
ptū Poeta Poeta refert, Nemo tamen præsentius
refert, quod mor- Me sublenavit perditum
bo grauissi bo grauissi Quād Rector ille cælitus, n
mo ereptus mo ereptus Deum Deorum scilicet
fuerit. supremus immortalium
 Ter optimus: ter maximus,
 Is liberauit febrium
 Apeste me gravisima,
 Precesq; clementissima
 Audivit ure supplicio
 Et imato s̄piria,
 Is mille per molestias,
 Et tot procellas fluvium,
 Imbres, nothosq; turbidos
 Niues, geluq; pallidum,
 Persaxa, per cacumina
 Altissimarum montium,

/ Perfigus ē tumentium
Fluenta rauca fluminum,
Priscam reduxit ad domum,
Nec non amicos nobiles.

Nam cum viderem Martijs
Turbata bellis omnia,
In Austria nec finibus
Meis Camœnus vspicam
Domum vacare commodam:
Sed esse cœlinum ina
Aduersanobis omnia,
Instaret ersi nitibus
Autumnus quis largior,
Mutare terram duximus.
Quare relicta omnibus
Rerum viutor omnium
Egenus, ager ambulo,
Viamq; repo maximam.
Et iam racemos vndiq;
Vindemitor collegerat:
Mensisq; tempus integrus,
Nouem diebus additus,
Via tot ignauissimis
Erroribus consumseram,
Repente cum Francordia
Propinquac circa vesperem
Paterq; Mænus cernitur.
Ergo malorum cogitans
Finemq; tot discriminum,
Meum saluto Cnipiā:
Sedemq; noctis expetos
Is solis vstum lampade

304. DE AST VT. VVL P.

S&uoq; Caurifrigore
 Me dicit haud cognoscere.
 Quousq; lingua prodidit
 Vulnusq; voce cognitus
 Me comprobauit Verius:
 Proinde consuetudine
 Pioq; ritu patria,
 Mesfluctuantem suscipit:
 Cænamq; prabet optimam,
 Et vina iucundissima
 Ulro bibenda porrigit.
 Is & vir humanissimus
 Est atq; iucundissimus
 Pater leporis Attici:
 Me cæpta dulci compulit.
 Sermone scripta prosequi,
 Opusq; Pacis aurea
 Vocale carmen fingere,
 Is solus ductor extitit,
 Ut Reinikes absoluerem.
 Libellulos Vulpecula.
 Quod illicet promisimus
 Et dextera spopondimus.

Vos ergo Musæ Virgines.
 Puellulaq; nobiles,
 Dea&q; mellissimæ,
 Dulces, potentes, aureæ
 Puellula puellulis
 Venustiores omnibus,
 Amore quarum maxime,
 Perculsiæ, atq; gratia,
 Perenne nomen ambio.

VII

Vos quo sō delicatula,
 Pulchellula, Genustula,
 Qua, quando vultis igneis,
 Omnes ocellis gratias
 Spiratis, & cupedines:
 Labrisq; mella pressulis,
 Papillulisq; saccharum
 Afflati, aut si dulcius
 Quid inuenitur saccharo.
 Vos in recessus intimos.
 Sinusq; delectabiles,
 Montesq; rursum Aonias
 Me fluctuantem ducite,
 Et in et ad dulci nectare
 De fonte limpidissimo,
 Vestro precor (tene rimus),
 Adhuc puellus intimo
 Qui vos amavi pectore,
 Donate Vati pocula.
 O gemmea Virguncula,
 Prostratus ad vestros pedes.
 Entendo vobis brachia
 Iam vos alumnū perfidum.
 Martisq; mercenarium,
 Apud Chorus Apollinis
 Vestri priorem numinis,
 In gratiam reponite.
 Mishi nec ob sit exuli,
 Quod sim secutus prælia.
 Eurente Martis turbine,
 Imbuta nunquam sanguine
 Est innocui dextera.

O. 7 Nee

306 DE ASTVT. VVL.

Nec me rogos in fontibus
Inuit casis supponere,
Aut tecta flummis frere.
Quin inter enses & tubas,
Poema gobis caperam
Et lene carmen fingere.
Nec longa vixi tempora
Mauoris inter milites,
Statimq; gressum rettuli
Ad vestiarur susicia,
Onus relinquens turbidum.

Vos ergo nunc ignoscite
Scelus fatenti, virgines:
Errasse sit semel satis,
Nam Martis is periculo
Nunc discesset esse cautior.

O fontis humor lucide,
Qui t. imponentia virginum
Vireta sancta perfluis,
Et ora sandis irrigas
In orbeto tota varibus,
O ceterorum fontium
Ocelle, funde largius,
Effundet lymphas & beres,
Ut militari folidum
Vbiq; corpus puluere,
Manusq; fuscas abluam.
Illata membra candida
Abominantur virgines,
Sed antra per videntia
Castum Poetam culmina
Ad montis alta dirigunt.

Limi

Limis ocellis altera
 Arrisit ecce Virginum,
 Et ferrea pro causa side
 Ruta virentis germinat,
 Laurosq; monstrat innubas.
 Quaecunq; sis pulcherrima,
 Ex optumis sororibus
 Nouem Dearum Virginum,
 O omnibus beatior,
 Rosaq; delicatior,
 Olim Corinna, Lesbia,
 Lygda, Neara, Cynthias
 Præstantior, celebrior
 Meo futuracarmine,
 Faneto saltem, quo breui
 Cæpium laborem finiam,
 Longiq; dama temporis
 Ut crebritate sarciam,
 Rerumq; magnitudine.

CAPUT I.

ARGUMENTVM.

Magnifici vulpes & venit ad uaria Regis,
 Vritur occulto protinus ipsa metu,
 Scilicet & mensest, ita pectore concipit intra
 Quilibet ex factis spemq; metumq; suis.
Dum cum suo Greunkio
 Regis subibat atrium
 Inuiosus Reinike,
 Exemplò multos liuidos
 Hostes adesse constuit.
 Omnesq; plenos scommate

Reinike in
 trans Regis
 curiam in
 numeros
 vbiue ad
 uerarios
 cōspicit, &
 clām terre
 tur.

Tum!

Tumuliuoso colligit.
Secumq; soluens pectore
Recogitabat clanculum,
Iam mortis in discrimine
Sum constitutus ultimo.

Reinike iuxta Maronisversum,
Spem simulat vultu,
premit altum corde
dolorem.

Nam perpetravi plurima,
Qua cantus intermittere,
Et debuisse linquere.
Tamen premebat asperum
Alto dolorem pectore,
Consisus hoc solamine,
Sibi quodipse plurimos
Viros amicos nobiles
In arte specter regia.
Spes inter eis graues metus
Hærere sentit anxiam
Vulpeculam Greuinckius,
Solatur atq; talibus.
Quid ingemiscis Reinikel:

Sepo-

Sepone curas feruadas,
Fortuna fortes adiuuat,
Viro tremenes respuit.

Pergrata nobis maxime
Est Gesta consolatio,

Respondet acer Reinike:

Nec immemor tam nobilis
Post hac ero solatü.

Sic inquit, Et ciuiliter
Pedes ante regios

Flexo genu prosternitur,

Humaniterq; lenibus

Salutat ipsum sociibus.

Hinc fatur immortalium

Rector Deorum maximus

Regi Leonis splendido

Mentem precor fortissimam

Aspiret Et iustissimam,

Vt istanunc consultius

Acutiusq; iudicet,

Quis nam sit innocentior:

Et altero conspectior,

Infida mundus pectora

Habetq; fallacissima,

Qu& singularis optimam

Virtutis Embram preferunt,

Aiuntus ignauissimi

Et nequiores sunt lupis

Rapaciores omnibus,

Sic crimen omne quilibet

Vita sua mortalium

In fronte scriptum conferat.

Tibul Au-
daces sors-
que Venus
que iuuat.

Reinike
quasi ex
mera sim-
plicitate
ante regis
pedes pro-
cumbit.

Reinikes
ad Regē o-
ratio, qua
ipsum ad re-
cte beneq;
iudicadum
inducere
conatur.
Mūdus fal-
lacissimus.

Non

Non res egeret testibus,
 Tunc Rex meam cognosceret
 (Cui si nefas diffidere)
 Ab ipsius regis perso-
 na captat beneuo-
 lentiam.
 Benignus innocentiam,
 Sed nec quid expauescimus,
 Num tanta Regis gratia
 Laudatur & clementia,
 Quod nemo vel mortalium
 Sit iuris obseruantior:
 Is lance iusta ponderans
 Responsiones omnium,
 Enum cuiq; conferet.

COMMENTARIA.

I. Proverbiali dicitur sententia: Conscientia
 Alios cor mille testes. Quapropter tu qui aliorum mo-
 recturus te res ambitionis corrigere studes, tibi ipsi in pri-
 prium i. mis ut correctionem adhibeas, facere necesse
 pse redar. est. Nam & illic quod reprehendas, reperies,
 gue & cor. Cum ergo te omnino culpa vacare non vide-
 ris, indignatione aut furore apud alios paru-
 proficies. Quamobrem excusationem tua ita
 trutina examinabis, ne ad probandum cum
 defecerit, maiora incidas in commoda.

II. Quod poenitentia facti salubris in vita ne-
 penitentia cessaria fit, & quemlibet profecto errorum
 salubris in ineptiarumq; suarū poenitere debet. Sed illa
 vita & ne- peccati recordatio neduret in vnum aut alte-
 cessaria o- rum diem, quemadmodum furis, quilibera-
 nnib. est. tuis à suspedio in ipfa hora rursus furtum
 facit. Errare quidē semel atq; iterum huma-
 num, sed in errore perseverare, & semper post
 factum

factum vellet penitere, id Diabolicum est, &
rarissimè felicem habebit euentum.

Vt sapè iam dictum est, ne cuius in tribu- III.
latione aut calamitate magna constitutus, a-
nimum tuum penitus denudes atq; aperias.

Quod plerunque cęca volubilisq; fortuna III.
amplissima quæq; munera non timidis aut *Fortunæ*
ignavis, sed audacibus atque elatis conferat *audacibus*
animis. plerunque

Quod consilio & solatio plus fido amico *faueret*.
interdum quam pecunia gratificari atq; in- V.
seruire possimus. Quamobrē etiam quicunq; *Cōsilia in-*
in rebus turbulētis vnquam solatione aliqua terdum pe-
opus habuit, is quale sit in consolando offici- cunijs lögē
um, agnoscit, & pro eo gratias agit quam ma- præstant.
ximas. Consolandum autem esse præpoperè
amicos, ostendunt Tyberij Imperatoris ver- *Tiberij Im-*
ba. Is enim cùm Drusum filium amisisset, Ili- peratoris
ensiū legatis paulò serius consolantibus, qua- Gerba.
fi obliterata iam doloris memoria, irridēs re-
spondit: se vicem dolere eorū, quod egregium
ciuem Hectorem amisissent. Sic Solon, cùm *Solon.*
dolentem adolescentem vellet consolari, in ar-
cem eum produxit, hortatusque est, vt per o-
mnes subiectorum ædificiorum partes ocu-
los circumferret. Quod vt factum animad-
uertit: cogita nūc tecum, inquit, quam multi VI.
luctus sub his tectis & olim fuerint, & nunc *Magistra-*
fint & posthac sint futuri. *tus honorā*

Quod Regibus, Principibus, aliisque Mo- *dus E&G ob-*
narchis debita sit exhibenda reuerentia. *seruandus*
Deus enim ipse eos Deos appellat. Si igitur est.

ab

ab ipso auctore nimirum Deo, honoribus aſſociuntur, cur ab hominibus minus colantur aut obſeruentur? Adhæc parum aut nihil is impetrabit, qui coram iudice, clamando & litigando causam suam defendere aut obtine-re voluerit. Non enim modò leges & mores, ac instituta maiorum ab omnibus feruanda esse, verum etiam magistratus, vrbium principes, honorandos, eisque obtemperandum pariter, quos tanquam Heroas præstantioris animi dedit nobis Deus optimus maximus, egregiè traditum est, vt sub eorum imperio

Ciuitas sicut piè, sancteque & tranquillè viueremus. Imò ne pruden quod sine magistratuſ prudentia ac diligen-
tia magi- tia ciuitas esse non possit. Quodq; eliguntur
ſtratus con etiam, vt omnium officioruim religione ob-
ſistere non stringantur, igitur ab omnibus honorandi
potest.

Buturius plicio, quia de via non decesserat (vt moris e-
quare sup rat. Trib. Plebis in foro deabulanti. Paruitq;
plicio affeſſori Fabius cùm filium consulem obuium
etus fuerit. habuisset, ex equo iussus descendere, ipsumq;
Fabius.

magnopere collaudauit, quod Imperium po-
puli Romani nō indecorè retinuerit, nec pa-
tri etiam pepercere. Et plus quod nostri hac
de re cæcum postulare prohibent. Quia ma-
gistratum intueri non potest, ipsumq; reue-
reri vt decet, his verbis. Cæcum vtrisq; lumi-

nibus orbatum Prætor repellit, quod insignia
Magistratus videre & reuereri non possit. Et
certè qui magistratum venerari nescit aut
non curat, is se facile in quodlibet facinus

pro

*Cacus ad
Prætorem
non admittitur.*

Qua sola quamvis ceteris
 Culpis vacares omnibus,
 Furoris ansam probant.
 Vbiq; vulgus mobile
 Narrat tuas fallacias.
 Dolis refertus omnibus,
 Celas latronem pectore
~~lurensq;~~ peruersissimum.
 Sed nolo longioribus
 Certare tecum iurgijs,
 Nam rem probabis exitu
 Mortis tuae grauiſſimo.

Hac audiens Vulpecula
 Terretur, atq; fluctuat,
 Domumq; sapè cogitat,
 Quanempe consultoribus
 Ipsa teretur proximis,
 Fatalis at necessitas
 Concedit haud discedere.
 Sic fatur ergo flebili
 In mentis agitudoine.
 Rex quando Clementissime
 Necem meremur ultimum,
 Indicta fieri aequitas,
 Ne propter vnum debitum
 Quid detrahatur iuribus:
 Submissus autem deprecor
 Oratione supplici,
 Concedat vnum tradito
 Vrhostibus respondeam.
 Cum vestrame Clementia
 In consulendo prouidam,

Reinike ta
 citè cōme-
 morat sua
 in regem
 beneficia.

Dell-

Deliberando strenuum
 Et aulicis negotijs
 Non defuisse senserit,
 Demille vobis vnicus,
 Bonis adhuc sum meis,
 Cum ceteri discederent,
 Vestrasq; partes linquerent,
 Qui nunc volunt innoxium
 Privare vestra gratia,
 Meaq; sic absentia
 Iniuriosè deferunt.
 Quapropter orofluctuum
 Nefarè magnitudine
 Audaciaq; supprimar.
 Id nam latebit neminem,
 Ni mentis imperterrita,
 Foremq; culpa conscius,
 Non regium pratorum
 Gradu subirem libero:
 Sed ierga vellel vertere,
 Fugamq; mox capesserem:
 Nam tot cauernas abditas,
 Spelæa tot cognovimus,
 Quibus manere clanculum
 Possemq; delitescere.
 Ne grande culpis omnibus
 Vacare det solatum,
 Quod mox patebit clarus,
 Id prater vnum, Pontifex
 Supremus excommunicans,
 Quod me ligavit vinculo.
 Quo spero, quamvis hostibus

RUM.

Liberum
 enim erat
 Vulpi siue
 comparere
 siue alio
 aufugere.

Rumpantur ipsis illis,
Elitar absq; temporis
Cunctatione, Selimora.
Num nuper & Greuinckius
Me Regis inuidissimi
Rumoribus monorderat,
Mhiq; maturissime
Venire demandauerat,
Romana Versus atria
Profectionem ceperam,
Ut expeditus casibus
Erumperem granissime.
Sed obnianti Simio
In rure commodissime
Id omne declarauimus
Qui per fidem sanctissime
Promisit almam dexteram
Se velle nostrigloriam
Bonam tuerinominis,
Nec non in Urbe Romuli
Id exequi negotium,
Quod spectat ad partes meas.
Nec est quod angat amplius,
Mentem ve nostram torqueat.
Nam constat, haud formidine
Quod hostium perterrear,
Audire sed mendaci.
Si preparatus omnium.
Nunc ergo perfidissimos
Nequam Selim procedere,
Qui me remotum lniidis
Rosere tot conuictis.

Reinike
rursus excō
manicatio
ne Pontifi-
cis suā ob-
umbrat ne
quitiam.

Reinikes
magnani
mitas.

Veritas *Præsente melicentius*
 semper vin*Nunc conquerantur omnia,*
 cit. *Tamen patebit Veritas*
Peribit & mendacium.

Reinike ad Nam iudicandum cognitis
 uersariis *Vtrinq; causis censeo.*
 collata ex- *His sunt latrones perditii*
 probrat be *Et corvus & cuniculus,*
 neficia. *In quos parum feliciter*
Benignitatis intima
Tot collocaui munera,
Nam proximè cuniculus
Merite circa vesperem
Horas legentem debitas
Salutat, Et charissimum
Solet parentem filius,
Fameq; dicit aspera
Exhaustus, & ieiunio
Iter voraci maximum,
Et oro vile pabulum.
Ipsum miserti protinus
In patris aedes ducimus,
Et dulce cum recentibus
Laceais apponimus.

Reinike e- *Nam tunc agebam Simonie*
 nim mirū *Apostoli ieiunium,*
 in modū *Vt carne nulla gescerer.*
 ieiunia ob *Sed cum famem represserat,*
 seruabat. *Cibisq; serepleuerat,*
Natu minor de filijs
Accedit & superflua
Vult ferula mensa tollere:

Inſt.

In saniente dextera

Quem percutit Cuniculus.
Luctuq; nares Vulnerat
Largum vomentes sanguinem.

Minoris id Fraterculus

Maiorq; natu Viderat,

Accurrit, & Cuniculo

Necem parare nititur,

Colloq; nocte vincula.

Id forte cum perspexerant,

Compescolites illicet,

Minasq; nutris ingero.

Hac ipsa, Rex, est Veritas.

Quod porro coruus incipit

Fidelorem conqueriri

Se perdidisse coniugem,

Qua sana toto corpore

Mortem voravit Ultimum.

Impastanang; pallidam

Volens famem restinguere,

Piscis comedit integros,

Nec inde spinas eruit.

Si postea quid accidit,

Id ipse nouit optimè.

Quid ergo me proclamitas

Fuisse causam funeris,

Cum forsitan ipse perfidus

Hanc coruus interficerit.

Quem detur accuratus

Examinare si mihi

Semel reum cognosceret.

Hac nanque, cum volucribus

Cuniculi
violētiam
recēset.

Responder
corui que-
zelis Rei-
nike:

Corui e-
nim à natu
rapaces
& edaces
dicuntur.

*Aliis eut per aerem,
At ipse tardus ambulem,
Reparumq; sicut quadrupes:*

Reinike *An quiuferim deprenderet
vult queri- Si quis tamen probabili
monias ad Probare testenititur,
uersariorū Ut & sus antiquissimus
sibi testib. Id seruat internobiles,
coram pro Tunc ius mihi non amplius
bari. Natum negabo sed ferum.*

Reinike *Si nesciam conuellere,
vult pro di Diem mihi certaminis
gnitate no Is ponat, atq; nobilem,
minis sui Pariq; natum stemmate
decertare. Transmittat, &c conflictibus
Rem comprobemus mutuis.*

*Ex parte cuius Martia
Fortuna tunc peperderit,
Is innocens putabitur.*

*Id moris inter principes
Virosq; non inglorios
In atrij regalibus
Est, & manebit perpetim.
Sic absq; labo nominis,
Honore stirpis integro
Enitar hinc discedere.*

**Omnes mi- Quicunq; Verba Reinikes
rantur arti ficiosam Audacis intellexerant:
ficiofam orationem Mirum stupebant in modum.
Reinikes. Quid rege coram maximo
Se nolle tot vanissimis**

Ausit dolis defendere
Et tam potenter obloqui.
Tum cornus & cuniculus
Atrapans formidine
Fugam parabat oxyus,
Neutriq; Voce clanculum
Id esse dicunt integrum,
Ut vulpe cum nequissima
Se præparent certamini.
Nec candidis negotium
Firmare possunt testibus.
Quare doloſo Reinike
Diras precantur impias:
Domoq; Regis exeunt.

COMMENTARIA.

~~Ne inquam illi quē famel fallacem cognosceris, fidem denuò adhibeas. Nā semper credere non facile debemus, quoniam is qui citò credit, letis est corde.~~

I.
Qui citò
credit, le-
uis est cor
de.

II.

Magistratus æquè tantam sibi in pauperibus ac pupillis defendendis atq; in diuitibus & potentibus curam incumbere sciat: si modò officio suo correspondere, gratiamq; populi retinere velit.

Ne in absentia quicquā de altero male lo- III.
quaris, ipso enim se defendantे, iudicis, quod De absentia
infidiosè & immerito à te accusatus sit, sus- bus semper
picionem adaugebis. Et pessima certè in ho- bene loquè
mine cōsuetudo est, & reprehensione dignis- dum est,
fima, aliorum dicta & opera reprehendere, &
maxime absentium, quibus præcipue parcere

P 3 opor-

oportuit. Omnis nanque humanitatis oblit
videntur hi, qui absentes præter meritum, ex
incra linguae petulantia, lèdunt roduntque.
Hos Horatius insectatur, ut digni sunt, his
versibus:

*Absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit, alio culpante scutatos
Qui captiuus rufus hominem, famamque de-
caci,
Eingere qui non visa potest, commissate-
cero
Quinequit, hinc niger est, hanc tu Romane
caueto.*

Nec Augustini hac de re versus videntur
negligendi:

*Quisquis amat dictis absentium rodere vitam,
Hanc monsum veritatem non erit esse sibi.*

Ingenuus autem adolescens semper ob oculos
habeat illud, quod veteres parietibus in-
scriperunt: *De absentibus nihil nisi bonum.* Sic
se confuesciant, sic ingenia attemperent, sic
moderentur, ne quid de quoquam mali dic-
cant, aut calumniētur absentium vitam, mo-
res, dicta aut facta, nisi fortè sint talia, de qui-
bus publica sit & vox, & fama, notoriaque o-
mnia, & infames isti, quorum sit mentio. In

Modestè & circūspectè aliis modestè & circūspectè loquamur, ne
quenquam absentium lèdamus, sed de omni-
bus benè, aut certè, si res omnino secus fert,
conditionaliter & nō sine cautela sermonem
instituamus. Experientur adolescentes hoc
præceptum esse utilissimum in vita, & hac di-
ligen-

līgentia prudētiaq; omnibus modis opus esse
in omnibus congressibus, & cū primis in per-
egrinationibus, ybi multis ignotis homini-
bus varia itinera nos coniungunt, cum qui-
bus vna cibum capere, dormire, proficisci,
congredi cogimur.

Quod nemo, qui pœnam excommunica-
tionis incurrit, aut iuris, aut Christianæ Ec-
clesiæ libertate vti possit.

Quod is, qui absentem quempiam iudici
desert, raro ea quæ veritati sunt consentanea
proferat. Si vera enim essent, connixus veri-
tatis studio ea in faciem corā aduersarij
sui effunderet. Quare in primis iudices hac in
re cauti & prouidi esse debent, ne inuidis
aut vafris illis delatoribus auscultent, sed ex-
cusatione audita & re vtrinque examinata *clandesti-*
nis iudices iudicent.

Quod homine ingrato nihil pestilentius *ausculare*
dici aut nominari posse. Pulcherrimum fu- *no debent*
isse Chilonis Lacedæmonij verbum aiunt *Chilon La.*
quidam dicentis, cūm esset vetulus, se ingra- *cedemonis*
titudinis sibi in tota vita conscientum non esse. *us nunquid*
Quo vitio tamen laborant multi adeò exe- *in vita sua*
crando: vt eo nihil sit execrabilius, nec quic- *ingratitu-*
quam sit, quod eo pugnet magis cum natura *dinis me-*
& societate humani generis. Nec ab re in ipsi- *minisse*
us detastationem scriptum est, non recedet *fertur.*
malum de domo ingrati, qui reddit malum, *vt*
pro bono, non recedet malum de domo eius,
imo quod morte plecti debeat ingratus, exilio
verò si quid per metum facere prætermisset,

vt putauit Hippocratides à Carię satrapa acceptis literis quid de ingrato agendum foret.

Ingrititu- *do est Gen-* *Et recte à Bernhardo dictum est, quod in-*
rus Vren- *gratitudo sit ventus vrens siccás fontem ni-*
ngratus *tercordia, rorem pietatis & fructum grati-*
quis pro- *à superbia radice proueniens & pullulan,*
priè dicen- *quia plerique putant sibi deberi ab omnibus*
dus est. *omnia. Et breuiter ingratus est qui non red-*
Philippus *dit, neque beneficij accepti memor est, qui-*
Macedoni- *quedissimulat, omnium verò ingratissimus*
cus. *qui obliuiscitur. Philippi Macedonis miles*
Ingrat- *naufragus ab agricola seruatur, benigneque*
symbolum. *accipitur, cuius ille prædium à rege impe-*
Hospe ingratus. *trat. Iniuriam verò ægrē fert iste, & rem Phi-*
lippo narrat, exauktoratur itaque miles, præ-
diuum agricola confirmatur, & exauktorita-
tis fronti, Philippi iussu, verba hæc inscribun-
trit, *tur: Hospe ingratus. Ingrati symbolum es-*
culis, qui incubante curruca natus & nutri-
tus, eam crudeliter iateratam deuorat, ut
quile pullus è nido cieclis. Kabin auem alu-
mnam suam similiter necat. Ingratus cleri-
cus priuatur Ecclesia. Maledictaque cuncta
dicemus, si ingratum dixerimus. Qua de re
maximè laudatur Cicero, qui quanquam ef-
fecisset omni obsequio vt Cæsari esset charis-
simus, Pompeium tamen sequi maluit, ne
foret ingratus, veritus saluti illius deesse, cum
ipse aliquando (ab exilio enim eum reuocan-
dum curauerat) non defuisset suæ: contrà in-
gratitudinis exempla quæ plurima reperi-
untur. AEsculapius salutem mortalibus pre-
seruit,

stitit, & nihilominus fulmen (ictus enim periret) pro gratia reportauit Thimoleō qui fratri patriæ salutem prætulerat, patricida appellatus. Et Socrates denique iniuste accusatus ab Atheniensibus tanquam impius. Themistocles ac Miltiades post infinitas & innumerabiles victorias, Græciæ proditionis suspicione haud caruerunt, & cum exilio Theseus etiam multatus fuerit, & à Romanis ciuibus Camillus, & ab urbe pulsus Apollodorus architectus Adriani iussu, postea occisus, aliquique alia huiusmodi vulnera ab ingratis hominibus acceperint, certè omnia vndeque ingratitudinis nota aspersa atque etiam coinquinata penitus esse facile cuius patebit.

Ne quis facile alteri collata tanquam immemori beneficia exprobret, ea enim in re se ipsum perturbat & confundit.

Quod honesto viro nihil magis conueniat quam Hospitalitas. Est enim valde decorum patrere domos hominum illustrium illustribus hospitibus. Nam licet ea qua decet liberalitate omnes tractare non possis, tamen pro maxime ea quam temporis occasio patitur humanitate saltem bonum excipias amicum. Nescis enim ubi & quando illius opera auxilioque & tu indigeas. Præterea interdum beneficium, aut officium, licet vilissimum, in necessitate administratum, acceptius gratiusque maximo in nulla angustia allato habetur. Ad hæc hospitalitas maximam habet laudem,

VII.

VIII.

P 5 contrà

contrà verò Amixia inhospitalis reprehēsiō nem rationabilem. Non ab re Abraham ciuitatibus à Domino subuersis incendio ob solitudinem aliò se transtulit, vt hospitalitatem exerceret. Quin & Iouē hospitalem coluit antiquitas, & si quis peregrinum post solis occasum non suscepisset, reus erat pena. Vnde nō absurdè Lyocanem, quia susceptos hospitio necabat, aliquando in lupum à loue suscepto pariter, postquam epulas ei apposuit humanas, conuersum fuisse Poëtæ fabulantur. In lyncem verò feram coloris varij à Cerere mutatum Lyncum Scythiae regem, quod Triptolemum ab ea missum frumenta hominibus monstraturum interficere cogitasset, vt in se gloria tanta migraret. Busiris etiam Neptuni filius hospites Dii immolabat, & ipse quoque ab Hercule hospite occisus est. A Theseo verò Sciron latro, ne suos in mari, vt facere consueuerat, præcipites daret.

Busiris.

Sciron.

IX.

X.

Amicus candidus frustum siccī panis aut casei pro tenuitate hospitis appositum æquiboniq; consulere debet, non secus ac si lautissima principis in mensa delicatissima quæq; comederet.

Notantur hīc sacerdotum ieiunia, qui interdum illis diebus quibus carnibus abstinet, sevariis omnium piscium generibus ita reficiunt gulæq; inseruiūt, vt lautiis quam aliis diebus, quibus carne yescantur, vixisse videantur.

Na

Ne quis pueris iuriariam, vim, aut manus
inferat, demētissimi enim sunt qui aut id fa-
ciunt, aut occasionem facti prætent.

XI.

Quām periculose sit fratribus inuicem
litigantibus se immiscere, dum alter enim al-
teri aduersatur, antequam res ad conflictum
perueniat, in minimo rursus momento con-
iunctissimi sunt.

XII.

Omnibus piis parentibus à teneris statim
ad pacem concordiamq; assuefaciendi edu-
candiq; erunt liberi. Et si in aliquo cōtentio-
nis, discordiæ, superbiae aut contumaciæ la-
psu deprehēdantur, extemplo corrigi huma-
niter castigariq; debent.

XIII.

Quicunque se pueris, mulieribus, aut stul-
tis consociatis, soliditatis suæ vel temeritatis
pœnas æquo vt feret animo, necesse est. Inter-
dum enim detrimentum irrisioñis accessio
auget.

XIV.

Nete ita cibo sufficias, vt inter porcos vi- XV.
dearis educatus, in primis venustus est versus:
Non binas Et edas, sed edas Et binere possis. Quomodo
turpe enim & detestabile est, ita ventrem re- comedēdū
plere, vt vix cibo sumpto tormina, aliasq; to- & biber-
leret passiones. Ne quid maiorem videtur ir- dum sit.
risionē mereri, quām si ægritudinis tuæ cau-
sam superfluum cibum potumq; cōferas in- Natura est
fusum. Vidi ego olim in cœnobio quodam paucis cœ-
(qualia hodie pauca) religiosos fratres singu- tenta-
los cantharis suis hunc inscripsisse versum:

Sume merum modice, modico natura foue-

* * *

XVI. Periculi plenas esse quæstiones illas, quæ Tormenta per tormenta adhibentur, ipsa coarguit expen-
nulli mor- rientia. Multos enim scimus vi tormento-
taliū teme rum eō redactos, vt faterentur talia, ad quæ
rè aut gra- nunquam facienda perpetrandaq; animum
ui & manū induxerant. Tu considera qua Iudicis con-
fessa sine scientia aut salute id factum sit. Quapropter
causa adhi fine aliqua certa & euidenti conjectura solli-
bēda sunt, citis illis inuestigationib; non utatur, aut si
eō perueniatur, modum saltem non excedat.
Iudex enim sine aliqua suspicione firmissi-
ma, si cuiquam in quærendo temere tormen-
ta adhibeat, eadē pœna qua captiuus erat af-
ficiendus, afficietur. Præterea si quis tormen-
tis, ex iudicis violentia adhibitis necaretur,
certè Iudex capit is reus esset.

XVII. Accusator locupletissimis certissimisque
armatus sit testibus, nisi enim testimoniis de-
lationem tuam cōfirmare poteris, accusatus
sive nocens sive innocens absoluitur.

XVIII. Non quoduis iocosum aut ridiculum va-
Testimo- lebit testimonium ad interficiendum homi-
nia à iudi- nem præcipue liberalem & ingenuum. Idcir-
ce benepon co iterum atq; iterum ponderandum & tru-
d-randa tinandum est, quibusnam innitatur ille rebus
sunt. aut consiliis, qui auferre atque eripere alieni
vitam conatur.

Quis Gerē Non autem is solus nobilis est, qui ex no-
nobilis cen bili & antiqua oriundus profapia ^{fūc} maiorum
scendus sit. suorum innititur imaginibus: Sed potius is
qui factis præclaris & gestis illustribus, vita-
que honestissime acta suam testatur & pro-
bat

bat nobilitatem. Ille enim de alio, hie de suo
sibi splendorcm amplitudinemq; gentis ven-
dicat. Elegantes hac de re extant Palingenij
versus:

Nimirum stultus hac sententia, sicut ab auro
Nobilitas, certe de terra nascitur aurum.
De fraude, & furto, de fœnore nobilitas, &
Judicium Gulgi insanum, o sine pectori
turba.

Nobilitare hominem nō illa pecunia, nulla
Dignitas possunt: precio nam dignior omnis
est

Nobilitas, hac non emitur, nec venditur
auro.

At rarus ille summi auctor, laudesq; suorum
Incusat, cum sit turpis sumus: atq; recens ea
Cest apatriis, monumenta atque patruique
trophea. & vitoriae, loricam.

Et quanquam innumeris, demens, igna-
mus abundet

Criminibus, Virtutis inops, tamen esse pa-
tatur

Nobilis: est also quoniā de sanguine natus.
Cur aliena tibi tribuis, luidemq; tuorum.
Esse tuam censes? Et reliqua ibi multa, que
brevitatis studio omittimus.

Nobilitas omni honore, ut respectus & dis- XX.
crimen inter personas conseruetur, nec im- Nobilitas
portuna fiat commixtio, dignissima est. Ve- omni hono
rum ut nobiles hanc suam dignitatem conser- re dignissi
uent, bene humaniterque erga omnes affecti ma est.
esse debent; nec tamē cuius bubulco aut ru-

530 D E A S T V T. V V L F.

stico temerè se agglutinabunt, ne in contem-
ptum veniār. Necesse est enim ut subditi do-
minos superioresque suos reformident & ti-
meant, ne perturbata aut confusa aliqua ex-
oriatur permisio.

XXI.

Ne quis ingenio, potentiae, viribusq; suis
tantum confidat, ut infirmitate inimicorum
suorum contemnere aspernariq; omnino, de-
que omnibus fortunis suis gloriae aut iustitiae
causa dimicare velit. Is enim tentat Deum, &
impunitum id non auferet.

XXII.

Ne quid maius viribus tuis aut ingenio
excellenter aggrediaris, si quid enim ea ex re
detrimenti tibi acciderit, non solum id tacite
toleras i cogēris, verū omnibus respectu lu-
dibrioq; habebaris. Quisq; igitur conscientia
suam prius examinet, geniumque suum per-
spectum exploratumq; habeat.

XXIII.

Accusator quod & suprà monuimus in pri-
mis sit prouidus & circumspectus. Res enim
veris incorruptisq; indiget testimoniis.

C A P V T I I I.

A R G V M E N T V M.

Cornu Et egressus fuit, atq; cuniculus aula.
Multa Bruno metuit, pluraq; dāna lupus.

Bruno & I- Cōscia mēs sceleris minimis impellitur Eurys.
sengrinius Pace vel in media vir timet arma malum.
discessum **M**Etur recenti pallidus
corui & cu- Tremebat sengrinus,
niculi gra- Sed nec minus doloribus
uiter mole Atq; ferūt. Bruno molestis carpitur,
atq; cu- *Quod cornu aulam regit*

Liquis.

Liquisset, & cuniculus.

Tum Rex ait severior,
De Reinike iniurias
Quia laborat conqueri,
Is turis & vulnus regula,
Suas querelas proferat.
Quam miror hoc silentium?
Obmutuere, qui prius
Queris solebant singuli.
An innocentis Reinikes
Terremini presentia?
Profecto Rex clarissime
Sic est, refert Vulpecula.
Plerumq; multi fortius,
Absentibusq; durius
Queruntur aduersarijs,
In hostium presentia
Qua forsan intermitterent.
Vicinus ignavissimus
Iam fecit & cuniculus:
Qui me favore regio
Primum nec non pessimo
Lebo studebant tollere.
Qui mille nugas issimae
Absentem calumnias
Sparsere, nunc se substrahunt.
Cum nempe presentia impia
Refello tot mendacia:
Quibus tamen, si merogent,
Ob regis amplitudinem
Gulpam velim remittere.
Tum Rex ferox interrogas.

Rex dat ad-
uersariis li-
centia con-
querendi in-
iurias quas
aduersus
Reiniken
coceperint

Timiditate
aduersarij
Reinike su-
am probat
innocentiam.

Erab.

Exprobrat
 Vulpi Rex
 beneuolen
 tiam suam.
 Fraudator astutissime,
 Et vanenquam Reinike:
Dic causa qua commouerit,
Quod nuntium lepusculum
In regis negotiis
Tam turpiter necaueris.
Errata qua commiseras
In me, tibi donaueram
Hac lege, quo maturius
Sanctas adires insulas
Claras Iacobinomine,
Exinde Roma Præfulem
Inuiseres ter maximum.
Quibus peractis in tuam
Tutus redires patriam.
Qua cunctanos indulsimus
Vulpiti nequissimæ,
In posterum quo cautior
Vitam scelestam corrigas.
Primum mihi sed omnium
Quod contigit resciscere
Correctione de tua.
Id mors erat grauissima
Miserrimi Lepusculi,
Quem morsibus durissimis
Crudeliter necaueras
Caputq; tabo squalidum
Mihi ministrum Regum
Per Bellinum transmiseras.
Pedem tuum cum facculo,
Quibus viator venitur,
Huc ipse nobis attulit.

Signa pœ-
 nitentis
 Reinike.

Qub

Quae propter acre Bellum
Vita tulit periculum,
Tibiq; mox scacie
Continget idem perfide.

Tunc Reinike suspirium
Ex corde dicit intimo,
Et ter quaterq; largius
Incepit ingemiscere.

Quid, inquit, an lepusculus
Occisus est cum Bellino?
Heu luctus, heu eritis dolor,
Cur vel diem unum vidimus
Amabilesq; luminis
Vitalis auras haesimus?

Heu quanta Regum munera.
Opesq; delectabiles
Inops miserq; perdidit
Quot mille Gazas Persicas,
Gemmae q; nobilissimas
Cum Bellino transmisimus?

Quis crederet mortaliū,
Quod ampli propter munera
Opesq; nostras Bellinus
Necasset hunc lepusculum,
Fidum laboris affeclam,
Viaq; serum lubrica?

Qua verba sicc finierat
Prastigiator Reinike.
Rex mente perturbator
Exurgit, & cito subit
Conclave gressu regium:
Eurosummo percitus

Reinike ex
falso corde
suspirat.

Vide quāta
Reinikes
astutia sit
in excogiti-
tādis dolis

Rex rursū
irascitur, &
doletq; Rei
nikē adeo
perplexus se
cum loqui.

Quod

334 DE ASTVT. VVL.

Quod aure nunquam dextera
 Perplexa verba Reinikes
 Aperta posset noscere.
 Sanis eum lictoribus
 Donare iam decreuerat.
 Sed in cubili Regio
 De publicis negotijs
 Reginam cum lectissima
 Clam conferebat Rigena
 Qua cum Leonem concitum
 Furoris iracundia
 Superuenire conspicit,
 Non litis huius aut noua
 Ignara controuersia
 Vulpicupit succurrere
 Aitq; clementissime
 Quid, oro, Rex rascaris?
 De stirpe cretus nobili
 Est Simiarum Reinike,
 Minusq; temnens omnium
 Et liber in pratorio
 Nullius aspectum paucet,
 De patre nobilissimo
 Trahit genus clarissimum.
 Is extutis virtutibus
 In omnibus spectabilis,
 Brunonetum præstantior
 Tum maior Isengrinio,
 Qui iuris expertes nihil
 Interpretantur dexterè.

Rex responsum Tum Rex ait, ne Rigenda
 dit Rigenę. Mente trahit miratio.

Quod

Quod scilicet severius
Irascar huic Vulpecula,
Lepusculum qua funere
Extinxit indignissimo.
Et causa mortis Bellino,
Multusq; pestis extitit.

Respondet ipsi Rigena,
Præsente nonne Reinike
Prius locutos plurima
Statim tacere vidimus?
Quis ergo vera dixerit
Quæ conqueruntur, omnia
Ob singulare pectoris
Acumen & soleritiam,
Odere cuncti Reiniken.
Nam Rex adhuc clarissime,
Facti recordor illius,
Cum nuper inter Rusticum
Ortasq; lites aspidem
Is vnicus componere
Vafis valereret fraudibus,
Ut ipse Rex astutiam
Extolleret Vulpecula
Et prædicares gloriam.

Rigena can
sam regi,
quare Rei
nike tot i
nimicosha
beat, expli
cat.

Rigena pru
dentiâ Rei
nikes exé
plo probat

COMMENTARIA.

Primò docetur hîc accusationem clande
stinam ipsi ferè autori pericolosissimam esse, I.

vt sàpè iam dictum fuit.

Quod quilibet Christianus, iuxta legem *Dimittere*
diuina proximo suo errores delictaq; omnia bis debita
teneatur ignoscere & dimittere. Quoniam nostra, sic
enim ut, &c.

enim pater cœlestis ei qui aliis ignoscere de-
dignatur veniam concedet? Prætereà is qui
proximo nō parcit, quotidiè orationem Do-
minicam cùm recitat, seipsum condemnat &
reum ostendit.

III. Quod omnes tabellarij singulari quadam
Tabellarij fruantur licentia. Quantumuis enim Prin-
præcateris ceps nullum maleficium impunitum præter-
singulari mittere debeat: in primis tamen tabellionum
quadam caueat securitati. Quibus si nulla in profe-
fruuntur ctionibus concedatur libertas, sed eos quisq;
licentia. pro suo arbitrio inuadat, nullę ad quenquam
saluę peruenturę essent literæ. Qua ex re si-
ne dubio maximę Rebus publicis erumperent
clades.

IV. Quod non sit sapientis viri dicere, non pu-
Non est sit taram. Prudens enim vir non tantum præ-
piantis dñ sentia pôderare, verum & futura respicere in-
cere nō pu illudque animum intendere debet, quod hu-
taram. mana voluntate nihil inconstantius, sive que
perfecta nihil inueniatur rarius: Deniq; in e-
mnibus humanis plus de mobilitate, quam
stabilitate sibi persuadeat.

V. Periculosisimum esse alicui fidem tem-
rē adhibere: Quā nec inter fratres sorores, aut
proximos consanguineos hoc pestilentissimo
seculo tutam inuenies. Quoniam secundum
Poëtam verissimè,

Ouid. li. 2. Vulgus amicitias & utilitate probat.
de Pontio.

VI.

Quod meritò principes fidelium suorum
consiliariorum liberos protegant, ament ac
defendant. Magna sanè est gloria, si honori-
ficam

scam de parentibus tuis audias fieri mentionem, apudq; omnes propterea gratior acceptiorq; fias. Quid autem peius aut detestabilius quam si titulis virtutibusque maiorum confisus in quævis corruas flagitia? Quam obrem is qui ad verā nominis acceditur gloriam, se humanum, affabilemq; erga omnes ita gerat & exhibeat ut posteris nō secus suos filios, atque ipse propter parentum amplitudinem acceptus fuit, charos commendatosq; relinquat.

Vix maiorem in aulis principum esse per-

VII.

niciem quam cum omnes omnis eruditio-

ni expertes, iurisq; ignari sunt confiliarij. Varia principiū enim subitaq; quotidie incidūt negotia, que ceant illuc certè non nisi à prudentibus & ingeniosis cō- modè apteq; discerni explicariq; possunt ho- liarij.

minibus. Tum magni interest, ne Secreta- riorum negligentia in causis dijudicādis laus principis imminuatur, salusque interdum o- mnino deseratur.

Quod maiorem ars non habeat inimicum

VIII.

quam ignorantem. Quemadmodum sapiens Ars nō ha- neminem nisi stultum odit. Quò autem plu- bet inimi- res stultos, hoc plures etiā hahebit inimicos. cum nisi i- Simile enim simili gaudet.

gnorante.

Ne amici laudem eloquentia tua ita cu- mules, ut inimicum factum non rursus cul- pare aut vituperare possis. Cæterūm laudari potest homo, dum se laudabilem gerit. Qui idem ubi se culpabilem exhibuerit, culpandus erit maximè.

CA.

CAPVT IIII.

ARGUMENTVM.

*Historiam, Regi quo concilietur, anilem
Rigena de Vulpis calliditate refert.
Simplicitas nostro germana refriguit aeo,
Omnia sunt nugis, omnia plena dolis.*

Rex negat
se meiminis
se amplius
gestorum
Reinikes.

Narratio
de angue
& rustico.

Anguis
frangit si-
dem.

HAEC Verba postquam Rigena
Rex auribus perceperat,
Quacunque, dicit, prædicas
Præclara gesta Reinikes
Diu vetustas obruit,
Meisq; raptæ sensibus
Oblivioni tradidit.
Respondebat Sutor Simy,

*Ni forsitan molestius
Sit, uribus regalibus,
A proxima vulpecula
Narrabores origine.*

Secundus annus ducitur,
Ni fallor, hic in compi is
Quod implicatus reibus
Lucebat anguis maximus,
Extinctus Egiunio
Fuisse improbissimo.
Viatore ecce præterit,
Quem voce serpens innuocat,
Ut impeditum compede
Dissoluat atq; liberet.

*Benignus inquit rusticus,
Fidem tuam certis mibi
Astrinxeris si legibus:*

Nullam

Nullam quod atro toxicō
Inferre vis iniuriam,
Plagas resoluam nexiles.
Promittit anguis, dū fidem.
Sed quando iam durissimis
Solutis iret vinculis:
Ieiunitate corporis
Urgetur is grauiſſima,
Viroq; bella comparat:
Magnisq; cum stridoribus
Fulgoribusq; proſilit,
Ut innocentem rusticum
Nec queat demittere.

Toruo furentem lumen
Viator ager respicit,
Atq; latro perfide,
Num ſponſionis immemor,
Votiq; facilius eſ datis
Respondet anguis rusticus,
Fame premor grauiſſima
Qua multa ſuadet impia.

Iam mentis impos rusticus
Procumbit, angui ſupplicat,
Ah parce, ſitam perdit
Concede, donec qui ſpiam
Huc appropinquans Generit,
Qui iura nobis explicet,
Meamq; cauſam iudicez.

Lethalis, inquit, ſipera
Volotibi volubilis
Per tempus horæ parcere.
Sed dum potenter ambulant,

Dues

Duo corui *Duos agelli fertilis*
 primi iu- *In fissione rusticos*
 dices. *Sedere coruos conspicit.*
 Iudiciū cor- *Quibus suam sententiam*
 uorum ini- *Etenarrat infortunium.*
 quum. *Vterq; portiunculam*
Sperans rapina, Viperam
Extollit amplis laudibus,
Bonumq; damnat Rusticum,
Qui territus sententia,
Hac ipse dicit Vipera
In parte nil concederim,
Coruos rapaces odimus:
Vterq; prado pessimus
Niliuris in me coniinet.
Quin ergo dicit Vipera,
Nunc latius procedimus?
 Tunc obuiam decurrere
 Vrsus & lu- *Vrsus lupusq; cernitur,*
 pus secun- *Quorum miser sententiam*
 di iudices. *Expectat acrem Rusticus.*
Vrsus lupusque, qui nouam
Litem solebant tollere,
In ore firmant protinus.
(Cum preferenda legibus
Persape sit necessitas)
Vt absq; causa rusticum
 Anguis rur *Impastus anguis denoret,*
 sus conde- *Famemq; duram comprimat.*
 xnatū ru- *Tunc acris infit rusticus.*
 sticum occi- *Num sauis anguis denud*
 dere cona- *Quod iura bis per arbitros*
 tur.

Pronunciata iumforent,
 Hunc deuorare nititur.
 Qui rursus humanissimo
 Sepurgat ore Vipera,
 Atque quamvis arbiteri
 Diebis vno pessimi
 Innoxium damnauerint,
 Id omne floccipendimus,
 Ipsos enim sicarios
 Fuisse constat indices.
 Hanc ergo controverfiam
 Dabo ministris aulicis:
 Hi quod sinistrum duxerint
 Rectum ve indicauerint,
 Ratum maneto perpetim.
 En parcimus duxius
 Respondebat Jesus, cogitans
 Ad regios deueneret
 Resistas notarios,
 Pronuntiata per lupum
 Consentient sententiae.
 Ad Regis et pratorum
 Peruenerant, miserrimus
 Tremit pavetq; Rusticus,
 Opemq; Vestram flagitat
 Inuriasq; noxijs
 Serpentis omnes explicat.
 Tunc Vestra Rex dignitas
 His condolebat plurimum,
 Et iura prouidentius
 Examinabat omnia.
 Lex a nung; causa Vipera

Rusticus se
 purgat an-
 guli.

Vrsi respon-
 sum.

Rusticus iu-
 dicium ad
 regios de-
 fert consi-
 liarios.

Iudiciū re-
 giorū con-
 filiariorū.

Mors

Q

Moribet abrufusticum.

At cateri, iejunio
Quod nil foret molestius,
Pronuntiabant legibus,
Quod iure possit optimo
Hunc deuorare Vipera.

Reinike li-
tes inter an-
guem & ru-
ticum di-
xit. Sic fluctuare Regij
Cæpere Secretarij,
Quousq; venit Reinike,
Quirite causa cognita
Lites diremit omnium.
Nam consulebat Vipera
Ut denuo prioribus
Inuolueretur retibus.
At si colonus aspidis
Casses secundo rumperet
Aut sponte sum solueret:
Deberet omni perpeti
Quodcunq; serpens Rustico
Inferret infortunium.
At liberare Viperam
Sinolit ipsam vinculis
Ad munus illud Rusticum
Nemo queat compellere.

Reinikes
scientia &
Virtus lau-
datur. Sic vindicabat Reinike
Serpentis astum callidi,
Laudabilij, Rustici
Euectus est praconio.

Is mille tot scientijs,
Sublimioris ingenii
Abundat atq; dotibus.
Idem Leonis serujs

Regina Verbis approbat.
Non, inquit Isengrinus
Brunoq; sunt spectabiles
Et inter aula Regia
Viros habendi nobuer?

Regis Vxor
& ipsa Reiniken com
mendat.

Fortes, potentes, strenui,
Cedunt nec Elli maxima
Velocitate corporis,
Audaciaq; virium,
Sed nil valent prudentia.
Sic in Gigantis sapient
Robustiori corpore,
Inest parum solertia,
Salisq; nil abscondit,
Id omnibus concesserim.
Quod noctis atra tempore,
Ob robur ingens corporis,
Multis timentur aulicis,
Nec sumtuosis Esplam -

Brunonis
& Isengri
nj Virtutes
recenset.

Q. 2 Liben.

Reinikes
industria
multis mo-
dis est per-
specta.

Libenter absunt ferculis.
Iam Reinikes industria
In arduis negotijs
Perspecta multa est modis,
Brunonis est ignavia,
Lupiq; negligentia,
Cunctis parant fastidium.

vsorum &
luporum
proprietas

Saltem Valentis corporis
Cordisq; magnitudine
Nituntur, atq; viribus,
Cum res ad actum peruenit,
Et dimicandum cominus
Est forsitan ignavisimus
Vterq; turpi cernitur
Fuga salutem querere.
Vrsi, lupiq; principum
Quieta turbant atria,
Et dissipantes omnia,
Tributa regum decoquunt,
Predantur et prouincias.

Nec estimant seu ciuium,
Domusve Regis ardeat,
Ruasve prunis dummodo
Se publicis calfecerint:
Smunt perire catena,
Carnes et ossa devorant,
Ollas in anes omnium
Rerum relinquunt pauperis.

Reinike vr-
sis & lupis
longe ex-
cellentior.

At iuris obseruantior
Boniq; viuunt Reinike.
Qui cum semel negotijs
In regijs deliquerit,

Id

*Id euenire pluribus
Potest, quod illic contigit.
Is in repertis principum
Regumq; factis omnium
Excogitandis praualeat.*

*Rogamus ergo supplices
Rex in fauorem pristinum
Tuum reponas Reiniken.*

*Rex cautus inquit, Rigena
Nos in uicem de Reinikes
Virtute consultabimus:
Quamuis enim negotijs
In sustinendis dicitur
Exercitatus omnibus:
Dolo tamen circumuenit
Et fallit omnes fraudibus:
Moresq; vulpis occulit,
Et fædus omne negligit:
Suisq; scit præstigjjs
Se vinculis ex omnibus
Tam subdole subducere,
Vi ipse fallacissimas
Demurer eius machinas:
Catum, lupum, cuniculum,
Coruum, Brunonem, Bellinum.
Is Enus omnes decipit.*

*Sic dicit atq; curiam
Altis subibat atrij,
Multos ubi vulpecula
Bilinguis hostes conspicit.*

*Rex reginæ
ad petitio-
nē respon-
det.*

*Rex mali-
tiām Reini-
kes innatā
declarat.*

*Reinike o-
mnes deci-
pit.*

346 DE ASTVT. VVL P.
COMMENTARIA.

Licet ex officio Christiane charitatis alteri benefacere, & de quo quis bene promereri teneatur: Tamen certum in conferendis beneficiis personarum habere respectum nulla *Tædus pro lex prohibuit. Is enim cui semel liberā tuam missum nō gratificādi voluntatem significaueris, ab eoq; soluendum deceperis & fraudatus fueris, is nec in posterum benemerenti refert gratiam.*

II. Neverborum tuorum pactionem quibus iusiurandum complexus es, facile dissoluas aut negligas, nisi extrema coactus necessitate, aut ætatis tuae imperitia, aut propter honorem Dei, dignitatēmve nominis violare compellaris. Affirmationem enim religiosam qui diligentius ponderauerit, non facile eam, quam Deo teste promisit, fidē dissoluet. Quapropter benē faciunt iudices, qui non temere ad iusiurandum compellunt alios. Si tamen veritatis explorandæ gratia aliter fieri non potest, prælectis explicatisque prius Sacramentis, arctiori ad stringendam fidem vtuntur vinculo.

III. Quām periculosum & graue sit coram liuidō & inuidioso (qualis hic per coruum significatur) Iudice habere causam.

IV. Prætor nunquam solus causas capitales levitatēiū iudicare aut damnare contendat: Verūm pludices in dā res & prudentes in iudicium adhibeat Senamnandoū tores. Non enim inanis aut leuis res est, alicui dicandoq; vitam adimere, quam etiam si per mille annos poenit.

pœnitentia ducaris, restituere nunquā potes. *Sitare de-*

Quod nemo auarus aut fœnector, qui in- bent.

iuriosa alienorum laborat appetitione bono. *V.*

rum, ad Rempubl. gubernandam munūsve *Nemo aux*
prætorium deligendus sit. Inuenientur enim *rūs ad ma-*
plurimi, qui inflammati ad dinitias donisq; *gistratus*
corrupti aperta mendacia astruere, & mani- officiū de-
festæ veritati se opponere haud verituri sint. *ligēdus est.*

Non minus difficile quām tædiosum esse, *VI.*
coram insulso, stulto, & illiterato Iudice cau-
sam orare. Cæcus enim de coloribus quid iu-
dicet? Hoc itaq; officij onus bonis, doctis &
prudentibus viris sine respectu interdum ge-
neris aut familiæ deferendum est.

Quod necessitas nullis astricta legibus fer- *VII.*
rum, silices & adamanta frangat. *Quamuis Necesitas*
autem per hanc quæuis excusari non possint *non habet*
flagitia, tamen in decidendis & dijudicandis *legem.*
causis nunquam negligenda est.

Quam iucundum & salutare sit, cum sub- *VIII.*
diti omnium laborum suorum & solicitudi-
nem profugium & præsidium in Magistratu
collocare & reponere possint, *Quod facilius*
non fiet, quām si à principe vel rege integris,
piis & incorruptis Respublica gubernanda
committatur hominibus.

Iudex semper in iudicando respectum di- *IX.*
gnitatis suæ celebritatemq; nominis intueri *Iudex semper*
debet. Non enim leuis ignominia est tāquam *perdignita*
iudicij corruptorem legumq; violatorem di- *tē persona*
gito omnium demonstrari. *sua intueri*

Ingratos sua haud dubiè pœna manet, nec debet.

X.
Ingratitu-
dinis p̄
mium.

XI.

Sapientia
audacia
fortitudi-
ni p̄fere
da est.

XII.

Avaritia
& Vsura
omnis de-
struunt.

vlla ipsis vñquam fides apud eos, quibus subdole semel imposuerint, habebitur, & redentibus occinetur,

Staforis. & pauſa. &c.

Multò plus sapientiam & animi industriam in homine, quàm fortitudinem corporis atque audaciam extollendam & laudandam esse. Ex his enim furiosa quædam stultitia & inconsiderata persæpe oritur temeritas: Illis amplissimæ salus & vtilitas conseruatur prouincie. Quod nemini qui in opérosis quotidie Reipublicæ versatur negotiis incognitum es se planè confido.

Quod lupi vrsique voraces, id est, Avaritia & Vsura non solum immensas destruant regiones, verùm etiam res omnes communem vtilitatem continentis labefactent & comminuant. Indies enim videmus, quam difficiles emptiones, & subdoli contractus ex clandestinis Danistarum in forum inuehantur insidiis. Nam etsi Deus optimus maximus vber tim fructus terræ largiatur, & abundanter omnibus profundat: ipsi Timiopolæ (vt Græci vocant) nullis exatiantur bonis, verùm omnia coēniunt & p̄mercantur, vt rerum pretia accendant & annonam flagellent, laboresq; in opis populi longè durissimos exugant. Tales autem vt accuratè impedianter emptiones, magistratus officium proprium est. Nec ipse met se talibus occupare debebat negotiationibus. Si autem quis inopia compulsus, frugum fructuumq; perceptiones diuen-

uendere cupiat, estimatione adhibita incommodum pauperum, illud ita facere poterit, ne emendi aut vendendi quæstu & lucro duetus fecisse videatur. Verum quis sua, inquiunt, si *Quilibet iā ne remuneratione abiiciat?* ita quilibet beneficium serere contendit, ut & fructum inde seruit, Et *S*ometerē possit uberrimum. Dum itaq; paupe- *fructū inde* res ob penuriam se inuicem iuuare nequeūt, *metat suū.* diuites autem erga inopes liberalitatem aliquam exercere negant, qui Reipubl. corpus saluum & incolume esse poterit?

Quod viro bono & candido, qui semper probitatis commendatione boni viri speciem tueri solitus est, si casu aliquo delinquit, ignoscendum sit, nec ignominiosè propterea de eo loqui conueniat. Qui enim sine vitio viuit, primus in eum lapidem iaciat suum. At qui ex malo proposito pertinacius in peccato obdurat atque perseverat, is humanus non est, sed diabolicus. In omnibus igitur erit modus pulcherrima virtus, & medium tenebūt semper beati.

Principes fidelium, prudentum, & literatorum hominum opera aut conuersatione omnino carere non possunt. Quamobrem etiam ab iis humaniter liberaliterq; tractari debent, ita tamen ne cuiusquam petulan-

*tiæ aut iniuriosæ voluntati
indulgeant.*

XIIIA.

XIIIIA.

Q f CA-

350 DE ASTVT. VVL.

CAPVT V.
ARGVMENTVM.

Innocuum Gulpes Lampū mactasse probatut.
Ipsatamen miracalliditate negat.
Quām nostris hodie fallaciaregnat in aulis?
Quam male mensilic nesciu fraudis agit

Rex de occi
so Lampo
examinate
Reiniken.
Reinike
crocodyli
lacrymas
estundit.

Tum denuo Vulpeculam
Deflebilis lepusculi
Rex sciscitator funere.
Eucosus inquit Remike,
(Simulque; lumen humidum
Vrrunque; tergit dextera)
Mallem pe: auras aetheris,
Quod noster enane sceret,
Volaret atque; spiritus.
Tu quia so iantum regias
Benignus aures applicas
M. testanum conuicta
Si veritate simplici

Vulpe

Vulgi furentis Ciceron,
Mitus lubensq; perferam.

Permixtanam constantiae
In rebus arctis lenitas,
Aduersa vincit omnia.
At si nocentem repperis,
Conuincor & lepusculo
Ut latro crudelissimus.
Demitte morti noxium.

Non horacerta temporis
Sustollit agricrudinem
Mentis mea & grauiissimam.
Nec nulla me suspirijs
Dies leuabit anxijs.
Quod proditoris impiam
Per Bellini fallaciam,
Opes meas amiserim,
Quibus pares nec India
Nec tota vidit Africa.
Quas propter is lepusculo
Necem scelestus intulit.

O qui vel omnes sedule
Interrogando maxime
Rimetur orbis angulos
Ut has opes offenderet.

Mox inquit vix or simia,
Adhuc tuas capacior
Si terra gemmas continet,
Confide, percontabimur
Regalis aula clericos,
Vulgiq; multitudinem.
Dic ergo gemmae proprijs

Patientia
omnia vita-
cit.

Reinike in
Bellinū cul-
pam trans-
fert.

Reinike ad Cuiusq; de Virtutibus.
 mirabilis Repertor admirabilis.
 in mentien Dicebat astus Reinike:
 do astutia. Fuere nobilissima,
 Id propter extimescimus:
 Nam quisquis has innenerit
 In scrinio reconditas
 Seruabit occultissima.
 Heu sortis infelicitas,
 Si nang; id affines mei.
 Aut vxor intellexerit:
 In pristinam cum coniuge
 Nunquam redibo gratiam:
 Vetante quanegocium
 Hoc bellino commisimus.
 Quamvis enim propter meam
 Absoluar innocentiam,
 Nunquam tamen sedabitur
 Hac aggritudo pectoris,
 Quousq; mæstus oppida
 Urbesq; perditissimis
 Erroribus compleuero,
 Ut vel remotas omnium
 Perconter oras gentium,
 Et si graui periculo,
 Et debeam cum sanguine
 Vitam meam profundere.

COMMENTARIA.

Diligenter iudicem omnia percunctari
 decet, quo seuerius flagitia commissa punian-
 tur, Quamobrem nec quavis vana aut ludicra

era excusatione contentus esse debet,

Quod in aduersis rebus nihil melius, nihil præstantius, nihil deniq; nobilis patientia existere possit. Et iuxta Poëtam:

Leue fit, quod benefertur onus.

Patientia autem constantiae foror quāuis læsa in furorem sæpè conuertatur, tamen exempla hīc bonorum fortiumq; virorū vnū atq; alterum, quia iucunda lectu sunt, in medium adducam, quæ si adolescentes imitanda proponent, non modò non incident in illum hominum ingenio inimicum furorem: sed & meliores fortioresque, ac non sine immortali admiratione illustriores euadent. Dion Ale- xandrinus Philosophus, multis cōuitiis pro- brisque à quopiam lacesitus, non respondit. Cæterū in vbi intra ædium suarum vestibu- lum venisset (nam eò usque conuictior inse- catus fuerat) nihil se turbatū ostendens, hoc tantum insinuavit, ne gry quidem. Cōuictor animi impotētia superatus, *laqueo vitam finiuit*. Socrates à quodā calce percussus, ad- mirantibus illius patientiam dixit. *Quid si me asinus calce impetisset, num illi diem di- xisse.* Idem colapho percussus, nihil aliud fertur dixisse, quam molestum esse, quod ne- scirent homines, quando cū galea prodire de- berent. Diogenes pinguē saliuam à Lentulo, *Diogenes.* in facie cūm accepisset, nihil motus ait: affir- mabo ô Lentule, amodo falli oēs, qui negarēt te os habere. Aethiopes, illos qui ultra sinū A- *Aethiopes.* rabicū sunt, si qs en se pcusserit, nō diffugiūt,

Q 7 &

II.

Nihil sapientia præstans

tius.

Ouid.

Patientia

exempla.

Dion Ale-

xandrinus.

Socrates.

Aethiopes.

& verbera & iniurias perferentes: neq; quis-
quam vel alterius vulnere vel damno moue-
tur. Sed sæpè filios aut vxores, sine vlo dolo-
re imperfectos aspiciunt. Deniq; omnia mala
quieto animo perferunt, ad percussores tan-
tum prospectantes, ad singulosq; mouentes
caput. Pittacus sapiens cum conuiuio hospi-
tes accepisset, mulier superueniens mensam
ob iracundiam euertit, turbatos hospites &
ipse solat' est, & patiētissimo animo pertulit.

Quicunq; res preciosas, aurum, gemmas,
aut pecunias per ignotas transferre cupit re-
giones, nulli eas communicet aut ostendat.
Id enim periculose in primis est, multosq;
persæpe nihil tale suspicantes, ad maleficium
compulit.

Vir se in ædibus suis dominum virumque
esse meminerit, nec potestate aut arbitrio
mulieris suę (vt multis hodie accidit) concul-
casi patiatur. Quod tamen non idcirco dictū
velim, vt quis vxorem quam fidelem quasi
domus cñstodem, rerumque omnium procu-
ratrixem agnouit, abiectissimæ ancillæ aut
pedissequę loco habeat, sed velut acerbitatis
omnisq; hilaritatis sociam amplectatur. Nec
quicquam temerè, quod res domesticas atti-
net, sine consilio vxoris adhucico & discussio
commutet. Fidelis enim vxor ad suum com-
modum spectantia fideliter etiam cōsiderat.

Ne quis leuiter aut improuide ob fragilia
& caduca huius mundi hona se in periculum
vitæ coniiciat. Ob splendorem autem &

glo-

gloriam nominis tui quiduis potius perferas.
In exiguo enim temporis spacio persæpe ere-
pta recuperatur pecunia. At vitā semel amis-
sam, aut dignitatem tuam ademptam nun-
quam reparare aut redimere poteris. Nec is
qui vitam lucri causa profundit, detestabili
caret ignominia & dedecore.

CAPVT VI.
ARGVMENTVM.

Plurima de gemmis recitat mendacia Vulpes.

Occulat vt verum simplice pelle lupum.
Sic homines stolidi falluntur imagine veri,
Dum sibi quisq; sapit, & sibi quisq; placet.

R Ex oronobilissime,
Aut dolosus Reinike,
Aurem fauentem præbas,
Mea tibi clarissimas,
Per infidelem Bellinum
Malo remissas omine
Quonq; gemmas explicem.
Rex ergo, fandi copium,
Aut, tibi concedimus.
Tamen cauet o fuitiles
Pro more nelicentius
Ineptias effuderis,
Aut forte longioribus
Vtare nunc ambagibus.
Tunc multa vers. ins pectore
Orditur istis subdolam
Orationem Reinike.
Ehen mihi miserrimo,

Reinike
pergit de
gēmis suis
nugari.

Quæ

Qui sortis amplas maxima
Possessiones perdidi.

Primo recordor, annulum
Amisimus mirabilem:
Hac dextera quem Bellino
Fideliter commiseram,
Quis totus illustrissimo
Lucebat auro splendidus.
Huic artifex incluserat
Mira lapillum dextera,
In amboq; circuli,
Decircinarat prouide
Recentiores literas,
Triplexq; nomen additum.
Quod arte certe sculpserat
Magister admirabilis.

In Regis alta curia
(Licet nec nullum despuam)
Hac scriba nullus perlegat
Nec Doctor nullus explicet,

Magistri A- Apella quam doctissimus.
brionis lu- Noster Magister Abrion.
dxi laus.

In Urbe qui Tremonia
AEdes superbas incolit.
Huic annulum pulcherrimum.
Non occupato serujs
Nogotij ostendogram.
Is asserebat annulo
Hoc esse nil praclarum.
Et inueniri rarius,
Inscripta namq; desuper
Ex patris hortis optimi.

Ded.

Dei beatioribus
 Seth attulisse nomina,
 Qua si quis omni tempore
 Occulta secum gesserit:
 Illi nihil tonitrua
 Aut Daemonis præstigia
 Veli actus ingens ignei
 Potest nocere fulminis.

Annuli vir
tutes inest
mabiles.

Mec Brunacum densissimas
 Nives reportat horrida,
 Periret acris frigore,
 Nec in Sirente perditus
 Aestate contubesceret,
 Sed ut Sire annis integer
 Polleret omni robore,
 Dulcemq; securissima
 Metam senecta tangeret.
 Sed prater hac in annulo
 Auro lapis circundatus
 Erat niger carunculus,
 Qui noctis obscurissima
 Graues tenebras auferens,
 Dabat gerenti lumina.
 Hunc si quis ager dextera,
 Aut veste saltem tangeret,
 Lues abibat illicet.
 At in sinistra nobilem
 Hunc qui gerebat annulum,
 Securus orbis quaslibet
 Abibat in provincias.
 Vim fluminum minacium,
 Ignemq; sternens fulguris

Nec

Nec proditoris machinas
Vtius expauesceret,
Claudive possit carcere
Quicunq; saltē gemmūlam
Ieiunus hanc aspexer.it:

Is mille quamuis agmina
Vincebat Eni hostium.
Adhac venena qualibet
Virtute magna sustulit.
Coramq; summis Regibus
Manuferentem dexterā
Is gratiosum reddidit.

Quem propter excellentia
Virtutis alma munera
Regi tibi transmisseram.
Nam cogitabam pauperem
Quod dedeceret nobilem,
Et conueniret optimo
Regiq; nobilissimo,
A quo salus certissima
Et subditorum dignitas
Dependet omnis Enico.

COMMENTARIA.

I. Ne, quando Principibus loqui studes, nisi
Quando cum magna res efflagitat, multis verbis per-
principib. plexis, aut circuitionibus utaris. Alia enim il-
loquēdum lis incumbunt negotia, quām vt tuis aulcul-
sit. tent ineptiis.

II. Cum iacturam aliquam fortunarum tua-
In aduersis rum facis, virum te ostēdito, nec statim mu-
fortiter a liebri consternaris animo, aut honorem cum
reti

reti amississe cogites. Illa enim quæ tatum pē... gēdum es
cuniæ causa conflata est gloria, variabilis & rebus,
fucosa leuissimo quo quis vento impellitur &
commutatur.

Nevnquam absentesca ūnieris, aut cūm III.
de maiori honorificentius aut gloriosius p̄-
dicas, minorem interea ne contemnas aut
culpes.

Vt Deo indies pro incredibilibus herba- IV.
rum, lapidum, radicumque potestatibus in- Deus om-
gentes agamus gratias. Tantam autem in iis, nia iuxta
atque in Deo ipso, spem locare, ita ut non ad arbitrium
laudem eius, sed potius abusum dirigas, de- suum mu-
mentissimum est. Ipse enim pro arbitrio suo tare potest.
& voluntate ineffahili omnia, quandocunq;
vult, mutare & variare potest, & vt nostri te-
stantur Iambi,

*Aduic Magister omnium
Rerumq; fustor permanet,
Et permenebit omnia
In sempiterna secula.*

Quod certum & honorabile discriminem in V.
ter personas esse conueniat, quo circa se quisq;
in tali habitu ornatuq; corporis talem exhi-
beat, vt inter præstantiores positus, pro suæ
dignitate personæ dignosci & censeri queat.

Quod secundū Deū, vniuersa salus & reip. VI.
perditio in magistratus auxilio & voluntate
consistat. Is enim si fideliter prouinciam suam
defendit & gubernat, ita ut bella, caritasq; an-
nonæ, reliquaq; infinita incōmoda exulent,
feliciter prospereq; succedūt & administran-
tur omnia.

Quam-

Subditima Quamobrem subditi debita reuerentia, *ti-*
gistratum more & pietate sic magistratum suum obser-
suum hono uent & colant, quo ad ardentiorem curam
rare debet. Reip. adhibendam inflammetur. Porrò cum
prouinciae alicui bonus & fidelis contingit
princeps, nullo punto temporis intermissio,
populus pro eius conseruatione atque inco-
lumitate apud Deum instare debet, ut ipsi ad
cominunes vtilitates piè & pacificè conser-
uandas, prauasq; hominum opiniones euel-
lendas gratiam inspirare, & contra inimicos
victoriam concedere dignetur.

CAPVT VII. ARGUMENTVM.

Magni morat sbeculi Sulpecula laudes,
Quale se. *rris amplius esse negat.*
Quo maiora rudes homines mendacia fingunt,
Hoc meliora grani tempore dona ferunt.

A Dhactibi lectissima, Cum Bellino pulcherrimum

Reinike de Reginamisi pectinem,
speculo & Vitrumq; splendidissimum,
pectine mē His quale nemo finibus
tiri incipit. Vedit, Videbit, aut Videt,
Propter tuam clementiam,
Et singularem gloriam,
Virtutis ēḡ praeconium.

Reinike be
Adhuc recordor scilicet,
neficia re-
ginae com-
memorat. *Alto sepulta pectore*
Tot signa mansuetudinis
In melocata perditum.

Tunanq; tactum regio
Mesubleuastif fulmine,
Regina formosissima,
Desturpe nata maxima.
Ut Rex mihi concesserit.

Vitamq; condonauerit.

Hoc ergo concinnauimus
Speculi tibi munusculum:
Quod ex politum pumice
Ignotoris bestia
Ex osse fabricauerat
Leui stupendus artifex,
Id res ad utilissimas
Accommodatur plurimas,
Nec non suavi proxima
Odore completo omnia.
In osse miris fabulas
Coloribus distinxerat
Regumq; claras aurifex

Speculi
pulchritu-
dinem figu-
ramq; Rei-
nike decla-
rat.

Fabulā Pa-
ridis specu-
lo inscul-
ptā Rein-
ike narrat.

Ima-

*Imagines incluserat.
In monitis Ida Gallibus
Ut pastor ille Dardanus,
Oblata dona Palladis
Iunonis & contemserit
Deoq; pomum Cypriæ
Dans iussit ipsam tollere,
Duasq; forma sincere.
Hinc quisq; norat optimè
Leonis in palatio
Narrationem Reinikes.*

COMMENTARIA.

I.

*Quod matrona honoto oriunda genere,
quæ se laudabile gerit, omni laude fit dignissima,
meritoq; apud omnes extollatur & predicitur.*

II.

*Obserua & perpende historiam Paridis,
que certè si rectè exponatur, multa iucundissima & utilissima lectu in se complectitur. De qua alias, cùm per ocium licuerit.*

CAPVT VIII.

ARGUMENTVM.

*Historiam speculi Vulpes in imaginem narrat,
Quam Varias sculptam fecerat arte faber.
Fabula quim nostromendax oblectatin auo
Hanc referò Vulgo qui placuisse soles.*

*Reinike
pergit de
lato
mentis.*

Nunc explicabo latius
Speculi decus pulcherrimi,
Ornabat illud ignea
Glaucus Berillus lampade,

*Is omne quicquid accidet
In quinq; milliaribus
Mox retulit spettantibus.
Hinc arboris carissimo
Ligno fuit circundatus;*

Muli quod auro præferunt.

*Hic res vetusti temporis
Cum viuidis coloribus
Pictas licebat cernere.*

*Hic è vetustis erutam
Annalium scriptoribus
Dignum relatu falulam,
Speculoq; sculptam dixero.*

*Erat caballus inuidus
Qui cursuum certamine
Ceruo volens contendere,
Cuidam Bubulco supplicat,
Atiq; p. astor optime,
Parere simili soles,*

Reinike al
terā Histo
riā specie
insculptā
recenser.

Vehiq;

Inuidia e. Vehiq; nostro tergore,
qui ceruo Tecum volaboprotinus
velvitatē In lustra sylua proxima,
inuidens Vbi queas pinguissimum
Aliis superbū cornibus
Tuis sagittis figere,
Humiq; ceruum fundere.

Rumore late gestiens
Exultat acri gaudio,
Equoq; pistor insidet:
Passu caballus alite
Sylvas opacas transuolat
Ceruumq; pinguem conspicit.
Quem dum laborat inseguiri,
Cerui fugacis segnior
Alacritate vincitur.
Nec non bubulcum flagitat
Descendat & velociter.
At ille lusi murmure
Nihil mouetur supplici:
Nec abstat, celerrimum
Quousq; ceruum sternet.

COMMENTARIA.

I.

Mētiri in- Cui mendacia dicere studio est, is circun-
ter dū cum spectus erit, ne in absurda nimis impingendo
ingeniosū parum sibi ipsi constet. Quamuis enim ho-
rum perū mine mendace & periuro nihil detersabi-
tile est. Ius, tamen in tempore ingenua adhibere
Tria men- mendacia perutile multis fuisse experientia
decij gene. cōprobauit. Tria autem ab Augustino ponī-
rū. tur mendacij genera, pernitiosum, officiosum &

~~Officium.~~ Pernitiosum genus mendacij id ~~Pernitio-~~
 recte dicitur, si non habes quem decipias, tu ~~sum genus~~
 bi mētiaris & remetipsum fallas. ~~Vt Psalmi mendacij~~
~~statetur: mentita est iniquitas sibi. Ab hoc quod sit.~~
 mendacio cauendum sacrae vbiique scripture
 monent: Sic Ambrosius inquit, cauete fratres
 mendacium, quia omnes qui ament menda-
 cium, fratres sunt Diaboli, qui est pater men-
 dacij, & per illud homicida. Interdū quidem *Quare in-*
concessum est diabolo, Chrysostomo testan- terdū dia-
te, vera proferre, sed nō in alium finem quam bolus Vera
ut mendacium suum rara veritate comment- dicat.
 det. Hinc consequitur pessimum esse genus
 hominum qui mendaciis student, & præci-
 puè in doctrina religionis. Nam mendacium
 in religionis causa, vna cum corpore interficit
 & animam. Secundum dicitur officium, *Secundum*
quod ira intelligendum est, ut in gratiam ali- mendacij
cuius amici liceat mendacium comminisci *genus offi-*
& proferre. In mendacio autem quia esse po- crosum.
test officium, aut potestne virtuticum men-
dacio commune aliquid esse? Sæpè accedit ut
alicuius fortunas, vitam, pudicitiam & simi-
lia, commentitia narratione redimas, tum
non propriè mentiri diceris, à proximi enim
corpore, vita, bonis & dignitate auertere in-
commoda, veritatis adminiculum meritò ex-
istimabitur. Si vero ad secreta reuelanda quis
alludat, non obsto quo minus officiosè ali-
quid, quod utile sit Republicæ aut Ecclesia,
nec ad falsitatem, sed ad veritatis custodiā
pertineat, si id necessitas postulet, excogites.

R

Nam

Nam si fiduciam in hac re, officioso huius modi commesso redimicre opus sit, non mentieris. Is enim qui honestam causam habet in genio est aliquid excoigitandi, quod magnum malum publicè aut priuarim auertat, & acmine suo insidiis inquirentium arcana elabatur, veteratorumque tergiuersationes cludantur, mendacius non est. Tertium mendacii genus iocosum appellatur. Quod in iocofis salibus, laetore, & sermonis consistit comitate. Quamvis autem in gratiam amicorum veteres Philosophi, nihil veritati detrahi volunt, ad quem modum & Cicero dixit:

Nulla est peccati excusatio, si amici causa peraueris. Quod & lex Christi testatur, cum dicit, *sit sermo vester, est, est, non, non.* Et in *xta Menand. versu.* Omnis prudens & sapiens odit mendacium. Tamen non omnino reprehendenda aut abiicienda videntur, *ovtpawenial*, nec velo eeu Curius aliqui, aut Heraclitus, hominem statuæ similem perpetuodurum & tristem esse. Nam & maximi viri, Julius Caesar, Augustus, Cicero, D.

Hieronymus, ut naturam aliquando in magnis sollicitudinibus molestissimam leuarent ingeniumque licentius recrearent, iocis, leporis & sermonis delectati sunt urbanitate. Comitas enim veritate tineta sapientia ad leniendas liorum dolores, aut ad placandas in iram multum prodest. Quamobrem qui in conuinio*rum* mul honestis fabularum ex Poëtis, anigmatum*rum* prodest, & similiū ex aliis scriptoribus recitatione ve-

Tertium
mendacij
genus ioco-
sum.

Maximi ei
viri iocis
delectati
fuerunt.

Comitas
veritate
iuncta mul
honestis fabularum ex Poëtis, anigmatum*rum*
prodest,

tant

tant, dementissimi votadi sunt. Sed hactenus
de triplici mediorum genere dixisse sufficiat.

Nec, alicuius praeclarum aut artificiosum
opus cum vides statim amulari aut imitari ^{H.}
nitari, nam si ab eo quod exprimere coepis, ^{Id enim si}
de erraueris, inimicis ludibrio eris turpis ^{miarum}
mo. Ergo quam quisq; Spartam nactus fue-
rit, hanc exornet, id est, quam unq; prouin-
ciam adeptus fuerit, huic se accommodet, &
pro eius dignitate se gerat.

III. Quod is qui singulari quodam odio
inflammatus in alterius detrimentum, euras,
molestias & labores suscipit, merito, si ipsi se-
cus quam expectarat, res cueniat, ab omnibus
despectui habendus & ludificandus sit.

Duplicent enim iure inuidia habet merce. *Inuidie dñ*
dem: Alteram, quod plerunq; periculum, aut plex mer-
dolus in proximum conflatus & exegregatus ces,
in caput auctoris recedit: Alteram, quod sibi
ipsi pena existit grauissima, & suo plus no-
cet, quam alterius corpori. Ut praeclarè diui-
nus noster Vergilius, in Epigrammate de Li-
nore ostendit.

Lusor tubifcum malis venenum
Inticlis vorat ossibus medullas.

CAPVT IX.

ARGUMENTVM.

Historiam vulpes percenset in qua secundam,
Picta super speculo quer radiante fuit.
Fallere, qui didicit, felicibus vitetur auris,
Gratus & in terras quilibet hospesabit.

R 2 Qn

Quin prater hanc & alteram
Audite prisci temporis
Rem, quam peritus artifex
Speculo meo depinxerat.
Asellus & plaustrarius,

Tertiā Rel-
nike specu-
lo suo depi-
ctam enar-
rathistoriā.
Historia de
Cane & A-
sno.

Canisq; blandis diuiniti
In seruiebant rusticis;
Heri catellus gratium
Adeptus optatisimam,
In omnibus coniuījs
Sedebat, atq; piscum
Et portiones carnium
Certas habebat omnium.
Herusq; dilectissimum
Velut tenellum filium,
Nunc in sinu reconditum
Fouebat, & mollissimo
Dormire secum lectulo
Ferebat, atq; ludere.

Asel.

*A sellus hoc intelligens
Se mille diris deuocet,
Vocatq; detestabilem.*

*Heu, inquit, ignauissimus
Nouis herum fallacijs,
Gnathonicisq; moribus
Cur palpitare nescio?
Quapropter ipsi blandiar.
Canisq; mores induam:
Heriq; verbis lenibus
Sic ancupabor grattam,
Pati labores asperos
Nec cogar omni tempore.*

*A sellus ei gò tardior
Rudens agresti murmure
Herum, velut licentius.
Canis solebat proximum
Inuadit atq; suscipit,
Et ore lambit sordido.
Herus paue scit illico,
Et in fugam conueritur.*

*Mox seruulorum clanculum
Armataturba fustibus
Accurrit, & grauissimo
Pulsans asellum verbere
Ad vsq; mortem percutit
Grauiq; claudit carcere.*

Afini inuidia.

*Tales afini
hodie innu-
merabiles
inueniun-
tur.*

COMMENTARIA.

*Vt in sua quisq; quam à Deo accepit, per sua mane-
maneat vocatione, nulliq; suam sortem, licet redebet &
longè splendidiorem inuideat: ad vnum enim catione.*

R 3 ean.

*I.
Quilibet in*

*sua mane-
re debeat &
longè splendi-*

370 DE ASTVT. VVL P.

candemq; vitæ non sumus creati conditionē.
Et secundum Tetraстichon nostrum patet.

Quod si diuitias currit teneamus opimas,

Sumus & aquili conditione pares,

Hinc omnes mensa simus assideamus in sua.

Queso quis in mensam ferula ferre vult?

Oporret in huius fragilis & arumnose vi-
ta miseria alterum alteri inferuire, certumq;
personarum delectum atq; discriminem exis-
te. Quapropter in suo quissq; obduret statu,
nec indecorè tentet arti... cium, cuius est im-
peritus, & à quo natura eius abhorret: ut mul-
ti inueniuntur, qui se omnibus humanis ab-
solutissimos credunt esse dotibus, nec y... of-
ficiis aut magistratibus gerēdis inutiles, in
omnium cōmercio Principum dignissimos
arbitrātur, Ad quævbi deuenerint non aliter
atque a fini ad lyras capessendas idonei inue-
niuntur.

C A P V T X.

A R G V M E N T V M.

Turpis adhuc alio rem Vulpes tempore gestā.

Qd& fuit in speculi margine sculpta, refert.

Verbisq; depriscis ne semper inania fingat,

Ipsa sui memorat dedecus omne patris,

Reinike

quartā regi

de speculo

recenset hi

storiam.

R Ex quā so clementissime.

Neforte mente concipe

Nunc insolens fastidium,

Quod in uīs ambagibus

Verbisq; longioribus

Orationis stimur.

Numb.

Nam prater hac qua diximus,
 Calita facta plurima
 Speculo fuere, qualiter
 Catus parente cum meo
 Sit orbis en longissimi

Profectus erbes exteras.
 Nam passionem fecerant.
 Fortuna siue labrica
 Noceret, aut successibus
 Iuuaret ambo prosperis,
 Labore velle mutuo
 Id ferre concordissime.
 Sed accidit dum pinguis
 In rure querunt pabula,
 Auctus molossis acribus
 Venator undix aduolat.
 Tum felis inquit heu mihi
 In rebus his arctissimis
 Quis nunc queat succurrere?
 Pater nihil perterritus,

372 DE AST VI. VVL.

Se gloriaturn machinis
Et esse plenum fraudibus.
Respondet illi muriceps,
Nil praeter vnicum mihi
Dolum relinquensentio,
In culmen huius arboris.
Velocius descendere.

Ait Six parente euadere
Canum minas grauisimas
Valebat in sequentium,
Quousq; se setur piter
Atris cauernis abdidit.
Opes ubi reconditas
Omnes habebat clanculum,
Quas E molossis fortibus.
Malisq; Senatoribus
AElurus audax prodidit.

COMMENTARIA.

I.

Ne te in potestatem alterius, aut ullam societatem vinculo arctiori, in re minus honesta, constringi & obligari patiaris. Qui enim ad id animum induxit, ut clandestinis cuiquam noceat insidiis, nec ei, cum quo societatem iniit, fidem seruabit. Et quamuis se omnibus religionis obstrinxerit votis, necessitate gente fugit, suisque, quam maxime potest, rebus consulit atq; prospicit.

II.

Gloriari Ne nimis insolenter de tuis glorieis viride scipso tutibus, aut efferaris scientia, nam cum res non decet, factis declaranda est, caue ne confusus,

Lene

Leno velut rapido liquefit sub sole butyrum,

Aut solet admoto cera perire rogo.

erubescas & despectui habearis, apudque omnes malè audias. Quemadmodum & hic de suis vulpes gloriösè loquitur artibus. Quibus cum vti debebat, inops expersq; consilijs quidnam in primis aggredieretur, vix in spelunca seruatur proxima. Sic multi hodie de pinguioris ingenij, tanquam sapientissimi Salomonis industria essent præditi, caput prædicant & cristas attollunt, assidente interim a liquo qui tacet suamque occultat intelligentiam, quem tamen si glorio so illi, aut iactatori, ingenij dotibus cōferas: ne manus quidem digito correspondeat, sed in auricularis minimo vngui plus salis, quam alter in vasto crast. Soq; habet corpore.

CAPVT XI.

ARGUMENTVM.

Ore recenser adhuc aliam vulpecula fallax.

Historiis artibus. Cuper orbe fuit.

Scilicet in erdum decet assentire loquenti,

Fabulisti quis verus, si qua iocosa placet.

Quin est stupenda, quo loquar,
Speculo peritus sculptili.

Calator hoc dolauerat.

Vt scilicet deformius

Equi cudauer mortui,

Lupus vorax inuenerit,

At ossa diligentius

Projecta cum corroderet,

Reinike
quintā regi
de speculo
suo recen-
set historiā

R S Incav.

Incautus ingens deuorat
Os, quod si atenerimi
Habebat arcta gutturis.

Hinc is dolores maximos
Molestiasq; perferens,

Historia de
Lupo &
Grue expli-
catur.

Promissiones omnibus
Medicis facit fidelibus.
Si fortè quisquam istib[us]
Eum levarem alterius, a-

Hunc velle se p[ecun]ias ni-
Remunerari maximas.
Sed ecce cum iam neminem
Habere posset proximam
Gruem salutans inuocat
Rubro decoram pileo.

O Doctor, inquit, maxime
Feras opem miserrimo,
Digno laborem munere
Pensabo, tuni lambilgas.

Hic capta Grus fallacijs
Os exhibanti gutture
Lupi potenter eripit.
Cu: postulantipramium,
Lupus quid, inquit, perfida
Reposciis à me pramij?
Quidente tē discerpere,
Et colla duris morsibus
Mibi molesta frangere
Cūm quinerim, miserrima
Donasse vitam nil putasi
At non tibi sufficerit
Mei funoris gratia,
Quod te ream dimisimus,
Nec ore deuorauimus:
Cūm penē nostra rumperes
Et vulnerares guttural
Hoc omnium stipendum
Est ritè seruientium.

Hac cuncta quæ narrauimus
Speculo fuere lucido
Calatamiris artibus.
Quod ipse, tanquam nobilis
Indignus isto munere,
Regina sibi miseram.

Sed iam latronem perfidum
Non credidisse Bellinum,
Quem laude summa præditum
Et rebar integerrimum
Vel omnium mortalium,
Spero tamen gratissima
Dies quod olim deteget,

Lupus be-
ne merit
grui pmi-
sam abne-
gat in cre-
dem.

Fidelis ser-
vus semper
afinus cū.

Quis latro crudelissimus
 Vitale lumen optima
 Ademerit lepusculo,
 Aut furrapaci dextera
 Gemmas meas subduxerit.
 Cruenta facta scilicet
 Sicariorum turpium,
 Vel sna formidabilis.
 Dies renelat omnia.

COMMENTARIA.

I. Ut in honore fidelem habeas medicum, &
Fidelis meus. Deo enim tuum in commodum in columita-
 dicus honor temq; creatus est. Quamobrem nemo mor-
 re est di- talium medicinam aspernari aut contemnere
 gnissimus. debet, multis enim laborantibus succurrit,
 ægris medetur, affictos excitat, ut fugientem
 non nullis persepe fistat vitam & valetudinem
 recuperet. Quamuis enim vulgus vocifere-
 tur, quid ad me iudici curatio? si moriendum
 est, moriar: si viuendum, voluntas diuina fa-
 cilè medicinam meo applicabit morbo: Vult
 nihilominus certè Deus ut intermediis suis
 fruamur, & cum gratiarum actione vt amur.
Deum tentare. Id enim Deum esset tentare, si lecto decum-
 tare, quid beres, & ieunio re continuo conficeres, expe-
 sis explicat etans quousq; angelus è cœlo descenderet, &
 ægroto tibi apportaret pharmacum: Postha-
 bitis interim omnibus mediis, quæ ad vitæ
 necessitatem & sustentationem corporis cre-
 asset. Deus enim non ad cuiusq; voluntatem
 libidinemq; sua commutabit opera.

Quod

Quod iam s̄epe inculcatū est , ne illi quem
quem semel fallacem aut peruersum expertus
es,nimium confidas: pr̄sertim si in ipsius po-
testate relictum sit, ut tibi nocere possit; id qui
secus agit dignus est qui decipiatur, & despe-
ctui multis exponatur.

II.

De vitio ingratitudinis h̄ic monemur, de
quo superius diffusius & copiosius diximus.

III.

Ne medico solutionem in longinquum
differas tempus. Si enim illi qui infirmissime
valetudini diligentissimè inferuit , precium
inhibes, & pro operatibi locata mercedē pro-
trahis,inconsideratissimus dementissimusq;
homo appellandus es,qui discriminem inter in-
columitatē vitæ,imbecillitatēq; corporis
humani non agnoscis.

IV.

Quod verissimum hoc sit prouerbiū , quo
affirmatur, nullum à Deo homicidium diu Nullū dñe
occultatum aut impunitū pr̄termini. Ex occultari
perentia enim iam edocuit eos , qui homici porest homi
dij rei essent, & per annos aliquot factum ce- cidiū.
lassent, potius quām flagitium omnino deli-
tesceret, aut casu aliquo , aut importunitate,
aut ebrietatis tormēto compulsos sua in vul-
gus disseminasse maleficia , & ante omnium
oculos posita denudasse.

V.

C A P V T X I I .

A R G U M E N T U M .

Enumerat benefacta sui Vulpecula patrū,

Qualia contulerit plurima Regis aue.

/ R 7 Signa

378 DE ASTV T. VVLPI

Signa verustatis licet afferat omnia Vulpes,
Illa recordari Rextamen actanequit.

Reinike of
ficia patris
sui, in Re-
gis paren-
tem colla-
ta comme-
morat.

Reinike pa-
rens Medi-
cus excel-
lentissimus
fuit.

Non miror altis regibus
Quod mira vobis accidunt.
Et multa saepe desidit
Oblivionis traditio.
Illius infelior
Imagoni nuncid tempore
Subit tibi graviissimi,
Cum peste vester corporis
Correctus insinabili
Parens thoro decumberet,
Nec inueniret quempiam,
Cruenta qui salubribus
Sanaret herbis vulnera,
Quousq; nempe literae
Meo parenti mitteret,
Qui mille perfectissime
Artes medendi posuerat.

Hinc

Hic passiones maximas
Is explicabat pectoris.
Salubre miscens pharmacum
Parens meus fideliter
Hoc consulebat languido.
Lupi iecur pinguisimi
Septenner herbis quatuor
Ut denoraret additis.

Lepus quod è vestigio
Ferociens audirebat.
Annoq; sese comprobat
Vix esse natum quatuor.
Parens cachino difflit.
Lupiq; lamentabilis
Nihil mouetur questibus.
Annatus inquit quatuor
Annos & se septem vixeris.
Patebit omne protinus
Iecur tuum cum videro.

Vocatur ergo carnifex.
Lupoq; pelle detrahit.
Eparq; Regi porrigit.
At ille collum deuorat.
Et conualescit illico.
Seruisq; mandat omnibus.
Doctoris & clarissimi
Meum parentem nobili
Dignentur omnes nomine.
Quod & tamen præclarissime
Foreta; circumspectius.
Hac posset atq; ponderio
Habere plus autoritas.

Reinikes
parens in-
signia Do-
ctoratus à
Rege impe-
rat.

Dona-

Donabat ipse pileum
Colore tinctum purpureo,
Monile diues in super
Auro refulgens textili,
Plenumq; gemmis annulum.
Apparet at nunc verius,
Et emineo conspectius:
Quid ista secum tempora
Periculosa conferant.

Reinike se Parentis ex industria
propter be Nechactenus percepimus
neficia pa- Vel omnium vilissimos
rentis sui à In arce fructus regia.
rege nihil At summanem p gloria
amari de- Honoris ē fustigia,
clarat. Mei relictis omnibus
Locantur aduersarij.
Nihil valet prudentia,
Vel artium scientia
Praetura liberalium,
Amore lucri quilibet
Sed quaestuoso ducitur.
At fortè si quis barbarus
Onus potentis nobilis
In Casaris palatio
Illiteratus accipit:
Is est molestus omnibus:
Nec ante tempus perbreue
Qualis fuisset, cogitat.
Tantumq; lucro sordido
Incumbit, ē pecunys.
Hac Rex stupende singula

Specula

Speculo figuris aureis
Insculpta misi Bellinum
Tibi per impissimum.
Quod fata si concederent
Hac comparare maximo
Vita velim periculo.

COMMENTARIA.

Certum est Principes & Reip. gubernatores quotidie molestis operosisq; implicari *Principum* negotiis, ita vt omnia recordari aut omnium ardua ope meminisse diuinum potius quam humanum rosaq; nescit. Vnde mirum non est, si actio aut causa *gotta*, nonnunquam differatur, aut in longinquum procastinetur tempus. Cuius rei idcirco hic mentionem facere libuit, ne quis in aulis, cum tardius expeditur, propterea principibus indignari aut succensere velit. Debent tamen & illi suo officio satisfacere, ne quenquam temere causam eius de die in diem protrahendo vexare, sed omnibus iustitiam, ut decet, administrare.

Ne quicquam quantum ad morbum spe- *II.*
stat, non aliter quam reus aduocato suo cau- *Medico ni-*
sam capitalem agenti omnes defectus aperit, *bil quod ad*
medicum tuum cælare velis. Id qui facere ne- *morbū spe*
gligit, medico, quicquid in ea re detrimenti *stat cæla-*
accipit, imputare sine iniuria non potest. *dum.*

Notatur hic imperiti & illiterati Medici, *III.*
qui consuetudinem ægrotantis, aut naturam *Medico ma-*
corporis non cognoscunt, imò ubi casu leui- *lonib[il] pe-*
usculum aliquem curarunt morbum: confe- *silentius.*
stim

stim sine omni iudicio grauiorib. morbis pe-
riculosas curationes & ancipites adhibere vo-
luit, à talibus abstineat, & nullo modo vir bo-
nus se curari finat. Nā & modico grauius æ-
grotantes sanare aut ingrauescentem ratione
prouidere morbum difficile est: præsertim si
cū talibus ipsi res sit, qui iudicio minus pollé-
tes, suas passiones animiq; affectiones expro-
mire nesciunt, & doloris impatientes phar-
maca omnia potationesq; respuunt.

III.

*Nihil vita
pretiosius.*

Quod medico fido & perito pro labore ni-
hil detrahendum liberaliterq; merces soluen-
da fit, nihil enim charius aut preciosius vita
existit, & bona valetudo omnes mundi ante-
cellit diuitias.

V.

*Avari ho-
mines ad
Magistra-
tū euchen-
dinō sunt.*

Ne quis de prouidētia, honore, diuitiis aut
amplitudine parentis sui tantum sibi persua-
deat, ut in ea confusus in quodvis flagitiū rue-
re, & omnia ad voluntatem suam agere velit.
Omnis potius ita beneficiis demereri stude-
at, vt & posteris liberos suos commendatissi-
mos & charissimos relinquat.

VI.

Ne principes sordidos istos, tenaces & a-
uaros homines ad publica eleuēt aut promo-
ueant officia. Non enim Domino ipsi solūm
iniuria fit, cūm fortunas facultatesq; eius in-
fidiosè subtrahunt & compilāt, verūm etiam
subditos misere affligūt, excoriant & deglu-
bunt. Vnde populus indignè in odium prin-
cipis dominiq; sui deuotionem inflammatur
& concionatur. Quod in primis magistratū
summoperè cauendum est.

Quām

Quām nimis verum sit, hoc nostro ingratissimo seculo, lucro & pecunie virtutes, omnesq; præclaras artium postponi scientias, ita ut benè exclamare cū Tibullo nostro liceat:

Heu mālē nunc artes miseræ hac secula trāctant,

Iam tener assuevit munera ferre puer.

Aut cum Horatio qui dicit:

Ciues ciues quarenda pecunia primum,

Virtus post nummos.

At nos cum Lotichio nostro potius hunc modum dicamus:

Ah pereat quisquis prafert virtutib. aurum,

Ingenium eundar nobis vincit ope.

Verūm miserabile plerunq; isti bonarum artium & virtutis contemptores habent extū. Quotidiana autem nobis ob oculos quia versantur exempla: res testimoniis prolixioribus non eget. Multi indies opulentimercatores breui tempore questuofissima emendi & vendendi sic emergunt mercatura, vt

Iam tum tacturos sidera summa putas.

At demum cùm iam amplius cadere non posse, atq; omni ex parte beatissimi omnino iudicantur: repente tandem tam ignominiose & turpiter lapsi præcipitantur, vt eos

Iam iam tacturos Tartard nigra putas.

Quodis qui ex humili aliquo genere aut obscuritate hominū in altum extollitur, animo se nimiū efferre aut intumescere non debeat.

Deus enim eum, quem in altitudinem glorię

384 D E A S T V T. V V L P.

aut fortunæ extulit, rursus de statu honorifico derurbare, & cum dedecore sic ut omnibus sit ludibrio, deiicere potest. Quamobrem quisq; secū diligenter animo perpendat, quid fuerit, sit, aut fieri possit: semper memor, quām varia volubilisq; fortunæ rota, huiusq; vniuersē humanæ vite fluctuosa existat commutatio, se erga omnes benignum, affabilem & tractabilem exhibeat. Vnde non illepidè Poëta hortatur:

*Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente
Dives ab exili progrederie loco.*

I X.

Licet quidem & fas est, vt proximus quisque sibi ipse sit, eaq; potissimum quæ ad suū faciunt commodum, requirat: tamen semper æquitatem & excellentissimam ante oculos habeat iustitiæ virtutem. Salomone enim nostro teste:

*Parua viri dominū metuētis ingera præstant
His sunt iniusta quæ bona partim manu.*

Is igitur qui honorem, fauorem populi, splendorem, immortalesq; consequi laborat gratias: his duobus potissimum iustitiæ innatur fundamentis. Quorum primum est, vt ne

*Duo iusti- cui noceatur, deinde vt cōmuni vtilitati ma-
ciae funda- gis, quam priuatæ inserviatur.
menta.*

C A P V T X I I I.

A R G V M E N T V M.

*Exprobrat hic Gulpes ipsi benefacta leoni,
Inuidiamq; lupo comparat inde grauem.*

Hoc

REINIKES, LIB. III. 389

Hoc opus & labor est mendacia fingere fauis
Hostibus & noceas, subueniasq; tibi.

R Ex in superbaruria
Profuturo retalia:
Vt fas tuam Vulpecula
Percepimus sententiam.
Verum quod ad praconium
Tui parentis attinet,
Id antenon audiueram,
Eiusq; de Virtutibus
Nihil recordor amplius.
Quin forsitan ante seculum,
Quatu renarras plurima,
Hac contigisse credimus.
Sed de tui Gulifima
Opinione nominis,
Et fraude detestabili
Nimis recordor plurima.
Et constat omni seculo
Meaq; vita tempore
Vulpecularum plurimas
Fuisse semper machinas,
Nec quempiam mortalium
De dignitate Reinikes
Vel mentionem candidam
Pecisse, Vel praconio
Hanc extulisse nobili.
At forte Gulgi mobilis
Si fallimur mendacio,
Innoxiusq; pessimis
Iniurijs offenderis
Idiure detestabilem

Rex de pa-
rente Rei-
nikes nihil
recordari
potest.

Rex de i-
psius Reini-
kes mali-
tia innata-
que nequi-
tia sibi plu-
rimum cō-
stare affir-
mat.

Rex dicit
Reinikē à
nullomor-
talium lau-
dari.

Certe

386 DE ASTVT. VVL.

Certètibi molestiam,
Et mentis agricudinem
Afflictoris adserit.

Hac audiens subpecula
Paulo dolebat acris:

Reinike dignitatē nominis
minis sui defendit.
At dignitatem nominis
Tuetur ore taliter:
Autque formidabilis
Rex, miror hoc licentius
Deme quis ausit spargere.
Nullaq; me quod dixeris
Vita diebus omnibus,
Fuisse laude præditum.

Num tempus illud excedit?

Reinike facta sua in
regem explicat.
Nec amplius recogitas
In telocatam gratiam,
Munusque, nunquid immemor
Benignitatis es mea?

Scis ante menses quindecim
(Sed absit exprobratio)

Cum fortis Isengrinus

Mecum colono dñiti
Suem dolis exceperat.

In pascuis improuidi
Deinde quam malitiamus.

Vt Gestra forie dignitas
(Recordor) interuenerit,

Grauique de ieiunio,
Laboribusq; conquerens,

Pro maxima pecunia
Frustum rogarit filios.

Aurum Isengrinus,

Non

Non illa dicit vendimus
 Multo laboris improbi
 Sudore que parauimus,
 Hunc modiq; plurima
 Is obstrepebat marmurans:
 Tunc ipsi senioribus
 Verbis lupum demulceo,
 Et flagitans humillime
 Vxore cum dulcissima
 Terreddo voti compotem.
 Et diligenter sciscitor
 Quis partiatur fercula:
 Iubetur Isengrinus.
 Is sed triumphans gaudio
 Suoq; more diuidens,
 Tibi, tuerq; tertium
 Dat portionem coniugi,
 Aures suillas Ecce cur
 Mishi relinquit, catena
 Sibi reseruat omnia.
 At cum tuas absumperas,
 Rex magne portunculas,
 Illis nec indignissimam
 Ad huc famem sed aueras:
 Nunquam lupus voracior
 Volebat hoc aduertere:
 Sed ut proterius belluo
 Is deuorabat omnia:
 Quapropter ipsum calcibus,
 Pnognisq; penepessimis,
 Et conscidisse sanguibus,
 Niclinculum se subrahens,

Inuidiā re-
 gisq; odiū
 Isengrinio
 conflat Rei
 nike.

Isengrinij
 in distribu-
 endis fer-
 eulis ini-
 quitas.

Lupi vora-
 cissimi no-
 tatur au-
 xitia.

Bon.

Isengrini- Boniq; pugnam consulens,
us à rege In montium confinia
multatur. Fugam dedisset vtilem.

Quem tu vocabas denuo,
Et edocebas, qualibus
Deberet vti moribus:
Si regis in coniuio,
Vel assideret principis.

Post imperabat regia
Nobis duobus dignitas,
Ex rure plura fercula
Ut promeremus proximo.
Statimq; in his moriger

Reinikes Obediebam sedulo.
obediētia. Ibamus ergo rustici
Ad diuitis præsepiā:
Vitulumq; vobis attuli
Primis minacem cornibus.

Tunceuehebas landibus,
Et prædicabas Reiniken:

Reinike o- Eratq; solus Reinike
lim regi S. uelles acceptissimus.
charissi- Tunc imperabas Reinike
mus. Reinike ar Partire tu charissime,
tificiosè & Fortuna quicquid obtulit.
iustè parti- Partem tibi mox alteram
tur fercula Impartiebar integrum,
Tu & secundam coniuge

Hinc obtuli, superflua,
Vt sunt lien, cor & iecur,
Tuis reliqui filijs:
Fibras, caputq; spumiger

Forabat

Vorabat Isengrinius:

Pedes mihi vilissimos

Velut tenebam seruulus.

Iam tu rogabas protinus,

Quis me magister optimis

Hic imbuisset artibus,

Quod separarem singulas

Belleq; partes scinderem.

Id plaga me, respondeo,

Docebat Isengrinij.

Rex magne nunc considera

Benignitatem Reinikes

Meumq; gratitudinem.

Nam quicquid aut paranimus

Aut indies laboribus

Adhuc parere possumus:

Vobis lubenter offeram.

Sed metamen licentius

Laudare nolo, proprium

Cum sordeat praconium.

Perpende Sulpis scilicet

Partitionem Reinikes,

Lupiq; portiunculas.

Et illico videbitur,

Quisnam vocandus integer,

Tibiq; sit fidelior.

Sed lundis ad fastigium

Euetus Isengrinius,

Praefectus est in omnibus,

Nihil tamen regalibus

Inseruit ipse commodis,

Sed helluatur improbe

Reinike
suam regi
promittit
operam.

Reinike se
ipsum lau-
dare non
vult.

Isengrinij flagitia re-
censet Rei-
nike.

Et impudenter omnia
Perdit, profundit, decoquit.
Et quicquid aut deliberat,
Aut cum Brunone conficit,
Id sicut ex oraculo,
Lapsum ve cedat a there
Tuis probatur auribus.

Reinike
misérè vbi-
que conte-
nnitur.

Sed nullus audis simplicem
Orationem Reinikes,
Non Rex negabo maxime,
Quod multa de me perfida
Querantur aduersarij,
Sed ibo nunc audentius
Aduersa contra spicula:
Malisq; nolo cedere.

In arce si quis aulicos
Versatur int. r nobiles,
Qui veritate præditas
Suas querelas firmiter
Probare norit testibus,
Aut copiam pecunie,
Is corpus aut oppignoret,
Si vanas sit conquestio,
Mecum pacisci quod velit.
In uniuersa curia
Sed cernotalem neminem.

COMMENTARIA.

I.
Semel ma-
lus semper presump-
tur malius.

Cum semel de aliquo finistra increuerit fama, aut rumor improbus dissipatus fuerit, illi propter speciem quandam probitatis aut virtutis fucosam umbram ne facile vñquam credi.

Crimen honoris si graue posse refellere verum
Ingenij donum diuinitatis esse solet. (bis.)

REx inquit, his super lapi
Deliberabo questibus,
Prius tamen vulpeculam,
An cedat istis, audiam.

Respondet audax Reinike:
Non hac lupo concedimus,
Quae me, meumq; dedecent
Genus, nec unquam feceram,
Sed hoc fatemur libere,
Illus ipse coniugem
In stagna quod liquevit
Ad hunc modum deduxerim
Instruxerimq; talibus
Vi ipsa pisces optimos
Captare posset artibus.
Sed consulente tempore
Spernuebat ipsa Reiniken:

Rextanquā
bonus iu-
dex Isengri-
nio, prius
quā vulpē
audat, cre-
dere non
vult.

Reinike re-
futat dela-
tionē Isen-
grini.
Reinike i-
psem et re-
censet, quo
modo Iren-
grini exo-
rem pescari
docuerit.

Impre-

412 DE ASTVIT. VVL.

Improuideq; gurgiti
Immergit & stultissima
Ceu vacca caudam deject.

Vxor Isen-
grinij non Quam si statuto tempore
fuit mori- Traxisset aut maturius
gera confi- Non alligata frigore
liis Reini- Hasisset en paludibus.
kes. Lubenter è periculo
Hanc subleuassem gurgitis,
Sed maior ille viribus
Erat labor Vulpecula.
Contaminabat insuper,
Me mille coniumelijs
Iratus Isengrinus,
Minatur & crudeliter
Quod me velit discerpere.

Fuga illu- Fugam capessoprotinus
dit Isengri Camposq; libo cursibus.
nio Reini- Conuersus ad blasphemias,
he. Tunc mille diras euomit
Et latrat Isengrinus,
Quousq; stagnis coningem
Suam vadosis eripit.
Quod porrò nos iniurijs
De Rusticorum turbidis
Accusat in sequentium,
Illud salubre corpori
Fung; membris vtile.
Nam rursus is caloribus
Refecit artus frigidos.
Sed unde laudes ordiar
Istius ignauissimi

Lupiq;

REINIKES, LIB. IIII. 413

Lupiq; dementissimis;
Infamiam qui propria
Celare nescit coniuges
Graniq; pestilentior.
Quo si sit aduersario,
Secum suis contaminat.
Tunc vxor Isengrini
Irata dicit, Reinike
Eur omnium nequissime:
Qui captiosus omnibus
Illudis, & nefarijs
Omnes dolis circumuenis.
An immemor fallacia
Illius es erifurcifer?
Cum tristiorum vidimus
Scaturientis in cauo
Sedere fontis brceo
Nec posse præformidine
Gradum referre maximus.
Tui misera protinus
Accedo, fatis condolens
Et diligenter sciscitor,
Quis casus huic deiecerit.
Dolis refertus credulim
Cum me salutas fæminam,
Noctemq; te per integrum
Vorasse pisces optimos
Mox impudenter prædicas.
Exemplò me miserrimum
Tunc appetitus piscium
Nouusq; pulsat impetus.
Tuisq; iussis alterum

Reinike I-
sengriniū à
propria cœ-
fundit in-
famia.

Vxor Isen-
grinij ma-
levolentia
Reinikes
exacerbat.

Qua astu-
tia Reinike
ex puteo
ascenderit.

T

Cop-

414 DE ASTVT. VVL P.

Conscendo fontis Urceum.

Rotamq; per Solubilem

Ad ima praeceps deferor.

In alta turre ueteris

Et fonte liber exilis.

Caritas pi-
scium. Hoc caritas in tempore
Est facta magna piscium,
Nam dum proterus vitreas
Hauriret undas rusticus,
Suos sodales connocat.
Qui duriter grauiissimis
Me verberarunt fusibus,
Vi plena tuba lurido,
Vicibusq; pessimis
Non absq; vita maximo
Euaserim discriminine.

Reinike a-
cerba qua-
dā irrisio-
ne Lupi ve-
xat coniu-
gem. Hic clanculum Sul pecula
Sermo cachinnum concitat:
Deo sit inquit gratia.
Quod divina sultem tristibus
Emerseris periculis.

Nam duriore cautibus
Amarulen- Has pelle plagas acrius
ta ironia. Tu sustinebas, quæ meam
Cutem scidissent plumam,

In posterum sis cauтор
Et negligenter omnibus
Non crede nugatoribus.

Nusquam Fidemq; nunc mortalium.
tura fides. Scias in orbis omnibus
Non es et tu ampariibus.

Tunc dicit Sengrinus,

Id

*Id teste te levissime
Probabo verum Reinike.
Qui semper infortunia
A te recepi maxima.
Scis qualibus fallacij
Metradisti sapius,
Omnesq; concit merito
Cercopitheci filios,
Vi voce me laceffarent,
Et vnguis bus discederent.*

*Isengrini-
us aliudob
iicit vulpi
flagitium.*

COMMENTARIA.

Quod nunquam de ullius etiam causa, nisi vtriusq; audita controversia & lite benè per specta, iudicium pronunciandum sit. Hic non Macedonis incommodè in iudices iniquos Alexandri Macdonis torquebitur exemplum, qui orante accusatore alteram manu aurem solebat occludere, vt ipsa reo conservaretur.

Brutis animalibus potius quam ratione præditis conuenire, si omnibus, quæ passim sparguntur, sine iudicio admisso, an veritati etiam consentanea sint, fidem adhibeat. Vnde Seneca non illepidè ait: Vtrunque vitium est, omnibus credere, & nulli: sed alterū honestius dixerim vitium, alterum tutius.

Quod conueniat frui tempore, seruireque scena vriq; foro, vt dicitur, omniaq; quodam astu, consilio & prouidentia incipienda & perficienda sint, vnde non immerito Thales sapientissimus im esse tempus, quod omnia inueniret, affirmauit.

T 2

Quam

I.

II.

III.

III. Quàm periculosus animæ laqueus sit auaritia, non enim ullis potest satiari rebus, qui animæ laqueus perit. ea semel capti fuerit, quo usq; in ipso cupiditatum congelatur, & durescit gurgite, ex culosissimus.

*Avaritia
exempla.*

*Tyberius
Imperator.*

C. Cassius.

*Vespasiani
Imperato-
ris auar-
tia.*

*Mida Re-
gis Phry-
gia stulta
cupiditas.*

omnium diuitiarum facere cogitur. Extant in historiis multa passim præclara exempla & facinora quæ instigante auaritia fuerunt confecta & perpetrata. Tyberius Imperator adeò auaritiæ obnoxius fuit, vt Galliarum, Hispaniarum, Syriaeque & Græciae principes confiscari ob leue impudensque calumniarum genus, vt quibusdam non aliud sit obiectum, quàm quod partem rei familiaris in pecunia haberent: C. Cassius tam nefariæ homo fuit auaritiæ, vt Syllam & Calphurnium cum pugionibus occidendi, eius gratia deprehensor, quinquages sestertium ab illo, ab hoc sexages pactus, dimiserit. Vespasianus Imperator tam indomitus fuit auaritiæ, appositis amphoris in viis ad urinas excipendas, quæ fullonibus venderentur, vestigal commentus fit, sed increpatus à Tito contulit. Mox verò pecuniam ex prima pensione ad nasum filij admouit, sciscitans num odore offenderetur? Illo negante, atqui ait è lotio

more

~~more auri teneretur, Deos precatus, ut, quic-~~
~~quid attingeret, in aurum commutaretur,~~
~~exorauit. Sed mox cum omnia quae appone-~~
~~bantur ad mensam, aurum fierent, inedia mi-~~
~~serabiliter interiisset, nisi voti secuta fuisset~~
~~relaxatio, ut est in fabulis. Idem Midas cum~~
~~Celenum Phrygiae oppidum hiaret, atque~~
~~plures domus cum mortalibus absorpta es-~~
~~sent, monitus oraculo, ut res preciosas eò cō-~~
~~iiceret, nihil attulit. Vnde optimè à Platone *Platonis e-*~~
~~dictum, ei qui velit esse diues, non cumulan- *legans di-*~~
~~dam pecuniam, sed minuēdam cupiditatem. Etū in ana-~~
~~hac & alia multa peperit habendi libido, ad *ros.*~~
~~eò ut in proverbiū cesterit: Auaros nisi cum~~
~~moriuntur, nihil recte facere.~~

Qui omnibus calamitates, angustias, &
miserias suas recitare & commemorare cu-
pit: à multis interdum despectui habeatur o-
portet.

Dementissimus homo est, qui sua vitia de-
decusque proprium, aut amicorum infami-
am, quo aliis tantum noceat, detegit ac reue-
lat. Nā si in proposito malo decipitur, alter-
que, cui insidias fecit, immunis atq; liber ela-
bitur, is meritò ab omnibus deridetur, & lu-
dibrio exponitur.

Quod meritò in turpissima quæque inci-
dant opprobria, qui adeò gulę ventriq; deser- *Volupias*
uiunt, vt vel ob sumptuosiora vnius cœnę fer- *omnium i-*
cula, in quævis flagitia abhorrenda anteces- *morū pesti-*
sores comitetur. De voluptatibus hīc multa *tentissima*
dicenda forent, quæ omnium vitiorum pesti- *est radix.*

T 3 len-

V.

VI.

VII.

418 DE ASTVT. VULP.

Ferreæ et lentissimæ radices præstantissimos etiam homines metes mines nonnunquam in horribilia & extrema libidine docum animæ tum corporis coniiciunt periculum. Ia. Adeò ut D. Hieronymus inter illecebras voluptatum & ferreas metes libidine domari affirmare ausus sit. Verum quia vulgaria & quotidiana satis ob oculos versantur exempla, diutius hinc immorandum non existimo.

VIII.

Anima duerte cui fidas, non enim illepidum extrat Proverbiū, quo dicitur, Fide, cui autem, vide: Cūm in primis hoc seculo fidis tuta aut illæsa nusquam, aut apud rarissimos inueniatur.

CAPUT III.

ARGUMENTVM.

Factamodis Vul'pes sua grādib. euebit audix,
Inuidiaq; Lupon non leue constat onus.
Scilicet interdum miscere satrata prophani
Conuenit, & verum dissimulare iuuat.

Reinike noua de Isengrinij info-
lentia nar-
rationem
instituit.

M E quando rursus nominat.
Infumiam nec propriam
Occultat! Sengrimus,
Rem dicit acer Reinike,
Narrabo vobis integrum,
Nam si recordor opumè,
Secundus annus ducitur:
Quod ambo pertransiimus
Oras potensis Misnia
Et nationes Saxonum.
Immanis ecce cernitur
& spelunca monitis ardus.

VI

Veſdit antrum ſcrupelum,
Ex corde mœſta clanculum
Lupus trahens ſuſpiria
Famelicosus ingemit,
Quem penè nullis ferculis

Explorabilem praefensimes,
Ut rite poſſet omnium
Pestis vocari maxima.
Quapropter illum vocibus
Instigo ſic mordacibus.
In hoc ſpecure recondita
Dapes latent lauifime.
Quid immoramus incolare
Cito petamus impetu,
Quod ſi tamen ferocior
Refiſtut, ut cibarum
Nobis moleſtus abneget,
Hunc enſe perforabimur.
Dilecte perge Reinike,

Infatia-
lis Ifengri-
nij voraci-
tas.

Reinikes
astutia in
excogitan-
dis conſi-
liis.

420 DE ASTVT. VVL.

Exclamat Isengrinus,
Hic immorabor interim.
Tudiligerter omnia
Perquire montis ostia,
Reinike in Et redde si quid inuenis.
antū mon Me certorem protinus.
tis repit.

Sodalis Isengrinij
Meiq; ventris gratia,
In antra repon proximit,
Fossasq; diligentius
Inquiro montis singulas.
Offendo tandem luridos
Matris trahentes & bera
Cercopithec filios.

Reinike in Hiq; omnium nigerrimi
antro Cer- Erantq; crudelissimi:
copithecos Vel angue quouis sanguis
inuenit. Oculi micabant ignes,
Vt totus expauescerem.
Hic cogitabam quipiam

Lenis ora- Auferre qui vult, maxime
tio mitigat Huic est necesse moribus
iram. Utatur & Gnathonicis,
Verbisq; demulcentibus.
Quare saluto lenius,
Matriq; blandientium
Primos honores defero,
Mibiq; iunctam sanguine
Appello, laudo, prædico:
Modestiamq; fætuum
Admiror, atq; laudibus
Extollo pulchritudinem.

Id

REINIKES, LIB. IIII. 42

Id complacebo auribus,
Eratq; dulcis cantio.
Mox adferunt cib. iria,
Lautamq; mensam preparant.
Tum sumptuosi ferula
Mirarer &c coniuuij,
Et ture quis recognet,
In rupe montis inuia,
Rerumq; solitudine
Quibus pararent fraudibus.

At cum famem sedaueram,
Carnem fugacis optimam
Mater ferebat hinnuli:
Hanc, inquit, adfer filij,
Tuq; porta coniuge:
Agoperennes gratias,
Valeq; dicens ultimum,
De valle moniis exeo.
Hic omnium miserrimus
Fagi sub umbra proxima
Sedebat Isengrinus
Illius indignissimam
Misera tus vnicè famem,
Decarne pinguis hinnula
Huic offerebam pallido
Bolum sed optatissimum,
Quod ipse dudum pessima
Oblivioni tradidit:
Memor nec optat amplius
Mihi referre gratiam.
Obiecta postquam pabula
Ieiunus & famelicus

Reinike
splendido
conuiuio à
Cercopi-
thecis exci-
pitur.

Isengrini- Vorasset Isengrinus,
 us inexple Nondum refertus vndeque
 biis descri Aut ferculis explebilis
 bitur. Situm requirit cancaui
 Reinike Et qualitatem liminis.
 qualitatē Situmq; an- Spelunca dico, quam vides.
 tri Isengri- tri Isengri- Sinus habet mirabiles:
 nio expli- cat. Tamen sordidus et meo
 Fratri, quod utilissimum
 Videtur esse, consulam:
 Adire rupis limina
 Aut hic mane: e, liberum
 Tuis re' in quo partibus.
 Intrare si sententia
 St. it. delicata fercula
 Mensa dabuntur optime.
 Sed veritati parcere,
 Et multa debes fingere.
 Nam ver. si loqui soles,
 Hoc frater antrum desere,
 Et linquat limen: mpium.
 Veritas nō Qui veritatem dicere
 omni loco Incantus omni tempore
 & tempore Connitur, mendacijs
 di. ēda est Et nescit hanc conspergere.
 Isengrinij Is fluctibus gravissimis
 Rulta arro- luctatur tumultibus,
 gantia. Et multa perfert asperita.
 Respondet Isengrinus.
 Meas amice Reinike
 Obtundis aures fabulus.
 Hac nostra prouidentia

Audi-

Audiuimus acusabilis,
Sic fatur Egrupem petit.
Cum mox marinas simias,
Cen Ditis atri filias
Cum matre turpiconspicit,
Exclamat utq; talibus:
Heu quid sibi deformia
Orci volunt hac ponderas?
Dic mater o rurpissima
Talesne gignis liberos?
Aut ex paludis infera
Suim trahunt originem?
In omnium deterrimo
Vel Damonum cognomine,
Suffige tal-s in crucem,
Aut semen hoc inutile
Immerge ripa proximo,
Quod fata dant in flumine.
Fortuna si tales misera
Habere donet filios,
Omnes profecto pessimam
Hos ad crucem remitterem,
Aut mox abyssiluridos
Venarer illis incolas.

Hac verba postquam percipit
Mater furens irascitur,
Ait que, quid vniuersime
In rupe nostra queritas?
Nos nunquid omnes ludicas?
Turris esse Simias?
Quid formanostris stemmatis
Te vexas, utq; libertas?

Isengrinus & ipse
inuadit an-
trum
Isengriniſ
inconfide-
sata oratio

Cercopit-
hecorum
mater in I-
sengriniū
stomacha-
tur.

Heroas amplos Sidimus
 Qui laude summa predite
 Mihī meis & filijs
 Non intulere dedecus.
 Sic noster illos Reinike,
 Rerum peritus omnium,
 Ad astracæli sustulit.

Isengrini-
 us pergit
 conuitari
 simiis.

Tunc pergit Isengrinius
 Conuiciari simijs,
 Dapesq; iure postulat,
 Matremq; dementissimam.
 Turpisq; mamq; nominat.
 At illa inulta filijs
 Vires suas recolligit
 Lupamq; plagi anxiuns
 Discindit indignissimis,
 Ut plenus atro sanguine
 Taboq; sive discederet.
 Quae curta, Rex, incommoda
 Ex mentis impudentia
 Sibilupus confecerat,
 Parere dum cult nemini.
 Quod si mibi Vulpecula
 Unquam fuisse moriger
 His sortis infeliciter
 Non actus esset suuctibus.

COMMENTARIA.

A.

Rursus perstringitur auaritiæ vitiū, nam
 verissimè hoc seculo iuxta Poëtam:
Creuerunt Ego pes, Ego opum furiosi cupido,
Vt cum possideansi plurima plura petant.
 Ele.

Elegans sanè & perutilis hic de veritate at-

II.

tingitur locus: Nempe ut is qui in seculo hoc Opportuni
versari cum hominibus desiderat, ita affectus *tas temporis*
sit, ut opportunitatem temporis, loci & per- *loci q; bbi.*
lom. in omnibus seruet & respiciat, linguaq; que iā ob-
ad ea & omnes actus suos dirigat & disponat. *Seruanda.*
Nemo enim viuit, qui semper id quod cupit,
loqui audeat, aut perpetuo veritatis nitatur
studio. Quanobrem pro commoditatetem. *Veritas*
poris adhibenda & dicenda erit veritas. Om- *quomodo*
nes quidē aperti, simplicis veritatis cultores, *& quando*
fraudisq; inimici adhibito tamen discrimine *dicenda.*
esse debebamus. Mea enim quid interest, quid
Rome, Venetiis, aut alibi geratur? At si quan-
do ab aliquo tanquam teste veritas exigitur
& extorquetur, tunc noli parcere, imò in ve-
ritatis lucem defensionemq; aliorum omnia
quæ potes, profer. Sed illud hominis acuti &
ingeniosi proprium erit, veritatem suo loco
sine aliqua nominis, famæq; detractione aut
dedecore occultare. Et hoc de seculi huius re-
bus & moribus dictum velim. Nam in diui- *In diuinis*
nis rebus veritas etiā è mediis nubibus erum- *rebus Veri*
pat oportet, & si fractus illabatur orbis, tamē *tas calari*
per veritatis studium vult laudari Deus, & *non debet.*
ab omnibus gloriose prædicari.

CAPUT IIII.

ARGUMENTVM.

Vulcū Vulpelupus configere cominus armis,
Cum sua verba grani teste probare nequit.
Omnia vir sapiens prius experietur, ad arma
Quām ruat, aut hostem cominus ens petat.

T 6 Tunc

Tunc rursus implacabilis
 Exardet Isengrinus:
 Imbellis, inquit, fæmina
 Quid more litigabimus,
 Verbisq; disceptabimus?

Quis sit reus Gel innocens
Dicto patet ocyus.

Has Chirothecas accipe:
 Nostri quid illa denotent,
 Quod conseremus dexteras,
 Pugnaq; dimicabimus,
 Ne probratunt scilicet,
 Tuumq; possis longius
 Calare cunctos plagium.
 Tunc Reinike subtristior
 Rerum mearum cogitat
 Et corporis periculum
 Iam sustinebo maximum,
 Num roburingens corporis

Habet;

REINIKES, LIB. IIII. 427

Habetq; vires, is mihi
Si conferatur Herculis.
Idcirco Gulpinabimur,
Nouasq; cogar subdole
Excogitare machinas.
Audacter ergo Martium
Accedit Isengrinium:
Si sumis, inquit cornuta,
Et me lacescas in super,
Aut poscas in certamina,
Licet mihi Vulpecula
Sit dextra bello frigida,
Tamen nec omni Reiniken
Spe dedicisse senties,
Nechoste viso protinus,
Agnistar expauescere.

Si Marte, Rex exclamitat,
Vobis lubet decernere,
Eidem p̄ijs adstringite
Verbisq; compromittite,
Vadesq; coram sistite,
Quod nempe, stellas tertra
Auroracum fugauerit,
Ambo Gelius de teram
Conferre more bellico.

Non immemor Vulpecula
Catus lupi pro partibus,
Brunoq; spondet inuidus,
At tota pro Vulpecula
Cum iuniores simij
Dat filio Greuinckina.

Rex vade
certaminis
repoicit.

COM.

428 DE ASTVT. VVL.
COMMENTARIA.

Non esse boni viri officium, nec robusti vel excelsi animi indicium, si cum aduersario tuo multis contendas verbis, aut diem (vt vetulæ loquaces solent) altercatione absumas. Proinde breuibus tantum responde & sesquipedalibus fulminantem relinque litibus, aut si honor tuo quicquam detrahit, viriliter & honestè defende.

II. Ut omnis qui candidè & apertè pugnare bellū ante aut dimicare vult, prius inimicitias bellumq; constitutum suo indicat aduersario. Id enim si negligit, & hostis est in vincitur, ignominiam & infamiam cum dodicendum. Iore refert maximam. Si vincit, cum dedecore & contumelia vincit, omnesq; eum non a pertè aut palam, sed occultis ex insidiis, dolis, atq; machinis à tergo aggressum superasse affirmabunt.

III. Quod multa consilio & prudentia in rebus humanis gerantur, quæ viribus aut polo consicun tentia confici non possunt.

turq; vires Multa de equestribus nobilium certamina nō possunt. nibus dici possent, sed ea iam nihil penduntur

IV. omnia, quod varietas commiscuit, & sursum Nobilium deorsumque abiecta versauit fortuna. Multi equestria iam magnisicè verbis sua stemmata prædicat, certamina sed interim annonam flagellantes sordidam iam parui mercaturam exercent & negotiantur, nec vnpenduntur. quam toto vitæ spacio ad equestre se conserunt exercitium, aut in certamen descēdunt. Magnifica certè olim & præclarissima res fuit

fuit inter nobiles talibus vacare ludis & spe-
 etaculis. Quæ nisi denuò instaurentur, salus
 sperari nulla potest. Nobiles enim dum ne-
 gociantur, nūquam, quamuis vno anno tan-
 ta vbertas frugum, quantum aliis tribus rer-
 ræ fœtu profundatur, vilescer annona, quæ in
 bono si foro non est, nec cætera minoris æsti-
 matur omnia. Porro indies omnia magis ma-
 gisq; pœnis deficientibus accrescunt flagitia.
Equestres
nisi restau-
rentur la-
di, nulli sa-
lus commis-
sus sperari
potest.

Quis autem verè nobilis, quis generosus ea
 puniet? Num qui ipse immersus vtiis volu-
 tatur fœdissimis, sibiq; ipse diffidit, ne redar-
 guatur, & ex proprio oculo festucam extra-
 here iubeatur.

C A P V T V.

A R G V M E N T V M.

Vngitur Enguento vulpes, variatq; capillos;
 Ne capiat granus vulnus ab hoste lupo.
 Insper instruitur quib. artib. ipsa triūphum
 Ducere, bel capiti ferta parare queat.

AT vulpus intellexerant
 Hoc cùm propinq; nuncium,
 Mox congregati consulunt,
 Vxorq; chara simij
 Romam profecti Rigena
 Sic prima fatur omnium:
 Dilecte frater Reinike,
 Vis Et tibi Victoria
 Det glorioſa maximum
 Ex hoste victo gaudium:
 Praecepta qua & præscribimus,

Vxor simij
 Reiniken
 instruit q-
 bus artib.
 aut falla-
 ciis Isengri
 niū deuin-
 cere possit.

Servare

Seruare discas omnia.
 1 Præceptū
 de benedi-
 ctione ad-
 uersus vul-
 nera.
 Nam dira contra vulnera
 Ensesq; præsentissimam
 Benedictionem nouimus,
 Quam manè quisquis dixerit
 leuissimus, is leuissime
 Aduersa vincet omnia.
 Sed interim considera,
 Tuasq; partes respice.
 Martis priusquam feruide
 Feraris in certamina,
 Tuos capillos radere
 Debebis & perungere
 Liquore myrræ nobilita
 Succoq; fragrantissima.
 At hinc rotunda circuli
 In scripta cùm peruerteris,
 Sis cautus atq; prouidus,
 Quomodo primumq; velocissimis
 in circulo se Reinike
 gerere de-
 beat.
 Lupum fanga cursibus.
 Tuumq; fontem detine,
 Nec ante minge quām prius
 Lupus potenter fr̄geat,
 Et instet importunus.
 Tun clargiore propriam
 Perminge caudam flumine,
 Et turpis Isengrinij
 In ora spargens percutere,
 Vrinas sic mordacior
 Verung; lumen hauriet,
 Nec quid videbit amplius,
 Ventum notabis insuper.

Affia

Asperet unde sibila:
 Ut in sequentis aptius
 In ora spargas puluerem.
 At inde cum liboribus,
 Eritq; fessus cursibus,
 Apprende tunc velociter
 Illud quod est charissimum.
 Pre melle, pre pecunia
 Bonisq; semper omnibus,
 Amant quod omnes fiemina.
 Scis quid notem: tu dexteræ,
 Id apprehensum comprime.
 Sic est dolo nequissimus
 Vincendus Isengrinus.

Quæ dicta consolantis
 Cum Reinike perceperat
 Dolor lenatus paululum
 Verbus resedit mollibus.
 Dat fessa somno corpora,
 Quousq; pulcher alterum
 Diem referret Lucifer.
 Exurgit acer Reinike,
 Cum diues ipsi Rusticus
 Fit obuiam feliciter,
 Gratatur & victoriam,
 Pinguemq; donat anserem
 Ad laetus ientaculum.
 Hoc absaluto Martium
 Circum petebat Reinike.

Reinike e-
 ratione Ri-
 genæ cōso-
 latus respi-
 rat & timi-
 ditate ex-
 pulla con-
 fert se cu-
 bitum.
 Reinike à
 rusticō ad
 ientaculu
 donatur
 ansere
 Absoluto
 ientaculo
 Reinike pe-
 tit circum.

COMMENTARIA.

Ut in necessitatibus tuis angustiisque
 annis

I.
Exemplum
Augusti
Cæsaris in
amicis re-
cipientis
imitandum
est.

amicos synceros & fideles cognoscas, eosque ad exemplum Augusti Cæsaris non facile quidem admittas, sed admissos constansimè retineas. Amicitiae autem species tres ponit Plato: Naturalem, qua parētes naturæ instinctu in liberos afficiuntur, aut cognati in cognatos, in ceterosq; animantes est diffusa. Socialem, quam sine consanguinitatis vinculo sola consuetudo conciliat: cuiusmodi Pyladis fuit atq; Orestis Hospitalem, qua ex commédatione vel hospitio iungimur. Amicitia autē nihil melius esse multa passim exempla indicant. Sic Dion de regno inquit, soli amicitiae contingit, ut rerum omnium sit virtutissima atq; iucundissima, Sed Cicerone testa: Prima lex in amicitia hæc sanciatur, ut ab Prima lex amicis honesta petamus, amicorumq; causa in amicitia honesta faciamus. Amicorum autem paria quæ sit sanque celebrentur à veteribus, vide L. Domitij Brusonij Contursini Lucani viri clarissimi libros, vbi multa scitu digna de amicitia ponuntur exempla.

II.
Dei potestas Verbis
ximi potestatem & vim certis quibusdam ver-
aut radici-
bis, radicibus, lapidibus & herbis tam arcte-
bus alliga-
re se non
patitur.

Quam superstitionem & alienum à vero pietatis cultu sit, nimirum Dei optimi mastas Verbis ximi potestatem & vim certis quibusdam verbiis, radicibus, lapidibus & herbis tam arctebus alligare & obstringere, ut omnipotentiā numeris posthabita plus creatis, quam ipsi creatori attribuatur. Superius etiam monuimus, quod illis tanquam mediis quibusdam utendum sit, non tamen omnino fidendum, aut contumaciter inhærendum, quasi ea Deus ad suum

suum arbitrium voluntatemq; diuinam com-
mutare, aut aliquid iis detrahere non possit.
Ipso enim non cooperante, creata nihil ope-
rantur.

Quod sapientia in agendis administran- III.
disq; rebus potentiae, quae in vi & armis pos-
ta est, praeualeat. Non enim incommode A- potentia
franius Poëta eam vsus, memorięque filiam praeualeat.
appellauit, constat enim scientia & exercita-
tione. Eius versus sunt,

Vix me genuit, mater p̄pperit memoria.
Sophiam coconit me Graij, sas sp̄uentiam.

Quod fidele & prouidens consilium, ipso IV.
facto nō opportunè adhibito, lōgē salubrius
& gratiarū actione dignius meritō dicatur.

CAP V T VI.

ARGUMENTVM.

*Ei lupus & vulpes circū clauduntur in Cnum,
Sanq; collato pralia Marte gerunt.
Qui quis honorifico te uictas stēmate natum,
Eac maneras vera nobilitatis amans.*

REx si perunctum Reiniken
Aromatum liquoribus,
Tonsoris & nouacula
Vbiq; rasum conspicit:
Miratur, atque sedulo
In armis verbis incitat.

Nunc mactet totis viribus,
Virumq; praesta Reinike,
Vi Martis è certamine
Veram reportes gloriam.

Rex rasum
& perunctū
Reiniken
admiratur.

Agit

Reinike *Agit modestè gratias,*
 suum cuiq; *Genuq; flexo principi,*
 debitū ex- *Nec non Leonis coniugis,*
 hibethono- *Cunctisq; spectatoribus,*
 rem. *Suos honores exhibet.*
 Post acer intrat circulum,
 Alacriterá; perfidum
 Tuetur hostem Reinike,
 Oculis ubi flammantibus,
 Nimis frendens dentibus
 Isengrinij Astabat Isengrinius.
 ferocia. *Praefectus at certamini*
 Praefectus *Viring; votum postulat:*
 certaminis *Mox quisq; iurat alterum*
 ab utroque *Cadaver esse pessimum,*
 votum po- *Scelusq; detestabile.*
 stulat. *Id propter ambos asperum*
 In prælium descendere,
 Et velle iam configere.
 Magister *Magister inde circulum*
 claudit cir- *Claudit patentem pessulo,*
 culum pes- *Et dimicantes deserit.*
 sulio. *Hic rursus exorsimij*
 In uitatore Reiniken,
 Mandata regi uisima
 Oblivionis traderet.
 Rigenē cu- *Timere parce Rigena,*
 riositas p. *Modestus inquit Reinike.*
 parte Rei- *Id omne prudentissime*
 nikes. *Quod imperasti persequar,*
 Egoq; summas gratias.

COM.

COMMENTARIA.

Ne amici tui consilium, si ab optima fide,
& optimo proficiscatur animo, abiicias, quod
humaniter & benevolè susceptū, gratiarum
potius actionem desiderare videtur. Nam iu-
xta rythmos Germanicos à nobis conuersos:
Consilium fida qui respuit vestimentis,

Omnia prolibitu qui violenter agit:

Numuna fortuna nihil estimat ille potens,

Sed miseri curas & mala qua&q; ruet.

Vir sapiē nunquā mandata salubria spēnit,

Atq; prob. ut leges utilitate datas.

Plurib. vrbis constat quō consularibus aucta,

Pluribus hoc etiam rebus abundat opum.

Stultus est canib. doctas qui posthabet artes,

Quē magis aut cārus, vel lyra rauca iuuat.

De veterum nobilium exercitiis ludoque

equestri proximē monuimus, de vera autem

nobilitate, pauca quadam adiicienda viden-

tur, quæ Platone teste, quadrifariam diuidi. Nobilitas à

tur. Prima est eorum qui claris, bonis, iustisq; Platonē

majoribus fuerint orti. Secunda, quorum pa- quadrū-

rentes, principes, potentésve fuerint. Tertia plex consti-

corū qui sint aut fama, aut opinione celebres, tuisur.

Cūm ex rebus bellicis, præclaris gestis vel cer-

tam inibus coronas reportauerint. Quarta & Quis sit &

præstantissima, cum quis per se animi inge-

rē nobilis

nuitate excellit, illum enim dici verē nobis dicendus.

lem, cui non aliena, sed sua virtus ad nobili-

tatem opitula: ur. Sed meritō mihi hac tem-

pestate nobilitatem nuncianti Lector idem

quod

I.

II.

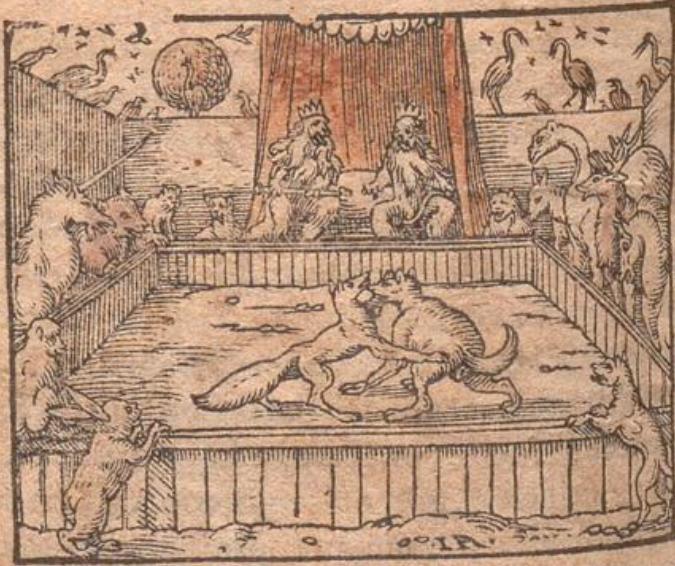
Euripidis quod Euripides olim patri dicat: Patri nobis
patri nobis litatem mihi noli enarrare, hęc enim in pecu-
litatēnun- niis est sita, eas mihi tantum relinque, nam ex-
erantur. seruo statim nobilis euadam.

Iponsum.

CAPVT VII.

ARGVMNTVM.

Aptant se pugna lupus, & vulpecula fallax
Viribus hic præstans corporis, illa dolis.
Quæ trucis exuperat crudelia membra Gigantis,
Sapè breui virtus corpore magna latet.

Isengrinij
in Reinike
rabies.

Robustus Isengrinus
Liuore plenus impio,
Et extimendus vnguis,
Rictus suos grauissimi
Distendit instar fulminis.
Omniq; totus impetu
Irrumpit in vulpeculam.

Qub

Quanixa miris fraudibus
Resistit ipsi fortiter:
Contraq; nunc assultibus
Insurgit & contrarijs
Eludit & ergens ictibus.
At quando iam viriliter
Se sat superq; gesserat
Memorq; semper Rigena
Olente cauda plurimum
Diuq; multis cursibus
Vexarat Isengrinium:
Et in sequentem luserat
Pedum citis ambagibus,
Tandem lupt comprehenditur.
Ferocientis vngibus.

Tunc qui prius maledixerat,
Verbisq; fulminauerat:
Hostemq; sat notabili
Vexatione carpserat,
Iam pisce quoniam mutior
Silebat ager Reinike.
Lupusq; magnis virium
Quassabat illum motibus
Ut de salute corporis
Actum putaret is sui.

Quare lupo Mauortio,
Minus inermes porrigens
Is supplicabat talibus.

Per te per omnes Caelites,
Per ossa matris optima
Manesq; patris comprecor,
Vocem precantis accipe.

Fraus Rei-
nikes.

Reinike
post mul-
tas vexatio-
nes à lupo
deprehen-
ditur.

Reinikes
calamitas.

Reinikes
ad Isengri-
nium de-
precatio.

Vitamq; serues integrum,

Tibi quoq; fixero,

Ne dedo torus in iugum,

Lubenter atq; seruiam,

Dum sensus hoc in corpore

Latebit atq; spiritus,

Sed id furens vulpecula

Vera for*i-* Recusat! sengrinus
tudo neq; Vitamq; saus abnegat,
maledica, neq; minax Haud verba dudum talia
esse debet. Dabas ait, nequissime,

Bonos, virosq; nobiles.

Illata fallacia,

Et ore mendacissimo

Iam desines lacessere,

Oprobrorijsq; ladere.

Non te sepultum splendido

Plorabit vox or marmore,

Chariae flebunt libert,

Sed pradatur pis omnibus

Coruise rrapacibus.

Insultat vi- aut profundo gurgite.

cta vulpi l- In amne mersum vitreis

sengrinus Cibum relinquam pisibus,

Ut arralambant vlnera

Et dente morsum distrahant.

Reinikes Hac ore dum durissimo

cū usengri Profundit! sengrinus,

nio adini Vulpes memor recentia

rabilis Mo Consulta versat altera

nomachia Manuq; mirum per modum

Lupi pudenda corripit

Hofst

Hostiliterq; comprimit:
Dolore præ grauissimo
Ut maximis resolueret
Osturpe cum clamoribus.
Astut. i Vulpes interim
Ex hostis ore substrahit
Manum potenter alteram.
Hic pugna surgit aspera:
Vrasq; nam cū Reinike
Manus haberet liberas,
Duosq; pugnos fecerat,
Lupum molestum vinculis
Constringit i rectioribus,
Remordet, ergo et opprimit,
Vt cordis ex angustia
De ventris antri turgidi
In gens onus reponeret
Largumq; stercus omnium
In cultibus spectantium
Cacaret i sengrinius
Clamaret atq; mordio.
Id intuentes proximi
Turbantur omnes & lupi
Confusioni condolent,
Statimq; Regi supplicant,
Misertus & finem graui
Imponat huic certamini.
Exemplò Rex benignior
Suis ministris imperat,
Vt belladimicantium,
Pugnamq; tollant horridum.

COMMENTARIA.

I.

Vt locis omnibus atq; temporis momentis fortunæ inconstantiam consideremus, quām incertus & instabilis sit omnium causarum *Fortuna* cū ex fato originē trahētum concursus. Quam blanditur, obrem in rebus prosperis maximè cauēdum, maximēno ne animo plus quām decet, efferamur, aliosq; cere *cupit*. aspernemur. Is enim qui florente & benigna vtitur fortuna, aduersam afflictamque expectet, oportet. Nam plerumq; hēc (vt vocatur) Dea cūm blanditur, maximē nocere *cupit*.

II.

Cūm in militia alicui conditio pacis offeratur, melius & securius est eā accipere, quām incertum exitum, & ancipitem belli expectare fortunam. Hostis enim tenuior quamvis nec plenis pecuniis copiisve abundet maximis, tamen contemnendus non est. Nam vbi *Vbi deficit* deficit potentia, plerunque abundat scientia, potētia, ab & rerum omnium salubris atque prouidens undat sci- gubernatio, per quam nō minus quam potentiā opibusq; violentis confundi & superari poterit aduersarius. Possim rem hīc grauissimis non solum veterum, sed & recentiorum authorum diligentissimē comprobare testimoniis, quæ breuiter summa: imq; hoc tempore descriptissime sufficiat.

CAPVT VIII.

ARGUMENTVM.

Rex inimicitias deponere mandat Vering;
Martis & atrumpi prælia sana iubet.

Hen

REINIKES, LIB. IIII. 441

Heu miser E^g ferus est qui bella frequentius
optat,
Quam pacem, melius quam boloribus habet.

Postquam nouum silentium
Rex imperasset omnibus,
Iuberet E^g certamina
Vt luctuosata tollerent,
Cum lynxepardus ilicer
Intrant capacem circulum,
Et iussa Regis explicant.

Te magne Victor Reinike
Rex deprecatur optimus
Ob laudis E^g pulcherrimam
Palma recentis gloriam,
Vitto salutem conferas,
Lupumq; vincitum compede
Digneris ipsi tradere,
Omnes tibi victoriam
Nec non triumphum deferunt.

Ob gloria Reinike
Trophea mox alacrior,
Exulto, dicit, gaudio,
Et corde lator intimo,
Quod nostra venit in diem
Integritas clarissimum;
Meaq; vita sanctitas
Aperta constat omnibus:
Nunc Regis exoratio
Et caterorum supplicum
Metangit intercessio,
Quapropter Isengrinio
Non immemor solubilis

Pardus ius-
su Regis a-
pud victore
Reiniken
pro Isengri-
nio inter-
cedit.

Reinike de
victo Isen-
grinio tri-
umphum
canit.

Reinikes
in hostem
pietas.

Et sortis ē Victoria,
 Meq; subacto dextera
 Gloria vi. Piam lubenter gratiam
 stori est vi- Nec non salutem largiar,
 etis donare Idem mettantum modo
 salutem.

Si nunc amici sentiant,
 In astra clamor omnium.
 Mox ibat assidentium,
 Fiat voluntas Regia.

Finit, sic ceriamina
 Fuere dimicantium.

Finis præ. At tunc amicos cernere
 Ibi inter Statim licebat plurimos
 Reinikē & Apartestare Reinikes,
 Mengri- Ipsum prius qui lurido
 niūm. Serpente peius oderant
 Necemq; bovis omnibus
 Ipsius exoptauerant.
 Omnes triumphant gaudio,
 Mox ante regis atria
 Cum tympanis ē fistulis
 Deducitur Vulpecula,
 Iaq; Vulgus mobile,
 Io triumphē clamitat.

At Reinike ciuiliter
 Regis pedes amplectitur,
 Tenditq; supplex brachia.
 Ut vidit hunc præcumbere
 Rex, ipse dextra subleuat,
 Additq; verbis insuper:
 Exurge Victor Reinike,
 Nam iure nunc lataberis.

Quod

Quod nempe partes ad tuas

Deflexerit Victoria;

Faustoq; pugnas omne

Vt lex iubet commiseris;

Opus sed esset vos duos

In gratiam componere,

At cum sit Isegrinius

Defectus a ger viribus,

Viroq; passu claudicans,

Concordia placatio

In tempus ista proximum

Vt differatur impero.

COMMENTARIA.

Perpende vulgare & commune adulato-
rum genus & vitium pestiles, qui tuam, cum *Adulatorem*
omnibus abundas & circumfluis rebus, blan- *quale ge-*
ditiis & assentationibus aucupatur gratiam, *nus sit*,
at cum duriore, mala afflcta que conficitur
fueris fortuna, te omnes abiectum, contem-
ptum despectumq; eodem proterent & con-
culcabunt pede.

Quam inconsiderata & demens sit teme-
ritas contra aliquem facere atque instruere
bellum, in quo cædes indignissimæ maxime-
que fiunt, multumq; Christiani profunditur
sanguinis, qui aduersos scelerosos illos auto-
res discordiaq; impulsores & socios sceleris
in extremo illo iudicio clamabit. Finito enim *Pax ante*
p̄lio multi in vallo fossaq; oppidi, qui corpo- *confiditum*
ris, vita & animæ irreparabile bonū p̄ exigua fieri meri-
vendiderūt pecunia, calamitosè & miserrimè rō debet.

444 D E A S T V T. V V L P.

trucidati, truculenterq; pluribus vulneribus confossi inueniuntur. Tūc demum inducias facere, pacemq; inter hostes volunt conciliare, quæ tamen longè facilior iustiorque ante conflictum fieri poterat. Profecto informidabili illo Dei Optimi Maximi iudicio, quisque omnium rerum operumq; perfectam exponet dabitq; rationem. Quare semper ita vivamus, ut vitiosa emendata consuetudine de omnibus verbis, factisq; rationem nobis eterno illi iudicii reddendam arbitremur.

C A P V T I X.

A R G V M E N T V M.

Quā sit auaritia graue, quā miserabile crime,
Historia Vulpes non rudiore probat.
Tristibus emersit tenebris ubi ferrea virtus,
Inuidia clam liuor suppressit oram malus.

Reinikes
ad regē de
Victoria
sua oratio.

Tunc Victor inquit Reinike,
 Quacunq; mindas optime
 Rex, atq; nobis præcipis,
 Hac me decet capessere:
 Tibiq; summo principi
 Parere quoniam tempore.
 Cæpere multii conqueri,
 Quos ipse nec conuicys,
 Inuiriis ve la seram,
 Vestris priusquam regys
 In Vulnibus comparui.
 Nam quisq; diligentius
 Decus, fauorem, gloriam,
 Pecuntas, potentiam

Notabat

Notabat seneginij.

Nunc sorte pressus aspera,
Nec sicut de millibus
Sibi videt succurrere.
Iam nil Poet & carmine

Recordor esse verius:

Tu donec, inquit, ditor
Fruere rebus prosperis,
Latos habebis omnibus
Locus amicos plurimos:
Aduersi sed cum depriment
Tefutat telis inuidis,
Mox solus, intè maximo
Qui cinctus ibas agmine,
Deflebis atratempora.
Tales amicos perplacet
Turba canum componere:
Stans in coquina limine,
Qua de cibis berilibus

Tēpore fe-
lici multi
numerātur
amici.

Tēpora cū
fuerint nu-
bila, solus
eris.

Reinike a-
micos infi-
deles cani-
bus com-
parat.

446 DE ASTVT. VVL.

Dapum solebat indies
 Captare frusta vilia.
 Canum sed alter proprio
 Canis Ni- Nickel vocatus nomine,
 ckel. Carnem coquo substraxerat,
 Qui terg. furis in mali
 Aquas calentes fuderat.
 Canes sed ante tenuam
 Hunc cum viderent egredi,
 Et portionem carnium
 In ore ferre maximam,
 Omnes loquuntur talia,
 Si frustatanta carnium
 Capit diebus omnibus,
 Sodalishic est intimus,
 Cociq; frater optimus.
 Nickel sed illud audiens
 Combustapallientibus
 Aquis uberi tergora
 Ostendit, atq; postulas.
 Quas cum viderent ceteri,
 Quid hic morimur, inquiunt,
 Diutiusq; sistimus?
 Fratres fugam capessite,
 Et diti hoc aluride
 Procul sodale cedite.
 Hac magne princeps principum
 Oratione criminor
 Nec non auaros arguo,
 Quin empe propter gloriam
 Opum & magnitudinem,
 Lautaq; mensa commoda.

Falso

Falsos amicos induunt.

Quod ipse vitans sedulo
Studebo sanctimonie,
Ut fata post nouissima
Euisse dicar integer,
Scelerumq; purus omnium.

COMMENTARIA.

Quod vir natura peracutus & prudens nec
suæ nec alterius potentia, fauori copiis aut I.
facultatibus tantum confidere aut inniti de- Potentia aut
beat, ut ob eas sibi inimicitias grandes, aut ex- dinitijs nō
ercitus perditorum hominum clandestino confiden-
scelere, aliudve magnum malum conflare &
confidere repētē audeat. Honorenim, poten- Nihil inter
tia, corporis fortitudo, innumerabilis pecu- ris est da-
niæ potestas, omnia deniq; sub sole vniuerso rabile.
fluctuant, mutatur, imò breuissimo minimi
temporis puncto, etiam quæ tu firmissima
arbitraris, sensim obscurata euanescunt &
occidunt. Id qui certo iudicio studiosè dili- Omnia sub
genterque ponderauerit, is hercle sine dubio sole flu-
nullas scelerum nefarias pactiones societa- Quant.
tesq; conglutinabit, imò scelerosæ conspira-
tioni ne mediocri quidem sermone & con-
gressu coniungetur.

Quod in aliorum amicitia benevolētiaq;
hominum potētum, aut principum familia-
ritate magnopere confidere non debeamus.
In illa enim amoris cōstantia calamitoso for-
tunæ aduersantis non perseverant tempore.

V 6 Nihil

II.

III. Nihil esse miserabilius aut periculosius au-
*Nihil auli- lica vita, quæ innumerabiles vitæ ærumnas
 ca vita mi- molestiasq; quotidianas in se complectitur,
 serabilis. ita ut sine labore ac sudore maximo ibi nihil
 acquirere aut cōparare possis. Quamobrem
 aulicis possessiones suas inuidere nemo de-
 bet. Porrò v̄statissimum & frequētissimum
 est, ab aula sine indignatione, odio, ira, &
 principum offensione recedere facile nemine.*

C A P V T X.

A R G U M E N T U M .

Augusta Vulpes fit consiliarius aula,

Scrinio lis Regis praficiturq; sui.

Quicquid adhuc hodie Vulpes conātur, agūtq;

Innumeris gratum regibus esse solet.

SEdens in alta curia
Rex inquit ornatisimus,

Quid indiget res pluribus

Verbisq; longioribus?

Satis superq; Reinike

Causam tuam cognouimus.

Et pectus intelleximus.

Iam dignare ddens pramia,

Inter supremos regia

Virosq; nobilissimos,

Te colloca bo curia,

Noctes diesq; singulos

Officium *Tu Regis v̄negotia*

fidelis can *Secreta tractes omnia,*

cellarij. *Meisq; præsens serujs*

Deliberationibus.

Non

Non interessē negligas.

Per me salutem pristinam

Nunc restitutam suscipe.

Pro dignitate regia

Tu diligenter excuba,

Et aufer infortunia.

Ab arce nostra, munera

In functione perurgit.

Tum cuncta sollers omnibus

Interpretare candide,

Suasore te diutius

Ne quis se natus curia

Carere, nec collegia.

Illi tuis fallacij,

Dolis stupendis insuper

Ad nostrat tandem commoda.

Vt aris & negotia.

Sic in supremo Regia

Splendore collocaberis,

Et ante nostri spiritus

Relinquet ossa corporis,

Quam denuo belinuidi

Vllius Ellas aulice.

De te, querelas audiam.

Meoq; cuncta nomine

Legationum munera

Obibis, atq; singula

Responsa posces omnium,

Regniq; Cancellarius

Ab omnibus vocaberis,

Et tam tua committimus

Fidei Sigillum Regum.

Reinike Re
gius effici-
tur Can-
cellarius.

*Tu quicquid ob signaueris,
Notaris, atq; scripseris,
Ratum manebit perpetim.*

Reinike a- Sic Reinike fidissimus
pud omnes Adhuc in aulis principum,
adhuc con- Et omnibus negotijs
filiarius Consultor est charissimus;
manet ac- Nam seu salutem patriæ,
ceptissi- Seu damnata fallax parturit:
mus. Is ceteris fidelior,
Præstuntiorq; creditur.

COMMENTARIA.

I.
*Fidelis con- rum omnia honestè, apertè & candidè agere,
filiarij
quod sit
munus.*

Fidelis consiliarij officium quod sit, nimi-
tum omnia honestè, apertè & candidè agere,
omnia mitiorem in partem scientissimè in-
terpretari, ut negotia quævis tum ad domini
ipsius cōmodum, tum etiam Reip. subdito-
rumq; utilitatem cedant cōmunem, denique
ad honestum & laudabilem dirigantur exitū.

II.

Quod calliditas hominū vaferrimorum,
maliciosorum, & veteratorū, qui ad quasuis
machinationes, fraudes atq; insidias excogi-
tandas idonei reperiūtur, non vera appellan-
da sit prudētia, sed is iure sapiens dicendus,
*Quis sit me- qui admirabili inflammatuſ gloria ingenij
ris dicens. omnem intellectum & acumen ad sancta &
dus sapiēs. casta incredibilium virtutum dirigit officia.*

CAPVT XI.

ARGVMEN TVM.

*Officijs Vulpes & honoribus auctarecedit,
Ex patrīam repetit nobilitata domum.*

Vitor

REINIKES, LIB. IIII. 451

Vicit ad exemplum quicūq; subegeris hostes,
Mane Deo grates, Vespere rursus agas.

F Ractis sed in gens cornibus

Opprobrium recolligens,

Et huc & illuc fluctuas

Incertus Isengrinius,

An propter ingens dedecus

Grauemq; contumeliam

Mucrone se vita exuat,

Aut monte celso proximi

In annis &ndas deferat,

Nerumor ingens dedecus

Lubemq; Victilarius

In orbis oras spargeret.

At hostis ex opprobrio

Multum triumphans Reinike,

Spes corde magnas concipit

Viaq; se se preparat,

Vt Dux amicis cum suis.

At Rex honoris gratia

Huic commeatum maximum

Adiungit atq; Principes

Qui Reiniken fideliter

Domum reducant ad suam,

Ipsumq; dictis insuper

Hortatur & frequentius

Aulam reuisat regiam.

Nec ipse continentie

Ignarus, aut modestia

Caput renudat Reinike,

Erosculatur dexteram,

Pedesq; flexo poplite.

Isengrini-
us propter
opprobriū
sibi à vulpe
illatum in
mortē fer-
mè vltro
ruit.

Reinike lu-
po deuicto
triumphās
itineri se
ad ædes su-
as præpa-
rat.

Rex hono-
rifcentissi-
mè dimit-
tit Reiniken,

Pro-

Procumbit ante regios.

Valeq; dicit Ultimum

Non absq; splendidissima

Orationis gratia.

Rex summe, Rex p̄iissime,

Et fæminarum principum

Regina nobilissima:

Ec cateri virtutibus,

Viriq; laude præditi,

Sit salua vestra dignitas,

Seros in annos Nestoris,

Omniq; tempus aureum

Beata parte transigat.

Sic dicit, Ego Velociter

Non absq; Regis gratia,

Applausibusq; principum

Profectionem suscipit.

Sed in via sequentium

Is a seclarum pectora

Mulcebat his solatijs:

Nunc plena luctus tempora

Grauesq; curas pellite,

O charafatrum portio.

Durate, vos met integrè

Mecum quietis sedibus,

Rebusq; post molestias

Seruare felicissimis.

F amore Regis optimi,

Vos unus omnes cateris.

Beabo præ mortalibus.

Nam quicquid oro flagito

A Rege, Victor im petro.

Reinikes
in itinere
ad comites
suos con-
solatio.

Eff

REINIKES, LIB. IIII. 453

Est ergo gemmis omnibus
Præstantior solertia
Auroq; fuluo pulchrior.
Sic Regis audax Reinike
Receptus est in gratiam,
Dolos obumbrans pectoris
Et ausa nigricantibus.
Iniquior anubibus.
Adhuc in isto seculo
Qui nouit artem Reinikes,
In omnibus negotijs,
Et rebus est gratissimus.
Quicunq; sed fallaciam
Vulpemq; peruersissimam
Calare nescit pectore,
Vocatur ater omnibus,
Inutilisq; creditur
Iacerq; plenus puluere
Vbiq; sordidissimo.

Sapientia
est auro
quouis pre-
stantior.

Quicunq;
didicit Rei
nikes artē,
est vbiq; ac
ceptissi-
mus.
Pauper &
in mundo
iustus vbi-
que iacent.

COMMENTARIA.

Quod fama indelibata nominisq; existi- I.
matio nō minoris quam ipsa vita salusq; cor- Fama bona
poris æstimari debeat. Dignius enim multo- vita præse
que præstarius est, cum aliqua famæ celebri- renda est.
tate mori, q; cū dedecore & ignominia viuere.

Quodis, qui mundanis se implicat nego- II.
tiis & in mundo versari cupit, artem, præce-
ptionem, & Reinikes fallaciam,
Nocturna Versetq; manu, Versetq; diurna.
Quæ quidem per se malitiosa non est. Ideo e-
nim hæc iuuēuti inculcātur & proponūtur,

vt,

544 DE ASTYT. VVL.

ut, quicquid hac in disciplina bonū rectum, que perspicerint, sequantur, reliqua verò in honesta & scelerosa quo quis angue peius su- gient & detestentur: Hominibus potentio- bus se insinuare per animantium exempla, eorumq; moribus accommodare sciant.

III.

Quod multi sæpenumero fauore, auraq; populari ad maxima dignitatum euchantur fastigia. Quamobrem cùm omnium rerum, quas ad beatè viuendum sapientia compara, Nihil maius sit amicitia, omnibus qui- ius amici- buscūq; poteris artib. aut mutuis officiis, be- tua inuen- neuolentiaq; hoīes tibi deuincies quampluri- tur. mos. Nec id ex malo animi proposito, sed ad tuam necessitatem & gloriam. Hoc enim se- culo, vbi gratia deficit, multi sub iudice ad- uerso offendōq; etiam iustissima cadūt causa.

IV. Scientiam multò nobiliorem & excellen- Omnia sa- tiotem auro esse, hac enim aurum, opes fau- pientia cō- rem, amicitias, potentiamq; acquirere potes parantur. plenissimam, imò ea omnia, quæ aliis nullis in vniuersa rerum natura comparātur rebus, hac vna facile conficies & impetrabis.

C A P V T X I I .

A R G V M E N T V M .

Quod pater eruptus sit tempestatibus atris.

Filioli Sulpis gaudia magnificerunt.

Nempe pererrato pax sit gratior orbe,

Sic exhaustiuat commenisse mala.

Ad

AD ciuitatem Reinikes,
Maleparta dicta quo fuit,
Vt commeantes generant,
Stans ante limen Reinike
Suis amicis omnibus

Ciuitas
Reinikes
Maleparta
dicta est.

Summas agebat gratias,
Quod sortis his in tristibus
Fidelitatem fluctibus
Non denegassent virilem,
Sed quilibet proximis
Opem tulisset viribus.

Quare fauorem debitum
Fidemq; rursus omnibus
Spondet suis sodalibus.
Deinde dat licentium
Cuius eundi quod iubet.
At rumor et latissimus
Vxoris aures contigit,
Virum venire Reiniken,

Reinikes
pietas & in
dustria er
ga amicos
suos.

Pra

Prae maximo liberrime
 Gestire cœpit gaudio
 Quare relictis omnibus
 Rebus potenter aduolat
 Cum liberis charissimis,
 Et gloriosum dulcibus
 Verbis maritum suscipit.
 Et quid sit actum sedulo
 In arce Regis quaritat.
 Relaxat orarisibus,
 Et sic profatur Reinike:
 Immensa regis gratia
 Fatis mihi felicibus
 Summos honores obtulit,
 Regisq; Cancellarius
 Nec non Senator nominor,
 Et omne quicquid Reinike
 Scribit, facit, deliberat,
 Id esse scriptum candidè
 Et corde prudentissima
 Deliberatum creditur.
 Quodq; amplius, fortissimum
 Potenter Isengrinium
 Hac dextera compescui,
 Meisq; vici viribus,
 De me querelas fundere
 Vi ausi habui in posterum.
 Reinike sibi de Isen
 grinio con
 fuso cōgra
 tulatur. Sed nunc velut pedissequus
 Subiectus ipse Reinikes
 Cogature esse legibus.
 Illius et potentiam,
 Genus propinquos, filios,

Vnius

REINIKES, LIB. IIII. 457

Vnius assis estimem.

Hac vulpis vxor audiens,
Magis magisq; gaudio
Triumphat atq; plausibus
Gratantur itidem liberi,
Omnesq; latro murmure,
Valete cura clamitant:
Nunc secla semper aurea
Diesq; candidissimos
Agemus, & prioribus
Medebimur molestijs
Quietè, lusu, gaudio.

Præ ceteris mortalibus
Sic est adhuc felicior,
Beatorq; Remike.
Curisq; liber omnibus,
Amore pace gratia
Abundat & sodalibus.
Ut carmen haec libelluli,
Laborq; satis explicat.

Vxor & filij
omnes pa-
rentis Rei-
nikes victo-
rix applau-
dunt.

Reinikes
felicitas ad
huc in om-
nibus ob-
durat nego-
tiis.

COMMENTARIA.

Quod homine grato nihil præstantius aut I.
laudabilius inueniri possit: Isque omnibus Homine
virtutis præclarissimæ dignissimus fit præ grato nihil
coniis.

Quam iucundum, delectabile & Christia- II.
num sit maritos cum vxoribus liberisq; con- Gaudiū in
cordes una eademque mentis affectione con- matrimo-
iunctissimos aspicere, in prosperis nimirum nio sacer-
pariter gaudere, simulque aduersis condolere simum.
rebus. De execribili autem meretricū amore
nihil

nihil hic dictum velim, qui primo aspectu libidinosus leuiter accenditur, leuius conficitur, leuisssimè autem refrigescit & extinguitur, verum de amore sanctissimi matrimonij, qui incredibilis & perpetuus est.

III.

Quam graue & periculosum sit, cum in potestatem violentiamque aduersarij tui venias. Quamobrem operam nauare decet maximeq; in id incumbere, ut erga omnes te affordabilem beneuolumq; ostendas & exhibeas, quo paucorum hominum odium inuidiamque in te concites. Nemo enim scit quidnam varia volubilisque fortunae ratio nunc per illum, nunc per alterum hodie depresso cras rursus eleuatum parturire possit inimicum. Si p. n. vilissima & abiectissima persona ad tantos honores emergit, ut omnibus mirationem faciat mortalibus. Contemptos idcirco noli floccipendere inimicos, is enim iam mundi cursus est, ut alter extollatur, alter deficiatur.

IV.

Ne propter collatos honores potentiamque adeptam superbiamus, aut ob res secundas effrenata quadam efferamur violentia, nam iuxta Poëtam:

Multa cadunt inter calicem supremaque libra

Et haec de Reinikes fallacia pro angustia temporis qua circumscribor, donec plus oci habuero, breuiter absoluteq; scripsisse nunc sufficiat. Spero autem planeque confido, hac breuitate me apertam planamq; adolecentibus patefecisse viam, qua maiora & utiliora

an-

Horat.

animo concipere & excogitare possint. Nec
institueram initio hunc ad vnguem castiga-
re aut perficere omnino librum, tam innu-
mera enim hinc inde perpendenda & exami-
nanda occurunt, ut vel opus Illi ade prolixius
ex eo quis confidere posset. Quamobrem in-
terdum longius, quam decebat, digressi su-
mus ex alijsq; autoribus, quorum hic mentio
nulla fit, exempla adduximus: Lectori nimi-
rum ansam præbentes, ut ipse plus temporis
hisce meditationibus impertiat. Et ad usum
vitæ quotidianum sibi inde quasdam recolli-
gat & contexat obseruationes, quomodo ni-
mirum se in omnibus negotiis & functioni-
bus gerere, quid credere & expectare, lauda-
re & vituperare, suadere & dissuadere,
agere & omittere debeat
& possit.

PER.

PERORATIO.

Tulector ergo candide
Paratibi scientiam,
Ipsumq; pro pecunys,
Terraq; donis omnibus
Ama, teneto, percipe.
Virtutis Es festigia,
Malum relinquens, elige,
Vitaq; simplicissima
Sectare sanctimoniam.
At qua libellus perbreuis
Inuabit iste non nihil
Si diligens frequentibus
Hunc Esibus contriueris,
Quem condidiflorentibus
Hartmannus annis integer,
Ad castranatus Norica
Cum quattuor natulibus
Annum videns Vigesimum,
Dum Cæsar inferos Getas

Diuns Ma- Secundus armis fortibus
ximilianus Maximilianus fulminat,
Austriæ se- Hunnosq; bello subiicit,
cundus Ro Viamq; Victor arduam
manorum Bohemięq; In alta cœli triplicis
Rex, Cæsar Affectat vsq; sidera.
semper Au Illo fonebat tempore,
gustus, &c. Videbat Es contexere
Hos vultus astus improbe,
In Erbe me Francfurdia
Potens ocellus amnium,

Decusq;

Dum rure sub Germanico
 Curvis Ceres agrestium
 Cadat resecta falctibus:
 Nec vllate Melanthona
 Aetas Philippum nesciet.
 Cum solis alti lumine
 Camerarius laudabitur.
 Nasone Sulmo dum suo,
 Et cum Tibullo nobile
 Vrbs Romuli superbiet
 Sabinus & Georgius,
 Eromnium cultissimi
 Mei Secundi Claudia,
 Legentur ob mirabilis
 Reperta claracarminis.
 Par Venapriscius Stigelij
 Canetur omni tempore.
 Siberus inter optimos
 Nec ipse vates occidet.
 Fidlerus arte præditus,
 Fidibusq; præstans aureis,
 Perenne nomen abstulit.
 Nouem Dearum Lemnius
 In amne Lotus Musica
 Ponetur inter nomina,
 Dum Luna curret aurea.
 Quæ carmen atq; nesciet
 Maioris aut Acontinij
 Dum terra flores proferet,
 Erit per antra cognitus
 Phæbera Secceruitius.
 Bellifabri Georgij

Philippus
 Melanthō
 Brettanus.
 Ioach. Ca-
 merarius.
 Papeber-
 gensis.
 Georg. Sa-
 binus Bran-
 deburgen-
 sis.
 Pet. Loti-
 chius secū-
 dus, Solita-
 riensis.
 Joan. Stige-
 lius.
 Adamus
 Siberus.
 Felix Fidle-
 rus.
 Simon Lē-
 nius Empo-
 ricus.
 Joan. Ma-
 ior Ioachi-
 mus.
 Melchior
 Acontius.
 Joan. Sec-
 ceruitius
 Vratisla-
 uiensis.
 Georgius
 Fabricius

Deo sacrata carmina

Nullo peribunt tempore.

Ioānes Po-
sthius Ger-
mershem-
us. Ioan.
Bocerus.
Ioannes
Schosserus
Æmilia-
nus.
Laetatius.
Ioannes
Codicius.
Poeta so-
lus immor-
tal is.

Nec stella Phœbi Posthius,
Bocerus aut tacebitur,
Dum terra portat robora.
Schofferus & Codicius,
Versu pararunt nomina,
Casura nullo tempore.
Cum tempus ergo conterat,
Et cuncta lamentabilis
Absumat eum terminus,
Caret Poëta funere,
Rogosq; sola carmina
Vincunt potenter & domant.

Cedant triumphi satibus,
Cedantq; Reges carmini,
Et diues auri copia.

Miretur hic ignobile
Vulnus cedula munera.
Nobis Apollo pocula
Impleta sacra nocte,
Versusq; dulces suggestat.
Post fatalinorū ultima
Quiescit atq; proprius
Honor tuetur quemlibet,
Vniusq; tantum pascitur.

Ergo loquar vel inuidis
Nunc mille circumstantibus.
Quod hos libellos Reinikes
De callidis vulpecula
Subtilioribus astibus
Iouis nec ira, nec ferox

Ignis

*Ignis trisulci fulminis
Delebit, aut potentia
Romana terra maxima.*

*Nec curio quando finiam
AEui volantis terminum,
Dies & nigra generit,
In membra saltem corporis
Caducanostri ius habens.
Tamen superstes nomine
Cantabor indelebili.*

*Quia astuantis insuper
A solis ortu frigidum
Ad occidentem cognitus,
Si vera sunt prasagia,
Sacerq; satum spiritus
Nil suggesterit mendacij,
Per orbis omnes incolas
Per cuncta Victor secula
Legetur iste Reinike.*

F I N I S.

*Sit Trinitati gloria
In sempiterna secula.*

X 3 IN-

INDEX RERVM ET VER- borum Alphabeticus.

- A** Brionis Iudæi laus 336
de Absentibus semper
benè loquendum 321
Absolonis casus 24
Absolutio Greuinchij 93
Abstine & sustine 61
Abyrō cur terra absumptus
109
Accusatio clandestina ipsi
autori quandoq; péricu-
losissima 335
Accusator qualiter instru-
ctus esse debeat 328
Achitophel perfidiae suæ
pœnas luit 25
Adolescentia in libidines
prona 99
in Aduersis fortiter agendū
395
Adulationis pestis 18.161
Adulatorum duplex genus
17.ingenium 444. pro-
prietas 9
Adulatorum omnes effuge
re infidias , impossibile
est 161
Adulteri pœna 74
Adulterij crimen 18.abomi-
nabile 74
AEthiopum, qui sunt vltra
sinum Arabicum, patien-
tia 353
Affectib.imperandum 263
Agefilai in calumniantes o-
dium 271
Agrestium furor 54
Agricolarum felicitas 10
Alciati festuum de effigie
magistratus emblema 6
Alexandri magnificum di-
ctū 270.exemplū 115.virt⁹
in audiendis causis 238
Amantes cur de forma iudi-
care non possint 229
Ambitio est miserrima 212
Amicitia 243.rerum omni-
um præstantissima 291.
432.& 453
Amicitia regū qualis fit 182
in Amicitia lex prima quæ
432.pestis maxima q 47
Amicus sincerus auro & gé-
mis præferendus 22
Amici fidelis officiū 240
Amici quales parandi 292
Amici Reinikes à rege pe-
tunt abeundi licentiam
112.canibus comparan-
tur.

I N D E X.

tur	445	Arx nulla hoc tempore mu-
Amicorū suorū vitia aperi-		nita
re odiosum & turpe	408	Arcis Reinikes descriptio
Amicorum vulgarium in-		41
genium	445	Astutia Reinikes 51. & 202
in Amicis recipiendis Cæsa-		Artilla Dei flagellum 261
ris Augusti imitandum		Auaritia detestabilis 94.a-
exemplum	431	nimæ laqueus periculo-
Anabaptistarū insania	275	fissimus 416. omnia de-
de angue & rustico narra-		struit
tio	338	348
Animus anceps	101	Auaritiæ exempla 416
Animi mali signa	127	Auarus ad magistratus of-
Annuli virtutes inæstimab-		ficiū promoueri non de-
iles	357	bet
Annulum arctum non ge-		347. 382
standum	95	Audaces sorsq; Venusq; iu-
Annuli non quæmuis decet		uant
	358	309
Apologus de fele	101	ad Audiendum velocius esse
Ariolatio vana	66	debemus
Aristides iustus	274	Augustus nec adoptiuū b-
Aristophanes	242	num habuit filium 248
Aristoteles cur rege adēd v-		Aula quos oderit viros, &
sus sit semper propitio	9	cur
Arrogans sibi in omnibus		17. 37
blanditur	280	in Aulis principū quid tra-
Arrogantia Isengrinij	251	cetur
Arrogantiaæ vitium quale		7
fit	254	Aulica vita nihil miserabi-
Ars non habet inimicū nisi		lius
ignorantem	337	448
		Aulici quæ cauere debeat 10
		Aulicorum impostura 37
		Auro pulsæ fides, auro vena-
		lia iura
		121
		Ausonij de Croeso & Dio-
		gene epigramma
		147
		X + Bea..

I N D E X.

- B**Eatum ab omni parte dium 272
in mundo nihile est 57 Calumniatorum pestilen-
Bellinus fraudis inscius se- tissimum genus descri-
ipsum reum efficit 210 bitur 269
morā Lāpi increpat 205 Camillus 248
Bellum ante conflictū ho- Cancellarius fidelis & eru-
sti est indicendum 428 ditus nullo auro persol-
Bellum rusticum 109 ui potest 213
Bellum Troianum 155 Cancellarij officium pro-
Bellī incommoda 145 priè quæ requirat 212. 450
ad Bellum quæ requirātur Canones antiqui de coniu-
145 gio 80
Benedicere & malè opera- Cardinalis Vngenug descri-
ri, est seipsum dānare 266 bitur 287
Benedictio aduersus vulne Castor scriba regius, vt lite-
ra 430 ras Reinikes aperiatur, ad-
Beneficia collata non sunt uocatur 210
exprobranda 325 Cato maior Satanæ imita-
Beneficium metu coactū, tor 260
non est voluntariū 391 Causa incognita nemo iu-
Bibendum qualiter 327 dicetur 35
Bona dominorum ad quos Cercopithecorum mater in
spectent 10 Isengrinium stomacha-
Bonorum societas 48 tur 423
Busiridis immanitas 326 Chilō Lacedæmonius nun-
Buturius cur vltimo sup- quam in vita sua ingra-
plicio affectus 312 titudinis meminisse fer-
CAlumniari alios malæ tur 323
indolis indicium 138 Choreb cur terra absum-
Calumniæ parui faciendæ ptus 109
269. & 271 Chrysippi stultitia 261
contra Calumniam reme- Ciuitas sine prudētia ma-
gistra-

I N D E X.

gistratus consistere non
potest	312	Cōfilia interdum pecuniis
longē præstant 311. &
viribus 428
Cleri libido	80	Consortia quæ sint vitan-
da 282
Cæcus cur ad Prætorē non
admittatur	312	Consuetudo cum quibus
habenda 53
Comedendū qualiter	327	Consuetudo est altera na-
tura 100
Cōmercia praua vitāda	48	Contumeliosi ingenium 17
Commessationes virginib.
fugiendæ	95	Cōuersatio malorum cor-
ruipit bonos mores 52
Commutationem loci assi-
dua esse periculosam	202	Coriolanus 273
Cōcilium secundū auium
& quadrupedum	224	Correcturus alios, te pri-
mum ipse redargue 310
Concionatorum mores re-
prehenduntur	188	Corui rapacitas & edacitas
319
Confessio coacta aut fuca-
ta est inutilis	88	Coruorum iudicium ini-
quum 340
Confessio criminum expia-
tio	87	Credens temerè, temerè fal-
litur 95
Confessio Reinikes	119	Credere nō facilè debemus
30.48.321.& 395
Conscientia mille testes	88	Credulitas stulta 51
& 310		Crotone salubrior. pro-
uerb. 206
Confiliarius fidelis princi-
pi res saluberrima	64	Cuniculi oratio ad Regis
proceres 205
Confiliarij prudentis offi-
cium	37	Curia Roman. quadruplex
294. omnium est magi-
stra 295
Confiliarij à princip. suis
diligenter obseruādi	94	Curia vnde sit dicta 295
Confiliarij illiterati quan-
tū principi noceant	337	X 5 Cyri
Confiliarij quales esse de-
beant	36	

I N D E X.

Cyri Persarū regis casus	31	Doctrinæ magis quam ope
ribus insistendum	266
Cyrilli apolodus	29	Dominis plus licet in hac
vita quam seruis	279
D amnationis æternæ cū
voluptate fragili col
latio	236	Donatus Florentinus scul-
ptor	261
Danistæ	348	Durable in terris nihil est	
Daphitas Grāmaticus	270		
Dathan cur terra absum-
ptus	109		
Dauidis poena ob adulteriū
commissum	74	E Brietas animi fucū tol-
lit	131
Defensio nulli phibita	36	Ecclesiasticorum duo gene-
ra	276
Defensio pupillorum	6	Epaminundas arrogatiā
quantopere timuerit	
Delatoribus nō temerē est
credendum	215. & 323	Epicuri arrogantia	260
Deus decipi non potest	194	Episcopus vnius debet esse
vxoris maritus	80
iuxta arbitrium suum,
omnia mutare pot	359.	Episcoporum cæcitas	192
solus est sapiens	255	Epitaphium gallinæ à vul-
pe occisæ	33
Dei est punire dominos, si
errauerint	275	Errare humanum	232
Dei potestas verbis aut ra-
dicibus alligari se nō pa-
titur	432	Euripides	142
Diligentia iudicis	6	Excōmunicatō apud pon-
tificios multorum inau-
ditorum flagitorum o-
rigo	170
Diogenis patientia	353	Excommunicatio vera in
ecclesia maximè necessa-
ria	171
Dion Alexandrinus	ibid.	Exempla clarissimorum vi-
rorū qui inuidiæ pestem
effū-	
Diuitiæ 146. animæ saluti
non sunt præferendæ	190		
in Diuinis veritas cælari nō
debet	425		

I N D E X.

effugere non potuerunt
269	Fidendum, sed cui, viden-
dum 28
Exempla liberorum, qui à
magnis orti parentibus
degenerarunt 247	Fides nusquā ruta 23. 414
Exempla neminē excusant
259	Figmenti de vulpeculati-
tas 3
Exequiarum ceremoniæ 34	Fœdus quemadmodum fa-
ciendum 23. promissum
Expostulatio felis cum vul-
pe 72	non soluendum 346
F actū quod est, feras, non
culpes 57	Fœminæ in consilium non
adhibenda 154. & 216
à Facto si caueris, mendaciū
tandem euanesceret 220	Fœminarū garrulitas 134.
vnde 155
Fama 179	Fortitudo vera 106. neq; ma-
ledica, neque minax esse
debet 437
Fama bona vitæ præferen-
da 453	Fortuna audacibus plerun-
que fauet 311. cùm blan-
ditur, maximè nocere
cupit 440. prospera quā
aduersa prudētia regen-
da est 148
Fames & egestas 253. duo
sunt durissima tela 339	Fortunæ inconstantia 181.
137. & 388
Familiaritas nimia vbiique
parit contemptum 53	Fortunæ non omnia adscri-
benda 292
Fatum ineuitabile 116	Fratrum simultas 301
Fauor principum commu-
tabilis 10	Fraus indefessa Reinikes 67
Felis vult videri 70	Functio cancellarij nō cui-
uis est idonea 212
Felis calamitas 76	Furor & ira arma ministrat
54. mentem præcipitant
56
Fidelitas cōfiliariorum ho-
die in aulis fructu caret
84	
Fidelitas sapientiæ coniun-
cta, plurimum in rebus
gerendis valet 37	

X 6 Galli

I N D E X.

- G**Alii querela 26 scripserit 271
Gaudium matrimonij Historia de quodam AEgyptio 230. de libidinosa & adultera 409. de quodam parocho 280. de quodam vagabundo scholastico 172
Gloria quibus paretur modis 337
Gloriantes de bonis suis operibus, plerumq; sunt nequissimi 100
Gloriatio stulta 50
 $\gamma\lambda\omega\sigma\cdot\gamma\alpha\tau\omega\rho$ 9
Gorgiae Leontini arrogancia 260
Gratiarum actio Reinikes pro accepto beneficio 158
Gratitudine nihil prestantis 457
Grimhart qui & Greunkius 18. 55. ad Reiniken profectionem suscipit, ut eum de indignatione regis certiorē faciat 239. & 240
HAEresis origo & fons 254
Hæreticus quis 254
Hectoris magnanimitas 233
Heracliti arrogantia 255
Hercules à Deianira extintus 155
Heroum filij noxæ 247
Hippasus Metapontinus Pythagoricus cur nil
- I**Mperiū quot & quę conservent 6. 229
Impietatis fructus 3
Inconstantia vulpis 101
Incontinentia omniū perturbationum mater 38
Ingratitudo est ventus vr̄es 324
Ingratitudinis opera 293. præmium 347
Ingratus quis propriè dicens 324
Ingrati symbolum ibid.
Inimico temerè fides adhibenda non est 30. ignoscendum

I N D E X.

scendum	122	debent	346
Innocens non curat accusationes	88	Iudicibus notanda	313
Inobedientia quid incommodi parturiat	230	Iudicium regiorum consiliariorum	342
Inuidi ingenium	17. 207	Iudicij extremi formidabiles sententia	396
Ioannes Cnippius Andronicus secundus	304	Iudicium Dei effugere nemo potest	409
Ioannes Parteischius scriba Romanus	287	in Iudicio que sint loquenda	111
Isengrinius cum Vulpedimicare vult	395.	Iuramētum coactum Deo displicet	201
rusticus occisus	406	Ius gentium violari per regem non debet	77
Isengrinij stulta arrogātia	422.	Iura hospitum	182
ferocia 434. iniquitas 387. innatum odium		Iustitiæ duo fundamenta	484
aduersus Reiniken 294. oratio parum considerata 423. qua regem ad bellum incitat contra Reiniken oratio 236. querimonia 295. voracitas 419		Iustitiæ Romanæ exemplum	177
Iudex cur duas aures habeat	36	Iustus ubiq; iacet	264
Iudex sapiens offenditionem vitat	81	Iuuenal is	124
Iudicis officium 116. 109. & 337		L Aconis cuiusdam venuſtū apophthegma 155	
Iudices auari plerunq; omnia sinistrè faciunt	395	Lætitia vulpis, quam cōcipit ex calamitate inimici	59
Iudices in damnando iudicandoq; vitare leuitatem		Lampus mendacia Reinkes confirmat 165. cum vulpe arcem ingreditur	196
		Leæna meretrix silentij exemplum mulierib. galulis	

I N D E X.

rulis proponitur	156	cissimè insidentur	219
Leo ferarum omnium prin-
ceps	2	Luporum proprietas	344
Legis definitio quæ sit	313	Luxus monasteriorum ad-
huc inter plerosq; regnat	
Legem diuinā implere per-
fectè nemo potest	280	Abbates	266
Leges aranearum telis com-
paratæ	124	M Agistratus à Deo 4. à
fece plebis nō patiatur
se corrigi 276. cur dica-
tur sedere 5. cur singatur
carere oculis 6. sol mun-
di 107. honorandus est
311	
Liberi quēadmodum edu-
candi	87. & 246	Magistratus mal⁹ ynde 274	
Libidinis vis	417	Magistratus præcipuū of-
ficiū quod sit 4. 117	
Literæ quævis non temerè
à quouis recipienda	211	Magistratus boni fructus
6. & 7	
Loci descriptio	160	Magistratus pœna non à
subditis sed à Deo exigi
debet	234
Loquendū modestè & cir-
cumspetè	322	Magistratus mali fructus 7	
P. Lotichij secundi de vita
humana sententia	264	Magistratui quæ debeātur
107	
Ludi equestres nisi restau-
rentur, nulla salus com-
munis sperari potest	428	à Magistratu arceri qui de-
beant	294
Lupus arrogantię suę pœ-
nas luit 251. pilum mu-
tat, non mentē 30. quan-
doque monachus fuit	166	Magnitudo animi quid sit
106	
Lupi infelicitas 92. in so-
lētia 113. perfidia 20. vo-
racitas	121. & 419	Maleparta Reinikes ciui-
tas	455
Lupi cur ouibus in hodier-
num ysque diem inimi-		Maleuoli ingenium	17
		Malitia Reinikes	73
		Malus cum se simulat bo-
num	

I N D E X.

num est pessimus	125	net	155
Malus qui semel est, semper præsumatur malus	73.389	Muliere mala nihil pei?	174
Mantuanus de mulieribus	155	Mulieres malæ quib. pharmacis sint compescendæ	138
Martialis in maledicūm epigramma	271	Mulieres omnium calamitatū multis autores extiterunt	155
Martinus alias simia, & curita 282. Romanos amicos enumerat	285	Mulierū crudelitas 55. studia & malitia	156
Matronæ honestæ virtus q uam	233. officium	Multitudo errantium non excusat delictum	265
Memnon	270	Multitudo popularis torrenti comparata	273
Menecratis medici arrogātia	260	Multitudini cedendum	82
Médacium 144. per se euanevit	85	Mundus fallacissimus	309
Médacia interdum multis prodesse	159	Mundi peccata	264
Milites honesti	144	Munera accipere magistra tui non licet	5
Militum ingenium	142	Mydæ regis Phrygię stulta cupiditas	417
Modum esse in rebus omnibus seruandum	50	N Arratio superstitiosa in confitendo superua canea est	89
Mœchorum poena	74	Natura paucis cōtentā	327
circa Monetam quanta im postura	170	Natura rerum omnium domina & princeps	228
Mora	113	Naturæ ordinatio	64
Mortis hora incerta	123	Naturam expellas furca, tamen vsq; recurrit	97
Mulieris male perspicuafingna quæ	407	Necessitas ingēstelum	54.
Mulierem quid maximè or		339. ignauiam acuit	

56.

I N D E X.

56. non habet legem 347
Nickel canis 440
Nobilis verò cēfendus quis
 sit 328. 435
Nobilium equestria certa-
 mina iam paruipendun-
 tur 428
Nobilitas à Platone quā-
 duplex cōstituitur 465.
 omni honore dignissi-
 ma est 329
Nox & amor vinumq; ni-
 hil moderabile suadent
 67
Numa Pompilius 248
Quis sequiū vir vxori mu-
 tuum tenetur præ-
 stare 231
Oculus vnum nō omnia vi-
 det 63
Occasio facit furem 258
Officiorum contēptus 258
Operarius dignus est mer-
 cede 279
Opilius Macrinus Imper.
 quo pacto solitus fit tra-
 Etare delatores 270
Opportunitas temporis &
 loci ubiq; obseruāda 424
Oratio ad Deū qualis esse
 debeat 195
Oratio corui 226. cuniculi
 ad regis proceres 224.
 Greuinckij 77. & 78. I-
 fengrinij 236. Martini
 ad Reiniken 382. regis ad
 cætera animātia 174. ad
 Reiniken 315. Reinikes
 85. & 150
Oratio lenis mitigat iram
 420
Ostētatio scultorum pro-
 pria 259
PAlemonis grāmatici ar-
 rogantia 260
Palingenij de nobilitate
 versus 329
Pandora Hesiodea 155
Parasitorū improbitas 83.
 ingenium 9
Parasitorum singula verba
 bene examināda & pon-
 deranda sunt 162
Pardus apud victorē Rei-
 niken pro Isengrinio re-
 gis iussu intercedit 441.
 Isengrinium & Bruno-
 nem consolatur & car-
 cere educit 218
Pardi ad Leonē oratio 213
Parrhasius pictor 261
Parta malē, peius dilabun-
 tur 149
Paridis historia 362
 Patien-

I N D E X.

Patientia constantiae soror	Plebis inconstantia & scur
353. omnia vincit ibid.	rilitas 272
Patientiae exemplum ibid.	Pœnarum æqualitas 6
Patria non temerè mutanda	Pœnitentia imponitur vul
	pi 93
Paulus Fabricius Cæsaris	Pœnitētia omnibus neces-
Mathematicus	saria 110
Pauper vbiq; contemnitur	Poëta calamitatem suā de-
453	plorat 299
Pax ante conflictum fieri	Poëtæ ad Musas virgines
meritò debet	deprecatio 304
Pecuniæ studium	Poëtæ fautores & amici
Peregrinatio ad sanctorum	304
castella vana & stolida	Poëtarum fama sempiter-
fuit	na 502. scopus & inten-
Perfidia vbiq; regnat	tio 3
Periurium	Polypimens 269
inter Personas discrimin	Potentia vbi deficit, abun-
esse debere	dat scientia 440
Pestilētia Gnathonica	Potentia non confidendū
Phidiæ exemplum	447
Philippus Macedonicus	aduersus Potentiores in
324	surgere periculosum est
Phormionis delirium	203
Pietas vbi exulat	Præstigiis dæmonum non
Pindari de turpi lucro sen-	est credendum 70
tentia	Prætorem quid deceat 111
Piscium caritas	Prætoribus in iudicio quid
Pittaci sapientis patientia	obseruandum 123
354	Principi quomodo sit ira-
Platonis in auaros elegans	scendum 216
dictum	Principes quo pacto se ad-
	uersus

I N D E X.

- uersus adulaciones munire debeant 161
Prinicipes sunt tanquā terrestres dij 391
Prinicipum curæ 229. peccata 258
Principibus quādo & quāliter loquendum 358
Principibus quatenus fidēdum 144
Principatus non temerè alteri committi debet 219
Probitas laudatur & alget 268
Prudentis officium 70. 217
Punire magistratus quādo præcipue debeat 216
Pyrrho cur nihil scripsérit 271
Pythagoræ modestia 255
QVintilius Varus cū legionib. suis à Germanis olim deletus 31
RAmboc & Lāpus ad domum propriam comitantur Reinike 294
Ranarum fabula quid nos doceat 135
Rationis officium 263
Reinike à Lupo cōprehenditur 437. ad Regem profecturus rem familiarem liberosq; vxori commendat 245. benefacta sua in regem explicat 386. condemnatur 110. corui vixorem discerpit 227. crudeli lachrymas effundit 350. cur à summo pontifice fit excommunicatus 433. deuicto Isengrino triumphum canit 443. ducitur ad suspedium 111. ex putoe qua astutia ascendit 413. in gratiam regis recipitur 393. induitus exuuiis hostium ipsis infuper illudit 185. in seculo hoc neminem piè viuere posse affirmat 257. spem vultu simulat, premit altum corde dolorem 308. Lampum ceu proditorem occidit 198. lites inter anguem & rusticum dirimit 342. mira astutia in dolis excogitandis 209. nec ultima vitæ necessitate abstinet conuitiis 114. omnes decipit 345. pro literis caput occisi Lampi Branonis inuoluit pellibus 298.

I N D E X.

208. pro successu itine-
 ris reliquarum bestia-
 rum vota implorat 192.
 Regis efficitur Cancel-
 larius 449. regem allo-
 quitur, & benedictio-
 nem à sacerdote sibi dari
 postulat 188. restitui-
 tur in integrum 174.
 rursus excommunicati-
 one pōtificis suam ob-
 umbrat nequitiam 317.
 sibi malè conscius lo-
 cum cum vxore sibi com-
 mutandum existimat
 200. splendido conuiuio
 à Cercopithecis excipi-
 tur 421. vrsis & Lupis
 longè excellentior 340.
 vult pōnitentiam agere
 85. vult pro dignitate
 nominis sui decertare
 320
 Reinikes admirabilis in
 mentiendo astutia 454.
 ad regem oratio qua i-
 psū ad recte beneq; iu-
 dicandum inducere co-
 natur 309. ad Regem de
 victoria sua oratio 445.
 cum Isengrinio admira-
 bilis monomachia 438,
- fraus 436. in hostem pie-
 tas 441. in itinere ad co-
 mites suos consolatio
 452. liberi 244. magna-
 nimitas 317. miseria 204.
 pietas erga amicos 455.
 scelera 249. virtutes
 151
 Remedium contra calum-
 niām 272
 Regis ad exemplum totus
 componitur orbis 8
 Regis ad Reiniken amaru-
 lenta oratio 311
 Regis est non facilē credere
 152
 Regis iracūdia 77. officium
 62. 232
 Regem esse quid sit 7
 Regibus longas esse manus
 235
 cum Regibus quemadmo-
 dum sit loquendum 9
 Rigena causam regi, quare
 Reinike tot inimicos ha-
 beat, explicat 335
 Rigenæ curiositas pro par-
 te Reinikes 434
 Romæ pecuniis plurimum
 posse confici Martinus
 demonstrat 285
 Romulus 248

Rustico-

I N D E X.

- Rusticorum insolentia &
arrogātia hoc præcipue
seculo regnat 281
- S**acerdos bonus rara auis
70
- Sacerdotum auaritia 258.
flagitiosa reprehenditur
vita 265. & 269
- Seculi nostri calamitas 278
- Sapientia audacię & forti-
tudini præferenda 348.
& 433
- Sapientia nihil prestantius
353. & 453
- Sapientia sine fidelitate ni-
hil valet 37
- Sapientiæ principiū quod
254
- Sapientia comparanturo-
mnia 454
- Sapiens verè quis 150. 258
- Sapientis nō est dicere, non
utram 336
- Satanas pater arrogantium
260
- Sciron latro 326
- Scelerum omnium collu-
vio hoc tempore regnat
268
- Securitas Reinikes 102
- Securitas vrsi 51
- Sedendi verbum magistra-
- tui aptè attributum 5
- Senatus prudētis officium
37
- Sententia supremi iudicis
aduersus magistratum
impium 191
- Sepulchri descriptio 33
- Seruitia principum per se
mala non sunt 38
- Serui principum in aulis
quomodo se gerere de-
beant 183
- Sext. Pōpeij stultitia 261
- Silentiū ubiq; tutum 23. 61
- Simile gaudet simili 8
- Simulachrum apud The-
banos magistratum re-
præsentans 5
- Socij qui fugiendi 327
- Socratis modestia 255. p2-
tientia 353
- Solon 311
- Studiosorum ignauorum
notata arrogantia 254
- Subditi in principes plerun
que, si quid sinistrè acci-
dit, culpā conferunt 219
- Subditorum officium 234
- Sueuiæ descriptio & enco-
mium 200
- Suuus esse qui potest, alteri-
us non sit 84
- Tabel.

I N D E X.

- T**Abellarij præ cæteris quæ 442
 singulari quadā fru-
 untur licentia 330 Vincere si vis, multa prius
Tamerlanus Scytha gentiū disce pati 186
 terror 262 Vinum dari regibus, in sa.
Tarditatem supplicij gra- cris, cur sit prohibitū 132
 uitate Deus cōpensat 21 in Vino veritas 131
Temporis descriptio 299 Vir se virum esse in domo
Testimonia à iudice benè sua meminerit 354
 ponderanda sunt 328 in Viro magno quodnam
Thebanorum prouidētia 5 sit præstantissimum 243
Theopompi Laconici di-
 ctum 229 **V**ir bonus qualiter erga v-
 xorem suam affectus es.
Tyberij Imper. verba 12 se debeat 293
Timor Dei ciuitatis turris
 7 **V**irginitas irreparabilis 95.
Tomyris Scytharum regi-
 na 31 virtus 262. maxima quā
 Formēta nulli mortalium doq; sub vi latet corpo-
 temerè adhibenda 328 re 68
Tyranni ingenium 31 **V**irtus vna probrum non
VErnis descriptio 2 reddit 391
 Veritas non omni loco
 ac tēpore dicēda est 422. **V**ita humana omnib. for-
 quomodo & quando di- tunæ telis exposita 117
 cenda 425. semper vincit 80. 318 **V**ita monastica 89
 Veritatis vis quanta 85 **V**ita nihil pretiosius 82
Vespasiani Imper. auaritia 416 **V**oluntas laudāda, licet vi-
 res desint 83
 Vexatio dat intellectum 60 **V**olūtate humana nihil in-
 Victoris gloria maxima constantius 337
Vrsus ad Reiniken legatus
 mittitur 39
Vrsus-

I N D E X.

V. solum proprietas	344	lere	152
Vilura & auaritia omnia de- struunt	348	inter Vulpes & Simias etia hodie arctissima cōjun- ctio	289
Vulgus amicitias utilitate probat	336	Vxor fidelis nō est spernen- da	354
Vulgus inter malas besti- as meritò numeratur	273	Vxor simi Reiniken ad pu- gnam instruit	429
Vulgi imperium quale	57.	X Enophanes Colopho- nius	270
ingenium	273	Z Euxis pictor	261
Vulgo nihil inconstantius	57	Z Zoius Sophista Hom- romastyx	271
Vulpum est proprium fal-			

F I N I S.

FRANCOFVRTI

Ex Officina Typographica Nicolai Bassi

M D LXXXIII.

Dt. St. Bon
Reinocce
vulnes.
Euseb. 1733:

Xa

Th
6024